NIPHUS
OPERA
PHILOSOPHICA
VENETIIS

1559

4558
4555
4548
4553
4557

4550
4549

Rl. ix

Collated Perfect

£2-10-0

Augustini Niphi Suessani de Immortalitate anime. Libellus.

A

❡ Augustini Niphi Philosophi Suessani de Immortalitate humanę animę Libellus aduersus Petrum Pomponacium Mantuanum. ad Leonem X^m Pontificem Maximum.

AMbrosius Partonopeus Hęremitanus Sāctissimarū litterarum Doctor egregius, Antistes benemeritus Sāctissime Pater, Cum ex Mātuana Vrbe Partonopen ꝓficisceretur, Suessę me cōperit, Vbi post visitatoria uerba, lōgosq; (ut inter amicos fieri solet) Sermones: tādem libellum quēdam de immortalitate animę Petri Pōponacij Mantuani nostra tempestate Philosophi nō obscuri attulit, declarauitq; se moleste ferre ꝙ eo libello vir ille tradiderit ⁊ physice, ⁊ ꝑipathetice intellectiuam animam esse mortalem: cum lōgis studijs, magnisq; laboribus cōtrarium semper legerit, ⁊ q̄dem apud pręclarissimos viros: qui lꝫ de vniuersa anima dubitauerint, neminem tamē (ut aiebat) peripatheticorum se legisse meminerat, qui de intellectu vnq̄ dubius fuerit. Rogauit ergo ob hęc, ut eum legerem, relegerēq;: ⁊ quę de ipso sentirem, scriberem: ac etiam publicarem. Ego ꝟo occupat⁹ domesticis rebus, curęue rei familiaris, necnō in libro Theologico, quem ad beatitudinē tuam ocissime scripturus sum, subq; eius clipeo ęditurus: prouinciam huiusmodi recusaui: nec ab ratione. Cum enim in eo Theologico libro errores omnes omnium Philosophoꝝ, pręsertim eorum, qui aduersus christianam ueritatem uerbum fecerint, refutaturus sim, inter quos errores, hunc vnum de mortalitate humanę animę potissimū explosurus fuerim, bona frōte onus recusare videor. Demum rogauit, ut hunc ęderem, ⁊ sub noīe Sanctitatis tuę publicarem: nam (ut dicebat) cum omnes literati ad domum tuam tuamq; familiam, ut in tutissimum portum olim semper cōfugerint: quorum alij ad Ioānem, alij ad Laurentium, alij ad Cosmum gētiles uestros semper accesserint, sub quorum nomine innumeros libros vidimus publicatos, ob hoc declarauit libelluꝫ meum grato animo, hylariq; vultu te suscepturū fore. Tum q̄a hoc gentile uestrum est. Tum ex innata tuę Beatitudinis virtute, qua omnes literatos semper amplexus es. Adiunxit secūdam rationem, ꝙ in hoc gratificari non parum videbor Sigismūdo Gonçagę, Reuerentissimo Cardinali Mantuano: qui cum semper virtutum fuerit maximus fautor, ⁊ virorum studiosorum indefessus patronus, nō ęqum erat ab eius desiderio recedere rationes istę etsi non parui apud me fuerint momenti, illud tamen labante animum meum prorsus impulit ꝙ Pomponacius hoc suo in libello ea refellere enixus est, quā nostro de ītellectu libro asseruimus, ibi enim immortalitatem animi ⁊ peripatheticam ⁊ naturalem esse compluribus argumentis astruximus: quibus consideratis Sāctissime Pater, hūc libellum ad te scripsi, ⁊ sub amplitudine Tui Sanctissimi nominis publicandū esse curaui: vbi eorum omnium: quę in libello Pompoñ. Elenchia indigent, reperies diligentissime cōfutata. Nec opusculi mireris paruitatem, cum diffusissimum librum ocissime sub clipeo tuę Beatitudinis sim ęditurus, vbi hunc errorem diligentius, ut diximus, ⁊ alios fere innumeros refutabimus: ⁊ ne credas beatissime Pater me cum Pompoñ. solum calamo uoluisse certare: sub campo tuę Beatitudinis offero ipsi uoce duellum, nec prius sedandum, q̄ alter nostrum alteri herbam dederit. Valeat Tua Sanctitas, ⁊ diu Fęlix.

NB

His reply to Pomponatius on the Immortality of the Soul" as conceived by Aristotle.

Tabula

Finis Tabule.

¶ Quesitū de aię imoꝛtalitate p̄us distinguēdū est, q̄ p̄ponēdū. ¶ Querēs quę de aię imoꝛtalitate sit Ari[lis] opinio, ceteroꝝ opiones, qui lumine nāli disseruerūt, p̄termittēs, p̄cipue Platonis, diminute quęrit. Cap. I.

Aduersus ea que sunt in p̄hemio p̄dcta.

De Pōpoñ. incuria.

POmponacius ḡ cū de humanę aię imoꝛtalitate disserere p̄posuisset, nulla de aīa p̄missa distinctiōe, de animę imoꝛtalitate q̄rit. Cū v̄o qd de q̄one hac sb̄ puro nāli lumine sentiendū sit adiecerit, qd de illa attigerit Ari. cęteris p̄his p̄termissis, ⁊ qdē Platone etiā: disserē pollicet̄. q̄rū alteꝝ aduersus Ari. p̄cepta p̄posuit. Alteꝝ v̄o de negligētia nōn[m] est. Qđ qdē p̄[m] ꝯtra p̄cepta Ari. p̄ponat̄: testis est Ari. ipse, qui cū multa de aia ipsa disserē p̄posuisset, p̄ de aia lib. p̄cipit nec illa eē p̄ponēda, nec disserēda, nisi p̄us de aia ip̄a distinctio facta fuerit, nō. n. aia vni⁹ spēi est, quēadmodū Phi arbitrabant̄: qui suo tp̄e disputarūt: p̄pea ingt, nūc qdē eniz dicētes, ⁊ quęrētes de aia, de humana vident̄ solū itēdere: qđ qdē cū minime veꝝ sit: p̄cepit vt de aia ip̄a ꝯsideraret an partibilis per spēs sit p̄o dr̄ia aialiū: an ipartibilis vnaq̄ atq̄ specie eadē in oib⁹: vt Platonici, ⁊ Pithagoꝛici putauerunt: qui suo tp̄e p̄habantur: vt eo loco Simplici⁹ notauit: Pōpoñ. ḡ quęrēs de aię imoꝛtalitate: si pipathe[ce] disserē cupiebat, p̄us de aia distinguē debuerat. Quā ob cām, Philoponus vir doctissimus, q sb̄ Ammony doctrina cōme[ria] in libꝛis de aia collegit, rez hāc disserē p̄ponēs, de aia, quā Gręci psychen appellāt, ita distiguit: nā aiaꝝ alia humana, alia ferina, alia phyτica ħ est vegetabilis, siue stirpica est. Humanę aūt cōplures p̄tes assignat, nā alia noetica, hoc est itelle[ua]: alia dianoetica, ħ est discursiua, siue rōnalis: alia phātastica est. Qua distōne p̄ręmissa q̄rit an humana aia moꝛtalis sit, an imoꝛtalis, ⁊ si humana imoꝛtalis: an tota, an noetica ħ est itell'ualis solū: cęterę v̄o moꝛtales, quā rem, cuz Pōpo. p̄termisisset, nec Ari. nec expositoꝝ p̄cepta s̄uauit.

T. cō. 7.

De Popoñ. negligētia.

Qr aūt de negligētia sit nōndus, dū solū quę Ari. senserit in re illa, p̄ponat disserē: facile demr̄ari pōt. Pꝛio qdē ex eo, q2 doctissimi Phi de imoꝛtalitate hūanę aię disseruerūt, ⁊ qdē solū physicis rōnib⁹ incesserūt: qui nō minoꝛi diligētia de re illa ⁊ p̄tractarūt, ⁊ elaboꝛarūt: vt de ꝯtēpoꝛaneis Ari. loquar, Theophꝛastus, Endemus, Xenocrates: q de imoꝛtalitate animi diligēter libellos ꝯfecerūt. Ante hos Socrates, Xenophanes, ⁊ Chꝛeantoꝛ. Hi. n. oi hoꝛa, oi loco, ⁊ cū oi hoie de animi imoꝛtalitate disputarūt. Sz si erant hi p̄tereūdi, vel q2 eoꝝ libꝛi nō facile h̄ntur: vel q2 eoꝝ opionib⁹ non vtimur: Plato magnus reꝝ diuinaꝝ Magr̄ p̄tereūdus nō erat, cui⁹ libꝛi oēs gręce ędíti sunt: ⁊ admoduz latine. Hic. n. ⁊ si de animi imoꝛtalitate sparsim cōpl'ib⁹ in locis disputauerit: in phędone p̄cipue rem hāc attingit, vbi ꝯstat eū, nō nisi physicis rōnib⁹ incessisse. Accedit ad hęc Ari. ipse, q cū de aia cōplures q̄ones p̄tractasset, eaꝝ v̄itates definit nunq̄, nisi auditis p̄scoꝝ opionib⁹ quę de illis p̄cesserūt, q̄si nō h̄ri v̄itas h̄ri possit, nisi cęteroꝝ opiones narrent̄, quę aut p̄o v̄itate, aut ꝯtra v̄itātez rep̄te sunt. P̄. Quęrere qd velit Ari. in taz graui p̄blemate, vr̄ admoduz vanū: cū ip̄e de imoꝛtalitate animi in nullo libꝛoꝝ, eoꝝ dico: qui vel gręce, vel latine ad nos p̄uenerūt, fecit quęsitū p̄ se. Cuz. n. in libꝛis de aia, ⁊ in libꝛis de aialib⁹ cōplures q̄ones de aia ipsa ⁊ ḡnatim, ⁊ speciatim p̄posuisset, nō memini me aliquā legisse, quę de imoꝛtalitate humanę aię mota eēt: cū igit̄ de humanę aię imoꝛtalitate nihil, nisi obiter locut⁹ sit, iure vanuz videt̄ quęrē qd ip̄e velit, cuz ex his, quę obiter dr̄: nihil certi accipi possit: cuz p̄o diuisis q̄nq̄ diuisa afferamus. Signū nob̄ affert, nā cum in libꝛis ethicoꝝ disputasset an foꝛtis debeat se moꝛti exponē, vt foꝛti[nis] actu potiri possit, accepit post moꝛtē nihil remanere: qđ qdē nō ab re fecit, nā si post moꝛtē aīus relinqueret̄: nulli dubiū esset, foꝛte se moꝛti debere exponē: vt ḡ quęsiti veritas oīno habeat̄, accipit, id, quo ꝯcesso v̄itas oīno relinquet̄. Duz v̄o eisdez in libꝛis de fęlicitatis amplitudine loqueret̄: sumit post moꝛtē aliqd remanē, ⁊ ad moꝛtuos p̄uenire bonuz ⁊ malū ex his, quę eoꝝ p̄pinqs ꝯtingūt in vita: hoc. n. fecit, vt fęlicitatis amplitudinē extolleret, nosq̄ moneret ad bñ, beateq̄ viuēdū. Sil'i rōne ⁊ in nālib⁹ libꝛis p̄ocessit: vbi lz quę dicit, ꝯ̄ria sunt: ipse tñ nō sibi ꝯ̄rius est, cuz nō ex p̄posito, ⁊ tanq̄ per se quęsita illa dixerit, sed obiter. De Platone v̄o nō ab rōne dici posset esse sibi ꝯ̄rium si diuersa diceret: cum de imoꝛtalitate animi fecisset quęsitū p̄ se. ⁊ ob hāc rem doctissimus Pāphylus Eusebius 13° li° cum de Platonis incōstātia loqueret̄: demr̄auit Platonē in his, quę de aio dixit, nō eē sibi cōstātez: qđ an verū sit, postea dicemus: verū ille de Platone ita dicere potuit, q̄a de aio fecit quęsita p̄ se. In vanuz ḡ laboꝛauit Pōpoñ. quū quęrit disputare, qd Aristoteles de imoꝛtalitate senserit: q̄nqdē de illa nihil per se quęsiuit, nihilq̄ dilucide dixit, sz ea quę ex dictis ab eo colligunt̄: sunt obiter dicta: qbus nulla p̄oꝛsus fides adhibēda est: nec asserēdum est, qđ ex dictis obiter colligit̄, id omne esse de Aristotelis mēte.

Cap 10°

¶ Si itellectiua aia, aīusq̄ ip̄e esset simpl'r moꝛtalis: hō nec simpl'r, nec s̄m qd esset mediū iter moꝛtalia ⁊ imoꝛtalia: imo eēt in extremo moꝛtalis. Cap. II.

Aduersus ea que ca. p̄°. habentur.

POst hęc Pōpoñ. p̄bare enititur argumēto ab opationib⁹ sumpto hoiem ip̄m esse iter moꝛtalia ⁊ imoꝛtalia mediuz: nā si ad opationes sensitiue aię, atq̄ vegetatiue attēderimus: iter moꝛtalia eum ꝯstituemus: quādoqdē opationes h⁹ istr̄arię sunt: veluti quę aialiū moꝛtaliū habent̄. Sin aūt ad itelligere et ad velle, ip̄m iter moꝛtalia collocabimus, q̄ opationes hę sine istr̄is sint. Qđ qdez nec est sibi ꝯstās, nec p̄ipatheticū. Qđ nō sibi ꝯstat, facile p̄bamus: nā ipse in eius libelli cap. ix. physice arbitrat̄ itellectiuā aiam, animūq̄ ip̄m esse moꝛtalez simpl'r. Tūc argumētoꝛ: intellectiua aia, aīusq̄ ipse est simpl'r moꝛtalis, ḡ est genitus, ⁊ ex semine deduct⁹. hęc ꝯ̄ntia, s̄m Auerroem nō est dubia: quippe cum s̄m ip̄m ois foꝛma, quę suo subō desinēte, desinit esse: sit cōstituta in esse per subm̄: sitq̄ de illius po[a] a motoꝛe coꝛpoꝛeo in lucē deducta: vt clarissime cōplurib⁹ locis ab eo est dictū. Qr v̄o hęc ꝯ̄ntia sit Aris. facile p3. Nā Ari. nō posuit aliū modū, quo res incipiūt, nisi ḡnationē, vt ipse fatetur eodez loco: vel si posuit duos modos, vt 2° de ḡnatione aialiū libꝛo innuit, foꝛtasse fecit, q̄a foꝛmarum arbitrat⁹ est alias esse moꝛtales, cuz coꝛp̄e incipiētes, ⁊ cum eisdē desinētes: alias imoꝛtales, incipiētes qdez nō ante coꝛpus, sed remanētes desinētiū ipse ḡnationē fecit, imoꝛtaliū creationē, vt clarissime eo loco cōstat: si ergo intellectiua aia, aīusq̄ ipse moꝛtalis simpl'r esset, cum per creationē nō incipiat, erit per ḡnationez

Cap 3°

eductus de potētia materię/atq3 per semē a parētibus trāsmissus.pz ꝙ 𝔬ñtia: vltra aius est genit⁹, ex semineq3 trāsmissus.ꝙ oīs eius actio, opatioq3 erit instr̄aria ꝑticularis, atq3 penit⁹ materię emersa. Hęc 𝔬ñtia expsse est

Immersa Cōmē.5. Cap.3°.

Auer.3° de aīa li°. Ari.quoq3 2° de gñatione aīaliū li°.hāc 𝔬ñtiā indicauit. Cū.n.mētē animūq3 extrinsecus accedere ꝓbasset, id omne ex eo ꝓbauit, qa eius opatio istr̄o caret: lz ꝙ 𝔬uertet̄ arg^m, cum termini sint 𝔬uītibiles, aius est genit⁹, ex semineq3 trāsmissus, ꝙ eius opatio est istrumētaria, ꝑticularis, ⁊ hęc (vt Auer. verbis vtar.) Qḋ si ita sit, erit ⁊ simpl'r, ⁊ s̄m qd mortalis hō: cū nulla eius opatio, nec quę ad itellectū, nec quę ad ceteras aię ꝑtes attinet, istr̄o careat. Quo fit (vt nō mediū) sed in extremo sit statuendus, qm̄ ⁊ simpl'r, ⁊ s̄m qd mortalis: Pōponacius ꝙ: qui 𝔬cedit p^m añs. vz.ꝙ aius sit simpl'r mortalis, si sibiipsi 𝔬stare dz, 𝔬cedere coget̄ hoiem nullo pacto mediū esse, sed extremū. Qḋ ꝟo ꝑipatheticū nō sit: si Pōponacius peripathetice dicit, vt ꝑipathetice arbitrat̄ dicere, pz, nā aiuz esse simpl'r mortalē dicit eē peripatheticū. ꝙ nulla forma erit in hoie, quę nō sit genita: ⁊ cuius opatio nō sit instr̄aria: quo fit, vt nec s̄m quid hō imortalis sit habēdus. Quare iter mortalia, ⁊ imortalia nō erit vt mediū collocādū. Erit ꝙ qḋ dixit, Platonicū/ nā cum aium Platonici fecerint imortalē/ ceteras hoīs for^{as} mortales, imo cetera p̄ter aium, hoiem mediū iter illa collocarūt: quā rem doctus Salustius ex Platonis fonte accipiens, his ṽbis ꝓtulit, oīs nr̄a vis in aīo, ⁊ corpore sita est, animi impio, corporis s̄uitio magis vtimur: alter̄ nobis cū dijs, alter̄ cōe cum beluis est. Qḋ qdē minime verū eēt, nisi aius esset imortalis. Quare iuxta Platonis s̄niaz hō inter ęterna ⁊ tp̄alia mediū est. Non aūt iuxta eius opionē, qui aiuz mortalē simpl'r arbitratur. Rursus iuxta Platonis opionē hoīum tres modos ponere cogimur: heroas, quor̄ aius remanet post mortē btūs, vt Plato in Gorgia inq̄t. Et Plutarchus hystoricus exponit. In beluas 𝔬uersos, q̊rū aius brutalitate post mortē affect⁹ relinq̄t, vt in li° de itellectu (cum de statu aię disputauim⁹) clarissime exposuimus: ⁊ puros hoīes, qui mediocri vita viuūt. Qḋ qdē verū nō eēt, nisi aiuz imortalē simpl'r statueremus. Pōpo. ꝙ nec sibi cōstat, nec ꝑipathetice dicit, dū se ꝑipathetice dicere credit. Hactenus de hominis mediocritate.

Que Salustius.

Tres modos hoīum Plato ponit. In vita Romuli.

❡ Insufficientia modor̄: q̄bus Pōpon̄. arbitrat̄ multipliciter humanam nām dici. Cap. III.

Cōtra ea que capite 2° habētur.

CUm Pōponacius ꝙ hoiez esse mediū se ꝓbasse arbitraret̄. Humanę nāę multiplicitatē sic ordit̄, lz obscure: homo est mortalis atq3 imortalis, aut s̄m eādē formaz/ eādēq3 nām: aut s̄m aliā atq3 aliā. Si s̄m aliaz hō imortalis sit, s̄m aliā vnā vel plures mortalis: trib⁹ modis, ⁊ nō plurib⁹ euenire dicit, q2 vel tā for^a, per quā est imortalis, ꝙ̄ forma, per quā est mortalis est pro hoīum nūo multiplicata: vt sit in singulis duplex forma, altera per quā mortalis, altera per quā imortalis dr̄, aut in oībus hoībus ea forma, per quam imortalis dr̄, sit vna oīum nūo: ea ꝟo per quā mortalis pro hoīum nūo multiplicata/ aut 𝔬tra ea per quā hō mortalis est oīum hominū vna nūo sit: ea ꝟo per quā est imortalis nūata. pz ꝙ hoc p^m tribus modis dici. Sin aūt dicat̄ per eādē formā, eādēq3 nām hoiez esse mediū. s. mortalē atq3 imortalez: hoc erit, vel q2 hō per illā erit simpl'r imortalis, ⁊ s̄m qd mortalis: aut viceuersa, q2 per illā est simp^r mortalis, ⁊ s̄m qd imortalis. Uel 3° qa per illā erit s̄m quid vterq3 mortalis. vz. ⁊ imortalis: hęc Pōpon̄. Quę qdez ⁊ inordinate, ⁊ isufficiēter, atq3 obscure assignata sunt.

Quare 𝔬cesso pro veritate, ꝙ hō ipse sit mortalis ⁊ immortalis: aut erit per eādē for^{am}: vel per aliā atq3 aliaz: si per aliam atq3 aliaz: erit vel qa vtraq3 erit in hoībus numerata: tam illa, per quaz hō est mortalis, ꝙ̄ illa, per quā est imortalis: vel qa in oībus vtraq3 est vna numero: vtpote tam ea, per quam hō est imortalis, ꝙ̄ ea, per quā est mortalis: vel qa alia est vna numero in hoībus oībus: ⁊ alia numerata: siq̄dē in hoībus alia cōis vnaq3 est, alia numerata: ħ bifariā est, vel qa illa, qua hō immortalis est, vna oīuz est. Alia ṽo per quā est mortalis, numerata: vel 𝔬tra, qa ea numerata est per quā imortalis, ea per quā est mortalis oīuz vna numero: quo fit vt nō tribus modis, sed quatuor modis hoc sit multiplicādū: cuius 𝔬riuz arbitrabat̄ Pōpon̄. Sin aūt per eādem formā hō sit mortalis, ⁊ imortalis, ħ est, vel qa per eādez est simpl'r vterq3 mortalis. vz. ⁊ imortalis, aut q2 ꝑ eādē s̄m qd vterq3. vz. mortalis, ⁊ imortalis: aut qa per eādem est simpl'r, ⁊ s̄m qd vterq3: qḋ dupl'r esse pōt: qa vel per eādem simpl'r imortalis, ⁊ s̄m qd mortalis, aut 𝔬tra per eādē simpl'r mortalis, ⁊ s̄m qd imortalis. quare hoc 2^m nō tribus sed quatuor modis dicitur: nō ergo multiplititas hęc/ sex modis, sed octo dicēda est: cuius 𝔬trarium arbitratur Pompon̄.

❡ Incertū est qd de hūana aia senserit Auer. nec in his, quę ipe dicit de itelle^{ua} aia: sibi vbiq3 𝔬stat. Cap. IIII.

Cōtra ea que ca.3° ponunt.

POstea Pōpon̄. (pręmissa humanę naturę multiplicitate) de mēte Auer. aiam in hoie duplicē 𝔬stituit. Alterā itellectiuā, per quā hō imortalis est. Alterā mortalē, per quam mortalis videt̄. Aiam qdē itellectiuā de illius mēte esse vnā nūo in hoib⁹ oībus tradit: eaz ṽo, per quā hō mortalis est, asserūt pro hoīuz numero multiplicari. Mouet̄ ad hęc, ex eo/ qa Ari. vbiq3 itellectū impmistuz, immālē effecit, quo fit vt ęternus sit, ⁊ vnus numero. ceteras aias sensitiuā, ⁊ vegetatiuā fecit istr̄arias, quare ⁊ mortales. Quę qdē opinio nō Auer. sed Cādauēsis est, qui ⁊ itellectuz, ⁊ itellectiuā aiam vnā numero in hoībus posuit argumēto. vz. qa est impmista, imortalis, ⁊ ęterna. Nō.n. fieri pōt, vt in ęternis indiuiduū numero multiplicet̄ sub eadē specie. Qḋ ṽo incertū sit qd de intellectiua aia velit Auerr̄. nō est difficile demr̄are.

Opi. Candauensis.

Si per eius sectatores ꝑcurrimus. nā iter itell'm ⁊ intellectiuā aiam nō paruā sectatores dr̄iam fecerūt, qñqdē itellectiuā aiaz totū qḋdā esse dicūt ex itell'u/ atq3 sensitiuo vegetatiuoq3 𝔬stitutū. Intellectū ṽo itellectiuę aię partē. Fingūt.n. esse itellectū quasi semianimā: ꝙ sit itellectiuę aię medietas, totū ꝟo/ qḋ ex semine traducit̄, eē alterā itellectiuę aię medietatez: ex qb⁹ q̄si semiaiabus resultat tota itellectiua aia: quę qdē numerat̄ in hoib⁹: lz itellect⁹, qui est illius semiaia/ vnus numero sit in oībus: quā opionē Suggerius, ⁊ Rogerius vterq3 Bacconitanus, ad Auer. mētē tradūt. Uiltoniēsis ṽo acutissimus doctor, itellectū vnū oīuz, aiam itellectiuā numeratā pro hoīum nūo asserēs/ dicit ad mentē Auer. itellectū esse p̊ ⁊ per se for^{am} informātē nām cōez (quā supponit esse rem cōez oībus indiuiduis) ⁊ ab illis dimersaz. Scḋario ꝟo for^{am} oīum indiuiduor̄: pro quor̄ nūo itellectiua aia multiplicat̄, itellectu exñte vno oīum. enitit̄ aūt oia Auer. ꝟba ad hāc opinionez reducē, vt legētib⁹ quę ille dicit, pz. Joānes Bacconitanus meo iudicio cęteror̄ Auerroistar̄ Princeps tradit ad Auer. mētē intellectū nobis bifariā copulari/ vno qdez numero: quo fit nr̄a potentia, per quā intelligimus: quā copulationē spūalē esse dicit, atq3 ṽtualez/ quatenus per hāc intellectus efficit̄ nobis, quasi spūs, siue forma, atq3 potentia, siue ṽtus.

Rogerij ⁊ Suggerij opi.

Uiltoniensis opinio.

Joā. bac. opinio. 2. senten. lib°. dis. 20. q. vnica.

siue vtus. Altero vo, quo itellect9 ad phātasmata copu/lat, vt ad obta/quoꝝ intētiones recipit actu imāles vir tute intellect9agētis: q̄cq̄d ille sit siue deus, siue alia res. Et q̄uis modo itellect9copulet homini, semꝑ ipse vnus oīum est. Intellectiua autē aīa (vt ingt) plures. p3 ergo Auer. sectatores nō paruā inter itell'm, & itellectiuā aīaz dr̄iam effecisse. Quā etiā veteres olfecerūt, nā (vt Ari. ingt in p̄ de aīa lib.) Anaxagoras vr̄ alterū dicere aīaz, & itellectū, cuius opionē laudat. Quāobrē3, dicere soliti sumus, Auer. vba posse ad oēs opiones accōmodari. nā vbi ipē itellectiuā aīam diceret vnā numero oīum: per aīam, nō totā, s3 semiaīaz itelligit, h̄ est intell'm: qui dif/fert ab humana aīa, vt pars a toto. Ubi vo rōnale3 nō vnā, sed intellectū vnū fecit: intellectiuā totū intellexit: quę ɔstat pte itrinsecus accedēte, & pte itrinsecus dedu/cta. p3 ḡ incertū eē, q̄d de humana aīa senserit Auer. cū ad eius mētē3 boni Auer. interptes differāt, nā alij solū itell'm imoztalē: alij itelle9s aīaz imoztalē asserāt. Incō sulte ḡ Pōpoñ. ptulit opionē Auer. cu3 nō sit oīu3: qui Auer. interptant: s3 Candauēsis. Nolo tñ te ignorare in li9 de itellectu multa pro opinione Auer. scripsisse: nup/rime vo in his cōmentarijs, quę nūc ɔfecimus in libris de aīa: hac rōne, quę sit Auer. mens, nūc dissere ptermit timus: cū intētio nr̄a sit solū disputare ea quę dicit in h̄ libello Pōpoñ. qui de aię imoztalitate inscribit.

¶ Themistius de anima intellectiua q̄d sentit, incertu3 est: nec potest eadem sentire, quę Auerr. sed in q̄pluri/mis differt. Cap. V.

Pomponacius capite eodē arbitrat Them. & Auer. ɔcorditer itelle9s aīaz posuisse rea/liter distingui ab anima corruptibili, veru3 ipām esse vnā nūo in oīb9 hoīb9. Mortalē vo multiplicatā. Quę res nec est certa: nec (vt ostēdā) in oibus sunt ɔcordes. Qđ q̄dē incertu3 sit, q̄d Them. velit, per eos, qui eu3 sectant, atq3 interptā/tur, pcurramus. Thomas igit, cu9ingeniū, atq3 doctri/na3 semꝑ magnifecimus: nō minus iustus, q̄3 verus in/terpres eo libello de intellectu, quē adūsus Auer. ɔscri/psit, tradit de Themistij, & Theophrasti decreto itelle/ctu3, intellectiuāq3 aīam formā esse informātē humani corpis: & nomē & spēm illi p̄bēte3: addit agentē pro nūo hominū multiplicari: agēte3 dico nō eum: qui est quasi sol: qui est oīum hoīum vnus numero: quē Themistius deū eē arbitrat: sed eum, qui simul illumināns est, & illu/minat9. Dic enim pro numero hoīu3 multiplicat, estq3 cuiq3 homini ppius intell's: qui cum intellectu patibili intelle9s aīa3 cuiq3 homini ppriā ɔstituēs. nec hęc opi/nio dissonat verbis Themistij. Tertio. n. de aīa lib. cla/rissime tradit agētes intell's hō multiplicari pro hoīum nūo. Unde ex his, & alijs quę diuus Expositor collegit, de mēte Themistij asserit. Intellectiua animā esse for/mā hoīs vere infozmātē: & q̄dē talē cuius duę ptes, siue vtutes sunt intell's agēs, & possibilis. Albert9 vo cogno/mēto magnus, & in lib. de intellectu, & itelligibili: & in di gressionibus tertij libri de aīa: de Themistij snīa tradit intell'm agentē multiplicatū, esse lumē q̄dda eternū: qđ (vt in subo) est in intellectu possibili ab intellectu illu/mināte pgrediēs. Tale lumē Themistius (vt ingt) est illustrās, & illustratū: illustrat. n. ab agente. Illustrat vo possibilē intell'm: quo fit (vt ẜm Alb.) Themistius ve/lit intellectiuā aīam esse possibilē intell'm per hō lumē illustratū: & nō solu3 hoīs formā, sed eidē nomē & spēm p̄bere. Simplici9 bonus Themistij iterpres, tradit ad illius mētē ex cōi intellectu, & corpe aīal humanū ɔfici, appellat cōe3 intell'm, Themistius, id, qđ Simplicius

dianoeam, Auer. cogitatiuā appellat. Est. n. cōis intell's humani aīalis for9, & q̄dē infozmās. Hoīe3 vo Simpli/cius ɔstare dicit ex intell'u, & eiusmodi humano aīali. nā cōis intell's materie adueniens humanū aīal facit, huic aīali itell's extrinsecus accedēs ɔstituit hoīe3: hęc Sim/plicius. Plotinus vo, qui (vt dicūt iuniores) in paucis dissentit a Themistio in his, quę de anima scribit, tra/dit vnicuiq3 homini assignādā esse duplicē aīaz, alterā q̄dē q̄si vitā: quā Themistius vbiq3 aīationē appellat: alterā q̄si aīantē, viuificātēq3: e qua aīatio in corpus ꝑ/ficit: ab aīa viuificante hō est rōnalis, & intelligēs: ab aīa viuificata est aīal & viuēs: dico ẜm vitā hoīs ppam: est vtraq3 pro nūo hoīu3 numerata: verū quę viuificat eterna est, quę viuificat: corrūpit, atq3 cu3 corpe nasci/tur, & abolet. p3 ḡ ex expositorib9 q̄d velit Themistius, incertū esse. Ex his vo: quę ipse dicit, lōge facilius eadē incertitudo colligit. nā pmo de aīa clarissime duas ani/mas in hoīe vnoquoq3 collocat, altera3 q̄si vitā, aīatio/nēq3: per quā hō aīal est humanū: alterā quasi aīantē vi uificantēq3: e qua illa aīa pficiscit ab hac hō est hō: hęc animās atq3 viuificās est vna oīum hoīu3: imo est toti9 mūdi aīa: imo forma formaꝝ: cū ab hac oēs oīum rerū formę pficiscant: aīa vo aīata numerata. Ex his p3 nō eodē modo hāc esse formā hoīs, quo Auer. intellectiuā aīa3, seu intell'm asserit formā hoīs. Hęc. n. quę animās dr̄, forma est hoīs: nō q̄dē dans esse formal'r, hoc est in/formās, sed q̄si equoce, eo modo, quo effectrix causa, et creatrix esse p̄bet ei: qđ efficit, & creat. At Auer. h̄ pacto nec intell'm, nec intellectiuā aīam dicit homini dare eē. Hāc positionē & si p̄ de aīa Themistius clarissime pfi/teat: 3°quoq3 illa3 expssit Auer. etiam hāc positionē illi iponit 12° diuinę sciētię lib. & 7° eiusdē. At 3° lib. de aīa Themistius negat aīa3, quę vitā p̄bet: eē vnā: sed agētē intell'm dicit oīum hoīum vnū numero: intell'm vo quē cōe3 appellat (quē alibi vitā) & aīationē nūcupat, mul/tiplicari. Sed q̄uis modo dicat: Auer. differt a Themi stio: cu3 nec intell'm, nec intellectiuā aīam velit dare eē homini eo modo, quo Themistius autumat. Nō. n. ɔce deret Auer. intell'm vel intellectiuā aīa3 in humano cor poze aīationes, & vitas efficere: vel creare. Auer. ei3 vel assereret intell'm solū opationē3 homini dare, esseq3 illi for9s opantē: vel dare illi eē formal'r, esseq3 illi for9s ifor mātē. Formā vo formātē, vel aīam aīantē intell'm esse homini nunq̄3 (vt arbitror) diceret: vt expsse scribit 7° diuinę sciētię lib. & 12° eiusdē. p3 ḡ incertū esse q̄d The/mistius velit de aīa (& q̄uis modo velit) cū Auer. decre tis minime stare posse. Qui vo luculēter expositas, aut Themistij, aut Auer. aut alioꝝ positiones desideraret, & quātū pro illis dici pōt: diligēter librū nr̄m de intell'u plegat, & curiose ruminet. Nihil enim in eo lib. ptermi/simus, qđ ijs opinionib9 esset vtile. Hic aūt raptim per/currimus: cum nr̄a intētio sit reuidere Pōpoñ. libellū: & q̄d de eo senserim ad te scribere.

¶ Primū & pncipale arg'm: qđ Pōpo. ex vbis Aris. indu/cit aduersus pōne3 Auer. ab eo fictā. Cap. VI.

Jsum est hactenus Pōpo. positionē quā di xit eē Auer. & Themistij, eē ab eo vel fictā, vel eē incertu3 q̄d vterq3 sentit: s3 ɔcessa si/bi illa opione, vt videamus q̄tu3 ei9rōnes valeāt: inducemus rōnes eius per ordinē, & dilucide q̄de3: nam ipse illas ɔfuse, atq3 obscure ptulit: initio nobis sumpto, a p̄ argumēto. Pōpoñ. itaq3 sumit ex vbis Arist. intellectiuā aīam, intellectūq3 ipm nullā opationē hr̄e penitus a corpore absolutā: qn e corpe de/pēdeat, vel tanq̄3 a subto, vel tanq̄3 ab obto: vel vtroq3

An intellus & aīa differāt. Tex. co. 31.

Cōtra ea q̄ in ca. 3° sunt.

Que Tho. de Them.

Cap. 32°

Que Albert9 de Them.

Que Simpl. de Them.

Que Plotinus de mente Them.

Cap. 23.

Cap. 23. Cap. 33° Com. 18° Com. 31° Cap. 32°

Com. 31° Com. 18°

De his que 4° cap. Pōpoñ.

li° p̃. t.cō.1. modo. Declarauimus aũt nos in Cōmētarijs de aīa veteribus: quę in iuuēta ꝯscripsimus: qd e corpe depēdere sit tanq̃ ab obto, ⁊ qd depēdere tanq̃ a subto. Nũc ꝟo nobis sit satis h̄, qđ Pōpoñ. assumit, ex his quę ipse dicit, ꝓbare: nā si quā opationē talē hr̄et, eēt ip̄m itelligere: sed ꝙ nō sit itelligere opatio talis, ꝓbat̄ ex eo: qa (vt
p̃mo de aīa tex.cō.12. Aris. ingt) intelligē aut est phātasia, aut nō sine phantasia: vnde q̃uis in p̊ de aīa cōditionalr̄ loquat̄. 3° ꝟo de
T.cō.39. aīa lib. absolute tradit ip̄m intelligē fieri nō posse absq̃ ipo phātasmate: quo fit (vt intells nullā subeat opationē pęnit⁹ a corpe abiūctā) qn illa aliqua rōne e corpore depēdeat: quo argumēto relinquit̄ itellectiuā aīam nō esse ꝭm esse a corpe abiunctā: imo sequit̄ ip̄am esse simpliciter corruptibilē, cuȝ nulla sibi cōpetat opatio e corpore pęnit⁹ abiūcta. Cętera quę Pōpoñ. adycit, cum ad rem faciāt minime: bona frōte p̃terimus. Declauimus
p̃mo de aīa T.cō.12. enim in Cōmētarijs veteribus, quę in libris de aīa conscripsimus, quo nam pacto valeat illa ꝯñtia Auerr̄. Si itelligere nō est nisi cum imaginatione, tũc intellus erit gñalis, ⁊ corruptibilis. Hāc eniȝ Pōpo. nō exposuit eo mō: quo Auer. logr̄: sed de ea ad cōmētaria te mitto.

¶ Dilucidatio eius solutionis quā ad p̃m argumētuȝ affert Pōpoñ. in qua exponit̄ multiplex aīę ꝯsideratio, ⁊ multiplex opandi ratio. Cap. VII.

AD hoc argm̄ Pōpo. inducit rñsionē: quę bñā itellecta pōt ad argm̄ satisfacere: de qua postea in resumptionib⁹ eoꝝ, quę dicentur ab eo diligētius disputabit̄. At nunc dicamus itellectiuā aīaȝ trifariā ꝯsiderari posse, aut in se, vtpote in illo p̃ori, in quo, ⁊ humanā sphęrā, ⁊ quālibet humanę sphęrę parteȝ p̃cedit. Aut in illo priori in quo p̃cedit singulas ptes hum anę sphęrę pteȝ: sed est simul cuȝ sphęra, illi vt aīa copulata. Aut 3° ꝯsiderari pōt respectu cuiusq̃ sphęrę partis, vt respectu mei, vel tui: tũc ex hac distinctione rñsio erit aīę itellectiuę esse tres opationes: aliam quę ei cōpetit in illo priori: in quo ipsa sphęrā p̃cedit: quęcũq̃ illa sit: de qua postea: aliam, quę illi cōpetit, vt est sphęrę aīa, vtpote in illo priori, in quo p̃cedit singulā sphęrę parteȝ: aliā, quę illi cōpetit vt copulatę alicui sphęrę parti vtpote mihi, vel tibi. Opatio qdeȝ, quę intellectiuę aīę cōpetit in illo priori, quo p̃cedit sphęram: est simplr̄ ęterna: atq̃ e corpe omni rōne abiūcta: opatio ꝟo: quę sibi cōpetit, vt sphęrę copulat̄: est ęterna ꝭm successionē, atq̃ spēm, ⁊ ꝭm qd corruptibilis: opatio ꝟo, quę cōpetit aīę, vt copulat̄ mihi, vel tibi: est pęnitus corruptibilis: ꝭm qd ęterna. Ad forᵃȝ igit̄ patet qđ Pōpoñ. assumpsit: falsum esse: nā supponit intellectuȝ nullā hr̄e opationē pęnitus separatā: cuius oppositum ex distinctiōe pȝ: ⁊ cum dr̄: si quā habet: illa est itelligere: ꝯcederet illius opionis defensor: illā esse ip̄m itelligere, sed nō omni modo simplū: sed solũ qđ sibi cōpetit in illo priori: in quo ip̄a p̃cedit sphęrā. Intelligere ꝟo, qđ est phātasia, aut nō sine phantasia, est itelligere, qđ illi competit vt est sphęrę copulata: vel sphęrę parti huic, vel illi. Hoc eniȝ est aut phātasia, aut nō sine phātasia. Hęc breuiter de respōsione.

¶ Pōpoñ. obiectio p̃ᵃ: qua ꝓbat nullam esse aīę opationem pęnitus abiūctam. Cap. VIII.

SEd refutare enitit̄ Pōpoñ. rñsioneȝ hāc, lȝ obscure: naȝ definitio ei: cuius est definitio, ꝭm esse cōpetit: sed esse actũ corpis physici organici est intellectiuę aīę definitio: salteȝ ꝭm cōem rōnem: g̊ esse actũ corpis ꝭm esse cōpetit intellectiuę aīę: qđ si itellectus intellectiuaq̃ aīa ꝭm eē erit actus corporis physici: fit, vt nulla sibi cōpetat opatio pęnitus abiūcta, quēadmodum nec ipsa esse potest e corpore abiuncta ꝭm esse.

¶ Defensio p̃oris rñsionis, quā affert Pōpo. q̃uo aīę est aliq̃ opatio: vbi exponit̄ pęnit⁹ abiūcta. Cap. IX.

INducit post hęc breuib⁹ Pōpoñ. Ad hanc refutationē solōneȝ: ex eo ꝙ itellectiua aīa est vna itelligētiaꝝ, lȝ infima: vt 3° de aīa li° Com.19.
scribit Auer. At itelligētia quęlibet bifariā ꝯsiderari pōt. Uno qdē modo in se, hoc est in illo priori: in quo copulationeȝ cum sphęris p̃cedit: in quo priori ipsa est itellect⁹ intelligēs per essentiā supioris intelligētię. Alio ꝟo in ordine ad eam sphęram: quā actuat: ⁊ h̄ pacto est aīa, atq̃ actus corporis physici: cōstituȝ ꝟo ex ipsa, ⁊ corpore est aīal: lȝ ęquoce. Ad formā ergo pȝ solutio: nā itellectiua aīa in illo priori: in quo p̃cedit sphęrā: nō est aīa, nec physici corpis act⁹: sed cum cōsiderat̄ ipsa vt actuat sphęrā, est aīa: atq̃ corpis act⁹. Cōcedit̄ tñ esse actũ corpis cōpetere itellectiuę aīę ꝭm esse: etiā quouis modo ꝯsideret̄: lȝ nō ꝭm rōnem: sicuti rōnali aīali cōpetit, et homini sub rōne aīalis ꝭm rem: quatenus homo, ⁊ hō, vt aīal ꝭm esse idem est: nō tñ homini cōpetit per rōnē aīalis. Sic enim omni aīali cōpeteret: vnde lȝ aīa itellectiua, ⁊ aīa intellectiua, vt intellectiua ideȝ sint re: ⁊ esse actũ corpis ꝭm rem cōpetat aīę itellectiuę, ⁊ aīę intellectiuę vt intellectiua: tñ esse actuȝ corpis nō cōpetit aīę itellectiuę per rōnem intelligētię. g̊ ei pōt cōpetere aliqua opatio prior, vt cōsiderat̄ sub rōne prioris: veluti homini cōpetit aliqua opatio prior, vtpote ip̄m sentire quatenus cōsiderari pōt sub aliqua priori rōne, vȝ vt aīal est: lȝ ꝭm rem hō ⁊ aīal idē sint.

¶ Excerptũ Pōpoñ. ex hac distōne, ꝑ qđ declarāt qdā, q̃uo de itellectiua aīa agit metaphysicus. Cap. X.

EX distinctione ergo ꝓposita vsitata illa (vt ingt Pōpoñ.) dubitatio elidit̄: sit ne intellectiua aīa de nāli, an de metaphysica cōsideratione: qñqdē Ari. li° de ptibus aīaliũ p̊ Cap.p̃.
iter metaᶜᵉ ꝯsiderata illam reponat. Elidit̄ eniȝ (vt ait) ex eo: qꝛ itellectiua aīa, vt itells est, ⁊ vt ꝯsiderat̄ in illo priori, in quo p̃cedit sphęrā, hoc est, vt vna itelligētiaꝝ: quę itelligit per subam, atq̃ essentiā supioris itelligētię: inter ꝯsiderata a metaphysico reponēda est: sin auteȝ (vt aīa ꝯsideret̄) vt videlȝ actuat humanā sphęrā: sic inter nālis phię ptes statuēda est, ita vt vnica sit, vt Auer. ingt in libris Metheoroꝝ: ⁊ vt de itelle- Cap.p̃.
ctiua aīa dictũ est, de cęteris cęlestibus aīabus est dicēdum: siqdē illę, vt actus sunt nālis corpis, inter physice ꝯsiderata: vt itellect⁹ per eēntiā supioris intelligētes, inter metaphysice ꝯsiderata reponēdę sunt. patet ergo ex distinctione vsitatę. q. dilucidatio.

¶ Refutatio Pōpoñ. aduersus excerptũ: ⁊ ꝯtra distinctionē, ex qua excerptuȝ deducit̄. Cap. XI.

OBiter igit̄ refutare enitit̄ excerptuȝ, ⁊ p̃ncipalē rñsionē: excerptũ qdem: qꝛ si de itellectiua aīa idē iudiciuȝ est, sicuti de intelligētijs: qñ Aris. 12° diuinę sciētię lib. egisset de intelligētijs: de itellectiua aīa agere debuerat: alioqn mancus fuisset. P. Uniuersę cōsiderationis physicę intellectiuā aīam terminũ ꝯstituit Ari. lib. phy- T.cō.26.
sicę auscultationis scđo. Nō eniȝ in cognitiōe rerũ physicaꝝ intellectiuā aīam fecit terminũ: quo ad qa est: cuȝ physica cognitio, qa res est vsq̃ ad deũ ip̄m diffundat̄. Erit ergo terminus in cognitione qd est: quare qđqdest intellectiuę aīę in nāli phīa agēda erit: hęc aduersus excerptũ. Aduersus ꝟo rñsionē p̃ncipalē ex eo argumētatur: qa vni⁹ eiusdēq̃ nāę specie, vnus est specie opandi modus:

modus:nō ergo pōt aīa itellectiua intelligē itellectionē e corpore depēdētem:ꝛ absolutā a corpore nisi vna nā duo eē bīet:dixi vnus specie est opandi modus,quoniā eiusdē naturę numero vel specie alia atq; alia rōne/pn̄t esse diuersi modi operādi gn̄e:vt lunaris aię,quatenus aīa est,est mouere cęlū:quatenus itelligētia est itelligē: at nullius intelligētię est diuersus operādi modus specie. Nō ergo pōt itellectiua aīa intelligē itellectionē depēdētez a corpe:ꝛ intellectionē absolutā a corpore. Videt aūt Achilles hoc argm aduersus dictā rn̄sionem:nō tn̄ huius Achillei argumēti Pōponacius inuentor est. q.15.arg°.8. Sigdē diuus Thomas,qui in disputationib⁹ nihil intactum reliquit:clarissime hoc argm explīt in qōnibus de aīa. P. Cōtra eādem rn̄sionē sequit vnā nām ſm vnuz modū de eodē obiecto hīe vnā numero intellectionē:ꝛ ſm aliū modū ifinitas:qđ videt incredibile:ꝛ deducit argumētuz:nā per modū quo intelligit aīa nō dependēdo a corpore:intelligit vnicā intellectionē ęternā deuz: per modū vo,quo itelligit depēdēdo a corpore,intelligit idē obiectū.videlz deum per infinitas itellectiones: quatenus infiniti homines deum intellexerūt/ꝛ intelligent. Hęc contra respōsionem.

¶ Resumptiōes de nouo differēdę circa hęc/quę Pōp. tetigit in primo argumēto. Cap. XII.

Post hęc (vt videat gd bn̄: Pōpo.in argumēto assumpserit) quędā denuo diligētius resumenda sunt. Et p̊ an sit intellectiuę aię aliqua opatio pęnit⁹e corpore abiūcta. Secūdo dato q̄ nulla sit itellectiuę aię opatio e corpore absoluta, vtrū ex ipso itelligē,qđ nō sine phātasmate est,possit ꝯuinci,pbariq; intellectiuā aiaz esse e corpe ſm esse,ꝛ eēntiā abstractā/absolutā,atq; independētez:vt Auer.autumat. Tertio si de itellectiua aīa, metaphysicus,an physicus agere debeat:qđ erat excerptū:gbus patebit quātum valeat pm Pōpon̄.argm.

¶ Aliq̄ opatio est intellectiuę aię pęnit⁹e corpe abiūcta: ꝛ aliqua nō sine corpore/ſm Auer. Them̄. Simpliciū, Theophrastuz,ꝛ cōplures alios. Cap. XIII.

De resumptis g̊ differēdum est,ꝛ quidez nō pro vitate:qm̄ in fine de veritate dicemus: sed pro opinione eoꝝ:quā Pōpon̄.refutare enitit. Et p̊ an aliqua aię itellectiuę opatio sit:quę nulla prorsus rōne e corpore depēdeat:ꝛ de mēte Auer. Themistij,Simplicij,ꝛ Theophrasti tenemus p̊mo,q̄ est aię intellectiuę opatio quędā:quę nulla prorsus rōne e corpe ipso depēdet,hoc est nec obiectiue:siue effectiue:nec sbiectiue,siue organice: nec dispositiue. Et quę sit hęc opatio ſm istos dicemus Com.36°. postea. Auer.itaq; 3° de aīa lib.quuz quęsisset an intellectus corpi vnitus subas separatas intelligē possit: ostēdit.q.hāc nō eē definiēdā,nisi prius definiat an intellectus in se illas intelligē possit:ꝛ huius ordinis cā est (vt ingt) ga itellect⁹ p̄us est in se,q̄ sit in nobis:ergo necessariuz est p̄scire an itellect⁹in illo priori,in quo est in se, illos itelligat,ꝛ postea an cum in nobis est,illas intelligere possit. Talē ergo in his qōnibus ordinez Auer.nō assignasset,nisi arbitratus eēt intellectū in se,h est in illo priori:in quo est in se ante sphęram:intelligere posset subas separatas per eēntias illaꝝ intellectionē.s.pęnit⁹ Cap.51°. e corpe abiūctā: Them̄.in sup 3° de aīa lib.pbauit intellectuz in se intelligē illas subas loco a minori,ga.s.pōt intelligē māles abstrahēdo a mā:ergo maxime abstractas:qđ nō eēt,nisi aliqua opatio ipsi intellectui cōpeteret,vt in se ꝯsiderato. Accedit ad hęc q̄ intell'us est infi- Com.19°. ma itelligētiaꝝ (vt Auer.ingt 3° de aīa li°.) ergo intelligit ꝛ opat,vt cęterę opant. At cęterę supiores intelligūt per eēntias illaꝝ h est intellectione pęnit⁹a corpore abiuncta:ergo intellectui assignāda est aliqua opatio pęnitus e corpore,corpalibusq; rebus abiūcta. Quaz partē Theophrastus aptissime asserit eo. vz.lib.quē de intellectu,ꝛ itelligibili ꝯscripsit. Simplicius vo vir doctissimus,cum de triplici intellectu distinguisset,intellectuz, quo dianoetica participat,asserit itelligē supiores substātias in se:anteq̄ dianoetica eo participet:vt legēti ea cōmētaria pz:quę 3° de aīa ꝯfecit. Ex his oēs,qui Auer. sequunt:asserūt itellectū hīe duplicē intellectionē,opationēq; alteram:quę sibi cōpetit,vt est suba separata/ꝛ itelligētiaꝝ vna:ꝛ hęc est intelligē se per eēntiā ppriaz: ꝛ supiores per eēntias supioꝝ:hęc itellectio dicit eē prima intellect⁹opatio/e corpore,corpalibusq; rebus pęnitus abiuncta:q̄ nec depēdeat a corpe tanq̄ a subiecto: nec tanq̄ ab obiecto:nec dispositiue:nec principal'r. Et dī p̊ma,q̄ sibi cōpetit in se:ꝛ in illo p̊ori,in quo ipsa est suba separata,ꝛ perfecta: ꝛ anteq̄ ipsa humanę sphęrę vniat. Altera vo est intell'us opatio/quę sibi cōpetit,vt est sphęrę aīa:quę lz nō depēdeat a corpe corpalibusq; rebus,vt a subiecto:depēdet saltez a corpe,aut obiectiue:aut effectiue:aut dispositiue:quę secūda dī:q̄ sibi cōpetit non in illo priori:in quo intellect⁹est substātia perfecta:sed in scđo loco:cum ipsa effecta est aīa hoīs,atq; humanę sphęrę vtraq; opatio dī intelligē:verum p̊ma pęnitus abiuncta est,secūda vo nō sine phātasmate:qđ est corpis/vel corpalis rei,vt obiecti:ꝛ corporis,vt subiecti.de hoc intelligē,qđ intellectui cōpetit,vt hoīs aīa est, Aris.ingt eē phātasiam:aut nō sine phātasia:de hoc etiā ingt intelligē nequaq̄ sine phātasmate eē. p° t. c. 12. Qđ si ita est,nō erit nobis difficile argumēta Pōpon̄.quę cōtra hęc ꝯfecit,refellē. Cum enim dicebat vnius naturę non posse eē duos opandi modos ſm spēm differētes:recte dicit:quoniā lz rei/quę intellectiua aīa est:duę sint opationes specie distinctę:vt intelligere per abstractionē,ꝛ per eēntiā reruz:quas intelligit:vtraq; tamē intellectio subit eūdē specie intelligēdi modū:qui est:vt intellect⁹ intelligat intelligibilia:quę actu sunt intellecta:siue illa sint ꝛ phātasmatibus ipsis accepta:siue aliūde:g̊ lz res quę est intellect⁹,ꝛ aīa hoīs itellectiua,supiores substātias intelligat per illarum eēntias,ꝛ hęc terrena per abstractionē:oīa intelligit per eūdē modū,vt diuus Thomas ingt,inquātuz sunt actu abstracta,actuq; intelligibilia. q. de aīa. q. 15. in sol. ad 8m. Qđ vo inferebat eādez nām de obiecto eodē habere vnā numero ęternā intellectionē:ꝛ ifinitas numero: Auerroes nō incredibile:sed necēiuz esse arbitratur. nam itellect⁹,quo est substātia separata:ꝛ vna intelligētiaꝝ:intelligit deū vna numero itellectione:quę est ipse deus:qm̄ per illius eēntiaz.quo vo est hoīs aīa:cum vt sic,sit aīa infinitoꝝ hoīum sibiinuicē succedētiuz in eādē intellectionē dei:intelligit deuz infinitis itellectionibus/quę nō sunt deus:sed ipius dei effect⁹:qđ g̊ Pōpo. arbitratur esse absurdū,Auer.necessariū esse contēdit. Et de prima respōsione hactenus.

¶ Dato q̄ nulla sit itellectiuę aię opatio e corpore pęnitus absoluta:ex ipso intelligē,ꝛ velle qđ nō sine phātasmate est:pbari pōt aīaz eē e corpore separabilē ab eodēq; subiectiue minime depēdē:ꝛ rursus exponūtur in vba Ari.primo de anima. Cap. XIIII.

Patet ergo itellectiuā aīam,quę infima itelligētiaꝝ est,ꝛ in illo p̊ori:in quo ipsa p̄cedit sphęram,hīe opationē ppriā:quę nulla ratione e corpore depēdet,cuiusmodi est itelligere:quo itelligit subas supiores,per eēn-

tiam illaruꝫ:ſed ꝯceſſo ei,ꝙ intellectus talem opationē nō habeat:dico adhuc duplici via venari poſſe intellectiuā aīam eē e coꝛpoꝛe,tanq̄ꝫ e ſubiecto pēnit⁹ indepēdētiam:pᷣma gdē ex pte ipſius intelligē:vbi aīaduertēdum eſt,aliquā eſſe opationē,quę lꝫ ab eo ſubto,in quo recipiť/nullam habeat variationē,aliaꝫ quā ab eo agēte,a quo agiť:tñ aliqua eſt opatio alicuius ſubiecti:quę a ſubiecto,in quo recipiť,variationē accipit:quęqꝫ aliter ſe habet(vt in ſubiecto:aliter)vt ab agēte.Vbi cauſa,calefactio in ligno,in quo recipiť:eodeꝫ modo ſe habet:vt in agente,e quo agiť:qm̄ vtrobiq̄ꝫ foꝛma mālis. At coloꝛ in pariete aliter ſe habꝫ,ꝛ aliter in viſu:in quo recipiť. In pariete enim a quo agiť:eſt foꝛma realis:in viſu eſt intētio,atq̄ꝫ illius ſilitudo.patet ergo opationeꝫ alicuius ſubiecti bifariā eſſe:aut quę nō aliter in ſubiecto ſe habet,q̄ꝫ in agēte:aut quę aliter in ſubiecto recipitur,q̄ꝫ in agēte eſt:tūc ex hac diſtinctiōe facile pꝫ intellectiuā aīam pēnitus e ſubiecto eē indepēdentē:intelligē enim vt recipiť in intellectiua aīa eſt opatio abſtracta, immālis,ꝛ vlꝛis ſaltē participatione:nō enim per eſſentiam eſt abſtracta,nec per eēntiā eſt immālis,vlꝛiſq̄ꝫ:qꝛ tūc intellecta eēnt ideę vel foꝛmę per eſſentiā ſeparatę: vel igiť participatione aīę itellectiuę eſt talis:vel participatione alterius itellectionis:non participatione alterius itellectionis.Sic enim de illa vlterius quęreretur: vel opoꝛtet venire ad aīaꝫ intellectiuā,cuius participatione ſit abſtracta.Qđ ſi participatione intellectiuę aīę ip̄m intelligē ſit vlꝛe,abſtractū,atq̄ꝫ immāle:aīa ip̄a per eēntiam erit immālis,abſtracta,ꝛ vlꝛis.Qđ aūt per eēntiaꝫ eſt immāle,vlꝛe,ꝛ abſtractū:e coꝛpoꝛe depēdere nō pōt,vt a ſubiecto.pꝫ ergo intellectiuaꝫ aīam eē pēnitus e coꝛpoꝛe abſtractā, vt a ſubiecto ex eo.vꝫ.qa eius opatio aliter ab ipſa eſt:q̄ꝫ in agēte ſit. Quare lꝫ ip̄m intelligere nō ſit abſq̄ꝫ phātaſmate,qa tamē aliter eſt in intellectu:ꝛ aliter in phātaſmatib⁹/ideo ſtat intelligē eſſe nō ſine phātaſmate:ꝛ intellectiuā aīam,participatione cuius eſt abſtractū,vlꝛe,ꝛ immāle:eē ſimplꝛ e coꝛpoꝛe indepēdēteꝫ.rurſus ſtabit intellectiuā aīam participatione cuius ip̄m intelligē eſt abſtractuꝫ:eē magis,ꝛ per eſſentiā abſtractā:qm̄quidē omne tale per participationē reduciť ad aliqđ tale per eēntiam:ergo lꝫ ip̄m intelligē nō ſit ſine coꝛpoꝛe/aīa itellectiua eſt e coꝛpe,ſimplꝛ indepēdēs.

T.c.13. ❡ His dilucidatis,videamus Ariſ.vba,quę lib.de aīa p̊ ſic hñtur:ſiqdē igiť eſt aīę operū:aut paſſionum ppᷓa:ꝯtingit vtiq̄ꝫ ipſam ſeparari:ſi vo nullum eſt ppꝛiū ipſius:nō vtiq̄ꝫ erit ſeparabilis.Hęc Ari.ad verbuꝫ:ex qbus argumētoꝛ,ſumpta pᷣma hypothetica,addo poſitionē añtis ſic,ſed nullū eſt aīę opus ppꝛiuꝫ,ergo nō ꝯtingit ſeparari:cuius ꝯꝛium dicebamus:ꝛ ꝙ nulluꝫ ſit opus aīę ppꝛiū.pꝫ qa ſi qđ eēt:illud eēt intelligē: at intelligē nō eſt,qm̄ vel eſt phātaſia:vel nō ſine phantaſia.Hoc eſt totum qđ pōt Phōpoñ.tāetſi ante ip̄m diuus Thomas qōnibus diſputatis de aīa hoc diligenter ꝯſiderauit.Auerroes vo ob ignoꝛātiam Gręcaꝝ lrāruꝫ etiā pꝛo ſe nō bñ intelligit.nam vbū ip̄am ad opationē, vel paſſionem retulit:ꝛ male:qa opus,vel opatio gręce eſt ἔργων,ergon:paſſio aūt gręce eſt pathema:ꝛ vtrūq̄ꝫ eſt neutri gñis:at verbū ipſam gręce eſt fęminini gñis: ppterea nō niſi ad aīam referēduꝫ eſt.Eſt ergo ſenſus, ſi aliqđ opus aut aliqua paſſio,eſt aīę ppᷓa:ꝯtingit ip̄am aīam ſeparari.Hęc eſt pᷣma hypothetica,ſi vo nullum opus eſt ppꝛiū ipſius aīę:aīa nō erit ſeparabilis.Ex ſecūda hypothetica ponēdo añs ſequiť poſitio ꝯñtis.vꝫ. aīum nō eſſe ſeparabilē:ppterea pꝛo Auer.defenſione opoꝛtet aliter dicere,q̄ꝫ ipſe pꝛo ſe dicat:lꝫ pꝛo veritate poſtea hęc vba diligētius ptractabimus. Philoponus itaq̄ꝫ in his Cōmentarÿs:quę ſub Ammonio in his de aīa libꝛis ſcripſit,has duas ppōnes abiunctas fecit,aſſerēs has in nōnullos Platonicos perperam Platonis vba intelligētes retuliſſe.Hi enim ex phędone acceperūt intellectiuā aīam creatam fuiſſe ante coꝛpoꝛa:ꝛ quidem pfectaꝫ:qm̄ cum ppꝛia eius opatione:quę eſt intelligere.Cōtra quos aſſumpſit Ariſ.intelligē vel eē phantaſiam:aut nō ſine phātaſia:volēs ex hoc hꝛe aīam nullaꝫ hꝛe opationē ſine coꝛpoꝛe:qm̄quidē ip̄m intelligere: qđ maxime videť eſſe ſine coꝛpoꝛe:eſt nō ſine coꝛpoꝛe, hoc verificato:ſubiūgit duas hypotheticas pēnitus abiunctas.pᷣma eſt:ſi aliqđ opus eſt aīę ppꝛiū:ita vt antea ſibi inſit,q̄ꝫ coꝛpoꝛi vniať:ꝯtingit aīaꝫ ſeparari:hoc eſt pręfuiſſe ſeparatā,ꝛ ante coꝛpoꝛa factam:At ſi nullum opus eſt aīę ppꝛiū,ita,vt antea ſibi inſit:q̄ꝫ coꝛpi vniatur:ipſa aīa nō erit in ſe ſeparabilis:ita vt antea coꝛpoꝛe ſit pfecta:ꝛ facta.Tūc addēdum eſt ſecūdę hypotheticę añs:ſed nullum opus eſt aīę ppꝛium:ita vt illi inſit anteq̄ꝫ coꝛpoꝛi vniať:ergo nō ꝯtingit ipſam eſſe ſeparatam,vt ante coꝛpoꝛa ſit,ꝛ quidē pfecta. Qđ vo nullum opus ſit ppꝛium aīę:ita vt antea ſibi inſit,q̄ꝫ ad coꝛpus deſcēdat:ex ſolutione.q.quam Ariſt.p̊ de aīa mouit,patet:nam ſi qđ opus ſic ppꝛium aīę eſt,maxime eſt intelligere:at vt obſeruatio docet,intelligē vel eſt phātaſia: vel nō ſine phātaſia. Ex his hꝛe vult aīam nō ſeparatā quaſi ante coꝛpoꝛa creatā. Patet ergo hęc nō eſſe cōtra opinionē eoꝝ:qui aſſerūt aīam eſſe abſtractaꝫ a coꝛpoꝛe.Nō enim intelligūt per abſtractā,vt ip̄a facta ſit anteq̄ꝫ ſit in coꝛpoꝛe:ſed per abſtractā intelligūt pēnitus e ſubiecto coꝛpoꝛeq̄ꝫ indepēdēteꝫ. Stat enim aīam eſſe e coꝛpoꝛe indepēdētem/ꝛ in coꝛpoꝛe eſſe:ꝛ coꝛpoꝛi dare eſſe:vt de intelligētÿs:quę ſunt cęloꝝ aīę:patet.Hę eniꝫ nō dependēt a cęlo:ꝛ ſunt in cęlo:illis ſiqdē eſſe pꝛębēt: vt in libꝛis de cęlo deduximus. Quod vo poſſit aliqua vtus ſine foꝛma,ſine potētia eſſe pēnit⁹ a ſubiecto indepēdēs:cuius opatio nō eſt abſq̄ꝫ ſubiecto:pᷣmo patet de intelligētÿs:quę ab eaꝝ coꝛpoꝛibus nullatenus depēdēt:ꝛ tñ mouere cęlum,qđ eſt eaꝝ opatio:ſine coꝛpe nō eſt:nō enim intelligētia depēdet a cęlo:nec pᷣmarie:nec ſecūdarie:ꝛ tñ eius opatio ſalteꝫ ſecūdaria depēdet ab illo.Secūdo patet ſm eoꝝ Theologoꝝ opinioneꝫ:quę dicit creaturas eſſe obiectū ſecūdariū itellectionis:qua deus intelligit creaturas.Secūduꝫ enim hoꝝ opinionē deus nec pꝛimarie/nec ſcđarie depēdet a creatura:ꝛ tñ intellectio ſub eo reſpectu:quo eſt creature,dependet a creatura:vt ab obiecto.ergo ſtat virtutē eſſe ſimplꝛ indepēdētem a ſubiecto:cuius ſalteꝫ aliqua opatio illi ppꝛia dependet ab illo.

Qđ vt⁹ poſſit eſſe indepēdēs:cui⁹ opatio depēdet.

❡ Ex hiſce clariſſime patet tale argᵐ non cogere:opatio alicuius potētię depēdet a coꝛpoꝛe:ergo potētia:cuius illa opatio eſt:depēdet a coꝛpoꝛe:teneret enim quādo illa opatio nō afficereť a potentia ſm aliquē moduꝫ ppꝛium:vt in pposito eſt:intellectio enim nō eſt ſine coꝛpe:verum qꝛ afficiť ab aīa ſm modū aīę ppꝛium(reddiť enim immālis,abſtracta,ꝛ abſoluta)ideo aīa pōt eſſe indepēdēs.patet igiť ex ipſo intelligē intellectū e coꝛpe nō depēdere:cuius ppᷓa opatio e coꝛpoꝛe depēdet:qđ petebamus. Poſt hęc ex ipſo velle ideꝫ clariſſime deduci pōt:ſupponēdo enim ip̄m velle eſſe plene liberū,vt obſuatio docet,nam quouis etiā delectabili pñtato/tale poſſumus libere appꝛobare/vel repꝛobare:vt qlibet in ſe expiť.Tūc arguo ſi itellectiua aīa depēderet a coꝛpe:quelibet eius potētia eēt coꝛpe imerſa:ꝛ ita nō pōt eē ſupꝛa coꝛpus,illi dñando. obſeruatio.n,docet oēm potētiā neceſſitari ab obiecto,

Defect⁹ argumēti Phōpo.

coꝛpeq̄ꝫ

corporeq; ipso: sic est appetitiua virtꝰ corpori imersa: vt de appetitu sensitiuo, ⁊ nāli nemo est, qui dubitat. Cū igit̄ pn̄tato nobis q̊uis delectabili in ptāte nr̄a est illud approbare: fit, vt aīa, virtute cuiꝰ appetimꝰ: nō sit foꝛa depēdens e corpoꝛe: illi. s. impꝛessa. Ex his duabꝰ opationibꝰ pꝫ itellectiuā aiam nullatenꝰ depēdere e corpe. Qd̄ erat ꝓpositū. Utrū vo possit virtꝰ esse in corpe: e q̊ nō depēdet: ⁊ quo mō pōt dici in corpe: si ab illo nō dependet, in nouis de aīa cōmētarijs declaramꝰ: ⁊ declarabimus: qn̄ veritatē dilucidabimus in hoc libello.

¶ Qd̄ de intelligētijs ⁊ intellectiua aīa ptractet physicꝰ, metaphicꝰ ⁊ mediꝰ iter hos q aīasticꝰ dr̄. Cap. XV.

Post hęc de tertio resumēdo disserēduꝫ est, an vꝫ de itelligētijs, ⁊ de aīa itellectia physicus, metaphicus, ⁊ medius iter hos agāt. Dicamꝰ igit̄ pro dilucidatiōe veritatis, eē duas de rebꝰ scias extremas: ⁊ aliā de medijs rebꝰ mediā: extremę sunt metaphica ⁊ nālis. Illa qdē ꝙ de abstractis a mā̄ fꝫ essentiā, vl' qꝛ de rebꝰ: q̄ ꝑ essentiā nō icludūt māꝫ: physica vo: qꝛ de rebꝰ: quę per essentiā sūt in mā: vel qꝛ nō pn̄t eē cōes nisi rebꝰ: q̄ sunt in mā. Medie vo sūt: quas gręci mathematicas appellant: huiꝰ gn̄is (vt Themistius inqt) est ea scia: quę de aīabꝰ est, dico aīabꝰ taꝫ cęlestibꝰ, q̄ꝫ terrenis: ⁊ ea quę de quātis: vt quę de discretis, ⁊ quę de cōtinuis: oēs. n. istę dicunt̄ medię, ⁊ mathematicę. Medię qdeꝫ: ꝙ de rebꝰ medijs iter simpl'r abstracta: ⁊ simpl'r ꝯcreta. Mathematicę vo, qꝛ ꝓcedūt ꝑ demones certissimos: ex q̊ mō ꝓcedendi tales scie, quę de rebꝰ medijs sūt: mathematicę dicunt̄. Est tn̄ dr̄ia, ꝙ scia de quātis ꝑ excellētiā dr̄ mathematica vtpote noīuꝫ pęnuria. Scia vo, q̄ de aīa est, nō sic vulgo dr̄ mathematica, veꝝ de his ī antiqs, ⁊ nouis de aīa cōmētarijs egimꝰ. Ulteriꝰ dbes scire aīas intell'uales, cuiꝯ sunt cęloꝝ, ⁊ hoīuꝫ aīę: trifariā ꝯsiderari posse. Uno mō, vt intell's, atq; intelligētię. Alio mō, vt ꝑfectiōes physicoꝝ corpoꝝ: h̄ est, vt motores illoꝝ: ⁊ tertio, vt itellectuales aīę: quasi res medię. Prio mō, bifariā intelligi pn̄t: aut ꝑ essentiā h̄ est itellectiōe, quę est illaꝝ eēntia: qūo iferioꝛ itelligētia ꝑ essentiā itelligit supioꝛē: ⁊ h̄ mō beatꝰ: cui copulatꝰ est intell's agens fm̄ Auer. intelligit illas. quā sciam Auer. appellat quę non currit cursu sciaꝝ speculatiuaꝝ. Alij intuitiuā: ⁊ hęc est metaphysica in se: quā ipsę intelligētię hn̄t: ⁊ hoc modo nō loqmur de cognitiōe illaꝝ: qm̄ nullus dubitat illam eē metaphysicā. Alio modo cognosci pn̄t cog̊ne, quę est illaꝝ effectꝰ, hoc est ex eo: qꝛ ex illaꝝ effectibꝰ colligunt̄ quedaꝫ attributa: quoꝝ aggregatio est cognitio illaruꝫ: hęc. n. si colligunt̄ ex phātasmatibꝰ metaphicis: spectāt ad metaphysicā nr̄aꝫ: quā Aristo. tradit, ⁊ Plato. Sunt aūt hoꝝ attributoꝝ: quę ex metaphysicis phātasmatibus colligunt̄: alia ꝑ moduꝫ qd, h̄ est ꝑ modum gn̄is ⁊ dr̄ię collecta. Alia ꝑ moduꝫ qualis: q̄si ꝓꝑa accidentia ex his fluētia: de qbꝰ oībꝰ metaphysicus agit, quatenus colligunt̄ ex metaphysicis phātasmatibꝰ. Sic igit̄ cōsiderādo itelligētias: vt intell's, de his agit metaphicus: qm̄ si ꝯsiderant̄, vt pro illaꝝ essentiā cognoscūt̄: habet̄ metaphysica beatifica. Sin aūt cognoscunt̄ cog̊ne quę est illaꝝ effectus: sic est cognitio descriptiua: quę habet̄ per attributa, aggregatiōe illoꝝ: ⁊ sic de illis agimus in metaphysica nr̄a: quā tradunt Aristo. ⁊ Plato. Sin aūt intellectuales ipsę substātię ꝯsiderent̄, vt motores physicoꝝ corpoꝝ: sic ex phātasmatibꝰ physicis colliguntur quędaꝫ attributa per moduꝫ qd: cōgregatiōe quoꝛum quędaꝫ physica descriptio colligit̄: ⁊ quędaꝫ colligūtur per moduꝫ qualis: quę sunt quasi fluentia ab illis: quę per moduꝫ qd colligebant̄: ⁊ hoc pacto de eis prospicit physica: quę nālis phīa est. Sūt aūt hę duę ꝯsiderationes extremę. Pria qdeꝫ, quę est de substātijs itellectualibꝰ, quatenꝰ intelligētię sūt, est metaphysica: ꝙ sit sumpta ex phātasmatibꝰ metaphysicis: his. n. colligit̄ q̄daꝫ attributoꝝ ꝑ modū qd aggregatio: quę loco definitiōis illoꝝ est. Scd̄a vo, quę est de illis, vt motores corpoꝛuꝫ sūt: quę qa hr̄i ex physicis phātasmatibꝰ: dr̄ physica. At si tertio illę ꝯsiderent̄ vt itellectuales aīę, h̄ est, vt illaꝝ cōsideratio colligit̄ ex phātasmatibꝰ medijs: sic est illaruꝫ scia media, ⁊ mathematica. ¶ Ex his seqt̄ de illis, posse hr̄i tres dscriptionū spēs: pma est aggregatio eoꝝ attributoꝝ: quę colligunt̄ ex phātasmatibꝰ metaphysicis: hac descriptiōe deus definit̄, ꝙ sit intell'us seipsum intelligēs per eiꝰ essentiā. Alia est eoꝝ attributoꝝ aggregatio: quę ex phātasmatibꝰ physicis colligit̄: qua descriptione dr̄ deus est pmus motoꝛ: virtute cuiꝰ omnia mouent. Tertia est media: quę ex phantasmatibus medijs colligit̄: qua dicimus deum esse actuꝫ corpoꝛis physici. Tres de intellectualibꝰ substantijs descriptionū spēs.

¶ Sequit̄ scd̄o de illis posse haberi tres spēs ꝑ modū qualis: nam ex attributis per moduꝫ qd descriptiones illaꝝ cōstant: attributa per moduꝫ qualis sunt, vt accidentia ab primis quasi fluentia. Colligunt̄ aūt trifariā hęc attributa, quatenus etiā phātasmata trifariaꝫ sunt. Tres attributoꝝ spēs.

¶ His sic dilucidatis, elidit̄ pma rō Pōpo. quę erat ꝯ excerptū. Primo qdeꝫ, qa duꝫ de intelligētijs egit: etiā de intellectiua aīa egit, vt illa intell'us est. Scd̄o nō opꝰ erat agere de itellectiua aīa in metaphysica illa Ari. qꝛ illa nō est vl'is ad oēs res metaphysicas, satis eniꝫ erat agē de itellectiua aīa in libro de aīa: nā dū egit de itellectiua aīa q̄tenꝰ intell's est, h̄ fecit vt aīasticꝰ mediat iter physicū ⁊ metaphysicuꝫ: ⁊ de excerpto hactenus.

¶ De scd̄a pncipali rōne, quā Pomp. aduersus opionē Auer. confecit. Cap. XVI.

Hactenus de pma rōne, quā Pomp. aduersus Auer. cōfecit: ⁊ de scd̄a agēduꝫ est. Est tamē aīaduertēduꝫ Pomp. illaꝫ obscure, ⁊ sine oꝛdine tradidisse: ꝓpterea enitar in ipsa oꝛdinē ponere, vt intelligat̄ eius vis. Sumamus g̊ pmo ꝙ ad ꝓbāduꝫ intell'ꝫ eē imoꝛtaleꝫ, nec̄e est ꝓbare ipm̄ eē imālem. Sed nihil est in sensibꝰ nr̄is, quo imālitas aīę ꝓbari possit. g̊ volūtaria est positio Auer. Qd̄ nihil in sensibꝰ notuꝫ sit: quo aīę imālitas ꝓbet̄, syllogiçat ex eo: qꝛ aīa dicit̄ mālis altera duarū causaꝝ: vel quia pro eius operatione requirit oꝛganuꝫ: vel qa exire nō pōt in actuꝫ sine corpoꝛe. Prima causa clara est ex libꝛis de aīa scd̄o ⁊ tertio. Scd̄a ꝓbat̄: quia pmo de aīa ostendit animā nō separari: qꝛ sine phantasmate nō operat̄. Ergo per cōtrariū dicit̄ aīa imaterialis: qꝛ ⁊ sine oꝛgano operat̄: ⁊ sine corpoꝛe. Sed nullum est signum euidens, quo saltem ꝓbet̄ eam posse exire ad actuꝫ, sine corpoꝛe. ergo nulluꝫ est signū, quo potest illius imaterialitas cōuinci. P. Si esset aliqd̄ signū potissimuꝫ illud esset, qd̄ Auer. assignat tertio libꝛo de aīa: qa recipit omnes foꝛmas materiales: sed hoc signū destruit seipsuꝫ: naꝫ si recipit foꝛmas materiales, non exit ad actū sine corpoꝛe. ergo ex eo: qꝛ recipit oēs materiales foꝛmas, sequit̄ ipsaꝫ nō esse imāleꝫ. P. Si eēt aliqd̄ signum, id esset, qꝛ nō eget oꝛgano, vt subiecto: sed hoc nō est: qꝛ tunc nō vtraq; conditio requireret̄ ad imaterialitateꝫ: sed sufficeret hęc sola. qd̄ videt̄ cōtra Aristo. quia ꝯcludit animā nō separari, per hoc, qa intelligere non est sine phantasmate. ergo ad imoꝛtalitateꝫ requiritur vtraq;. P. Considerentur verba Aristo. pꝛimo de aīa. naꝫ ex illis hęc colligit̄ ꝓpositio, si intel'ls est phan- T. cō. 12.

tasiā:vel nō sine phātasia:itell's nō separat̄:sz ad distinctiuā sufficit vnā ꝑtē eē veraz:ergo ex eo solo:qꝛ nō est sine phātasia:relinꝗt̄ aiaz nō separi.℗. Qñcūqz alicui rei duo modi sub distōne assignant̄: res illa pōt a ꝗuis illoꝝ separari:etiā ipsa ꝑfecte stante:vt ꝑ exēpla pz:sz aia dī mālis,vł ꝗa est phātasia,vł ꝗa nō sine phātasia. ġ ex eo solo:qꝛ nō sine phātasia exit ad actū:ipsa nō separabit̄.℗.Si aię separabilitas imālitasqz ꝓbari posset,nō nisi ꝗa esset aliꝗ oꝑatio ꝓbaret̄: quę esset penit⁹ abiuncta a corꝑe,ꝛ tāꝗ̄ a subto:ꝛ tāꝗ̄ ab obto. Sz hęc oꝑatio ꝑ nulluz euidēs signū ꝓbari pōt/nisi ꝑ imālitatem.ġ petitio ꝑ̄ncipij.℗. Si ad imālitatē ꝓbādaz sufficit:vt nō depēdeat a corꝑe,vt a subto.Frustra Aristo. addit cū ꝓbat insepabilitatē,qꝛ intelligē est phantasia: vel nō sine phātasia.℗.si imālitas ꝓbat̄:qꝛ nō dependet a subto corꝑe:stabit ipsaz eē imālez:ꝛ itelligē nō eē sine phantasia:qđ si stabit sic: frustra Aristo. addit vel non sine phantasia.℄ Ex his obscure traditis,deducit diuū Thomū ꝛ Auerroem nō recte dicere Ari.tenuisse aię intellectiuę imortalitatē:cuz apertissime ex his,quę ipse dicit ipsaz esse inseparabilez deducat.

℄ Resumptiōes circa h̄ argᵐ differēdę. Cap. XVII.

Sed circa hꝰ arguᵐ ꝑ̄mo differēduz ē.Quid Auer.ꝛ Thomas intelligāt per aię intellectiuę separabilitatē: ꝛ si iter eos est aliqua dr̄ia.Scđo vidēdū est,quot reꝗrant̄ ad h̄,vt forma dicat̄ separata.Differēduz 3° est, si est aliqđ signū euidens,quo possint Thomas,ꝛ Auerroes aię separabilitatē ꝓbare,quā de illa intellexerūt. Uidendum 4° est pro v̄itate, ꝛ pro opione Auer.quid Ari.itellexit in illis v̄bis/quę suꝑius exposuim⁹. Quinto differēduz erit pro opionib⁹alioꝝ,ꝛ pro opione Ari. si aia intelligere posset sine phantasmate.

ꝑ̄mo đ aia. t.cō.12.

℄ Quid Auer.ꝛ diu⁹ Thomas itelligāt ꝑ itellectiuę aię separabilitatē,ꝛ qūo differunt. Cap. XVIII.

Ut igit̄ videat̄ ꝗ̄tū valeāt: quę ℗ōp.ingt in h̄ libello:de singulis differēdū erit,dicamus ġ ꝗđ diu⁹ Thomas,ꝛ ꝗđ Auer.intelligāt ꝑ itellectiuę aię sepabilitatē. Auerroes igit̄ in libro de sub̄a orbis mālez formam eā asserit:quę ꝯstituit̄ in esse ꝑ subz:h̄ est,quę dependet in esse,ꝛ in ꝯseruari a subto.Ergo apud ip̄m ois forma/ quę depēdet a subto:cui⁹ est forma:dī mālis,cōcreta,ꝛ inseparabilis:quare si licet ꝑ oppᵐ syllogiçari:quęcūqz forma nō depēdet ab ei⁹ subto:dicet̄ abstracta,imālis, ꝛ separabilis.Ex quo seꝗt̄ formā posse eē separatam a suo subo:ꝛ illi dare eē,spēz,ꝛ nomē:qm̄ (vt dicebam⁹) formā dr̄ separata ex eo solo:qꝛ nō depēdet ab ei⁹subo: modo nō repugnat formā dare esse suo subto formal'r illud informādo,ꝛ ab eodē nō depēdere. Et lz pro hoc multa sint Auer.v̄ba:sufficiāt nobis quę dicit ꝑ̄mo physice auscultationis:cuz.n.de cęlo ipso loqueret̄ inquit,ꝛ ꝗa caret hoc subto:ideo caret forma:quę sustēret̄ ꝑ hoc subm:ꝛ fuit necesse,vt forᵃ ei⁹esset libata ab h̄ subto,ꝛ vt nō hēat ꝯstōnez ꝑ corp⁹ cęleste:sz corp⁹ cęleste cōstituit̄ ꝑ illaz.pz ġ ex his v̄bis Auer.intelligētiaz formal'r cōstituere cęlū:dici v̄o separatā:qꝛ nō ꝯstituit̄.pōt ergo ꝟm Auer.intell's eē forᵃ iformās humanū corp⁹:ꝛ separata:informans ꝗdē:qꝛ illud in esse formal'r constituit. Separata v̄o:qꝛ ab eo nō depēdet.Ex hisce pz de separabilitate,ꝛ inseparabilitate intell's, siue itellectiuę aię nullaz esse dr̄iaz inter diuū Thomā,ꝛ Auer. naz diuus Tho.aiaz vult eē formā corpis,quaten⁹ ipsuz ꝯstituendo,illud formal'r informat: inseparabilez v̄o ab eodē: qꝛ ab illo nō dependet:quę oia cōcedit Auer. Sunt tñ dr̄ie,ꝑ̄ma ꝗdez,qꝛ Auer.intell'z posuit sub̄az vtraqz ex ꝑte ęternā: Thomas v̄o per creationē illaz de nouo factā ꝑsuadet,post mortē tñ ꝑpetuo remanere. Scđa:ꝗa Auer.intell'm vult eē vnū nuō in oib⁹ hoib⁹: Thomas vult intell'm sicut ꝛ aiaz multiplicari pro nuō corpoꝝ. Tertia dr̄ia est, ꝙ diu⁹ Thomas pręter intellectiuā in hoie nullā aliā formā posuit:qm̄ itellectiuā dicit simul esse sensitiuā,ꝛ vegetatiuā.At Auer. intellectiuaz ponit corp⁹ humanū informantē:ꝛ preter illaz posuit in hoie cogitatiuā,quā gręci dianoeticā appellāt,quę simul est sensitiua,ꝛ vegetatiua in hoie:hac.n.mediāte intellectiuaz voluit humanū corp⁹ iformare.℄ Ex his seꝗt̄ itellectiuā eē separatā a corꝑe humano:ꝛ in eo eē. Est ꝗdē separata separatiōe depēdentię:qm̄ ꝟm vtrāqz opionē e corpore humano minime depēdet:est v̄o in humano corꝑe:qꝛ illud per se iformat, vt vtraqz opio autumat. ℄ Scđo seꝗt̄ hoiez formal'r intelligē ꝟm vtrāqz opionem:qm̄ intelligit ꝑ itellectiuā: quę est informās essential'r corp⁹ humanū:nō aūt ꝑ formaz:quę humano corpori assistit:vt putat Candauēsis:qđ hęc sit opio Auer. lz diu⁹ Thomas de eo al'r sentiat:in cōmētarijs:quę nuperrime ꝯficim⁹ de aia:satis pulchre dilucidauim⁹: ꝙ v̄o illa sit diui Thomę:nemo est,qui dubitat.

Qūo differūt Tho.ꝛ Auer.

Qūo itellectiua sit separata ꝛ in corꝑe.

Qūo homo intelligit.

℄ Quę reꝗrunt̄ ad forme sepabilitatē. Cap. XIX.

Ex his pz ad formę separabilitatē vnuz tm̄ eē neciuz,vz ꝙ ab ei⁹ subto:cui⁹ est forma in esse nō depēdeat.Ad formę v̄o mālitatē reꝗrit̄, vt e subo in esse depēdeat:cuius est forma. Ex h̄ nōnulli, ꝛ ꝗdē actu arbitrant̄ oēz formā organicā eē mālez,h̄ est eē a corꝑe dependentez:cū organica forᵃ sit:cui⁹ oꝑatio depēdet a certa,ꝯstitutaqz corꝑis ꝑticula,tanꝗ̄ a subto:vel tanꝗ̄ a cōsubo. At fieri nō pōt,vt alicui⁹ formę oꝑatio ab aliꝗ ꝑticula corꝑis(vt a subiecto)depēdeat,ꝗn ipsa etiā a subiecto depēdeat.ois ġ organica est mālis:atqz e corꝑe dependens.Cōtra v̄o nō ois mālis est organica,cū(vt dicūt) forᵃ ignis mālis sit,ꝛ nō organica:nō.n.ei⁹oꝑatio ꝑficit̄ ꝑ certā ignis ꝑticulam:sz pōt exerceri ꝑ totū/ꝛ ꝑ singulas ignis ꝑtes.Seꝗt̄ 2° oēz formā mālez hře oꝑationē: quę sine obiecto corporeo ꝑfici nō pōt: nō tñ ois forᵃ: cui⁹ oꝑatio eē nō pōt sine obiecto corporeo / est mālis: vt supi⁹ dixim⁹: vtpote qñ talis oꝑatio afficeret̄ a forᵃ/ cui⁹ est oꝑatio:naz qñ a forᵃ oꝑatio afficit̄ v̄litate, ꝛ abstrabibilitate:forᵃ erit ꝑ essentiā abstracta:ꝛ tñ ei⁹ oꝑatio eē pōt:vt nō sine obiecto corporeo: vt supius deduxim⁹.Quib⁹ pz ad formę sepabilitatē nō illa duo reꝗri:vt ℗ōp.autumat:vz ꝙ sit organica/ꝛ cui⁹ oꝑatio nō sine corꝑe sit:sz vnū tm̄,vt e corꝑe,tanꝗ̄ a subto nō depēdeat. Nā lz valeat arguᵐ,est organica,ꝛ eius oꝑatio nō sine corꝑe est.ġ mālis:nō valet ꝑꝑ hęc duo:sz soluz, ꝗa est organica:nec valet est organica.ġ mālis:qꝛ organicū ꝛ māle ꝯuertunt̄ ꝟm opionē eoꝝ:quos dixim⁹:sed ꝗa arguᵐ est ab iferiori ad suū supius. Utrū v̄o ꝟm veritatē oē organicū sit māle:ꝛ oē māle organicum:bona difficultas ē:sz nobis nūc satis sit locuz aperuisse.Quot igit̄ ad formę separabilitatē reꝗrunt̄,ex hisce pz.

Scot⁹ in ꝗlibeto.q.14.

℄ Quib⁹ signis intellectiuę aię separabilitas ꝓbet̄:ꝛ ꝗđ sit eius ꝓpria operatio. Cap. XX.

Quia igit̄ intellectiuę aię sepabilitas,ꝛ eiusdez a corꝑe indepēdētia idē est,si signa indepēdentię iueniemus,signa separabilitatis relinquent̄.Signū ġ ꝙ intellectiua aia e corꝑe,vt a subiecto nō depēdet, est independentia ei⁹ oꝑationis a corpore vt a subiecto:qꝛ eniz intelligere,ꝛ velle nō dependent e corꝑe,vt a subo:aia,

Cōm̄.53. in calce.

Q̄ nō sit dr̄ia iter Thom̄.ꝛ Auerroem.

cuius illę opatiōes sunt:e subto ipso dependere nō pōt. Qđ vō itelligere ⁊ velle e corpe nō depēdent, vt a subiecto/pspicuū est, q̄ imediatū illoꝝ subm est intellectiua aia. P. Quia sunt absq̄ corpis ꝯditionib⁹: sunt.n.corporis ꝯditiōes hic, ⁊ nūc, ⁊ reliquę, quę idiuidnū ꝯstituūt. At intelligere ⁊ velle vl'iter, ⁊ abstracte aie intellectiuę insunt: nō ergo in corpe: vt in subto inesse pnt. Ex his pz q̄ lz intelligere, ⁊ velle depēdeant a corpe, vt ab obto/ intellectiua aia pōt esse separata: nō.n.depēdentia operationis a corpe vt ab obiecto ifert aiaz depēdere a corpe vt subiecto: naz (vt dicebamus) itelligētię opatio scđa depēdet a cęlo, vt ab obiecto: ⁊ tn̄ ipsa nec p̄marie, nec scđarie depēdet a cęlo, vt a subto. P. Scđm aliquos intellectio dei respectiua, qua ipse itelligit lapidez/depēdet a lapide, vt ab obto: ⁊ tn̄ de⁹ nec p̄marie, nec scđarie depēdet a lapide: hęc fuerūt bn̄ supius deducta. pz g̃ q̄ opatiōis obtiua depēdentia a corpe, nō ꝯcludit formā, cui⁹ est opatio: eē mālez: sed subtiua depēdētia illud significat. Pz vlteri⁹ signū, quo sciri pōt intellectiuā aiaz hr̄e aliā opationē q̄si p̄mā p̄ter velle, ⁊ intelligē phātasticā: eē ip̄m intelligē ⁊ velle phātasticū: hoc est qđ non sine phātasmate est. naz cū ex intelligē ⁊ velle phātasticis hēam⁹ ipsaz nō depēdere a corpe, vt a subto: scim⁹ eā remanē corpe aboleto: ⁊ cū sciam⁹ ipsaz nō remanē frustra post mortē: scim⁹ eā hr̄e opationē aliquā: quę cū nō possit eē itelligē, ⁊ velle phātasticū: nō.n.post mortē intelligit, aut vult p depēdentiā ad phātasma. g̃ scimus opationē illaz eē intelligere, ⁊ velle alteri⁹ rōnis ab intelligere, ⁊ velle phātasticis: qd vō illud sit: postea dicemus. Sz qūo stet ipsaz posse itelligē oino sine phantasmate: ⁊ intelligē phātasticū eē signū ei⁹ separabilitatis, atq̄ ei⁹ p̄me opationis: postea dicem⁹. Ex his apparet nec intelligē, ⁊ velle phātasticū, nec intelligē, ⁊ velle alteri⁹ rōnis eē ppriā, ⁊ insepabilez itellectiuę aię opationem: pz q̄ nullū illoꝝ est sibi coęuū: naz dū est in corpe intelligit nō per intelligē alteri⁹ rōnis: ⁊ vult nō p velle alteri⁹ rōnis. Post mortē vō itelligit, ⁊ vult nō p intelligere, ⁊ velle phātasticū. g̃ intelligere, ⁊ velle itellectiuę aię coęua sunt, intelligē ⁊ velle eoꝝ intelligibilium: quę sunt actu itellecta, siue sint sine phātasmate, siue nō sine phātasmate: ab h.n. nunq̄ absoluit̄ intellectiua aia, vt intellectiua aia: dū exit ad ei⁹ actualez opationē.

¶ Qūo vba Aristo. intelligunt̄/ quę p̄ de aia posuit pro veritate, ⁊ pro opione Auer. Cap. XXI.

His visis de Aristo. vbis disserēduz eē arbitror, ⁊ fm Auer. ⁊ pro vitate. Scđm Auerroem q̄dē: nam vt dicebam⁹ aucte Philoponi/ Aristo. mouet aduersus Platonicos
T.cō.11. perperā vba Phędonis itelligētes q̄ōnez. Utruz.s. ipsius aię intellectiuę sit aliq̄ ppa opatio: quę supple sibi separatiz insit in illo p̄ori: in quo nōdum ad corp⁹ descēdit: vt isti putabāt, qui aias creatas an̄ eaꝝ corpora autumāt. An vz an̄ corp⁹ nō opet̄: sed incipiat sil' cū corpe opari. Rn̄det Ari. de q̄busdā opatiōib⁹ nō eē difficile definire: q̄les sunt opatiōes, quę cōpetūt aię vt sensitiua est, vel vegetatiua: naz iste non insunt aię in illo priori: in quo nōduz venit ad corp⁹: sed soluz, vt est in corpe. Sed magna dubitatio est de ipso intelligē: nā hoc vr̄ aię ppriū: ita vt sibi insit separatim. Respondet ipsuz intelligere nō esse sic ppriū: qđ sibi insit anteq̄ ad corp⁹ descēdet: q̄ñq̄dez itelligē: quo nos experimur res māles intelligere: aut phātasia est, aut non sine phantasia. ergo sibi inesse nō pōt anteq̄ ad corpus descendat. Ecce qūo loquit̄ de itelligere: qđ p̄mo aię inesse experimur: tale.n. nō sine phātasmate est. Post hęc, cuz declarasset ip̄m intelligere: qđ p̄mo aię experimur inesse: nō esse absq̄ corpe phātastico: subscribit duas ꝯditiōales inuicē abiunctas. Prima est, si aliqua opatio est aię ppria: ita vt aie insit in illo priori: in quo nōduz ad corp⁹ T.cō.12.
venit: ipsaz aiaz cōtingit separari. s. in illo priori: in quo tale itelligē sibi inest: hęc est p̄ma hypothetica. Scđa, si nulla opatio est ipsi ppa: vt possit sibi inesse in illo p̄ori: ipsa non erit separabilis: sed ex solutione dictę.q. nulla est hoc pacto sibi ppria: q̄m itelligē: qđ p̄mo sibi inesse experimur: nō sine phantasmate est. ergo aia fuit separata: ⁊ facta an̄ corpora: pz ergo ex hac expositiōe nihil cōtra Auer. relinqui. Aristo. eniz solum ex his hr̄e vult animā nō esse ante corpora separatā: q̄m intelligere: qđ p̄mo sibi inesse experimur nō sine corpore est: hęc pro Auerrois opinione. Pro veritate vō debes scire Aristotelez bene velle intellectiuā aiaz post mortē remanere: asserit tamē nō esse formal'r animā, nisi cū corp⁹ actualiter informat: ppterea cum intellectiua anima desinit corpus informare: desinit esse aia: nō tamē desinit esse intellectus, aut intelligētia/ aut desinit esse: quare lz id, qđ anima est, post mortē remaneat: nō quidez, vt aia: sz vt intellect⁹, vel intelligētia remanet. Qđ vō ita sit: mouet.q. an ois opatio aię. s. quę est ei⁹, vt aia: sit sibi ⁊ corpori cōis: an aliqua sit aię ppria, vt aia est. Rn̄det nullam esse ppriā opationē aię, quaten⁹ aia est, naz maxie intelligere esset: qđ p̄mo sibi inesse experimur: intelligē eniz inest sibi, q̄ p̄mū corpori inest: ⁊ tn̄ sibi ppriū non est: cū nō sine phātasmate sit. Ex his verificat duas hypotheticas. Prima est: si aliqua est operatio aię ppria: quę sibi cōpetit quatenus aia est: ipsaz quaten⁹ aia est, cōtingit separari post mortē. Scđa si nulla operatio est animę ppria, vt aia est, ipsam, vt aia est, nō cōtingit separari: sz ex soluz dictę.q. nulla est aię operatio: quatenus illa anima est. g̃ de facto ipsa, vt aia nō potest post mortē remanere. Sed occurres dato q̄ nulla operatio sit sibi ppria, vt anima est, vtrū pōt ipsa aliqua ratiōe esse separata. Respōdet exēplo sumpto a recto: qđ concretiue sumptū tangit sphęram in aliquo signo: hoc est, vt rectum: abstractiue vō sumptū hoc est, vt rectitudo: nō tāgit sphęrā, nisi fm imaginationē: ita aia vt aia intelligit intellectiōe ꝯcretiua: quę sibi p̄mo videt̄ inesse: tali aūt intellectiōe ꝯcretiua ipsa vt abstracta, atq̄ intellect⁹ nō intelligit: sed intellectiōe abstracta a phātasmate. Ex q̄b⁹ pz Aristotelez nō negasse aiaz remanere post mortē: sed soluz asseruit illā nō remanere, quo aia est, cū ipsa (vt aia) nullaz ppriā hēat opationē. Remanet aūt, vt intellect⁹, atq̄ vt intelligētia pfecta: quę postea nō ampli⁹ indiget corpe: acq̄siuit.n. pfectionē: q̄ nō sibi ampli⁹ est corpe opus. Qđ si aliqui ad mentem Aristo. dicāt aiaz post mortē remanere: nō itelligūt per aiaz, quatenus aia: sed rem: quę est aia. res.n. quę est aia: remanet post mortē: q̄ sibi remanet aliqua opatio p̄ter intelligē: qđ sibi inest p̄mo: cū corpori inest: de q̄ postea dicemus: hāc expōnez doctissim⁹ Simplicius in ei⁹ cōmentarys apposuit: nisi q̄ intellectū dicit ptē aię. Ideo cōcedit intellectū remanere: aiam vō nō: sed de ei⁹ opinione alibi hactenus de verbis Aristo.

¶ Qūo intellectiua aia pōt itelligē sine phātasmate, opiniones: vbi de extasi ⁊ lipopsychia nota. Cap. XXII.

Post hęc an anima (de intellectiua semper loquor) sine phantasmate intelligere possit: Platonici arbitrantes animas ante earum corpora creatas, tradunt animas intelligere sine phantasmate, quoniā anteq̄ ad corpora descendant, vtpote per species eis cōnatas Opinio Plato.

intelligũt oĩa quę intelligibilia sunt. Hę võ ad corpora
descẽdentes, q̃si oblitę reminiscunt̃ ꝑ phãtasmata: qua
rõne fit (vt phãtasma nõ pro intelligere sit simpl'r ne/
cessariũ: sꝫ pro itelligere in corpe) qꝺ est ipꝫ reminisci.
Opinio Auer. Peripathetici võ nõ vna rõne sentiũt. Auerroes. n. (vt
supiꝰ dicebamus) asserit aiaꝫ in illo ꝑori in quo p̃cedit
sphęrã humanã, vbi. s. est vna itelligẽtiaꝝ, ifima vꝫ / in/
telligere sine phãtasmate, qm̃ supiores subas per illaꝝ
essentias: cũ võ sphęrę vnit̃: vtpote, in illo ꝑori: in q̃ itel/
ligit̃ vnita sphęrę nõ huic, vel illi hoi, itelligit per phã/
tasma: sꝫ nõ ꝑ h̃, vel illud phãtasma: sꝫ ꝑ phãtasma / qꝺ
ꝭm spẽꝫ est ꝑpetuũ: nã intell's, vt aĩa sphęrę semꝑ itelli/
git lapideꝫ / per phãtasma lapidis: nõ qdeꝫ huiꝰ vel illiꝰ
hoĩs, sꝫ hoĩs: in cuiꝰ subiecti maiori ꝑte est ipse ꝓfectus.
At cũ intell'r vnitꝰ huic, vel illi / intelligit lapidẽ ꝑ phã/
tasma huiꝰ / vel illiꝰ hoĩs. pꝫ q̃ q̃uo aĩa itelligit per phã/
Opinio Auicẽ. tasma, ꝛ q̃uo sine phãtasmate ꝭm Auer. Auicẽna võ ar/
bitrat̃ aiaꝫ in addiscẽdo egere phãtasmatibꝰ. Jn itelli/
gẽdo võ postq̃ȝ didicit, nullatenꝰ eis egere. Quo võ mõ
h̃ fieri possit: in nr̃is de aĩa cõmẽtarijs nuperrime ędi/
tis declarauimꝰ. Sũt aũt huiꝰ rei argu^{to} nob illi, q̃ exta/
sim patiũt̃. Hi. n. cũ redeũt: cõplura / ꝛ qdẽ mirabilia se
itellexisse, ꝛ vidisse narrãt: ꝛ tñ phãtasmatibꝰ nõ vsi fue
rũt: erãt. n. a sensibꝰ adeo distracti, vt puncti minie sen/
Opinio Grecoꝝ tirẽt. Themistiꝰ võ, ꝛ Simplicius arbitrãtes memoriã
nõ eẽ in ꝑte itellectiua / sꝫ soluꝫ in sensitiua: dixerũt tam
diu spẽs, quas notiões appellãt, in itell'u remanẽ q̃ȝ diu
ipse itelligit: cessante võ ab ipso itelligẽ, cessant spẽs ab
intellectu: ꝛ phãtasmatũ memoria relinqt̃ in ꝑte sensi/
tiua: q̃ ipsi itell'ui iseruit. Quo fit, vt aia sine phãtasma/
te neq̃ȝ itelligat: nã cũ sine spẽbꝰ itelligẽ nõ possit: nec
sine phãtasmatibꝰ itelligere põt: quę ipsaꝝ spẽꝝ, sunt ꝛ
Opinio ꝓpria. gñatiua, ꝛ (si amittunt̃) reuocatiua. ¶ Ego võ ab his,
quę diuꝰ Thomas inqt, nõ recedẽs dicerẽ intellectiuã
aiaꝫ, quo aia est, itelligẽ nõ posse sine phãtasmatibꝰ. nã
quo aia est, actꝰ corꝑis est, cui ṽtutes sensitiue necessariã
cõnexionẽ dicũt: adeo, vt sine illis aia in actũ exire non
possit. Sꝫ aia vt itell's est, sine illis itelligẽ põt: nõ eniꝫ
intell'iua aia vt intell's cũ sensitiuis ṽtutibꝰ necessariaꝫ
cõnexionẽ dicit, qñqdẽ vt itell's, nullius corꝑis est actꝰ,
imo vt intell's sine corꝑe est, ꝛ eẽ põt, q̃ aia, vt intell's in
intelligẽdo nõ eget phãtasmatibꝰ: est tñ bñ aiaduerten/
dum, ꝙ lꝫ aia vt intell's in itelligẽdo phãtasmatibꝰ nõ
egeat, tñ itelligẽ nõ p̃t, qn ꝓus e phãtasmatibꝰ ipsis fue
rit affecta: affecta dico, vl' qꝛ ṽtute phãtasmatũ in ea ha
bitꝰ relinquant̃: qbꝰ spẽs regñent̃: vel qꝛ ex phãtasma/
tibꝰ spẽs relinq̃bant̃: qbꝰ ipsa itelligẽ p̃t, qñ vult ea: q̃ꝝ
illę relinquũt̃. dico igit̃ aiaꝫ q̃tenꝰ aia ẽ sine phãtasma/
te de pñti itelligẽ nõ posse: quo võ est intell's, lꝫ de pñti
phãtasmatibꝰ nõ egeat: nõ põt de pñti itelligẽ nisi phã
tasmata ipsaꝫ affecissent ad itelligẽduꝫ: qñqdẽ nec aia,
vt aia / nec vt intell's itelligẽ põt nisi de pñti, vel de p̃te/
Excerpta Primũ. rito a phãtasmatibꝰ fuerit affecta. ¶ Ex his seqt̃ ꝓ ꝙ si
ṽbũ siue ꝓuat pñtaneã phãtasmatũ nec̃itatẽ, aia vt itel/
lectꝰ sine phãtasmatibꝰ itelligẽ põt: si pñtaneã ꝛ p̃teritã
nec̃itatẽ ꝓuat, nec vt aia, nec vt itell's sine phãtasmatibꝰ
Scdm̃. intelligẽ põt. ¶ Seqt̃ scd̃o recte Aristoteleꝫ vbiqꝫ di/
xisse aiaꝫ nequaq̃ȝ sine phãtasmatibꝰ itelligẽ: qm̃, vt aia
sine illis itelligẽ nõ põt, vt itell's (ꝛ si de pñti sine phã/
tasmatibꝰ itelligẽ põt: vt ṽbũ siue ꝓuat ẽt p̃teritã nec̃ita
Tertium. teꝫ) sine illis nequaq̃ȝ intelligẽ poterit. ¶ Seqt̃ 3° aiaꝫ
in corꝑe intelligere sine phãtasmate nõ posse: qm̃ vt sic
dicit ad sensus nec̃ariã cõnexionẽ: ext̃ corpꝰ võ: lꝫ nõ di/
cat̃ aia: sꝫ intelligẽtia: sine phãtasmatibꝰ de pñti nec̃ita/
te põt intelligere: nõ aũt de p̃terita: cuꝫ nec in corꝑe / nec
ext̃ corpꝰ intelligere põt, nisi pręaffecta ab illis. Hęc ꝭꝫ
Aristo. sꝫ ꝭm ṽitatẽ postea dicemꝰ: declarabimꝰ. n. quot
modis aĩa post morteꝫ itelligẽ põt, ꝛ quę sit phãtasma/
tum nec̃itas: nam lꝫ hęc pro opione Aristo. sint dicẽda:
pro ṽitate secꝰ dicemꝰ. Jllꝺ võ qꝺ de extasi dicebat̃, oꝫ De extasis ꝛ lipopsychia.
ꝯsiderari: nã qdã perperã ṽba Ari. in libello de somno
intelligẽtes, inter lipopsychiã, ꝛ extasiꝫ nullaꝫ fecerunt
dr̃iaꝫ: dixerũt. n. extasiꝫ eẽ raptũ, in quo inferę virtutes,
atqꝫ sensuales sopiunt̃: supera võ aię vis attollit̃: cui sic
elatę multa arcana reuelant̃. Huiꝰ opionis fuit Pliniꝰ
7° nãlis hystorię libro: q exẽplo Hermotiny claçome/ Ca. 52.
ny aiaꝫ corꝑe relicto errasse tradit: quę postea ad corpꝰ
rediẽs, multa p̃dixit. Et lꝫ de his multa dicturi sumꝰ in
theologico nostro dilucidario: tñ ne ꝓphano hoi error
emergat: extasiꝫ nõ eẽ lipopsychiã eo argu^{to} pꝫ ꝙ lipo
psychia ꝭm Gal'. est morbi genꝰ: qꝺ ex viriũ imbellicita
te plerũqꝫ ꝯtingit, aut ob nimiã inediaꝫ, aut ob nimiaꝫ
saturitatẽ, aut ob morbi alicuiꝰ longinqtatẽ. At extasis
sine morbo accidit. P̃. Lipopsychia ꝛ bõis ꝛ malis in/
differẽter accidit. extasis aũt nõ nisi viris ṽtute, atqꝫ oĩ
scitate p̃cipuis. Jnsuper extasis in magnaꝝ reꝝ reuela/
tionibꝰ fieri solet. Lipopsychia võ accidit nulla reꝝ re/
uelatiõe cogẽte. Ad hęc: quę in extasi p̃dicunt̃: nũq̃ȝ fal/
lere visa st, at quę phãtasmata in lipopsychia accidũt:
fortuitu, temereqꝫ aliqd p̃sagiũt. Ex qbꝰ appet Ari. bñ
lipopsychiã nouisse: vbi lꝫ sensus externi sopiant̃, inter/
ni fixius itellectui seruiũt, extasim võ (vt nos catholici
intelligimus) ipse nõ nouit: nõ. n. nouit aiaꝫ intelligere
posse (duꝫ est in corꝑe) sine phãtasmatibꝰ: veluti in ex/
tasi intelligere videtur qui, illam patitur.

¶ Soluũtur ea, quę in scd̃a principali ratiõe Pompo.
induxit aduersus opioneꝫ Auer. ꝛ dat̃ multiplex intel/
lectus verboꝝ Aristotelis. Cap. XXIII.

HJs dilucidatis, facile q̃ in scd̃a Põpo. rõne
iducta sunt elidunt̃. Prima qdeꝫ delet̃, ꝙ
mãlitas aię cõuincit̃: ex eo solo: ꝙ eiꝰ oꝑa/
tio eget corpore vt subiecto, siue sit organi/
cum, vt cõplures dicunt: siue mãle, vt alij:
põt. n. aia esse mãlis: cuiꝰ oꝑatio non est organica / vt ca/
lefactio ꝭm aliquos: nõ autẽ põt aia esse mãlis: qn eius
operatio corpore egeat vt subiecto: h̃ est qn corporea
sit. Cuꝫ võ addebat̃ Aristotelem cõcludere aiaꝫ nõ se/
parari: qꝛ sine phãtasmate nequaq̃ȝ intelligit: iaꝫ pꝫ ꝭꝫ
Auerroem hęc ṽba in Platonẽ esse referẽda: qui tene/
bat aias separatas fuisse ante corpore intelligereqꝫ sine
phantasmatibꝰ: quo võ intelligat̃ ꝭm veritatẽ diximꝰ:
loquit̃ eniꝫ Aristoteles de itelligere: qꝺ animę cõpetit,
vt aia est, nõ aũt quo est intellectꝰ. Signum võ euidẽs,
quo ꝓbari põt ipsaꝫ posse exire ad actũ sine phãtasma
tis pręsentanea necessitate, dictum est, quia intelligit, ꝛ
vult / nõ depẽdendo a corpore, vt a subiecto. Delet̃ etiã
secũda: naꝫ ex eo, q̃a recipit omnes formas materiales
imaterialiter, ꝛ abstracte, sequit̃ ipsaꝫ esse imãlem, ꝛ a
corpore nõ dependentẽ: nec signũ destruit se: nam eget
corpore vt obiecto: nõ aũt, vt subto. Tertia delet̃ etiaꝫ:
nam imãlitas cõuincit̃ ex eo q̃a nõ eget corpore, e quo
in esse dependeat, vt a subto. Hoc aũt scit̃ ex eius oꝑa/
tione: quę est sine corpore vt subiecto. diximus etiã nõ
duas, sed vnaꝫ conditionẽ esse necessariã pro materia/
litate, ꝛ vnã pro imaterialitate. Uerba Aristotelis etiã
nõ bene perpendit Pompo. naꝫ si pro Auer. opinione
intelligant̃: in Platonem referenda sunt: sin autem pro
veritate. etiã nõ habet, qꝺ quęrit. Aristoteles enim per
illa vult aliud nihil, nisi ꝙ si anima non põt intelligere
sine phantasmate nõ põt vt anima esse sine corpore: at

alia rõne põt eẽ ſine corpe:qua vꝫ põt itelligẽ ſine phãtaſmate de pñtanea nec̃itate. Silr delet̃ alia / ex eo.ſ. ſolo ꝙ aia ſine phãtaſmate nõ pt itelligẽ ſeqt̃ ipſam añ corpꝰ nõ intellexiſſe:vel ſeqt̃ eã nõ ſeparari rõne, qua aia eſt.Cuꝫ quo tñ ſtat eã ſepari poſſe alia rõne, vtpote quo ipſa eſt itellʼus, ꝛ quo ꝑfectionẽ in corpe acquiſiuit. Delet̃ in pª ex his,q̃ diximꝰ:ex h.n.ꝙ ſcimꝰ ipſaꝫ e corpore nõ dependere ſcimꝰ eã hr̃e aliã operationẽ:in q̃ corpꝰ nec, vt obꝫ,nec vt ſubꝫ ꝯcurrit.Delet̃ 5ª ex dictis:addit eniꝫ illð Ari.vel vt oñdat eã añ corpꝰ nõ itelligẽ:vel vt oſtẽdat eã, vt aia eſt,nõ eſt ſeꝑabileꝫ. Ultima tollit̃, vt diximꝰ:ſtant.n.illa duo:ꝛ tñ non fruſtra addit̃ qð dicit: qꝛ vel in Platonẽ retulit:vel loqt̃ de aia vt aia. Haꝝ g̊ rõnum refutatio meliꝰ pꝫ.ſ.ea quę diximꝰ ꝑxio capite: aiaduertant̃:nũc vo raptiꝫ refutatio ſit h modo oſtẽſa.

¶. Nobis ſatis illud ſit,demr̃aſſe aiaꝫ,nec in corpe,nec ante,nec poſt corpꝰ,nec (vt aia eſt) nec (vt intellectus) poſſe intelligẽ qn dependet, vel dependit,a phãtaſmate ſm opionẽ Ari.qua rõne veꝝ erit qð Ariſt. ait,aiaꝫ nequaq̃ itelligẽ ſine phãtaſmate:cuiꝰ Plato oppoᵐ arbitrat̃,cũ eã itelligẽ dicat ꝑ ſpẽs inatas ꝛ añ ꝛ poſt corpꝰ, ꝛ in corpe.

18°.ꝛ.19°.

Epilogus ſenſuum. Ariſto.

Ex his oibꝰ pꝫ multiplex Ari. intellʼus,cũ ait aiaꝫ ſine phãtaſmate itelligẽ nõ poſſe, vnus qdẽ ſenſus eſt,ſi itellʼr de aia, vt aia:quia, vt dicit nec̃iaꝫ ꝛ ad corpus, ꝛ ad vtutes ſenſitiuas,ſine phãtaſmate neq̃q̃ itelligit. Aliꝰ ſenſus eſt ꝙ aia nequaq̃ ſine phãtaſmate itelligit, vt vbũ ſiue ꝑuat nec̃itatẽ oẽꝫ phãtaſmatis, ꝛ pñtaneã, ꝛ ꝑteritã:qm̃ nec in corpe,nec ex corpꝰ itelligẽ põt qn dependet,vel dependit a phãtaſmate:q̃ expoſitio pulchra eſt, ꝛ de directo aduerſus Platonẽ:q. dicebat aiaꝫ intelligẽ nullo pacto e phãtaſmate dependẽdo:ſꝫ ꝑ ſpẽs cõgenitas aliũde illi iſuſas:vel ab alio agẽte cõcretas. Aliꝰ ſenſus eſt aiaꝫ itelligere nõ poſſe ſine phãtaſmate: qm̃ nihil itelligit,qn ad intelligẽduꝫ a phãtaſmate afficiat̃:de qua affectiõe poſtea dicemꝰ. Aliꝰ ſenſus eſt aiaꝫ ſine phãtaſmate nõ itelligẽ:qm̃ nõ ꝑ ſpẽs inatas, ſꝫ per ſpẽs vel affectiões a phãtaſmatibꝰ cauſatas itelligit:qð mihi placet,quũ Ari.hęc vba, vt Simpliciꝰ igt,in Platonẽ retulerit. Ex his pꝫ aiaꝫ neq̃q̃ ſine phãtaſmatibꝰ intelligẽ poſſe:ꝛ poſſe remanẽ itelligẽteꝫ poſt mortem: qm̃ ſi remanet itelligẽs:nõ niſi q̃tenꝰ a phãtaſmatibus ad itelligẽduꝫ afficit̃:vel afficiebat̃ : manet itelligẽs:pꝫ intelligẽ phãtaſticũ eẽ ſignũ : quo ꝓbat̃ aiaꝫ itelligere poſſe poſt mortẽ.Cuꝫ.n.tale itelligẽ nõ dependeat ab aliq̊ corpe, vt a ſubo:eſt ſignum ꝙ aia poſſit remanere poſt mortẽ.naꝫ eſt ſignũ eiꝰ indepẽdẽtię a corpe vt a ſubto. Quę cũ Põpo.nõ recte ꝑlibraſſet,detrudit̃ in aię mortalitatẽ.hęc ſm Ariſt.naꝫ poſtea pro veritate alr̃ diſſeremus.Et de ſcðo principali argumẽto hactenus.

¶ Tertium Pompo. argumẽtum quo refellit Auerro. opinionem. Cap. XXIIII.

Tertiuꝫ vo Põp.argᵐ,qð ipſe ꝑncipale non appellat,ex eo eſt, qꝛ iuxta opioneꝫ Auer. ponit̃ itellʼꝫ aliqñ itelligẽ ſine phãtaſmate vtpote,qñ itelligit in copulatiõis ſtatu:cuꝫ Ari.ſp aſſerat aiaꝫ nequaq̃ itelligere poſſe ſine phãtaſmate. Hęc.n.oppoʳᵃ vident̃:naꝫ in ſtatu aia deũ itellectiõe,q̃ eſt ipſe deꝰ itelligit:nõ aũt itellectiõe, quę a phãtaſmate ꝓficiſcit̃. Ariſt.aũt vbiqꝫ aſſerit ſine phãtaſmate nequaq̃ itelligẽ aia. ¶.Cõtra eos q aiam poſt mortẽ remanere aſſerunt̃ maxie h videt̃:qm̃ poſt mortẽ ſine phãtaſmate intelligit, ꝛ tñ vbiqꝫ eã ꝑ phantaſma intelligere tradit:quę ſtare pñt minime.

¶ Quot modis ſm peripatheticos aia intelligit, ꝛ qũo põt qð Auer.inquit tolerari. Cap. XXV.

Sed pro Auerrois ꝯfenſione dicamꝰ duplr aiaꝫ itelligere,q̃dã itelligit itellectiõe,q̃ eſt ipſę res,q̃s itelligit, ꝛ h pacto in ſtatu,cum fęlici itellectiõe itelligit, deũ ipꝫ, cęteraſqꝫ dinas ſubas itelligẽ dr̃. Quędã vo itelligit itellectiõe,q̃ eſt reꝝ,q̃s itelligit,effectꝰ.Quo pacto itelligit res mãles, ꝛ eas,q̃ ſunt cũ ꝯtinuo ꝛ tpe / vt phyſice res ſũt, ꝛ eas,q̃ ſũt cũ ꝯtinuo:nõ ãt cũ tpe:vt mathematicas, ꝛ eas,quę neqꝫ cũ ꝯtinuo,neqꝫ cũ tpe ſunt:vt res, de qbꝰ agit metaphyſicꝰ:oẽs.n.has itelligit itellectione cauſata ab his:nã res tales in ſenſibꝰ phãtaſmata agũt, quę poſtea agũt notiões/ſiue ſpẽs illaꝝ rerũ in intellʼu: e qbꝰ itellʼs q̊dãmõ actuatꝰ itelligit illas:vel (vt Simpliciꝰ ingt) elicit eaꝝ reꝝ itellectiões : q̃ꝝ ſpẽs ex phãtaſmatibꝰ accepit.eſt g̊ hęc itellectio reꝝ / quas itelligit effectꝰ,ꝙ q̃ſi ꝑ manꝰ ex rebꝰ,quas itelligit ꝓficiſcit̃. In ſtatu vo fęlici itellʼs cũ deũ itelligat in ſe,nõ ꝑ eiꝰ effectꝰ, itelligit ipm̃ itellectiõe,quę eſt deꝰ:naꝫ eũ itelligit intellectiõe,quę eſt deo ꝛ cęteris fęlicibꝰ cõprehẽſio. Or hęc duplex itellectio ſit ꝑipathetica/Alexãder in libello ð intellʼu. Themi.in 3° de aia. Auempace, ꝛ Abubacher ꝑpulchre tradũt. Auerroęs q̊ꝫ 3° de aia diuꝫ hoꝝ expoſitor de diuꝫ hoꝝ mẽte expſſe reꝫ hãc fatet̃:ꝑꝑ qð de itellectiõe hac diſtinguẽs,dicit aliquã eſſe itellectionẽ/quę currit curſu ſciaꝝ ſpeculatiuaꝝ:ꝛ hęc dr̃ ſcia,quę ẽ reꝝ effectꝰ,aliquã eẽ tradit:q̃ non currit ſciaꝝ ſpeculatiuaꝝ curſu:quã eẽntialeꝫ ſciaꝫ appellat eẽ, nos iteritiuã:ſiue ſciaꝫ,quę eſt ꝑ eẽntiã rei:quã itelligit:appellamꝰ: ꝛ hãc dicebamꝰ eſſe ſciaꝫ,quę eſt res,q̃s intelligit. Or vo hãc nouit Ariſto.12.ꝑmę phię liº ſic indicauit cuꝫ ingt, διαγωγὴ δ᾽ἐστιν,οἵα τε ἡ ἀρίστη μικρὸν χρόνον ἡμῖν. οὕτω γὰρ ἀεὶ ἐκεῖνό ἐστιν.ἡμῖν μὲν γὰρ ἀδύνατον. h eſt vt verbuꝫ de vbo exponat̃. Deductio aũt eſt,qualis ꝛ optima paruo tpe nobis:ſic.n.illð eſt:nobis qdẽ eniꝫ ipoſſe:vbi pꝫ eũ per deductionẽ optimã intellexiſſe beatitudinẽ,ad quã nos tandẽ deducimur ꝑ plura media: hãc appellat optimã:qm̃ eſt vita deoꝝ:aſſerit ẽt hãc eẽ ꝑuo tpe qn cũ accidit nobis hoibꝰ:qui ſumꝰ ꝑ breui tpe viuẽtes:eſt ꝑuo tpe. Sic.n.ſempiterna illud eſt.ſ.deoꝝ vita:quę vtraqꝫ ex ꝑte ęterna eſt : nobis qdeꝫ.n.ſic eſſe ſempiternã eſt ipoſſe.Qð dũ viuimꝰ, nõ poſſit lõgo tpe eẽ,eo loco deducit Ari.cuiꝰ deductionẽ ꝑtermiſimꝰ,accipiẽtes ſolũ de illiꝰ mẽte nos ꝑuenire poſſe aliqñ ad eã itellectionẽ q̃ deꝰ ſeipm̃ itelligit. Qð nõ eẽt, niſi qa duplex ẽ itellectio,altera vt diximꝰ,q̃ſi reꝝ effectꝰ, altera q̃ eſt ipſę res,q̃s itelligimꝰ,intellectiõe quę eſt dei effectus,deũ itelligimꝰ in vita:queadmodũ cęteras res ſilr intelligẽ videmur. Intellectiõe vo q̃ eſt ipſe deus breui tpe nos ipꝫ itelligimꝰ,dũ ſumꝰ ſil aia ꝛ corpꝰ:qm̃ nõ niſi in fine vitę:longo vo poſt mortẽ. Or vo Ariſto.duplicẽ hãc itellectionẽ voluerit,etiã pꝫ,qꝛ ſꝫ ipꝫ itelligẽtia iferior itelligit ſupiorẽ:ꝛ oẽs amãt ꝛ itelligũt ꝑmã : vbi pꝫ iferiores nõ poſſe itelligẽ pᵃᵃ alia itellectiõe,niſi q̃ ẽ ipe deꝰ:nõ.n.nouit itelligẽtias eẽ ſubas accñtium ſuſceptiuas,q̃re ſi ita ẽ,dabit̃ vna itellʼonis ſpẽs : q̃ deꝰ itellʼr in ſe,h eſt itellʼone,q̃ eſt ipe. Or vo det̃ alia ſpẽs itellʼonis, ex eo pꝫ:qꝛ nos ſine phãtaſmate nequaq̃ itellʼimꝰ: h ãt nõ eſſet,niſi qꝛ itelligimꝰ itellʼone,quę eſt reꝝ effectus. Ariſto.g̊ cõceſſit has duas itellʼonis ſpẽs:cũ vo aia fieri poſſit vna intelligẽtiaꝝ,vtpote cũ in corpe acq̃ſiuit cõplementũ,relinquet̃ ipſaꝫ poſſe duplr itelligere, ꝛ itellectiõe,qua intelligẽtię ſeipſas itelligũt, ꝛ itellectione q̃ intelligit res mãles, intellectione.ſ.quę eſt illaꝝ effectꝰ. Alias itellʼones,aut itellʼonũ ſpẽs,q̃s catholici tradunt, Ariſto.nõ nouit:nõ eniꝫ cognouit aiaꝫ intelligere poſſe

Ca.51. 36.Cõmẽ. Cõm.codẽ

T.cõ.39.

12.meta.t. cõ.36.ꝛ.37.

per spēs infusas, aut per reuelationes, aũt per habitus
cõcretos, aut alio mõ. Sꝫ soluꝫ aut intellectiõe, que est
rerꝫ effect⁹, aut itellectiõe, quę est ipsa res. Intellectio/
quę est rerꝫ effect⁹, est nõ sine phãtasmate, vt diximus:
intellectio vͦo: quę est ipsa res, est itellectio: q̄ dij seipsos
cognoscũt. Ex his pꝫ id qð Auer. dicit, eē ꝺm Arist. vͦba
satis ad moduꝫ tolerabile: cũ ipse duab⁹ spēb⁹ intelle/
ctionis intellectũ posse intelligere asserat, quas species
de mente Aristotelis esse probauimus.

¶ De oꝛdine harꝫ intellectionũ ꝺꝫ peripatheticos: ⁊ quõ
harꝫ nulla sine phantasmate est. Cap. XXVI.

Ed inter has itellectiões Auerroes oꝛdinē
statuit: dicit. n. itellectiuã aĩaꝫ affici ꝑ intel/
lectiõe rerꝫ: quę cũ ꝯtinuo, ⁊ tpe itelligunt̄
mediãtib⁹. s. sensib⁹ externis, ⁊ iternis, ⁊ in
hũc modum in physicis sciẽtijs ꝑficit̄: me/
diãtib⁹ eniꝫ sensib⁹ iternis ⁊ externis ⁊ phãtasmatibus
ipsis, spēs rerꝫ nãliuꝫ accipit, e qb⁹ actuata, vt ita dixe/
rim, illarꝫ rerꝫ itellectiões elicit, q̄ fit, vt ipsa admoduꝫ
affecta attollat̄ ad rerꝫ cognẽꝫ, quę sine tpe: nõ aũt sine
cõtinuo itelligunt̄: cui⁹ sũt res mathe^ce^. Mediãte eniꝫ
imaginatiua phãtasmata illarꝫ spēs in aĩa agũt: e qb⁹
affecta, actuataqꝫ illarꝫ rerꝫ: quarꝫ spēs sũt: itellectiões
elicit, ⁊ h̄ pacto in mathe^cis^ ꝑfecta, attollit̄ ad reruꝫ co/
gnitionē sciamqꝫ: q̄ est absqꝫ ꝯtinuo ⁊ tpe. Phãtasmata
eniꝫ harꝫ in sensib⁹ iternis collocata spēs illarꝫ agũt in
intell'u: e qb⁹ rursus actuatus, elicit earꝫ rerꝫ sciaꝫ: ⁊ hoc
pacto cõplet̄ aĩa in coꝛpe: vtpote ꝑ scias speculatiuas,
sicqꝫ gñat̄ in nobis itell's speculatiu⁹, vt Auer. ingt: aĩa
aũt tali intell'u affecta, attollit̄ ad diuinarꝫ rerꝫ cognẽꝫ:
quaten⁹ sic affecta copulat̄ cũ illis, copulatione quę est
intell'o illarꝫ ꝑ illarꝫ eēntias. Cũ. n. aĩa sic in coꝛpe attol
lit̄: illi de⁹ est cõpꝛehẽsio: vt sibi ⁊ alijs est: ⁊ sic est bea/
titudo. pꝫ g͛ oꝛdo: naꝫ itelligē phãtasticũ: qð nos dixim⁹
eē itellectionē quę est rerꝫ effect⁹, afficit aĩaꝫ, ⁊ dispõit,
vt illa fiat ꝯueniēs mã, diuę itellectiõis, quã nos appel
lamus itellectionē/quę est ipse de⁹. Ex h̄ oꝛdie ꝑspicuũ
est aĩaꝫ sine phãtasmate itelligē nõ posse: vtpote nec dũ
in coꝛpe itelligit: nec dũ ex̄ coꝛp⁹: naꝫ itellectiõe quę est
de⁹: nõ itelligit, nisi itellectiõe itelligat, quę est rerꝫ effe/
ct⁹: hac. n. afficit̄, hac attollit̄, hac illi⁹ efficit̄ affecta mã:
sꝫ itellectiõe/quę est rerꝫ effect⁹ intelligere non põt sine
phãtasmate, h̄ est qn sic itelligēdo depēdet, vl' depēdit
a phãtasmatib⁹, vt demr̃auim⁹. pꝫ igit̄ aĩaꝫ nulla intel/
lectiõis specie itelligere posse sine phãtasmatib⁹, h̄ est
qn depēdeat, vel depēderit ab illis. hui⁹ rei ꝯ̃riũ Plato
arbitrat̄: voluit. n. aĩaꝫ ⁊ intellectiõe beatifica, ⁊ intelle/
ctiõe sciẽtifica, ⁊ añ, ⁊ post coꝛpa/imo ⁊ in coꝛpe itelligē
posse: Aristo. vͦo, vt ex his pꝫ: sine phãtasmatib⁹ nulla
intellectionis specie eã itelligere posse autumat, h̄ est,
qn itelligēdo aut depēdeat, aut depēderit iaꝫ ex illis: cũ
Tracta. 3. cap. 7. nihil itelligat ꝑ inatã aliquã spēꝫ. De medio copulatio/
nis, ⁊ quõ mulieres sunt vel esse põt fęlices, in libꝛo de
intell'u 2° dixim⁹: ⁊ foꝛte dicemus, cũ de intellectiõe aĩę
post moꝛtē disputabim⁹: qb⁹ facile Põpo. argumētum
elidit̄: naꝫ aĩa itelligit aliqñ sine phãtasmate, quatenus
illi⁹ itellectionis nõ cã est phãtasma: nunꝗ̃ tñ sine phã/
tasmate, qm̃ nõ nisi ꝑ̃affecta ex phãtasmatib⁹: q̄ nõ re/
pugnãt, vt Põpo. autumat. Et de 3° arg^to^ hactenus.

¶ Ultimũ Pompo. argumētũ: quo Auerrois positionē
refellit. Cap. XXVII.

Emũ Pomp. refellere enitit̄ Auerrois po
sitionē quo ad illud, qð de fęlicitate hũana
adijcit: nã cũ fęlicitatē dixerit eē in copula/
tione intellect⁹ agētis cũ pol'i; vanũ, ⁊ ꝯtra
Aristo. est, qð dicit. Uanũ qdē, ꝑ̃mo, qꝛ ꝑ hystoꝛias non
legit̄ aliquē ad taleꝫ copulationē ꝑuenisse. Scðo qꝛ ad
taleꝫ copulationē humana aĩa ꝑuenire nõ põt, vt dictũ
est, nisi aĩa oĩb⁹ sciẽtijs attollat̄. At vt Plato inquit. 10.
de re. p. Impol'e est aliquē hoīeꝫ scire oĩa: vñ ⁊ ad tēpo/
ra nr̃a nulla scia ꝑfecta est, qn semꝑ illi de nouo aliqua
addant̄. Cõtra Arist. vͦo, cũ. 10. ethicoꝝ vltimũ hoīs fi/
neꝫ statuēs, nihil hui⁹ copulationis meminerit. P̄. Mi/
ratur taleꝫ intellectus vnitatē: cuꝫ Aristo. illius nullibi
meminerit. Hec Pompo. cõtra Auerroem.

¶ Resumptiões in h̄ argu^to^ disserēdę. Cap. XXVIII.

Ed circa hoc argu^m^ ꝑ̃mo nobis disserēduꝫ
erit qd ipsa btitudo sit, ex quo patebit qd
Auer. ꝑ copulationē agētis intell's cuꝫ pol'i
itelligat. Scðo disserēdũ erit an hui⁹ btitu
dinis ꝑ mediũ, an sine medio aĩa capax sit:
quę res supponit aĩaꝫ illi⁹ eē capacē. Tertio disserēduꝫ
erit de medio, si qð sit. Quarto si de fcõ aliqs in vita ad
btitudinē taleꝫ ꝑuenerit: ⁊ an post moꝛteꝫ talis ꝑmane/
bit. Quinto vñ Auer. intell's vnitatē nactus fuerit: ⁊ ex
qb⁹ Aristo. vͦbis. Ex qb⁹ patebit argumēti sol'o.

¶ Quid sit beatitudo. Cap. XXIX.

Icam⁹ igit̄ de his, ⁊ qdē bꝛeuib⁹: naꝫ libꝛo
de intell'u abunde, ⁊ libꝛo de beatitudine
copiosius, ⁊ alibi dixim⁹: de⁹ itaqꝫ bifariã
intelligi põt. Uno qdē mõ itellectiõe quę
est ipsi⁹ dei effect⁹, vt dictũ est, Alio modo
cognẽ, quę est ipse de⁹. Intelligit̄ de⁹ intellectiõe/q̄ nõ
est ipse de⁹: sꝫ ipsi⁹ dei effect⁹: quoties ꝑ cõpõneꝫ intelli
git̄, quę est cõceptuũ q̄litatiuoꝝ ⁊ qdditatiuoꝝ: hec. n.
cognitio de⁹ nõ est, sꝫ ipsi⁹ dei effect⁹: qñ qdē hęc e reb⁹
causata est: quę a deo causate fuerũt: ideo cognitio/q̄ est
ipsius dei effect⁹ est. Talis aũt cognitio nõ est ituitiua:
cũ in deũ ipm ime^te^ nõ terminet̄, nec abstractiue: cũ nõ
terminet̄ in aliqð, qð sit ipsius dei repn̄tatiuũ: ideo ca/
tholici illaꝫ nocturnã, vespertinã, ⁊ obscurã vocant: ⁊ lꝫ
nos aliqñ illaꝫ abstractiuã appellauerim⁹, vͦbo fusius
vsi fuim⁹; q̄ꝫ ipm sit. Intelligit̄ vͦo de⁹ cognitõe, quę est
ipse de⁹: quoties nõ ꝑ cõceptuũ cõpõnē, nec per abstra/
ctionē spēi ab ipo abstractę itell'it̄: sꝫ cũ ime^te^ in se intel
ligit̄/intellectiõe vꝫ quę est ipse de⁹: ⁊ de hac peripathe
tici itelligũt, cũ dicũt in abstractis a mã intellectiõeꝫ/q̄
intelligunt̄, eē ipsas subas abstractas. naꝫ de⁹ dũ sic itel
ligit̄, nõ alio intell'it̄, q̄ꝫ ipsomet deo: siqdeꝫ nec ꝑ spēꝫ
mediã, nec ꝑ actũ itelligēdi mediũ, nec ꝑ lumē mediũ,
nec ꝑ aliud quoduis ꝑ̃ter deũ, ⁊ intell'm itelligenteꝫ ꝺm
peripatheticos intell'it̄: lꝫ pꝛo veritate al'r sit dicēdum:
loquoꝛ. n. vt peripathetic⁹: q accñtia a diuinis substãtijs
ꝑenit⁹ sustulit: sec⁹ (vt catholic⁹: qui ꝑ̃ter deũ cognitũ)
⁊ intell'm cognoscentē in abstractis accñtia collocauit.
Sic igit̄ ea notitia: q̄ de⁹ seipꝫ appꝛehēdit: cęteri itell's
deũ itelligũt. Hec notitia ituitiua appellat̄, qa ipsi⁹ dei
est in se ime^te^: clara, qꝛ est ipsemet de⁹: Matutina qꝛ lu/
cida. Ex his pꝫ fęlicitatē esse aliud nihil, q̄ꝫ deũ ipm co/
gnoscere cognẽ vꝫ quę est ipemet de⁹. vñ ⁊ 7° Politice
ingt Aristo. deũ fęlicē eē seipso: mõ de⁹ nõ fęlicitat̄ deo:
nisi qꝛ seipsuꝫ cognoscit cognẽ quę est de⁹: qua rõne fit,
vt fęlicitas sit aliud nihil, q̄ꝫ de⁹: qui sibi ⁊ alijs beatifi/
cabilib⁹ est beatitudo ⁊ cognitio: sibi qdeꝫ ꝑ essentiaꝫ: ⁊
idētitatē: cęteris vͦo ꝑ copulationē: qua illis, vt foꝛ^o^ copu
lat̄. Ex his appet qd Auer. itelligat, cũ ait fęlicitateꝫ in De copulatiõe Auerroica.
copulatiõe agētis intell's cũ pol'i ꝯsistere: ipse enim per
pol'eꝫ intell'm, vt arbitroꝛ hoīs aĩaꝫ intelligit: per agētē
intell'ꝫ deũ intellexit, qui bifariã nobis nostręqꝫ aĩę cõ
parat̄, in ꝑ̃n° qdē vt agēs, in fine vͦo, hoc est post intell's
speculatiui

speculatiui adeptionē vt forma. Imaginaт.n.itellectuз possibilē siue aīam itellectiuā hoīs p̊ per itell'm speculatiuū disponi:postea eidē sic affectę deū qui est agēs itellectus, vt formā copulari:demū per eēntiā talis copulati itellect⁹ aīam intelligē:ğ deus est sibi per eēntiaз atq₃ idētitateз fęlicitas,cęteris v̄o per copulationē:nō.n.aīa intelligē pōt per essentiā dei,nisi deus,qui est intellect⁹ agēs:p̄us intelligaт copulatus:sicut nec corpus opabiт per eius formę eēntiā,nisi illa p̄us corpori fuerit vnita: quo arg^to fit,vt non copulatio sit fęlicitas ipsa,sed deus appr̄bēsus per eius eēntiā prius copulat⁹. Ab hac v̄o fęlicitate nō discordāt catholici:nisi q₂ deuз asserūt fęlicitatē esse obiectiue:actū v̄o intelligēdi:quo aīa deū itelligit,formalē fęlicitatē appellāt:sed nos pipatbetice pcedimus:vt Pōponā.noster etiam pposuit.

¶ De medio beandi:quo.s.aīa beabiт. Cap. XXX.

Sed de medio quo aīa beabiт,inter catholicos,⁊ pipatbeticos est dr̄ia non pua:vtriq₃ eniз deū sibi,⁊ alys btificabilib⁹ btitudinē eē asserūt:sed aliter,atq₃ aliter:catholici qdē deū sibi per nām,atq₃ eēntiā beatitudinē esse affirmāt,cęteris v̄o ɔtingēter,atq₃ per volūtatē. At pipatbetici deuз sibi cęterisq₃ beatitudinē per nām esse asserūt:qñqdem deus post adeptionē:vt Auer.inqt vt for^a aīę copulaт. Tūc dicereз catholice sentiēdo mediū simpl'r neĉium eē nullū:nō.n.ex pte aīę,illud neĉio simpl'r est ponēdū:q₂ ip̄a est sūme ⁊ infinite capax:nec ex pte dei:qñqdē ipse pōt aliqb⁹ eē btitudo:aliqb⁹non: ⁊ qbus pōt eē,alys intēsius:alys remissius etiā eē poterit. Nā cū deus volēs sit btitudo,sitq₃ cā p̄^a:quę ſm catholicos tā cum media cā:q̄₃ sine cā media cā eē possit: iure nullo ɔcurrēte medio ex pte sui cęteris alys btitudo eē pōt:nō ğ mediū simpl'r neĉium erit:aīaduerte tñ hęc me dixisse nō asserēdo,sз disputādo:nō.n.me fugit eccl'ię determinatio in Clemētinis ɔstituta:⁊ a scissimis viris asserta. At ſm pipatbeticos mediū statuēduз est, alioqn q̄₃cito aīa eēt:illa eēt btā:q₂ ex pte dei nihil reqriт:ex pte etiā aīę nihil/quare subito eēt fęlix:quo fit,vt mediū reqraт qōdā:quo deus nō sit oib⁹semp btitudo: nec oībus ęqualis btitudo:siqdē nō ɔtingēter ſm pipatbeticos,sed per nām cūctis est btitudo. P̄. Deus est cā p̄ma:quę nullius eē pōt causa ſm eos,nisi per mediuз. Supponēdo ğ pro veritate humanā aīam,quaз Auer. itellectū possibilē,vel qd cōpositū ex itellectu possibili ⁊ cogitatiua arbitraт:esse ęternā,atq₃ imortalē:illā esse btitudinis capacē,dubitare dз nemo:sз cum pipatbetici deū per nām cūctis btitudinē esse putarint,vt sit his btitudo:illis nō:his intēsius,illis remissius:mediū ɔstituunt:quo nō exñte,btitudo nō erit:⁊ cuius diuersitate deus nō sit btitudo oībus ęq̄lis:hactenus de medio.

¶ Quid sit beādi mediū ſm pipathe^cos. Cap. XXXI.

Quid v̄o hō mediū sit ſm pipatbeticos,nō leue est disputare:nā Auer. Alexāder:Themistius cęteriq₃,qui vnitatē itell's asserūt: mediū eē intell'm speculatiuū ɔtēdūt. Ante enim huius itell's adeptionē deus rōnabili aīę copulabiт nunq₃:cum.n.hūc aīa ip̄a adipisceт:mox deus sibi,vt for^a erit copulat⁹,qua copulatiōe stāte:aīa ipsa per illi⁹ eēntiā ⁊ deū ip̄m,⁊ cętera itelligibilia itelliget. Lōgiorē expōnē quęre in p̄mis nr̄is de aīa cōmētarys:⁊ in 2° de itell'u li°. verū hoc mediū mulieres a fęlicitate delent:nō.n.de iure nāli est,vt mulieres discāt

Com.39° artes tales,qbus talē itellectuз nāciscanт:imo nec de iure mulieꝝ,vt p̊ Politice pbat Ari. ppterea arbitror mediū eē rōnalis aīę depurationē:cuз.n.aīa rōnalis sensitiua,pariter ⁊ itelle^ua creętur,merito sensuū nasciт q̊dāmodo itell'ui rebellis,spurca,imūda,atq₃ (vt ita loqr) ferina:cuз igiт ab ea tolliт talis rebellio,spurcicitas,labes,⁊ (vt ita loquar) ferinitas,ipsa mox relinquiт apta btitudini/efficieturq₃ mā ɔdigna fęlicitatis,imo sibi,vt sic copulabiт mox deus,vt for^a:per cui⁹eēntiaз opabiт itelligendo,⁊ ip̄m,⁊ cetera. Deleт aūt labes eiusmodi p v̄tutū heroicaꝝ adeptioneз. Illis.n.plene acqsitis,inter itell'm sensitiuūq₃ appetitū tolliт rixa:redditurq₃ appetitus plene rōni obediēs,ratio illi plene dñabiт:quo fit vt ɔ̄rys remotis,de⁹ aīę sic purę copuleт. Hec igiт dispositio p̄uatiua dicaт,q̄ p̄uet ea:quę tali btificę vnioni aduersanт. Est alia dispositio positiua,vtpote adeptio sciaꝝ,aut in toto,aut in pte:nam illis acqsitis,aīa dupl'r attolliт per p̄uationē.s.eoꝝ:quę btificę copulatiōi aduersanт:⁊ per raptū:quo per scias rapiт,eleuaт,atq₃ attolliт:qua rōne,quoꝝ aīa solū p̄uatiua dispōne afficiт:btitudinis paruз hi assorbūt:quoꝝ v̄o vtraq₃ dispōne disponiт aīa:illi pl'imū fęlicitatis mutuanт. Ideo pipatbetici dicerēt heroicas mulieres nō tātuз btitudinis cape, q̄ sola priuatiua dispōne afficiātur:heroicos v̄o viros, pl'imū,q̄ duplici dispōne eoꝝ aīa sit referta,⁊ p̄uatiua, qua cessauit repugnantia:⁊ positiua:vtpote p scias:qua aīa eoruз rapiaт ad sublimia. Ex his apparet mulieres btificabiles eē:lз nō ita,vt viri beantur:pз ēt ſm pipatheticos speculatiuū itell'm nō inutilē eē btitudini:cum ad illaз q̄si dispositio ordineт. Dicebamus.n.itellectioneз quę est rerū effect⁹ ordinari,vt in finē ad itellectionē dei:quę est ipse deus. P̄. Alia vtilitas ex speculatiuo intell'u in beatitudine nasciт ſm eos:q̄ sit ille heroicaꝝ v̄tutū quasi declarator:siqdem per illū sapiētes cognouerūt h̄ pacto per tales v̄tutes in btitudineз puenire posse:hęc pipatbetici:ſm quos nūc loqmur.

¶ Qō de facto aliq fuerint in vita btī:⁊ q̄uo catholici et ph̄i differūt,⁊ an remaneāt post mortē. Cap. XXXII.

Quod v̄o de facto aliqs talis fuerit in vita. Auerr̄. pbat in libello de btitudine,imo q̄ semp aliqs talis sit in mūdo:⁊ qdeз nō solū in specie,sed in indiuiduo:⁊ si nō in vna regione,in alia:p̊ qdeз q̄ talis hō lōge magis de vniuersi perfectione est,q̄₃ aliusq suis hō:at sine hoīe nā stare nō pōt:cum semp sit aliqs:ğ lōge magis semp dз esse aliqs fęlix. P̄. Fęlix a nā lōge magis itent⁹ est,q̄₃ quiuis hō:igiт maiori cura deus ⁊ nā faciēt,vt ille sit:q̄₃ aliusq suis. P̄. Quicqd est possibile in specie,actu in aliquo illi⁹spēi indiuiduo repiт. Sз in hoium specie aliqs pōt esse fęlix:ğ de facto aliqs talis est. Aliq̊s tales fuisse ſm v̄itateз scissimę hystorię tradūt de Mose,de Chr̄o redēptore,de Paulo,deq₃ alys q̄₃pl'imis. Ignara gētilitas heroicos viros,heroicasq₃ mulieres tales in vita fuisse credidit,q̊s post morteз in deos retulit.q̄lis Juppiter est,Saturnus,Mars,Juno,Pallas,cęteriq₃,q̊rū meminere poetę. Est tñ nō parua dr̄ia iter catholicos, ⁊ ph̄os:nā catholici talem possibilitatē dicūt nō reduci ad actū,nisi mediāte dei pticulari ifluxu,quē grām gratū faciētem appellāt,h̄.n.ifluxu eos btōs deus facit,q̊s elegit,quosq₃ tali ifluxu affecit. Peripatbetici v̄o arbitrātes deū sibi,⁊ alys esse per nām btitudinē coguнт dicere aīaз beari posse,ex puris nālib⁹,sublato qdeз pticulari ifluxu:nō aūt vl'i:quo deus ad oēm effectū ɔcurrit. Utrū v̄o ita sit (vt fabulaт Auer.) semp aliquā talē esse in vniu'so:in Cōmētarys de aīa,quę nup ędidi/disputaui:nō.n.eius rōnes cogūt,nā spēs duplex est, Altera qdeз:quę de eēntia vniu'si eē videт:quę qdeз de vniuersi pfectione est:cui⁹ est,quę nō pōt,nisi a sibi simili

dra inter phos et theologos de mo beandi

fieri, vt hō ab hoīe, ꝛ equus ab equo: et sine hac mūdus ꝑfect⁹ esse nō pōt: altera vō est, quę per accn̄s de vniūsi ꝑfectione est, vtpote, quę nō a sibi sīli fit: vt muscie, ꝛ id genus, quę ex putri mā̄ exoriunt̄: ꝛ sine tali lȝ mūdus ꝑpetuo stare nō possit, tn̄ de facto aliqn̄ si staret, nō esset impfect⁹: fęlix ğ, qꝛ nō fit a fęlici tanq̄ȝ a suo sīli: sȝ ꝑtim a se, ꝑtim a p̄ceptorib⁹, videt̄ non de eē̄ntiali ꝑfectione vniūsi: eius ğ rōnes friuolę sunt. Qūo igit̄ ḃm ṽitatem aliqs in vita fuerit btūs: ꝛ qūo ḃm ꝑhos, ex hisce ꝑspicuuȝ est.

An beatitudo post mortē remaneat.

Utrū ṽo talis post mortē remanebit, Auer. asserit solū in vita talē eē, post mortē nullū: ꝙ deleta cogitatiua, deleat̄ tādeȝ itell'̄s speculatiuus, quē arbitrabat̄ eē solā aię dispōneȝ pro btitudine adipiscēda. Quia vō nos tenemuȝ aiaȝ remanē post mortē ḃm ꝑipathe^cos, vt postea dilucidabimus, dicimus talem btitudinē relinq post mortē: veꝝ īter catholicos, ꝛ ꝑipathe^cos est nō leuis dr̄ia. Catholici eiȝ (vt ṽitas ipa est) arbitrant̄, ꝛ in vita, ꝛ post mortē indr̄nter aliq̊s asseq posse btitudinē: nā cū deus volēs sit alys btitudo, aliqb⁹ in vita, aliqb⁹ expurgās aiabus post mortē btitudo est, ꝛ nō nisi his, q̊s spāli īfluxu beādos p̄destinauit, vt scissimi viri dixerūt. At ḃm ꝑipatheticos dōm est nullū post morteȝ asseq posse btitudinē, qui in vita illā nō assecut⁹ fuerit: nā cuȝ deus nullis sit btitudo, nisi in aia mediū p̄sit. Mediuȝ aūt siue sit itell'̄s speculatiuus, vt putat Auer. siue ṽtus heroica, vt diximus, post mortē aia hęc asseq nō pōt, cuȝ desinat sensus: qui ad mediū h⁹ acqrendū p̄mouēt: opȝ ğ, vt mediū in vita assequat̄: ꝛ cuȝ deus aię p̄affectę mere nāliter copulet̄: fit vt q̄ȝcito mediū est, tam cito aię erit ipse copulat⁹: cum igit̄ in vita, ꝛ nō post mortem, in aia mediū fieri possit: iure, qui in vita btitudinē nō asseqt̄: post mortē illā nunq̄ȝ asseq poterit. ¶. Etiā dicēduȝ est post mortē illa acqsita remanē: nā cum in morte, vt dicemus, nihil corrūpat̄: cuius corruptiōe btitudo aboleri possit, iure remanēte aia beatitudo: quā in corpe ipsa nācisceba t̄: post morteȝ remanebit. Un̄ Plutarchus in vita Romuli gētiliū ignauiā interp̄tās ingt, nō igit̄ cōsentaneum bonoꝝ, ac fortiuȝ viroꝝ corpa cum aīs p̄ter nām in cęlū trāsmitti: sed aīos ṽtute excultos estimādū est oīno, nō repugnāte nā, diuino q̊dā decreto ex hoīb⁹ in heroas ex his deposita mortali, atq̄ȝ terrena mole, nō ciuili lege, sed vt veritas, ꝛ ratio dictat: in nūm deoꝝ referri, pulcherrimū atq̄ȝ beatissimū finē ꝯsecutos: hęc Plutarchus. Ex qb⁹ pȝ nullū btm̄ relinq post mortem: qui in vita beatitudineȝ nō ꝯseqt̄. rursus pȝ eum, qui in vita beatitudinē ꝯseqtur, btm̄ remanē post morteȝ: immo, vt gētilitas credidit, in deum referēduȝ esse: hactenus de beatitudine ḃm ꝑipatheticos.

¶ Un̄ Auer. (lȝ falso) ꝛ ex qb⁹ Ari. ṽbis itell'̄s vnitateȝ nactus sit: ꝛ soluunt̄ Pōpo. arg^ta. Cap. XXXIII.

3° de aia. com̄. T. c. 49.

EX qbus vō Auer. suā itell'̄s vnitateȝ (lȝ falso) nact⁹ sit. in cōmētarys de aia clarissime exp̄ssit. Accepit. n. ab Aris. 12° p̄^c ꝑhię li°, in his, quę a mā̄ nō dependēt, nō esse nisi vnū nūo in sua specie: qa vō ꝓbauimus itell'm ē mā̄ nō depēdere, fit, vt vnus nūo sit in tota eius specie. Ueꝝ falso accepit: qꝛ lȝ itell'̄s a mā̄ nō depēdeat, in illa est veluti in subto in quo: est. n. mā̄ p̄disposita, quaȝ corpus appellare possumus. Subm̄ aię, nō qdem ex quo: deq̄ȝ cuius do^a exh̄bat̄: sed in quo, nō. n. deus illā fecisset, nisi mā̄ p̄esset, vt subm̄ in quo. pȝ ğ intellectiuā aiam numerari posse, qa lȝ a mā̄ nō depēdeat, in mā̄ est, cui⁹ habitudine numerū ꝯseq pōt: quā rem falso Auer. intelligēs in intellect⁹ vnitatē dilabit̄. Quibus nō est difficile refellē Pōpon̄. vltimū arg^m. Diximus eniȝ gētiles per multos tales fuisse beatos, vt heroas, q̊s credit Auer. lȝ falso, illos beatos nō fuisse, nisi ob talem copulationeȝ. Nos aūt cōplures tales fuisse nō dubitamus: quos credimus deū ex spāli influxu ad beatitudinē p̄destinasse. Auerr̄. aūt credidisset eos beatos fuisse ob intellect⁹ copulationē: si eos fuisse beatos ꝯcessisset: verū vtcūq̄ȝ sit aliquos fuisse non est ꝯtra hystorias, imo aliquos semꝑ esse ꝯtēdit Auer. lȝ eos ignoremus. Qō scdo accepit, friuolum est, nā Auer. gn̄ationē intellect⁹ speculatiui totaleȝ ꝓbauit lib. 3° de aia. cuius rei testis est nālis appetitus, quo oēs scire desideramus: qui nisi frustra sit, ad totalē speculatiui itellect⁹ gn̄ationē nos ꝑuenire posse, nobis argumēto erit. ¶. Scōm aliā ꝑipatheticoꝝ viā: mediū est ṽtus heroica sola: cui si aut tot⁹ speculatiuus itellect⁹ ꝯiungat̄: aut illius pars lōge magis aia ad beatitudinē rapiet̄. Qō ṽo de additione sciētię dicebat̄, nō valet, renouant̄. n. artes, ꝛ opiniones: quę sunt de scia semper sunt ꝑfecta ḃm Auer. qō dicebat̄ ex 10° Ethic̄. nihil est, qꝛ eodē lib. ait fęlicē eē eum: qui itellectū colit: ꝛ deo amicus est, vbi potuit Auer. colligē suā fictionē. Qō ṽo alicubi meminerit Ari. itellect⁹ vnitatis, diximus: lȝ falso Auer. accepit. Patet igit̄ ex his oīb⁹: lȝ opinio Auer. sit falsa: Pōpon̄. nō eam refutasse efficacibus rōnibus: ꝓpterea si demones ꝯtra illam desideras, librū nostrū de intellectu diligenter perlege.

Com̄. 36°.

¶ Quales Pōpo. rōnes sint adūsus eos: qui itellectiuuȝ ip̄m a sensitiuo re distinxerūt. Cap. XXXIIII.

Aduersus ea que sunt in. c. 5° ꝛ 6°.

POst hęc de eoꝝ opione disserēdum eēt, qui itellectiuū multiplicāt, sed re a sensitiuo distinguūt. Naȝ intellectiuū re a sensitiuo distinguētes, bifariā putarūt: aly dixerūt itellectū animāq̄ȝ ipsam, vt motorē corpi vniri, vt Plato in Alcibiade sentire videt̄: ꝛ Plotinus expresse tradit. Aly eaȝ corpori vniri dicūt vt forma iformans. Juxta p̄moꝝ opinionē hō est aia humano corpe vtēs, vt Plutarchus ad Antobolum filiū scribit. Juxta ṽo Posterioꝝ opionē hō est aial ex corpe, ꝛ aia cōpo^m. Esset dico de hoꝝ opione disserēdū: sed qa cōplurib⁹ in locis de illa disputauimus: p̄termissa hoꝝ opinione, ad Pōpo. argumēta veniamus, vt q̄ȝtuȝ eius vires valeāt nemo ignoret. Obycit enim p̄ aduersus p̄mā opinionē, ex eo ꝙ tūc nō magis hō vnus eēt, q̄ȝ cōpo^m ex boue, et plaustro: quā rōnē boni Platonici, vt Plotinus friuolā indicaret, qm̄ ipse de Platonis mente tradit aiaȝ, efficere in corpe vitā ꝛ sensitiuā, ꝛ vegetabilē: asserit eniȝ vt a luce illuminatio est: ita ab aio aiationē esse: quo fit, vt maior sit vnio itell'̄s ad corpuȝ, q̄ȝ bouis ad plaustrū. Est. n. intell'̄s aia ꝛ vtēs corpore, ꝛ animās: quatenus ex ipsa omne, qō in corpe est, ꝛ sensitiuū, ꝛ vegetatiuū, ꝑficiscit̄. Qō ṽo 2° aduersus posterioꝝ positioneȝ adycit, friuolū est. Argumētat̄. n. fieri nō posse, vt idem sit sentiēs, ꝛ intelligens, si itellectiuū re distinguit̄ a sensitiuo: modo h̄ nihil cogit, est enim ideȝ numero sentiēs, ꝛ intelligēs nexu virtutū: quaꝝ altera cum altera necīo cōnectit̄. ¶. Est idem numero sentiēs ꝛ intelligēs, lȝ intellectiuū, ꝛ sensitiuū re differāt: ꝙ sensitiuū disponit mā̄m, intellectiuuȝ simpl'r ꝑficit, vt Candauēsis scribit. Diximus eniȝ cęteras formas, quę intellectiuū in mā̄ p̄cecedūt, disponē, nō aūt ꝑficere: ꝓpterea ex illis, ꝛ itellectiuo fit vnū numero intelligēs, ꝛ sentiēs. ¶. Obycit ꝯtra hos etiā, ꝙ vegetatiuū in sensitiuo ꝯtinet̄, ꝛ sensitiuū in itellectiuo, vt triāgulus in quadrāgulo: ergo frustra ponūtur, distincta. qō etiaȝ floccipēderet Candauēsis. Ait enim vegetatiuuȝ ꝯtineri in sensitiuo, vt dispositio ꝯtinet̄ in forma, cuius est dispositio, ꝯtinet̄ eniȝ dispositio

in forma

in forma dispositiue:nō aūt asserit alterum in altero cō
tineri per idētitatem:sed qbus argumētis hęc sint refu⸗
tāda:in nostris libris de aīa quęratur.

Breuis Epilogus oīum eoꝝ:quę Pompoñ.physice ⁊ pipathetice de aīa opinat̄. Cap. XXXV.

POst hęc differēduz arbitror ea:quę Pōpo.
physice,⁊ pipathetice de aīa opinat̄. Licet
enim nobis ordinē trāsgredi: ppterea opi⸗
nionē Thomę/quā de aīa veram esse arbi⸗
tror,⁊ physice,et pipathetice postposui in
vltimis,eā enim defendere,⁊ dilucidare decreui:vt ve
ritatis finalē ꝯnem. Asserit g̊ Pōpoñ.⁊ physice,⁊ peri⸗
pathetice humanam aīam,simpl'r qdem mortalē esse,
ẜm qd ꝟo imortalem. Nactus est aūt hāc opinionē ex
modis abstractionuz:qui in cognitionibꝰ repiunt̄. Sūt
enim tres ṽtutum cognoscitiuaꝝ spēs,alia qdem earū
cogscitiuaꝝ ṽtutum est,quę cognoscūt cognitione,quę
a corpore nō dependet,nec vt subiecto,nec vt obiecto:
quo modo cęlestes aīę intelligē videtur. Hę enim cum
sint pęnitus a mā abiūctę,earuz cognitio a corpore nō
depēdet,nec vt subiecto,nec vt obiecto. Alia ꝟo earuz
ṽtutum est,quę eo lz aliqua rōne spūaliter cognoscant:
tñ illaꝝ cognitio a corpore vtroq3 modo dependet,⁊ vt
a subiecto,⁊ vt ab obiecto:huiꝰ generis sunt oēs sensiti⸗
ue,quę lz spūalitate differāt,eaꝝ oīuz cognitio e corpo⸗
re ipso vtroq3 modo depēdet. Et cum natura ordinate
pcedat,erūt alię ṽtutes,vel aliqua vna virtus,cuius co
gnitio e corpore depēdet,vt ab obiecto: eritq3 e corpo⸗
re separata/vt a subiecto: nō enim fieri pōt,vt aliquid
corpe egeat vt subiecto:⁊ nō vt obiecto. Talis ergo est
humana aīa,itellectusq3 ipse quasi medius iter simpli⸗
citer ęterna/⁊ simpl'r corruptibilia. Ex h̄ ordine fiat ta⸗
lis syllogismus,oīs virtus,cuius opatio non pōt esse si⸗
ne corpore saltez vt obiecto,est cum corpore,cuius est,
corruptibilis,nisi ociose remaneret:sed itellectꝰ huma⸗
nus opari nō pōt sine corpore:q2 saltez,vt obiecto cor⸗
pore eget,ergo intellectus est simpl'r corruptibilis,ẜm
qd ꝟo incorruptibilis,cum pro sui opatione corpe non
egeat,vt subiecto. Hęc est breuis opinio Pōpo.eiusq3
perbreue argᵐ:nam oēs eius vires hoc firmātur. Hinc
quinq3 ꝯcedit,quoꝝ p̄ᵐ est intellectiuū/vegetatiuum/⁊
sensitiuuz in hoīe esse vnā subām ẜm rem. Scōm est ta
lem subām,animāq3 esse simpl'r mortalez:ẜm quid im⸗
mortalē. Tertium est talem aīam esse vere formā hoīs
ipm hoīem informātez ⁊ specificātem. Quartū est talē
animā numerari per hoīum numero. Quintū est talem
aīam cum humano corpe nasci ex parētuz ⁊ solis semi⸗
ne,⁊ cum corpore mori. Hęc physice,⁊ pipathetice esse
asserenda ꝯtendit:lz obscure:ꝯfuseq3.

Fundamētum Pōpoñ.perbreue quo probat opinionem suam. Cap. XXXVI.

OPinionem hāc breui fundamēto pbat hoc
pacto/Aīę opatio nō est sine corpe,vt obie⸗
cto:⁊ est sine corpore,vt subiecto:g̊ est sim⸗
pliciter mortalis:⁊ ẜm qd īmortalis. Ex eo
enim q2 eius opatio non est sine corpore vt
obiecto:ipā simpl'r mortalis est,aliogn remaneret sine
eius opatione ociosa,ex eo ꝟo:qa eius operatio est sine
corpe,vt subto:sapit immālitatis qcq̄3:⁊ ita erit ẜm qd
īmortalis. Qđ aūt eius opatio nō sine corpe sit vt obie⸗
cto,ex eo p3,q2 itelligit nihil sine phātasmate: vel q2 in⸗
telligere:aut phantasia:aut nō sine phātasia est. Qđ ꝟo
eius opatio sine corpe sit,vt subto:ex eo rursus dephen
dit̄:q2 itelligē:nec corpe eget,vt organo:nec pticula aliq̄
corpis. Hoc est pbreue Pōp.argᵐ:quo eiꝰ opionē pbat.

Rationes Pomponñ.quibus ipse probat omnia,quę dixit de anima. Cap. XXXVII.

NEc ꝟo fugiamus quę vir tetigit: rōnes eius
oēs colligimus,⁊ dilucidius q̄3 ipe pcedat,
nō.n.in eius ꝟbis est ordo. Primo g̊ argu⸗ 1.
mētor,Aīa est actꝰ corpis.g̊ in opando depē
det a corpe,sz cuz nō depēdeat a corpe,vt a
subo:g̊,vt ab obto:g̊ est simpl'r mortalis:ẜm qd imorta
lis. P̄. Aīa itelligit per phātasma/vt Ari.testat̄: vel igit̄ 2.
iste modus itelligēdi est aīę eētialis:vel accñtalis:non
accñtalis:q2 alius esset sibi eētialis:qui nō videtur. P̄. 3.
Unius rei est vnus modus opandi. P̄. Sic̄ modus ope 4.
rādi sensitiuę nunq̄3 mutat̄ in modū opandi itellectiuę,
nec modus opandi intelligētię mutat̄ in modū opandi
humani itell's:ita ꝯtra modus opandi humani itellectꝰ
nunq̄3 mutabit̄ in modum opandi intelligētię:qđ esset
si sine phātasmate intelligeret. Sin autē hic intelligēdi
modus sit aīę eētialis:aīa non poterit sine phātasmate
itelligere:⁊ ita erit simpl'r mortalis. P̄. Per nulluz nāle 5.
signū euidēs pōt sciri aīam hre aliuz intelligēdi modū:
ergo nālis phs illud ponere nō d3:cum veroꝝ expimē⸗ 6.
tum sit,vt ꝯformet̄ sensatis. P̄. Arist.nullā posuit itelli⸗
gētiā sine corpe: ⁊ cum itellectiua aīa sit minus abstra⸗
cta quauis intelligētia:lōge minus pōt eaz ponere sine
corpore. P̄. Si mūdus est ęternus,vt Ari.arbitrat̄:tūc 7.
infinitę eēnt actu formę sine corpe:qđ videt̄ ridiculuz:
P̄. Natura pcedit ordinate,ergo sicut dat̄ forma,cuius 8.
opatio est simpl'r abstracta/nō egēs corpe vt subiecto,
nec vt obiecto:⁊ dat̄ forma/cuius opatio vtroq3 modo
eget,dabit̄ media:cuius opatio vno modo eget corpe,
alio modo nō eget:⁊ cuz nō possit esse talis,vt egeat vt
subto/⁊ nō egeat,vt obiecto:erit talis vt egeat,vt obie⸗
cto:⁊ nō vt subiecto. P̄. Si aīa post mortez remaneret, 9.
ipsa esset per se subsistēs,⁊ h̄ aliqd:⁊ cuz ipsa sit forma:
erit id:quo aliqua res est h̄ aliqd:quare idez erit per se
subsistēs,⁊ id,quo aliqd est hoc aliqd:qđ pipatheticoꝝ
cōcederet nemo. P̄. Cum modus,quo ipsa est in corpe, 10.
sit pfectior modo,quo ipsa est extra corpus,si aīa rema
neret extra corpora,tūc infinito tpe eēt sub modo imp⸗
fectiori,⁊ finito sub modo pfectiori. P̄. Si aīa remane⸗ 11
ret,desineret actual'r esse actꝰ corpis,vel igit̄ tūc nullibi
esset/vel alicubi:⁊ quouis loco sit,vel ad illuz alteratio⸗
ne,vel motu locali accessisset,quę pipatheticus deride⸗
ret.si nullibi ponet̄: phibebit nihil ẜm Aris.ponere ali⸗
quas intelligētias sine corpibus nullibi exñtes. P̄. Hoc 12.
videt̄ nāę ordini cōsentaneum,qui gradatim est in aīa⸗
bus ipsis,stirpes enim aīę nō nihil hñt,cuz intra se nu⸗
triant̄,⁊ crescāt,⁊ gñent ex se. verum illud aīę paululū,
qđ hñt,māle valde cernit̄:cum suis nō fungat̄ officiys,
nisi per p̄ᵃˢ qualitates:quaꝝ opatio ad esse reale termi⸗
nat̄. Post hęc aīalia fere Zophitica succedūt,q̄ de sen⸗
sitiua aīa tactū,⁊ ꝯfusam imaginatōez habeāt:post hęc
aīalia sunt aliquātulū ad aīam plus elata:quę tātuz aīę
hre vident̄,vt multi ea intell'm hre crediderint,vt Pli⸗
nius ex illaꝝ moribus syllogiçat. Post hęc ponit̄ ⁊ cogi
tatiua inter vires sensitiuas,quā Greci ob opis excellē⸗
tiam dianoeticā appellāt,q̄ pticulares decez p̄dicamē
toꝝ formas appręhēdat,⁊ particulariter ratiocinet̄,qđ
Auer.2° de aīa lib.nō negat. vltra hāc in hoībus cernit̄ Com.60.
itellectꝰ,qui ex opandi modo supra cogitariā cęterasq3
māles ṽtutes collocat̄. Infra ꝟo simpliciter immālia:
cum tātuz cū mortalibus ꝯuerset̄: nisi fingamus hoīes
deos fieri,⁊ in cęlum rapi,vt gētilitas autumat. P̄. 12°
metaph.Ari.inquit. Delectatio aūt qualis optima,par⸗ T.c.39.
uo tpe nobis:sic enim semp illud est, Nobis qdez enim

impossibile:ꝛ certuз est ꝙ nō de hoie loquiť:sed de aia: naз illic Arist.dr̃iam nō fecit inter hoiem,ꝛ aiam:sicut nec inter deū,ꝛ celū,cum eodē loco deū aial esse sempiternuз asserat. P̃. Si de hoie,ꝛ nō de aia loquiť:vbi de aia loqueť. Cuз enim ille fuisset locus,et ibi de aia nihil asserat,erit ꝯsonū nullibi de ea dicere. P̃. Si aia humana posset ea btitudine deificari:efficereť deus,quo concesso in nasonis fabulis truderemur. P̃. Cum in tāta re nunq̄з Aris. ꝟbuз fecisset,eēt accusandus,potissimū cuз
T.c.36. lib.de aia 3° rem ꝑmiserit,ꝛ nullibi ꝑmissuз seruasse visus est hęc sunt:ex q̄bus potissimū Pōpo.eius opionez ꝓbat:quę sine forma ꝓlata:sic ad formā reduximus.

¶ Ordo seruādus in ijs,quę aduersus opinionez Pomponacij dicturi sumus:ꝛ quot pro v̾itate differēda sunt. Capitulum. XXXVIII.

Pro veritate igiť dilucidāda:p̄mo physice ꝓbabimus intellectiuā aiam cuз corpe nō mori:sed ipsam post mortē remanē. Secūdo ꝓbabimus physicis rōnibus aiam intellectiuā cum corpore nō nasci,sed extrinsecus accedere: simulq̄з cum his physicis rōnibus ꝓbabimus hęc eadē aucte Aris.atq̄з Platonis,cęterorūq̄з bonoꝝ phoꝝ,deinde ꝛ 3° nōnullas rōnes disputabimus:quas ꝯtra opinionez suā induxit Pōpon. 4°. Quid de aia ipsa ꝛ physice,ꝛ ꝑipathetice sentimus,adijciemus: vltimo eius rationes:q̄bus suā opionē asseruit:refutabimus.

¶ Physicaꝝ rōnuз:q̄b' ꝓbať itellectiuā aiam cū corpe nō mori:sз post mortē remanē p̄ª. Cap. XXXIX.

Et si complusculas rōnes physicas,imo demōstratōes in nr̃is libris,q̄s olim ędidim' ꝛ confecimus,ꝛ disputauimus eas resumemus,quas arbitrat' sum pollētiores. Argumētor ergo, Si itellectiua aia cū corpe moreреť,ipsa in omni sua actione a corpe necessitareť:ꝯsequētia ꝑspicua est,ex eo,q̄a corpus nō magis forªᵐ necessitat ẜm eius eēntiā,q̄з ẜm eius oꝑationē:cuз oꝑatio nulla sit eēntia suę formę liberior. At ꝯn̄s falsum experimur,quādoq̄dē aia salteз ẜm oꝑationē,quę ad volūtatem attinet,est oino libera,ꝛ a nullo quouis corpe necessitabilis: vt Aris.in p̄mo de iterp̄tatione cōplusculis syll'is demōstrauit:ꝛ Ammonius perpulchre cōmentatus est illas. Obseruatio enim docet nobis p̄n̄tata quauis re etiā sūme appetibili,nos posse illaз approbare,ꝛ reprobare,illam velle,ꝛ nolle. Hoc aūt esse nō pōt,vbi v̾tus ipsa itellectiua erit corpi ita imp̄ssa,vt secū nascatur,ꝛ moriať. Astipulať aūt huic rōni sensus:videmus enim oēm formā mālez necessitari a māli,vt vegetabilē a nutrimēto,sensitiuā a sensibili:sed cum intellectiua nō recedat a materialitate ẜm eius opinionē:lз sit cęteris paululo altior. Simpl'r tamen mālis:igiť (vt cęterę aię a māli necessitātur) q̄s māle,intellectiua quoq̄з,q̄a simpl'r mālis,necessitabiť simpl'r ab appetibili phātasmate,lз ẜm q̄d sit immālis,quasi ẜm quid nō necessitabilis. Hoc aūt quātuз dissonū veritati,ꝛ obẜuationi sit,oēs gētes,oēs leges testanť:ꝛ nos expimur:quādoq̄deз nulla res quātumcūq̄з vrgēs nos cōpellere pōt:nec ẜm quid,nec simpl'r. Ptolomęus in prohęmio eoꝝ libroꝝ,q̄s periton apotelesmaton ꝯscripsit,demōstrat nec stellas posse nos cōpellē,nisi per ignorātiaз: siq̄s enim (vt inq̄t Porphy.in illi' ꝓhęmij Cōmētario) sciuerit anno suę ętatis 40° ex casu ab equo debē mori: eo suę etatis anno si nō equitabit,cęlestes minas dubio ꝓcul exupabit:qđ si aia erit simpliciter mālis virtuti māli agēti resistere nō pōt:nec illā exupare. Siq̄s aūt voluerit hanc rationē refutare,dicere cogeť volūtatem ab appetibili phantasmate necessitari:qđ nos in theologico reprobauimus,ꝛ demr̃auimus eum qui hoc pacto dicit,ꝛ obseruationi,ꝛ legibus diuinis,ꝛ humanis,ꝛ Platoni,ꝛ Aris. ꝛ cōplusculis demr̃onib' aduersari. Qđ ꝟo hęc ratio sit ꝑipathetica:ex his quę Aris.dicit 9° p̄mę phię lib.apertissime colligiť. Cum enim potētias distinxisset,iter nāles potentias,quas irrōnales appellat,ꝛ rōnales duas dr̃ias assignauit,alterā ex parte illaꝝ,quo potētię sunt, T.c.10. alterā ꝟo,quo ipsę veniūt ad actū:ꝛ assignās dr̃iam iter illas,quo potētię sunt,inq̄t,tales q̄dem potētias necesse est,q̄n̄ vt p̄n̄t,passiuuз ꝛ actiuū appropinquat,h̄ q̄dem facere,illud ꝟo pati:illas ꝟo,nō necesse. Est ḡ dr̃ia prima,ꝙ nāles potētię appropinquāt actiuo,et passiuo in ea dispōne,qua passiuū pati,actiuuз aūt agere pōt,necesse est,vt vnuз patiať,alteꝝ agat:veluti cum igni ipsi cōbustibili appropinquat. Potentię ꝟo rōnales etiam actiuo ꝛ passiuo approximatis,nō nec̃io aut agunt,aut patiunť:nō enim nec̃io ędificator ędificat,si sibi domicilioꝝ mā ꝓxima esset. Assignat ꝟo huius dr̃ię causam,cum inq̄t,hę enim oēs,ita supple sunt,vt vna vni' factiua sit:bene passiuo ipso p̄n̄te,id faciat necesse est,cuius ipsa factiua est,ille aūt.s.rōnales ꝯtrarioꝝ sunt factiue. Irrōnales ergo q̄ simpl'r nāles sunt:ad vnuз simpliciter determinanť:q̄a ꝟo rōnales oppositoꝝ sunt,simpliciter nāles esse nō p̄n̄t. Deinde assignat scđaз differētiā ex parte,qua ad actum veniūt,ꝛ per modū q̄ōnis inq̄t,quare simul faciēt ꝯrīa. Hoc aūt ipossibile est,ꝓpterea ostēdit quo modo rōnales reducātur ad actum,ꝛ vnde habēt,vt possint q̄ðlibet oppositoꝝ indifferenter exeq̄: ꝛ inq̄t necesse est ḡ aliqđ aliud esse τὸ κύριον, hoc est p̄ncipale:cui est auctoritas exequēdi q̄ðuis eoꝝ:quoꝝ rationalis potentia erat ostensiua:ꝛ q̄d illud sit:exponit,ꝛ inq̄t.dico aūt hoc, ὄξιν ἢ προαίρεσιν.i.appetituз,vel electionē:appetituз q̄dē,vt est volūtas,electionē ꝟo,q̄ id:qđ ex syllogismo practico relinq̄tur. Intellect' enim ostēdit vtrūq̄з oppositoꝝ,ꝛ per electionē eligit alteruз:qđ sibi rōnabili' apparet:appetit' ꝟo:quę volūtas est,eligit q̄n̄q̄з illud:q̄n̄q̄з oppositum:ꝓpterea dixit appetitum vel electionē:q̄ interdū volūtate nō ꝯdicēte sufficit sola electio syllogistica pro executiōe alterius oppositi:q̄n̄q̄з ꝟo ꝯdicēte volūtate,eligiť alterū:vt volūtati placet:ꝛ reliqua per te legas. Ex his ḡ apparet scđa dr̃ia ꝙ rōnales potentię q̄n̄q̄з ipsę eligūt alterū oppositoꝝ:quoꝝ erant ostēsiuę,vtpote q̄n̄ volūtas nō ꝯdicit,q̄n̄q̄з vltra eas req̄riť volūtas cui auctas inest,eligere alterū pro arbitrio. Ex p̄ª ḡ dr̃ia argumētor:Si aia itellectiua cum corpe morereť,eēt simpl'r mālis,eēt.n.ẜm q̄d immālis,ꝛ simpl'r mālis:quę Pōpo.ꝯcedit:ꝛ si eēt simpl'r mālis,eēt determinata ad vnū:cuз.n.ois forma simpl'r mālis,sequať corpus māle,esset limitata ad vnū veluti corpus,cuius imp̄ssionē seq̄ť.ꝛ sic tollereť p̄ª dr̃ia inter potētias rōnales,ꝛ irrōnales. Ex 2ª etiā argumētor, Si itellectiua aia morereť cuз corpore:sequereť illud simpliciter,veluti forª quęcūq̄з simpl'r mālis est,ḡ nō esset dn̄a suoꝝ actuū,nec ad opposita libera. Astipuleť huic,q̄ ẜm Pōpon.itellectiua aia nō differt a cęteris penes mālitateз:nā lз habeat nō nihil imālitatis magis q̄з cęterę:tn̄ intra latitudinē simpl'r māliū collocať:ḡ vt cęterę sunt vna vni':ꝛ nō suoꝝ actuū dn̄a:ita erit ipsa vna vni':ꝛ nō suoꝝ actuū dn̄a:lз ẜm q̄d videať scandē magis ad imālitatē:quę sunt ꝯtra ꝑipatheticos,ꝛ cōtra experiētiā. Ex Plotini rōnibus hęc ratio pōt h̄ pacto cōponi,quęcūq̄з in eligēdo ad eūdeз actū vel ad idē obm̄ cōparata,ꝯdictorię se hn̄t,sunt diuersaꝝ nāruз:nec ista eget ꝓbatione,cum seipsa ꝯstet. Sed rōnalis aia:ꝛ sen-

sitiuus appetit⁹, qui corpalis est, eidem actui vel eidem obto cōparari ɔdictorię se hñt: naʒ cōparati fornicationi, vel alteri voluptati aīa rōnalis reprobat, ⁊ negatiue ad illā se habet, sensitiuus appetit⁹ approbat, ⁊ affirmatiue se habet: vt obſuatio docet: ğ rōnalis aīa, ⁊ appetitus sensualis erūt diuersaꝝ nārū: quare cum appetitus sit simplr̄ mālis: rōnalis aīa simplr̄ imālis relinquetur. Hęc ratio cuilibet bono phō fideʒ faciet: ⁊ meo iudicio est demōstratio ex effectu, qđ est libere velle. Hoc eniʒ cōcludit rōnalem aīam esse simplr̄ supra corpus: ⁊ per ɔsequens cum corpore non moritura.

Scđa ratio qua pbaẗ eadē imortalitas. Cap. XL.

Pręterea efficaci⁹, vt arbitror ⁊ qdeʒ pipathetice, ⁊ Platonice argumētor, nā (vt oēs fere distinguūt) vl̄ium alia sunt per eēntiā vl̄ia: vt quęcūq3 e mā nō depēdēt: alia participatione, vt quęcūq3 a mā depēdēt, a nobis sine hic, ⁊ nūc cęterisq3 indiuidui ɔditionib⁹ itelligūtur: quā distōnē Auer. fecit in li° de somno. Accipiamus ğ vl̄ia quę ƀm eoꝝ essentiā depēdēt a mā: participatione ꝟo sunt abstracta atq3 imālia: cuʒ omne per participationeʒ tale, reducaẗ ad aliqđ tale per eēntiā: q̄ramus qd est vl̄e atq3 p eēntiā abstractū: ad qđ hꝫ vl̄ia participatione reducanẗ: pipathetici qdē ad nihil nisi ad itellectiuā aīaʒ reduxerūt, nā per itell'm possibilē immāliter recipiunẗ: per agētē trāsferunẗ de ordine māliū ad imālia: vt Auer. ⁊ Aris. 3° de aīa li° clarissime demōstrarūt. Nō. n. pñt esse talia participatiōe alteri⁹ vl̄is: qđ est participatione tale: q2 eēt pcessus in ifi^m: vel opʒ dicere aliqđ eē participatiōe tale: qđ ad nihil per essentiā tale reducereẗ: qđ 2° Physicę auscultatiōis Aris. explodit. Si igiẗ vl̄ia nō p essentiā sunt separata, vt Plato autumat, sʒ p reductōeʒ ad itelle^uaʒ aīaʒ / vt pipathe^ci arbitrātur: ipa nimirū p essentiā a mā nō depēdebit: quo fit, vt nec cū ipa desinat: nō ğ aīa: quę a corpe erit absoluta: cū corpe mori cogeẗ: qñqdē p eēntiā ab ipo est sepata, atq3 abiūcta. Ex pipathetici ꝟo rōnib⁹ hęc potissima vr̄ si sic cōponaẗ, vl̄ia mālia sunt imortalia, et incorruptibilia: vel igiẗ p eēntiā: vel participatōe alicui⁹ imortalis, atq3 p eēntiā icorruptibilis: nō sunt p eēntiā imortalia, atq3 incorruptibilia: naʒ sic relinquereẗ opinio Platonis de vl̄ib⁹: de qb⁹ in Parmenide disputat: ğ sunt imortalia atq3 incorruptibilia participatiōe / ⁊ cū ea, quę sunt participatiōe talia / ad aliqđ p eēntiā tale reducanẗ: nec reduxerūt pipathetici hoꝝ imortalitatē atq3 icorruptibilitatē, nisi ad itelle^uaʒ aīaʒ: vt 3° de aīa docuit. Hęc. n. fuit cā vtriusq3 itell's, vt Auer. īnuit, fit, vt ipsa per essentiaʒ sit simplr̄ incorruptibilis, atq3 imortalis.

Tertia ratio, qua pbaẗ eadem immortalitas, ex Tymęo Platonis. Cap. XLI.

Ex Tymęo ꝟo Platonis pollētissima ratio collr̄: in qua Macrobius oēʒ ei⁹ opionē de Scipionis somno fundauit. nulla for^a appetēs, q̄rens, atq3 inueniēs honesta, pia, ⁊ religiosa: e corpe simplr̄ depēdet: cū. n. honestū sit, qđ sua ppa / atq3 eēntiali vi nos trahat, piuʒ / qđ ppa ⁊ eēntiali dignitate nos alliciat, religiosum qđ diuinaꝝ rerum cura nos moneat, si appetēs e corpe depēdet, in corpe erit appetēs. Virt⁹ aūt in corpe appetēs nō appetit nisi ƀm corpis vim, harmoniāq3: q̄re qđ appetit, erit ppor^lc corpi: siqdē oīs appetitio est inqsitio, quę per aliqđ sil̄e, atq3 ppor^lc sibi pficitur: nec vnq3 aliqd appetiẗ, nisi per h̄, qđ est appetenti sil̄e / nā po^a, appetibile ei sil̄e est, qđ est in actu tale: qcqd aūt appetiẗ ƀm pportionale corpi, appetiẗ ƀm rōnē vtilis, vel delectabilis: qđ est ɔtra rōnē pii, honesti, atq3 religiosi. Sic igiẗ nihil in corpore appetere pōt, nisi corpus, vel sil̄e corpi: huic auteʒ astipulanẗ aīalia / quoꝝ nullū p̄ter hoiem pii, aut honesti, aut religiosi. qcq3 appetit, qđ non ob aliud puto, nisi q2 oīs eoꝝ ꝟtus in corpe est. At hoies videmus oēʒ rem simplr̄ corpeā paruipēdē, incorpeas quęrere, illaꝝ gra mori, pati, atq3 euigilare: qđ esse nō poterit, nisi q2 eoꝝ aīa supra corpora est, simplr̄q3 ab illis abiūcta, nulliq3 corpeę ipressioni obnoxia: hāc rōnem magnifecit Macrobius: ⁊ nos illā indissolubilē putamus: qñqdeʒ expimēto initiẗ: qđ apud nr̄os oculos q̊tidie cerniẗ. Quid. n. corpei quęrūt tot pii honesti, ⁊ religiosi viri: cū eoꝝ corpora spernūt, relinquūtq3 cur aīaliū nulluʒ h̄ facit, si. n. hō, vt Pōpo. putat: aīal est, ⁊ nihil simplr̄ elatū hꝫ vltra id: qđ cętera aīalia hñt cur incorporea quęrit, appetit, ⁊ inuestigat. cur aīaliū nullū p hęc incorpea pspicit: nisi in Plinianas fabulas trudamur, qui religionē elephātis, ⁊ pietatē leonib⁹ p̄buit. Hęc ratio si cōponaẗ, vt Plotinus īnuit, efficacissima vr̄: ppositis humanę aīę corporeis, ⁊ simplr̄ incorpeis (corpea sunt vtilia, atq3 delectabilia: simplr̄ incorpea sunt pietas, religio, et honestas) ipsa simplr̄ ɔtēnit corpea / illa reprobat, ⁊ cuʒ illoꝝ ɔtētione corpus ppriū spernit, eligit ꝟo simplr̄ icorpea, vt pietatē, religionē, ⁊ honestatē: Legim⁹ pios hoies, atq3 religiosos viros diuitias, honores, sceptra, deniq3 ⁊ regna ɔtēpsisse: quęsiuisse incorporea, atq3 simplr̄ imālia: quę aīaliū desiderasse legimus nullū: quo modo ğ pōt, qui nihil imortalitatis hꝫ, nisi sil̄itudine, atq3 cōpatione imortalia tāta diligentia quęrere, tot mortalib⁹ atq3 sūme appetibilib⁹ spretis: dii boni Pōpoñ. Mi, pōt vis, quę nō vltra corpa elata est, tot simplr̄ incorpea appetere, illa colere, venerari, atq3 obseruare, hęc si in li° de pulchro Platonis velles legere: lōge facilius ppendes, vnde (vt recte Pitagoras inqt) deus cum hoiem fingeret, vt sublimia, religiosa, ⁊ pia pspiceret, ex humo eum subleuauit, ⁊ ad sui artificis contēplationem erexit: qđ optime ingeniosus Poeta signauit.

Pronaq3 cum spectāt animalia cętera terram: Ouidius
Os homini sublime dedit: cęlūq3 videre
Iussit: ⁊ erectos ad sydera tollere vultus.

Hinc vtiq3 ἄνθρωπον: anthropon / gręci appellarūt, qđ solus aīaliū imortalitatē. simplr̄ itra se hñs, sursum spectet solus. Hāc ob cām. M. Tullius nullū aīaliuʒ p̄ter hoiem eē dicit, qđ habeat aliq3 notitiā dei: qb⁹ fit, vt aīa nō ƀm qd imortalis sit, sed simplr̄: sic ipa dum in corpe est: nō ƀm qd imortalia quęrit, velut elephātis religionem, ⁊ leo pietatē / sed simplr̄ imortalia colit, appetit, et inqrit, sed de hac rōne hactenus redeamus ad Aris. decreta: nam sup eo Pōpoñ. potissimum initiẗ.

Prima Arist. auctoritas: qua pbatur immortalitas, ⁊ quę expositores de illa. Cap. XLII.

Diximus aīę imortalitatē physicis rōnibus pbari posse, ⁊ (vt visuʒ est) trib⁹ demr̄onibus illā pbauim⁹: diximus ēt Ari. nunq3 talē qōneʒ per se q̄siuisse, sʒ solū de ea obiter aliq̄ dixisset: quę q2 obiter erāt ab eo dicta: obiter repiẗ vari⁹: vt supius p nōnulla demr̄auim⁹: q̄re sibi in hac re nō erit plīmū initēdū: sʒ vtcūq3 fit, vr̄ mihi ipm potius ad imortalitatē q3 ad mortalitatē ppare: ideo in hac re ea adducaʒ: quę potiora pro nr̄o pposito videbunẗ: Ari. ita li° de aīa p̊, ita ad ꝟbū inqt, [Intell's T.c.65.
aūt videẗ ἐγγίνεσθαι. i. aduenire, suba q̄daʒ exñs, ⁊ nō senectute
corrūpi: maxime. n. corrūpeẗ vtiq3 ab ea: quę est in sene- γῆρα
ctute, ἀμαυρώσεως. i. offuscatione, vel imbecillitate: siue Senio
debilitate: nūc aūt queādmodū ἐπὶ τῶν αἰσθητηρίων, i.

in sensorijs, quę sunt sensuū instrā accidit. Si.n.accepit senex oculū talē, videret vtiqꝫ sicut ꝛ iuuenis. q̄re senect⁹ ουτω τὺν ψυχὸν πεπονθέναι τι αλλ᾽ ἐν ᾧ. i. nō est i patiē do qcq̄ꝫ: sed in quo: ħ est, s3 q2 id, in q̊ est, aliqd patit: sic in ebrietatib⁹ ꝛ morbis est.]hactenus Arist. Ex his vbis arg^{tor}, supponēdo tñ nō eē itellectū vnū nũo in oib⁹, vt Pōp. ēt nobiscū de mēte Ari. autumat, itell's nō corrūpit (vt Ari. tradit) ꝓbatqꝫ, nā si corrūpet: maxie vtiqꝫ ipe videret debilitat⁹, atqꝫ fere corrupt⁹ ab ea ibecilli^{te} offuscationeqꝫ, quę senectuti accidit: qd aūt in tali statu ipe nec corrūpat, nec minuat, eo p3: q2 tūc in ei⁹ opōne maxie vr̄ ꝑfect⁹, eo.n. tpe ꝛ prudētior, ꝛ sapiētior maxie cernit: recte g̊ Ari. eū nō corrūpi cuꝫ corpe asserit. Et q2 posses dicē decrepitos eē amētes, atqꝫ i prudētia ꝛ scia nūqꝫ eē mācos, sb̄scripsit hęc eis accidē ibecillitate sensorioꝝ: quę illis seruiūt, nō aūt ꝑ se: veluti ēt sensib⁹ accidit: vbi visus seniorıs oculi min⁹ videt: vbi tñ iuuenileꝫ oculū acciꝑet, videret, vt iuuenis: ecce q̊ mō Ari. ꝛ imortalitatē approbauit, ꝛ signo bono ꝯfirmauit. Nec valet dicē hęc Ari. dixisse, q2 aia est fm qd mortalis, vt Pōp. autumat, vl' hęc Ari. dixisse, q2 itell's nō corrūpit ab excellēti obto: vt cęterę organicę for^e corrūpunt: l3 corrū-

T.c.66. pat toti⁹ corruptōe. Nā statim Ari. postqꝫ itell's imortalitatē ꝓbauit, soluit.q. cur post mortē ipe nō reminiscit: ꝛ inqt [ꝛ itelligē igit, ꝛ ꝯside^{re} marcescūt alio q̄dā intus corrupto. Ipm autē ipassibile est, τὸ δ᾽ ἐδιανοεῖσθαι. i. rōcinari aūt, ꝛ amare, vl' odisse nō sunt illi⁹ passiones, s3 hui⁹ hñtis illū, vt illū h3. q̄re ꝛ ħ corrupto nec recordat: nec amat: nō.n. illi⁹ erāt, sed cōis, qd qdeꝫ destructū est, itell's aūt fortassis diuinū aliqd ꝛ ipassibile est,]hactenus Ari. Hęc aūt q̄stio ꝛ qōnis determinatio friuolę eēnt, ꝛ q̄si pueriles, si Ari. animi imortalitatē solū fm qd itelligeret: vñ ꝛ Auer. in cōmē. ait Arist. eo loco velle ꝓbare

Cap.25° itell's imortalitatē, Them. vo eodē loco dicit, vr̄ itell'us itus accidē, vt suba q̄dā, nec aboleri, aut corrūpi, alioqn maxime aboleret ab ea inualētia, quę senectuti ꝯtingit.

T.c.20. P. Rem hāc Ari. 3° de aia lib. clarius sic oñdit, [Separatus aūt est solū, ħ qd qdē est: ꝛ ħ solū imortale ꝛ ꝑpetuum est: ꝛ q2 aliqs quęreret an post mortē reminiscat, subscribit, nō reminiscimur aūt, q2 ħ qdē ipassibile est, passiuus vo itell's corruptibilis: ꝛ sine ħ nihil itelligit.] si g̊ aia cum corpe abolet: cur Ari. tātope elaborauit ea in qōne: quę est de aię post mortē obliuione. An vo reminiscat aia post mortē: vt putat Ari. ꝛ cum hoc intelligat, posterius dicemus: hactenus de p̄ma auc̄te.

Scda Ari. auc̄tas satis vrgēs. Cap. XLIII.

T.c.44. Preterea Arist. 2° de ḡnatione lib. fecit hāc ꝯñtiaꝫ, si aia esset miscibilis, ħ est in corpe misto ꝑmanēs, eius oꝑationes erūt corporales: vñ inqt, [Incōueniēs aūt est ꝛ si aia ex elm̄tis, aut aliqd vnū eoꝝ est, alteratiōes.n. aię, vt musicū esse, ꝛ rursus nō musicū esse, aut memoria, ꝛ obliuio, quę aię alterationes dñr, saltem spūales, quo modo erūt, deinde faciēs ꝯñtiam inqt. Palā.n. qm̄ siqdē aia ignis est, passiones erūt ei: quęcūqꝫ igni isunt, vt ignis est, si aūt miscibile supple ipsa aliqd sit, oꝑationes oēs erūt corporeę. Haꝝ aūt nulla corpea est.] g̊ aia nec est corpus, nec in corpe ꝯstituta, tanq̄ꝫ ab illo dependēs. Patet g̊ Aris. sic argumētatuꝫ esse, nulla aię oꝑatio est corpea, g̊ aia nō ꝯstituit in esse per corpus. Si.n. cōstitueret per corpus, eius oꝑatio corpea esset ea corpis corpeitate: a quo ꝯstitueret: vtpote vl' ignea vel mista: vel id genus pro rōne eius corpis: in quo cōstitueret, at nulla eius oꝑatio talis est, g̊ est simpl'r e corpe independēs. Nō.n. cauillabit Pōpon. Aris. velle eā esse fm qd separatā: nā dicā aiaꝫ eē in igne ꝯstitutā, eius tñ oꝑationē nō eē igneā: q2 est aia fm qd seꝑata: qd si aia simpl'r erit e corpe indepēdēs, ipsa cum eo mori nō poterit.

Tertia Aristotelis auctoritas. Cap. XLIIII.

Preterea 2° de aia lib. inquit, [de intellectu autē, ꝛ theoretica. i. ꝯtēplatiua potētia, nihil adhuc manifestū est, s3 videt genus alterū aię esse, ꝛ ħ solū ꝯtingit separari, sicut ꝑpetuuꝫ a corruptibili.] Nō enim potes dicere Ari. hęc pro tāto dixisse, qa itellect⁹ est fm qd separat⁹: T.c.21.

nam statim subdit. Reliquę aūt ꝑtes aię, manifestū est ex his: qꝫ nō separabiles sunt. Argumentor g̊, eo mō dixit itellectū separari, vt ꝑpetuū a corruptibili, quo modo cōtra cęteras aię ꝑtes dixit nō separari: s3 illas dixit eodē loco rōne separari, simpl'r aūt iseparabiles esse: g̊ per ꝯtrariū itellectū dixit esse simpl'r separabilē, fm quid nō separabilē: lege g̊ mi Pōpon. vba Ari. deide ꝑlege: naꝫ videbis glossema tuū vbis eius nullo pacto ꝯsonare. P. 2° lib. de ḡnatione aialiū. ca. 3°. itell's imortalitateꝫ ita ad vbuꝫ asserit: fętus corpus in quo cōgredit semen aiastici p̄ncipij: partim qdē separabile a corpe est, in qbuscūqꝫ cōprehēdit diuinū: talis aūt est vocat⁹ intell's: partim vo iseparabile: ħ semine fętus dissoluit et euanescit nām hñs humidā, ꝛ aqueaꝫ: q2 vo aliqs posset dicere, si itell's est imortalis ꝛ suapte nā a corpe separabilis, cur nō semꝑ separet: ꝛ si est ꝯstituēs corpus, cur nō est pars ꝯstitutę, formę. i. totalitatis: Rñdet Aris. statim, quapꝑ neqꝫ op3 quęrere, cur nō semper foris exit: neqꝫ cur pars nō est ꝯstitutę formę: quēadmodū neqꝫ coagulū qd lac ꝯstituit: eteniꝫ istud mutat ꝛ pars nulla est cōstitutaꝝ magnitudinū: hęc ad vbū Aris. vbi plane ipm itell'm esse imortaleꝫ asserit, ꝛ corpus ꝯstituere: l3 nō sit pars ꝯstituti corpis ab illo dependēs: quā auc̄teꝫ vt arbitror Pōpon. nō legit: q2 de opione Aris. nō ita tradidisset. Et de Ari. auc̄tib⁹ has sufficere volumus.

Platonis auc̄tes hę sunt de imortali^{te}. Cap. XLV.

Quod vo Plato senserit animi imortalitatē phędonis liber de morte Socratis, vniuersus rem hāc exponit: quē cū Cato legisset, ꝛ ꝑlegisset, nō dubitauit seipm necare. Plato p̄terea in fine gorgię aiabus post mortē pęnā, ꝛ felicitatē p̄bet, qd nō dixisset, nisi eā imortalē arbitraret: qnimmo dicit id omne, qd de maloꝝ hoīum pęnis post mortē asserit, ꝛ de bonoꝝ p̄mio non eē fabulosum. 10° vo de legib⁹ iubet puniēdos eos eē: qui maloꝝ aias post mortem nō puniri asserūt, ꝛ bonoꝝ nō p̄miari: quę oia eēnt fabulosa, nisi imortalitatem arbitraret. P. In phędro. animi imortalitatē sic syllogiçat, aīus seipm mouet, qd seipm mouet, semꝑ mouet: quod semꝑ mouet, imortale est: aīus igit imortalis est. P. Animus a seipso mouet: qd a seipo mouet: id cęteris: quę extrinsecus mouent, origo, ꝛ p̄n^{m} motus est. Principiū auteꝫ ingenituꝫ, ꝛ incorruptibile est: ergo aīus est ingenitus, ꝛ incorruptibilis: his.n. duobus syll'is animi corruptionē tollere oīno Plato videt. Cum enim quicqd corrūpit, duobus modis corrūpat: aut enim a seipo per materiā in eo ꝯtētam, aut aliūde fit corruptio: vt lignū tuuꝫ sua putrefactione corruptioni obnoxiū est, Tum q2 vri extrinsecus, ꝛ secari pōt. Primus syllogismus minime a se corrūpi posse ostēdit. Secūdus ne ab alio qdē corrūpi posse declarat, sed quātum hi syllogismi valeant nr̄o de intellectu libro declarauimus. Nobis aūt nūc illud satis, sit Platonē demōstrasse ad imortalitateꝫ ꝑpasse. 10° vo de re.p. lib. ex cōpluribus quę dicit, hic syll's colligitur: anima quia nec alieno malo interit (qd cōmune

oium

omniũz est) neqʒ suo: semp̃ sit necesse est, qđ aũt semp̃
est/imortale est, animã igiẗ imortalem esse, manifestuʒ
est. Demũ in Tymęo ppe fineʒ aię imortalitatẽ pbat,
primo quia veritateʒ attingit imortaleʒ. Secũdo quia
diuinum colit, hęc sufficiant: nam inter Platonicos res
diuulgata est animę imortalitas.

Cęterorum auctoritates etiam imortalitatem probã/
tes. Cap. XLVI.

Post hos sunt ꝛ aliȷ doctissimi viri q animę
imortalitatẽ, ꝛ affirmarũt/ꝛ pbarunt: inter
Cap.9°. quos doctissim⁹ Jamblic⁹ in eo libro, quẽ
de mysteriȷs ꝯscripsit. Immortalitatẽ pro/
bat ex eo, qꝛ duʒ in corpore est nõ patiẗ: vtpote nec tur/
bationẽ, nec senectutẽ, nec id genus. P. vt inquit, passio/
nes qualescũqʒ sint in aiali: nõ sũt in aia qualiscũqʒ sit:
sed in corpore, qđ sub aia certaʒ possidet q̃litatẽ, qua ꝛ
patiẗ, ꝛ agat: nulla (vt dicit) est in aia passio vł perem/
ptoria, vel turbatoria: atqʒ hãc ipassibilitatẽ aia non so
lum acqrit electiõe, sed possidet ipsa nã supiore corpo/
ribus. Est ergo aia imortalis. Proclus quoqʒ eo libro,
quẽ de aia, ꝛ dęmone ꝯscripsit pbauit aię imortalitatẽ,
vtens quasi eodem signo, quo ꝛ Aristo. in libris de aia
vtebaẗ: qꝛ scia, quę profecto nostra est in senectute non
minuiẗ. At corporeę potentię minuũtur, ꝛ crescunt quo
fit, vt aia, cuius scia opatio est, etiã corpore nõ corrum/
Ca.13.14. paẗ. P. Porphyrius aię imortalitatẽ eo libro quem de
occasionib⁹ ędidit, pbauit ex eo q̃ est per essentiã vita:
qđ eniʒ (inquit) per essentiã vita est, nõ moriẗ: aia est p
Cap.25. essentiam vita. nõ ergo moriẗ aia. Alcinous v̊o libro de
phantasia ꝛ intellectu compluscul is syllogismis monet
imortalitatẽ aię: quos, vt dicit, ex Platonis libris excer
psit. Primus qdeʒ est, aia cuicũqʒ adest: vitaʒ affert: qđ
v̊o vitã affert, imortale est. aia ergo imortalis est. Scđs
aia ipsa nã corpori dominaẗ: qđ corpori dominaẗ, ipm
imortale est. aia ergo imortalis est. Tertius aia a pprio
malo nõ corrumpiẗ: qđ a pprio malo nõ corrumpitur,
imortale est. aia ergo imortalis est, sũt ex tali sylł'i, quos
prętermisimus, qa magis ex Platonis decretis, q̃ alte/
Eneade rius pcedunt. Plotinus v̊o inter Platonicos p̃cipuus:
4°. lʒ cõpluribꝰ locis, per plures syllogismos aię imortali/
tateʒ ostẽderit eo libro, queʒ de animi imortalitate cõ/
scripsit pręcipue syllogiçat illaʒ hoc pacto, indiuisibile
nõ aliter q̃ per indiuisibile põt attingi: intellꝰus attigit
indiuisibilia. ergo intellꝰus est indiuisibilis. Sed qđ est
indiuisibile, est imortale: intellectus ergo est imortalis.
Secũdus v̊o syllogismus est, intellꝰus cõiungit se sepa/
ratis: qđ se cõiungit separatis, est imortale: intellꝰs ergo
imortalis est. Tertius aũt est, intellect⁹ coniuncta sepa/
rat, qđ cõiuncta separat, maxime est separatus: intellꝰs
ergo est a corpore separabilis. Est igitur imortalis: hos
syllogismos ex breuib⁹ Plotini verbis collegim⁹, alia
quę ipse de imortalitate aię dicit, p̃termisimus: q̃ hos
syllogismos arbitrati sumus esse pollentiores. Hęc ex
Platonicis satis dicta sint. Aliȷ v̊o nõ minoris auctori/
tatis viri imortalitatẽ confessi sunt inter quos Hermes
ab ęgyptȷs: inter deos relat⁹, inquit. [Et ideʒ ex vtraqʒ
nã mortali, ꝛ imortali vnaʒ faciebat naturã hoĩs / eun/
dem. In aliquo qdeʒ imortaleʒ, in aliquo aũt mortaleʒ
ferens, ꝛ hũc ferens in medio diuinę, ꝛ imortalis natu/
rę, ꝛ mortalis, mutabilisqʒ constituit, vt oia videns, oia
mireẗ.] hactenus Hermes, Polytes quidam consuluit
Apollinem Milesiuʒ vtruʒ ne manet aia post mortẽ,
an resoluaẗ: ꝛ respõdit his v̊bis. [Anima qdem quo ad
vinculis corporeis teneẗ, corruptibiles passiones sen/
tiens, mortalib⁹ cedit dolorib⁹. Cum v̊o humanã solu/
tionem velocissimã post corruptũ corpus inuenerit: ois
in ęthera ferẗ: nunq̃ senescens: ꝛ manet in ęternuʒ sine
pęna.] Hęc Apollo. Cyrus autẽ cum moreretẽ: vt Xeno/
phontes refert: hęc filiȷs inquit. [Nolite arbitrari caris/
simi filiȷ me cũ a vobis discessero, nusq̃, aut nullũ fore:
nec. n. duʒ eram vobiscũ: aiuʒ meũ videbatis. Sed cuʒ
essem in hoc corpe, ex ȷs reb⁹, quas gerebaʒ, intellige/
batis. Eundeʒ igiẗ esse credite. etiã si nulluʒ videbitis: ꝛ
nõ ꝯtent⁹.] Cyrus narratiõe reʒ suã pbat signis, ꝛ qdẽ
pbatissimis. Prio qꝛ non tot honores clarissimis viris
exhiberet vniuersa gens, si eoꝝ animi nihil post mortẽ
efficerẽt. Scđo qꝛ oẽ, qđ in morte dissoluiẗ, in quodam
resolui vř. In qđ aũt aius resoluitur nõ vř. Tertio quia
somnũ morti aliq̃ ex pte sił'e est, in quo aius non nihil a
superis diuinitatis sentit: q̃ eo tpe a corpe attollaẗ ad su/
peros. g̊ cũ aius oĩ ex pte corp⁹ derelinquet: diuinitati pę/
nit⁹ ꝯiungeẗ: qb⁹ Cyrus cõcludens inquit, q̃re si hęc ita
sũt. Sic me colite, vt deũ. P. Multi ex his, qui ęternas
esse aias suspicabanẗ, tanq̃ in cęluʒ migraẗ/essent, sibi/
ipsis man⁹ intulerũt: vt Cleanthes, Crisippus, ꝛ Zeno.
Empedocles v̊o arbitrãs imortalitatẽ se in ardẽtis ęter
nę specũ intẽpesta nocte deiecit, vt cũ repente nõ appa
ruisset, abysse ad deos crederetur. Protinus stoicus, ꝛ
Trembrott⁹ ambriacẽsis, cũ Platonis phędonẽ audis/
sent: in quo ai imortalitas pbaẗ, sibiipsis manus intule
runt: vt de his imperȷs obligata vita aiaʒ redimerẽt: ꝛ
sine corpe viuẽtes felicioribꝰ ꝯtẽplationib⁹ a diuis itel/
lectib⁹ pficerenẗ. Auicẽna deniqʒ pbauit imortalitatẽ Parti.5°.
cõpł'ib⁹ argumẽtis. 6° suoꝝ nãliuʒ libro. Potissimũ qa
si rõnalis aia corrũpiẗ: aut corrũpiẗ aliq̃ agẽte in ipsaʒ:
illaʒ corrũpẽdo: aut ipsa p se corrũpiẗ, dissolutis ȷs: ex
qb⁹ ipsa in se cõstat: aut corrũpiẗ ob materię po^am^: aut
deniqʒ corrũpiẗ corpe corrupto nõ corrũpiẗ p̃mo mõ.
Aliogn sibi eẽt aliqđ ꝯriũ nec scđo mõ: cũ ipsa simplex
sit: nec tertio mõ: naʒ tũc corrũpereẗ, vt cęterę formę: ꝛ
ita saltem ꝯriũ hřet s̃m qualitates: nec tertio mõ: qꝛ tũc
nullaʒ hřet p̃ter suũ corpus/opationem. aia g̊ imortalis
est. Ex his, ꝛ aliȷs complurib⁹ pspicuũ est aiaʒ cum cor/
pore nõ mori, vt Lucreti⁹ ꝛ Põpo. arbitranẗ, cęteriqʒ
epicurei: ꝛ de imortalitate hactenus.

Qꝛ rõnalis aia cum corpore nõ nascaẗ, sed extrisecus
accedat, prima rõne demonstraẗ. Cap. XLVII.

Et si intellectiuã aiaʒ cũ corpe non nasci ex
eo pateat, q̃ cum corpore nõ moriaẗ: (naʒ
qđ cuʒ corpe nõ moriẗ: cũ corpe nõ nasciẗ,
vt stoici asserũt:) tñ h ideʒ pbabim⁹ ptim
eisdeʒ rõnib⁹, qb⁹ pbauim⁹ imortalitateʒ:
ptiʒ aliȷs, ꝛ qdeʒ efficacissimis: quę nõ duʒ sunt iductę.
Probabimus g̊ aiaʒ cũ corpe non nasci, tanq̃. s. ex cor/
poreo semine deducta sit: vt arbitraẗ Põp. ꝛ Lucreti⁹:
lʒ añ corpora facta nõ sit, vt stoici autumãt: qđ nũc sup/
ponimus: qm̃ soluʒ cũ Põpo. nřa vertiẗ dissertio. Argu
mentamur g̊ nulla aia: cui⁹ opatio est pfectissime circu
laris est cũ corpe, ꝛ ex corpe nascẽs: formę. n. nascentes
cũ corpe ꝛ ex corpe cũ opanẗ, nõ nisi recta operatione
operanẗ: ꝛ si qua est, quę aliq̃ ex pte circulariter opaẗ:
vt sensitiua: hęc nõ pfecta circularitate circulariẗ opaẗ:
vñ in libro de suba orbis: ꝛ 2° libro de cęlo Auerroes Cap 2°.
ait cęlesteʒ motũ esse circulareʒ, q̃ sit aię tm̃: quare ois Com.3°.
aia cui⁹ opatio est pfectissime circularis: est aia tm̃ cui⁹
corpore nõ nascens, nec moriens: q̃ v̊o intellectiuę aię
aliqua operatio sit pfectissime circularis: ex eo pʒ, qꝛ re
dit ad se reditiõe cõpleta. P. Circulariẗ syllogiçat pfe/
cta circularitate rediẽs ad p̃n^m^, e quo syllogiçare icepit.
ergo nõ cuʒ corpore, ꝛ ex corpe nasciẗ. Huic aiaꝝ ordo
astipulaẗ: naʒ videm⁹ eã aiaʒ, cui⁹ opatio nihil circula/
ritatis hʒ, pęnitus cũ corpe nasci, nihilqʒ nõ corpei hĩc,

vt vegetabilez. Eam võ cuius ꝑatio aliqd circularitatis hꝫ: lꝫ cũ corpore, ⁊ ex corpore nascat̃: tñ aliqd habet nõ corporei, vt sensualis: eaꝫ ergo cuiꝰ operatio simplr̃ circularis est, lꝫ nõ ante corpora nascatur: tñ cũ corpore nõ nascat̃: nec ex corꝑe ꝓficiscat̃ opꝫ. Talis est intellectiua aĩa: naꝫ eius ꝑatio ꝑfectissime circularis eẽ põt, qñqdeꝫ circulariter syllogiçare põt, ⁊ ad se redire post rerũ exterioꝝ cognitionẽ: exit.n. ad extrema: ⁊ redit ad se ꝑfecta reditiõe. Plato aũt sub alijs verbis ꝓbat aĩaꝫ nõ nasci cum corpore: q2 est ꝑfecte sphęrica: quasi velit, quia eius ꝑatio est ꝑfectissime circularis: sphęricaqꝫ. Unde Alcionus ex hoc tanq̃ȝ ex signo deducit animaꝫ redire ad superos, ex qbus venerat.

Scḋa rõ, qua ꝓbat̃ idem. Cap. XLVIII.

Pręterea nulla forma cũ corpore orta / ⁊ ex corꝑe nascẽs suis actibꝰ prędominari põt, aut libera est: naꝫ forª eo libera est, quo sui corꝑis facultateꝫ atqꝫ v̾tutẽ excellit: quę.n. oĩ ex ꝑte corpori submergit̃: corpori dominari non põt, siqdeꝫ ipsum sequit̃, ⁊ illius facultatẽ nõ exuperat. At intellectiua ipsa aĩa ⁊ suoꝝ actuũ dña est, ⁊ libera, libereqꝫ corpori imperitat, vt Arist. ꝓbat ethicoꝝ ꝑmo, ⁊ politicoꝝ ꝑmo: ⁊ obseruatio docet, qa nob̃ p̃ntato quouis appetibili, ipm libere velle, ⁊ nolle possumus. Ergo itellectiua aĩa ex corpore nõ ꝓficiscit̃: nec cũ corpore nascit̃. Astipulat̃ huic (vt diximꝰ) formaꝝ latitudo: cuꝫ.n. ƀm Pompo. intellectiua est intra latitudinẽ mãliuꝫ: est.n. simplr̃ mãlis: lꝫ non nihil imãlitatis habeat. g̊ simplr̃ est limitata ad vnũ, veluti cęterę, quę sunt simplr̃ nãles. Sic.n. Aristo. 9° ꝑme phię libro iter rõnales, ⁊ irrõnales potẽtias dr̃ias statuit. nõ g̊ est intellectiua forma simplr̃ mãlis, corporiqꝫ simplr̃ ipressa: aliogn nec oppositoꝝ ostensiua, nec cõtrarioꝝ electiua esset: quo fit, vt nec ex corpore: nec cum corpore ipsa nascatur. ⁊ de rõnibus hactenus.

Quid de origine aię intellectiuę senserit Aristoteles. Cap. XLIX.

Post hęc qd Arist. senserit de aię itellectiuę origine, ꝓcreatiõeqꝫ, differẽduꝫ: ⁊ vr̃ mihi Arist. lib. de aĩaliuꝫ gnõne 2°. de illiꝰ origine dubitationẽ mouisse: ꝓpea vbi ipsuꝫ habemus quęsitũ fecisse de aliquo per se, nõ opꝰ est ꝑ mẽdicata suffragia ꝓcedere: quare ꝑmo verba eiꝰ de v̾bo ad v̾bũ trãslata referã: nõ sequens in re hac Theodori trãslatiões. Sũt.n. ampliores q̃ȝ v̾ba Aristo. exposcãt: postea v̾ba illa diligẽter ꝯsiderabimꝰ: d̾clarãtes Põp. illa nõ diligẽter ꝑlibrasse. Aristo. v̾ba hęc sunt: ⁊ qdẽ de gręco ad v̾bũ. [Et de aĩa, ƀm quã dr̃ aĩal, (aĩal auteꝫ est ƀm ꝑtẽ aię sensualem.) Utruꝫ inest semini, ⁊ cõceptui: an nõ: neqꝫ.n. tanq̃ȝ inaĩatum ponet qs cõceptuꝫ, ⁊ ƀm oẽm moduꝫ ꝑuatũ vita: nõ.n. minus ⁊ semina, ⁊ conceptus aĩaliuꝫ viuũt plantis ipsis: ⁊ ꝓlifica vsqꝫ ad aliqd sunt. Qḋ qdẽ igit̃ vegetaleꝫ aĩam habeãt: palam est: ꝑꝑ qd aũt ⁊ ꝑmũ necessariũ est hãc accipere, ex his, quę in alijs de aĩa determiatimꝰ: ꝑspicuũ ẽ. Procedẽtes aũt, ⁊ sensualeꝫ, ƀꝫ quã aĩal est: nõ.n. fit simul aĩal ⁊ hõ: neqꝫ aĩal ⁊ equus. Similr̃ aũt ⁊ in alijs aĩalibꝰ. Posterius.n. fit finis (hic aũt cuiusqꝫ gnõnis finis ꝓpriꝰ est.) Ideo ⁊ de intellũ qñ: ⁊ qũo: ⁊ vnde ea quę aĩa ꝑticipãt, ipꝫ accipiant, dubitationẽ hꝫ plurimã: ⁊ opꝫ eniti pro viribꝰ, ⁊ quoad fieri põt, accipere. Uegetaleꝫ qdẽ igit̃ aĩaꝫ semina ⁊ cõceptus separabiles vꝫ poª hĩe ponẽduꝫ est: actu võ nõ hĩe ꝑus q̃ȝ aliquo mõ cõceptuũ separabiles trahant cibũ: ⁊ agant hꝰ aię opus: primũ.n. viuere vident̃ hꝰ plantę vitaꝫ. Consequẽter aũt ⁊ de sensuali vꝫ aĩa dicenduꝫ est, ⁊ de intellectuali: oẽs.n. nec̃ium est potentia prius hẽri q̃ȝ actu: nec̃iuꝫ itaqꝫ aut cũ non sint: aduenire oẽs, cũ ꝑus fuerint: aut has qdẽ: illas võ nõ. Et aduenire, aut in mãꝫ: cũ nõ sint in maris semĩe: aut in hãc qdeꝫ inde veniẽtes: sꝫ in maris semĩe: aut extrĩsecꝰ aduenire oẽs, aut nullã, aut has qdẽ: has võ nõ: ꝙ igit̃ nõ sit poƚe oẽs ꝑus esse: ꝑspicuũ est ex hꝭ: quoꝝ.n. ꝑnoꝝ ꝑatio est corꝑalis. Manifestuꝫ est, ꝙ hęc sine corꝑe ipoƚe est eẽ vt ambulant sine pedibꝰ: itaqꝫ ⁊ extrinsecus ea venire: ipoƚe est: neqꝫ.n. ipsę per se esse p̃nt: cũ sint inseparabiles: neqꝫ in corpore esse: semẽ.n. excremẽtuꝫ mutati nutrimẽti est: restat igit̃ intellm̃ soluꝫ extrinsecꝰ accedere, ⁊ diuinũ eẽ soluꝫ: nõ.n. cũ eiꝰ ꝑatiõe cõicat corporalis operatio.] Hactenus Aristo. ⁊ qdẽ ad v̾bũ, vt in gręcis nostris codicibꝰ legimus. Ex qbꝰ pꝫ ꝑmo Aristo. de origine gnõneqꝫ itellectiuę aię fecisse per se quęsitũ / ideo qd de illiꝰ origine fuerit eius opinio, satis dilucide sciri põt. At de illius morte nullibi eum quęsiuisse per se legisse memini me: ꝓpterea de illius morte nõ ita dilucide sciri põt. Aristoteles igit̃ in his verbis quęrit primo vtrũ semẽ in vtero ꝓiectuꝫ sit aĩatuꝫ: ⁊ inquit, ⁊ de aĩa ƀm quã dicit̃ aĩal: dubitatio est vtruꝫ inest semini ⁊ cõceptui: an non: dico ƀm quã dicit̃ aĩal: q2 aĩal est ꝑte aię sensuali. Respõdet ad hanc, ꝙ semen in vtero fęmellę emissum est aĩatuꝫ, salteꝫ aĩa vegetali: ⁊ inquit: neqꝫ.n. tanq̃ȝ inaĩatuꝫ ponet quis cõceptuꝫ: ⁊ ƀm oẽm moduꝫ priuatũ vita: est ergo solutio ꝙ semen in vtero emissuꝫ viuit, ⁊ affert cãm, cuꝫ inquit: non eniꝫ minꝰ ipsis plantis ⁊ semina ⁊ cõceptus ipsi viuũt, nec minus prolifica sunt ipsis plantis: imo cũ sunt in vtero crescunt ⁊ ꝓlem ipsaꝫ cõficiunt, formantqꝫ vsqꝫ ad certum statutumqꝫ terminũ: ꝓpterea cõcludit, hęc cum in vtero mulieris sunt, habere vegetabileꝫ aĩaꝫ: deinde quasi se excusans ab alia.q. obiter occurrẽte: inquit: ꝓpter qd aũt ⁊ ꝑmuꝫ necessariũ est hãc accipere, hoc est ante cęteras alibi.s. 2° de aĩa se dixisse affirmat: deinde totaꝫ soƚonẽ adimplens, inquit, ꝓcedentes aũt.s. cõceptus, vel procedẽte tẽpore, accipiunt ⁊ sensualeꝫ scḋo loco. Scḋm quã aĩal est. Theodorus võ habet ⁊ rõnalem: quia illa tertio inducit̃. Qḋ verbũ fortasse in suo libro habebat: vt arbitror: naꝫ Aristo. assignans cãm, inquit: nõ eniꝫ fit simul aĩal ⁊ hõ: neqꝫ simul aĩal, ⁊ equus. Similr̃ auteꝫ ⁊ alijs aĩalibus: nõ eniꝫ fit simul aĩal, ⁊ aliqḋ eoꝝ. In qbꝰ verbis dedit nobis intelligere intellectiuaꝫ animã vltimo aduenire: cuꝫ dixit: nõ eniꝫ fit simul aĩal ⁊ hõ: ꝓpterea recte Theodorus illud addit: vel q2 sic habebat in suo libro: vel quia ita opꝫ supplere: ⁊ rursus affert cãꝫ ordinis: ⁊ inquit, posterius eniꝫ fit finis: dico de fine: qui cuiusqꝫ gnõnis ꝓprius est, nã cõis finis prius est. Hęc est soƚo ꝑme dubitationis: ex qua pꝫ aĩaꝫ intellectiuã vltĩo aduenire, esseqꝫ formã corpus humanũ informantẽ ꝯ Auerroistas: deinde mouet.q. de origine aię itellectiuę: de qua dixit vltimo aduenire, vtruꝫ veniat ex semine, cum ipso corpore: an accedat extrĩsecus creata ab ipso deo: ⁊ inquit, ⁊ ideo de intellectu, qñ, ⁊ qũo ⁊ vnde ipsa semina, quę diximus aĩa ꝑticipare, ipsuꝫ accipiant: dubitationẽ: habet plurimã quasi vltra captũ humanum elatam: dixit qñ qa vtrum vltimo post sensitiuã: vt dictuꝫ est, dixit qũo, quia dubiuꝫ est vtrũ veniat ex semine, vt cęterę: ⁊ dixit vnde, qa an a deo, an a cęlo. Pꝫ aũt hic eum per intellectũ nõ animę partẽ, sed totã intellectualem animã intellexisse. naꝫ de tota pręcessit dubitatio: ⁊ de tota loqt̃ in soƚone p̃ntis qõnis. Pro solutione ergo ꝑmo pręmittit nõ dicere, qḋ verũ est, sed pro viribus, quãtuꝫ est in suo posse: vnde iquit, ⁊ opꝫ eniti accipere de hac.q. nõ quid est, sed pro viribꝰ, ⁊ quoad fieri põt. Ex quibus verbis pꝫ qõnem hãc Aristoteli fuisse

Cap. 2°.

Cyemati κυήματι cõceptui fętui.

προϊόντα ꝓcedẽtes, procedẽte tempore.

Intellũali noetica νοητικῆς.

Aduenire ἐπιέναι cõtingere.

perdifficilez. Scđo ꝑmittit ſolōnē ꝑoris.q.tāq̃ ſuppoſitionē:ꝛ ingt vegetalez qdē igiꝭ aiaꝫ ſemia,ꝛ ſeparabiles cōceptus,qui.ſ.ſunt ſeparati a generante, ꝛ in vtero emiſſi:habere vꝫ poᵃponēduꝫ eſt:eſt ğ ſuppoſitio ſemē in vtero emiſſuꝫ poᵃ hꝫ aiaꝫ vegetabilez:ſꝫ vꝛ ſibi ꝯriᵒ: naꝫ dixit illaꝫ hīe actu:quaſi rñdens inquit:actu vͦo nō hīe ꝑus,q̃ eoꝝ cōceptuū,qui ſeparabiles ſunt, ꝛ emiſſi iam in vtero,aliquo mō cibū trahāt,ꝛ agant talis vegetatiuę aię opus:ꝛ ſic tolliꝭ ꝯdictio:ꝑptera cōplens ſuppoſitionē,ꝑmū ingt hꝰ ſemia viuere videnꝭ:plātę vitā. Sed nō eoipſo:quo in vtero emittunꝭ:ſꝫ paꝝ poſt.Cōſequēter autē ꝛ de ſenſuali vꝫ dđm eſt.ſ.ꝙ ſemen viuat ſenſualez vitā ſcđo loco:ꝛ vltimo de itellectuali dicere opꝫ,ꝙ.ſ.ſemē vltimo viuat intellectualez vitā.Eſt ſuppoſitio ꝙ ſemē ꝑmo vegetalez:ſcđo ſenſualez:tertio intellectualez vitā viuat.Ubi pꝫ eū ꝑ intellm̄ aiaꝫ intellectualem intellexiſſe:alr̄ ſuppoſitio nō eēt ad ꝑpoᵐ.Pꝫ zᵒ eū velle itellm̄ eē formā humanū corpᵒ informātez. Cuiᵒ ſuppōnis aſſignat cāꝫ,ꝛ ingt : oēs.n.neċiuꝫ eſt poᵃ ꝑus hēri,q̃ actu:nō.n.ſemini accidūt, niſi ꝑus accidere poſſint:neqꝫ ꝑus hñtur, q̃ hīi pñt. His ꝑmiſſis accipit diuiſiōes,vt eligat qđ quęrit:ꝛ ingt, neċiuꝫ itaqꝫ eſt aut oēs aduenire,cū ꝑus nō ſint:aut oēs aduenire, cū prius ſint:aut has qdē aduenire ꝑus exiſtētes,illas vͦo nō ꝑus exiſtētes:deinde ponit ſcđaꝫ diuiſionē,ꝛ ingt:ꝛ ſi adueniunt,ſupple oēs,cū ꝑus non ſint:aut neċe eſt eas aduenire in māꝫ:cū nō preſint in maris ſemine vllo mō:nec actu:nec poᵃ: aut neċe eſt in hāc māꝫ aduenire qdē ide veniētes.ſ.in maris ſemie.Eſt ğ ſcđa diuiſio:ſi veniūnt oēs aię in ſemē ipſę nō ꝑus exiſtentes:neceſſe eſt aut vt poᵃ habeanꝭ in ſemine,aut nullo mō ſint in illo.Tertia diuiſio eſt dato ꝙ ipſę eueniūt nō ꝑus exñtes, neċe eſt, aut extrinſecᵒ aduenire oēs.ſ.per creationē, aut nullaꝫ, aut has qdeꝫ ſic:illas vͦo nō. His diuiſionibᵒ ꝑmiſſis, ꝑcedit ad ſolōnē,ꝛ inquit:ꝙ igiꝭ nō ſit poſſe oēs ꝑus eſſe: ꝑſpicuū eſt ex rōnibᵒ hꝰ:quoꝝ.n.ꝑncipioꝝ atqꝫ foꝛaꝝ oꝑatio eſt corꝑalis:hęc forᵃ,ꝛ hęc ipſa ꝑnᵃ ſine corpore eē nō pñt:vt qm̄ ambulant ſine pedibᵒ eē nō pōt:ideo virtᵒ ambulatiua nō eſt ſine corpore:itaqꝫ(vt inquit)ꝛ extrinſecᵒ ea venire ipoſſe eſt:dicet qs eas ꝑeſſe añ corpora. Rñdet:nō.n.ingt,ipſę ꝑ ſe eē pñt:cū ſint inſeparabiles ꝛ non añ corꝑa factę, vt Plato ingt:neqꝫ in corꝑe eē actu:vel migrādo de corꝑe in corpᵒ, vt pitagorici:vl latitādo vt Anaxagoras ingt,qui poſuit eas latitare:qꝛ (vt dicit)ſemē eſt mutati cibi excremētū:qđ antea nullam hꝫ aiaꝫ.Sic igiꝭ pꝫ aias nō eē factas añ corꝑa,ſed fieri de nouo:ꝛ qꝛ nō oēs ex corpore veniūt:ideo abſoluens.q.ingt:reſtat igiꝭ itellm̄ ſoluꝫ extriſecᵒ accedere,ꝛ diuinū eē ſoluꝫ.Eſt ğ ſol. intell's nō eſt factᵒ añ corpᵒ,ꝛ nō venit ex corꝑe.ğ venit extrinſecᵒcreatᵒ a deo:ꝛ replicans rōneꝫ,ingt:nō.n.cū eiᵒ oꝑatiōe cōicat oꝑatio corporalis:qm̄ itelligere nō depēdet a corpore,vt a ſubto: ꝛ ꝑpterea nec itellectiua aia venit ex corꝑe vt a ſubto. Hęc ſunt,quę ex vͦbis clariſſime colliguntꝭ de aia itellectiua. Pꝫ.n.ipſam vltimo venire in corpᵒ, ꝛ nō venire, vt cęterę veniūt ex ſemie eductę:ꝛ venire extrinſecus a deo:ꝛ ita pꝫ qñ,qūo,ꝛ vñ ipſa in ſemē veniat:qñ,qa vltimo veluti cęteraꝝ ꝑpriᵒfinis:qūo,qa nō ꝑ modū,quo cęterę naſcunꝭ:vnde,qa extrinſecus ab ipſo deo.

Cauillatōes Auerroiſtaꝝ ꝛ Pōp.hic refutāꝭ.Ca.L.

Cauillare enitꝭtunꝭ nōnulli Auerroiſtę ea,q̃ hic diċ Ari.ꝑ ꝙ nō de tota aia Ari. loquaꝭ: qua hō eſt hō:ſed de intell'u:qui eſt ꝑs aię: naꝫ humana aia ꝯſtat ꝑte dianoetica ex ſemine deducta : ꝛ intell'u accedēte extriſecᵒ humano corpori:cū in eo dianoetica accidit,quę cogitatiua dꝛ ab Auer.Scđo ꝙ dato ꝙ de tota itellectiua aia loquaꝭ:illa eſt infima itelligētiaꝝ:quę nō ꝯtingit hoi ꝑ informationē,ſꝫ ꝑ oꝑationē mediantibᵒ phātaſmatibᵒ. Quoꝝ ꝑᵐ eſt delirametuꝫ:nam tā in ꝑᵃ q̃ in zᵃ dubitatiōe logꝭ de vniuerſa aia:cū dicat nō ſil eē hoieꝫ ꝛ aial: ſed ꝑus aial ꝑ ſenſualez:vltimo hoieꝫ per itellectualez aiaꝫ.P.Aſſignās ordinē,quo illę ſeminibᵒ ꝯtingunt,dicit ꝑmo vegetalez,ſcđo ſenſualez, vltimo noeticā h̄ eſt intell'ualez ꝯtingere:cuiᵒordis cāꝫ affert ex eo,qꝛ oēs h̄ pacto poᵃ hñtur:in vegetali poᵃſenſualis eſt:in ſenſuali intell'ualis aia.ğ cū deducunꝭ ad actum ꝑus vegetalis, poſtea ſenſualis:ꝛ vltimo(vt finis intell'ualis aia ꝯtinget:)ecce ꝙ nō de ꝑte:ſꝫ de vniuerſa aia logꝭ Ariſt.P. In diuiſionibᵒſemꝑ logꝭ vniformiter de aiabᵒ ſenſuali/ꝛ vegetali.ğ nō eſt ꝯſonū eū in cęteris aiabᵒ loqui de ꝑte:cū ſemꝑ loquaꝭ de vegetali,qua planta eſt, ꝛ ſenſuali:qua aial eſt, ꝛ intell'uali qua eſt hō. Ex his igiꝭ, ꝛ gręcis vͦbis:pꝫ eū loqui de tota intell'uali.Scđa vͦo cauillatio deleꝭ ꝙ Ariſto.acceperit vl'eꝫ illaꝫ ꝙ oēs aię.ſ.ꝑus potētia hñtur q̃ actu,ꝛ nunq̃ actu niſi funganꝭ animę officio:vbi pꝫ eū loqui vniformiter de cęteris,ꝛ de itellectuali.nō ğ pōt in cęteris log q̊ ad vnionē ꝭꝫ eē:in itellectuali quo ad vnionē ꝭm oꝑationē.P. Copulatio ꝭm oꝑationē nō eſt gñatio,at ipſe logꝭ de gñatione aiaꝝ/ꝛ aialiuꝫ:vt ꝑponit exꝑſſe.P. Modus quo nobis copulaꝭ intell's,nō ad hūc librū ſpectat:ſꝫ ad librum de aia. P.Si copulareꝭ nobis ꝑ phātaſma,nō extrinſecᵒ accederet,ſꝫ itrinſecᵒ:cū phātaſma ſit corporea res exñs in nobis.P.Ari.logꝭ de vegetali:qua planta eſt,ꝛ de ſenſuali,qua aial eſt,ꝛ de itellectuali,qua eſt hō:vt ꝑbatuꝫ eſt.ğ per intell'ualez hō eſt formalr̄ hō:ꝛ ita erit forma formalr̄ humanū corpᵒ iformās,vt vegetalis plantā:ꝛ ſenſualis aial.Pompo.vͦo cauillat ex eo ꝙ Ariſto.intelligit mentē venire extriſecᵒ, quatenᵒ ſimplr̄ mens eſt, nō quatenᵒ humana:vel ſi vt humana : intelligēduꝫ eſt nō abſolute,ſꝫ ꝙ in ordine ad ſenſitiuā,ꝛ vegetatiuam magis diuinitate ꝑticipat. Sꝫ cauillatio hęc mihi clare ſignat eū locū illuꝫ nō legiſſe:ſꝫ forſitan relatū locū retulit.Ariſto.n.nō alr̄ logꝭ de mēte : q̃ de cęteris aiabᵒ. logꝭ aūt de vegetali,qua plāta eſt,ꝛ de ſenſuali,qua eſt aial,ꝛ de intellectuali,qua eſt hō : cū dicat nō ſil eē aial ꝛ hoieꝫ,dicat ēt intellectualez aiaꝫ vltimo induci,vt cęteraꝝ finē.P.Ari.de gnōne mētis in nullo alio loco meminit,ꝛ hic ꝑponit de illiᵒ gnōne, mō mens nō gñatur niſi,vt humana.P.Si dicit illaꝫ extrinſecᵒaccedere reſpectiue:ad qd eiᵒ ꝑbatio valeret,in qua ſupponit eius oꝑationeꝫ eē ſine corꝑe.P.Ad qd tot diuiſiones,in qbᵒ voluit hīe aias nō eē añ corpora factas,ꝛ nō oēs in corporibᵒ ortas. Si loquereꝭ in ſolōne illa reſpectiue:neſcio ad qd tantopere elaborauerit: declarare cęteras venire intrinſecus,ꝛ ſoluꝫ mentē extrinſecᵒ:nō.n.eſt vͦbis, nec rōni cōſonuꝫ eū velle cęteras venire itrinſecᵒ abſolute/mentē aūt ſolaꝫ extrinſecus reſpectiue:cuꝫ tam in illis,q̃ in mente loquaꝭ de aduentu ſimplr̄:ſed imorari in hoc eſt ſuperfluū:naꝫ huius cauilli deꝑrauatio ex ſola verboꝝ inſpectione deprehendiꝭ. Ex his apparet primo animā intellectualez cū corpore nō mori:ſi eniꝫ ex illo,ꝛ cuꝫ illo nō naſciꝭ, ex illius corruptiōe nō moritur.Secūdo pꝫ ipſam cū corpore ꝛ ex corpore nō naſci:ſed extrinſecus ſemini humano cōtingere : nō auteꝫ expoſuit e quo:ꝑpter Platoneꝫ:qui in re hac nūc dicit illam venire a deo:nunc a dijs ſecūdis : nunc ab anima mundi:tamē in libro de ꝑprietatibᵒ elemētoꝝ explicauit,quod hic non expreſſit,dixit enim eam fieri ab ipſo

deo in semine: ⁊ de gñatione ⁊ morte animę hactenus.
¶ De rõnibus quas Pompo. cõtra opionẽ eius induxit
hic disputat̃ p̄ma: ⁊ declarat̃, an quia aĩa recipit imāl'r:
sit simpl'r imaterialis. Cap. LI.

Cap 7°. His dilucidatis, nũc ad aliquas rõnes veniẽ
Com. 4°. duʒ est: quas ɔ̃ se Põp. inducit. Et p̄ de illa
differẽduʒ erit: qua Auerroes lib. de aĩa 3°
vtit̃, vʒ si intell's est simpl'r mālis. g̃ nõ itel
ligit oẽs foꝛas māles, tenet argu^m, qꝛ opʒ re
Cap. 10. cipiẽs eẽ denudatũ a specie recepti. Rñdet Põp. itell'ʒ
eẽ formā simpl'r māleʒ. ſm qd võ imālem. Nõ ex ea
pte, qua imālis est, põt oẽs māles recipe, ⁊ se ẽt itelligẽ
saltẽ intelligẽdo alia: q̃re põt oẽs māles foꝛas itelligẽ:
rõ g̃ ɔcludit eũ eẽ soluʒ ſm qd imāleʒ. Sed ɔ̃ se obycit
Põp. p̄: qꝛ ipsa aĩa eẽ nõ hʒ nisi in mā mediãtibꝰ q̃lita
tibꝰ p̄mis, ⁊ q̃ntitate: sʒ cũ opari sequat̃ eẽ, ergo sine illis
opari nõ põt. Scõo võ qꝛ coloris susceptiuũ est, qd sine
T. cõ. 71. colore, soni aũt absonum: vt 2° de aĩa libro dĩ. Ubi oẽs
asserũt diaphanũ ⁊ pupillã ad h, vt colorẽ recipiat, nõ
soluʒ nõ debẽ eẽ colorẽ, sʒ nec colori ɔiunctiʒ: q̃re si itel
lectiua aĩa dʒ recipe oẽs foꝛas māles, neduʒ dʒ eẽ imā
lis. Sʒ nulli formaꝝ māliuʒ ɔiuncta: q̃re nõ põt esse in
Cap. 10. mā cũ q̃litatibꝰ, ⁊ q̃ntitate. Refellit Põp. has obones:
qꝛ ſm v̾itatẽ ⁊ pnsitionẽ. Thomę aĩa intellectiua est in
mā p q̃le ⁊ q̃tũ. g̃ sine illis opari nõ poterit: ⁊ ita tenen
tes aĩaʒ eẽ simpl'r imālẽ cogũt̃ rñdere ad has obiectio
nes: sic ipse q tenet illaʒ eẽ ſm qd imāleʒ: ⁊ simpl'r mā
leʒ. Propterea rñdet ad p̄mā obiectionẽ hñ itellectiuã
aĩaʒ opari nõ posse sine dispõnibꝰ, queadmodũ nec eẽ
sine illis: nõ tñ seq̃t̃ ipsaʒ p tales dispões itelligẽ: sed p
spẽs reꝝ, a rebꝰ exoꝛtas: sic lʒ visus nõ possit eẽ sine ca
lido, nec opari qn sit in calido: tñ p calidũ nõ videt: sʒ p
spẽs coloꝝ. ¶ Dicit ɔ̃ scõaʒ v̾tutẽ simpl'r mālẽ: quę est
ſm qd imālis: nõ ipediri a cogñe p alteriꝰ mālis coexi
stentiã: sic. n. visus colores nõ cognosceret: naʒ visui co
existũt alię q̃litates: sʒ hñ p coexistẽtiã illoꝝ imāliũ ipe
dit̃ a cogñe eoꝝ: quoꝝ ipse est pceptiuꝰ: per rubedineʒ
eniʒ si illi coexisteret, a cęteroꝝ coloꝝ cogñe ipediret̃:
naʒ rubedis est pceptiuꝰ: quapp si intell's eẽt pura foꝛa
mālis: cũ oiuʒ foꝛaꝝ māliuʒ esset pceptiuꝰ, ipediret̃ ab
illaꝝ cogñe. At ipse imālis est ſʒ qd, ppea p coexistẽtiã
formaꝝ māliuʒ nõ ipedit̃: nã alteriꝰ rõnis sunt māle ⁊
imāle: intell's eteniʒ agens nõ ipedit poteʒ a receptione
spẽꝝ, quãtũcũqʒ pficiat potem: vt Auer. inq̃t 3° de aĩa:
Cõ. 4. ⁊. 5. hęc Põp. de illa rõne. Sed lʒ illa rõ, vt ipsaʒ ordinauit
Auer. fortasse nõ sit demr̃atiua: vt i cõmẽtarys nuper
rime ęditis, quę in libris de aĩa ɔfecimꝰ, aptissime dilu
cidauimꝰ: tñ si rõ ɔsideret̃, est Ari. in 2° de gñone. ⁊ mi
roꝛ pfecto, cur Põp. qui se tãtopere iactat in Aristoteli
T. cõ. 44. cis rõnẽ hãc nõ olfecisset. Aristo. n. eo loco: argumẽtat̃.
Si aĩa est ignis, passiões erũt ei, quęcũqʒ igni: quatenꝰ
ignis: ⁊ si aĩa est miscibile qppiã: passiones erũt coꝛpa
les: sʒ opatio aię nulla est coꝛpalis. g̃ aĩa nõ est qd misci
bile. Hęc Aristo. ad v̾bũ. Certũ est Ari. hãc ɔñtiã nõ va
lere, nisi suppõe ad mẽteʒ antiquoꝝ aĩaʒ esse in misto
depẽdẽter: h. n. suppoto seq̃t̃: aĩa est in misto. s. qd misci
bile depẽdẽter. g̃ eiꝰ opatio est coꝛpalis depẽdenter. s. a
coꝛpe depẽdẽs in eẽ, ⁊ ɔseruari, veluti a subo: nã opõnẽ
eius depẽdere a coꝛpe, vt ab obto: phibʒ nihil. Redu
co g̃ ɔñtiaʒ hãc ɔ̃ Põp. opionẽ. Aĩa ſʒ eũ ẽ in coꝛpe de
pendẽter, eo qꝛ ſm eũ est simpl'r mālis. g̃ eiꝰ opatio est
coꝛpalis, h est depẽdens a coꝛpe, vt a subto. Ualet autẽ
hęc ɔñtia ɔ̃ Põp. sic illa ɔ̃ veteres: naʒ valet p hanc: oĩs
opatio, cuiꝰ foꝛa dependet a subto coꝛpe, est coꝛpoꝛea, h
est depẽdens a coꝛpe, vt a subo. Aristo. ɔñs arbitrat̃ eẽ
absurduʒ. g̃ ⁊ añs: q̃re absurduʒ erit asserere ad mentẽ
Aristo. aĩaʒ eẽ simpl'r māleʒ: naʒ h cõcesso: erit eiꝰ opa
tio coꝛpalis, ⁊ a coꝛpe vt a subo depẽdẽs. ¶ Hęc ɔñtia
est Ari. lib. de gñone aĩaliuʒ 2°, vt supius fidel'r eiꝰ v̾ba Cap. 3°.
trãstulimus. Illic. n. has duas regl'as isinuauit. Primaʒ
p̄nª, quoꝝ opatio est coꝛpalis: ipsa sine coꝛpe eẽ nõ pñt.
Scõaʒ võ p̄nª, quoꝝ opatio nõ est coꝛpalis: illa sũt sine
coꝛpe. Ex scõa regl'a ifert aĩaʒ intellectiuaʒ extrinsecus
accedere: naʒ cũ eiꝰ opatio e coꝛpoꝛe nõ depẽdeat, vt a
subto. g̃ aĩa nõ nascitur de coꝛpe, accedit g̃ extrinsecus.
Reduco g̃ hãc ɔ̃ Põp. Opatio intellectiuę aię nõ depẽ
det a coꝛpe, vt a subto. g̃ nec aĩa ipsa. Quare valebit, si
aĩa est simpl'r mālis, ⁊ a coꝛpe vt a subto simpl'r depen
dens, nec itelliget oĩa, nisi coꝛpoꝛa: nec eiꝰ operatio erit
nisi coꝛpalis. Si g̃ dʒ oĩa intelligere ⁊ qdeʒ imāl'r, atqʒ
vl'iter: opʒ eã eẽ simpl'r indepẽdentẽ a coꝛpe, atqʒ imā
leʒ: ecce q̃uo hęc rõ, quã Põp. refutare enitebat̃ est ad
v̾bũ ipsius Ari. Quę võ dixit ɔ̃ rõneʒ hanc, nõ cogunt.
Primũ qdeʒ nõ: qꝛ lʒ aĩa dũ est in coꝛpe, egeat dispõni
bus coꝛpoꝛeis: tñ pro suo eẽ simpl'r illas nõ req̃rit: ⁊ cũ
opatio sequat̃ ipsaʒ quo ad eẽ simpl'r, ⁊ nõ quo ad eẽ in
mā: qd est eẽ ſm qd: iure põt opari opõne simpl'r imā
li: lʒ ſm qd sit mālis, sicuti ⁊ ipsa aĩa. Nec ẽ veꝝ Tho
mã velle aĩaʒ pro suo eẽ simpl'r req̃rere coꝛpoꝛeas dis
positiões: sʒ soluʒ pro suo eẽ ſm qd: qd est eẽ in mā: nec
quę de visu addit, sunt ad ꝓpo^m: nam visus lʒ videat p
spẽs, eiꝰ opatio ẽ simpl'r mālis: qm̃ nõ est, nisi in calido:
sil'r si itell's eẽt in mā p dispões, sine qbꝰ nullatenꝰ eẽ
posset, lʒ itelligeret p spẽs, eius opatio, vt dicit Ari. esset
simpl'r mālis. Qd võ scõo subiungit, ɔ̃ Ari. est, naʒ virtꝰ
coexistẽs vni māli, nõ ipedit̃ a cogñe alteriꝰ mālis gñe
differẽtis: sʒ dupl'r ipedit̃ ⁊ cognitione, ⁊ in mõ cogno
scẽdi: in cogñe qdeʒ: qꝛ nõ põt cognoscẽ, aliq̃d māle eius
deʒ spẽi: nec possʒ cognoscẽ mālia imāl'r: sʒ simpl'r mā
liter: sic ipsa est simpl'r mālis. Si g̃ aĩa eẽt simpl'r mā
lis req̃rẽs pro sui eẽ simpl'r, q̃litates p̄mas, nõ posset co
gnoscẽ p̄mas q̃litates eiusdẽ spẽi cũ illis, nec illas possʒ
cognoscẽ imāl'r: cuiꝰ ɔ̃riũ docet obseruatio: aĩa. n. mea q̃
pro sui eẽ simpl'r nõ req̃rit a calidũ, ⁊ lʒ frigidum, põt
intelligẽ calidũʒ ⁊ frigiduʒ equi: quę sũt eiusdẽ spẽi cuʒ
a, ⁊ licet: ⁊ illa intelligẽ simpl'r imāl'r, intellectiõe. s. non
depẽdẽte a coꝛpe, vt a subto. hac rõne intell's agẽs non
ipedit possibilẽ: qꝛ differt gñe, ⁊ specie a cęteroꝝ notio
ribꝰ. Ex his appet efficacia rõnis, vʒ si aĩa eẽt in coꝛpe,
vt simpl'r foꝛa ab illo depẽdens, illa nõ intelligeret oĩa,
⁊ omne qd itelligit māl'r intelligit. Que si prolibrasset
Pompo. in opionẽ eius detrusus nõ esset.

¶ Roboꝛatio cęterarum duaꝝ rõnuʒ, quę eius libelli
ca° 7° componunt̃. Cap. LII.

Ex hisce appet cęteraꝝ rõnũ confirmatio.
Naʒ vbi itell's eẽt simpl'r mālis: spẽs erũt
simpl'r māles: modo sicut lʒ spẽs in cogita
tiua sit imālioꝛ eadem specie in sensu cõi:
repñtare vl'r põt nihil, (qm̃ oẽs illę virtu
tes sunt eiusdẽ ordis: ⁊ simpl'r māles:) ita cũ intell's nõ
exeat latitudinẽ māliuʒ, lʒ sit in infimo gradu totiꝰ lati
tudis illaꝝ: nõ põt recipe speʒ nisi eiusdẽ latitudis atqʒ
mālitatis cũ spẽbꝰ cęteroꝝ sensuũ: ⁊ ita erit spẽs in itel
lectu sensibilis, lʒ paululuʒ altioꝛ: quę Ari. dicẽ nõ arbi
troꝛ: naʒ sic teneri posset eiꝰ opationẽ esse coꝛpoꝛaleʒ, lʒ
spiritualioꝛẽ cęteris: ⁊ per ɔñs posset ex coꝛpoꝛe nasci: ⁊
in coꝛpoꝛe misto esse: quę oĩa absurda Aristo. reputat.
Ulterius cũ ait intell'm recipi in quãto: ⁊ specieʒ nõ eẽ
quãtã, cõtradicit famosis Auerrois p̄ncipys, oĩs foꝛa re
cepta in subto q̃nto. s. p depẽdẽtiã ab illo: est diuisibilis,

quare intell's erit q̃ttus, ꝛ spẽs q̃ta: ꝛ ita itelligibile erit phãtasma: ꝛ nõ vl'e. Ceteras vo rõnes, quę eodez capite tãgunt cũ nõ sint Aristotelicę, bona frõte ptermisim⁹.

¶ Prima rõnuz eaꝝ hic disputat quę cõtra se a Põp. inductę sunt cap. 14. vbi ꝙ anima sit beatitudinis capax probatur. Cap. LIII.

Erat argu^m, qd̃ ꝯ se Põp. ipse ꝯfecerat, aia est capax btitudinis. g̊ imortalis. añs pȝ: qꝛ nãli desiderio illã appetit, quã nõ appeteret, nisi illi⁹ esset capax. g̊ aia est imortalis. Diffuse aũt Pomp. hãc refellit, ꝛ breuib⁹, vult aiaz nõ eẽ illi⁹ btitudis capacẽ, q̃ de⁹ ipse est fęlix: cũ nãli desiderio illã nõ appetat. Finis. n. dȝ eẽ ei ꝓportionat⁹, cui⁹ est: at nõ ẽ ꝯsonũ rõni finẽ dei eẽ hois. Propterea ait finẽ esse cog̃nez reꝝ: q̃lis est sibi pol'is: ꝛ triũ intellectuũ participationẽ, factiui vȝ practici, ꝛ speculatiui: nec hõ in desiderijs tẽperat⁹ dȝ vltra hunc finẽ aliqd appetẽ: q̃ñqdez illud nõ est ei pol'e: sȝ qꝛ diffuse rñdet, hęc sufficẽ arbitramur. Sȝ pace viri dixeriȝ, hęc q̃ ipse dicit: euidẽtissime refelli pñt. Supponẽdo p̊ beatitudinẽ eẽ dei cog̃nez, qua ipse de⁹ cognoscit in se cognitione. s. quę est ipse de⁹: vt sup̱ius determiauim⁹: hac. n. btitudine de⁹: cetereq̃ȝ itelligẽtię sunt beati. Scd̃o supono nullaȝ po^{as} appꝛehẽsiuã cognoscẽ ꝯfuse vel distincte bonũ sup̱ioris po^e cognoscitiuę, qn nãl'r illud appetat: videm⁹. n. visuȝ nõ appetẽ bonũ sensus cõis, qm̃ nõ appꝛehẽdit distincte, vel ꝯfuse bonuȝ illi⁹: nec cõis sensus appetit bo^m phãtasticę: nec phãtastica bonũ dianoeticę: nec dianoetica bonũ intell's, qm̃ iferioꝛ appꝛhẽsiua nec cõfuse, nec distincte appꝛehẽdit qd sit bo^m sup̱ioris appꝛehẽsiuę. Experimur ãt humanã visiuã nãl'r appetere videre solez: q̃l'r eũ ꝑspicit aquila: naȝ saltez ꝯfuse cognoscit bonũ visiuę aquilę eẽ in videndo solez, sicut ille est visibilis. Est g̊ suppositio, inferioꝛ po^a cognoscitiua bonũ cognoscitiuę sup̱ioris nãl'r appetit, quotiens illud qd sit ꝯfuse saltẽ appꝛehendit: hęc est experimẽto cõpꝛobata. At sermonũ veroꝝ experimẽtũ est, vt ꝯfoꝛmeñ sensatis: nec ꝓbare volo al'r hãc, cũ sit q̃si p̱ se nota: ꝛ ꝯ eã nulla ꝓꝛsus fieri põt instãtia. Ex his argumẽtoꝛ meo iudicio ꝯ rñsionẽ demr̃atiue: intell's humanus cognoscit saltẽ ꝯfuse summũ bonũ dei, ꝛ oiuȝ itellectuũ sup̱ioꝝ: pȝ ex pꝛima assumptiõe, qꝛ illud describit, ꝛ qd sit, ꝛ q̃uo sit: qd̃ nõ faceret, nisi saltẽ ꝯfuse illud appꝛehẽderet. Ergo ex 2ª suppõne illud nãl'r appetit: qd̃ si illud nãl'r appetit: illi⁹ nãl'r nr̃ itell's erit capax: sȝ cũ nõ possit illi⁹ eẽ capax, nisi sit imoꝛtalis. pȝ g̊ ex btitudine aiaȝ eẽ imoꝛtalez: ꝛ h̷ pacto refutata sit Põpo. rñsio.

¶ Supposita animi moꝛtalitate nemo moꝛti quouis in casu exponere se debet: vbi de foꝛtitudine multa nota: ꝛ an virtutes sint expetibiles pꝛopter se, an illarum pręmium sit imoꝛtalitas. Cap. LIIII.

Magna qd̃ semp̱ fuit. Utruȝ ai moꝛtalitate supposita, stare possit vltim⁹ foꝛtitudinis actus, q̱ est exponẽ se moꝛti, quoties rõ dictauerit: vt Põp. asserit eodẽ capite, cũ refellit rõnẽ scd̃aȝ: ꝛ vr̃ p̊^a frõte ꝙ sic: qꝛ Ari. 14°. asserit foꝛtẽ se debere moꝛti exponẽ, etiã si nihil adhuc moꝛtuis vr̃ nec bonũ nec maluȝ eẽ: vbi exp̱sse moꝛtuis nullũ maluȝ, aut bonũ assignat: ꝛ tñ p̃cipit foꝛtẽ debere se moꝛti exponẽ. g̊ cũ ai moꝛtalitate stat foꝛtitudo. Pꝛo hac p̱te boni phi argumẽtãt̃: p̱mo qꝛ vita breuis, ꝛ melioꝛ, longa est magis eligẽda: vita. n. elephãti magis eligẽda est vita moꝛtis: ꝛ hois vita breuioꝛ magis vita elephãti: sȝ moꝛi cũ v̇tute breuioꝛ vita est, ꝛ melioꝛ q̃ȝ viuẽ cũ miseria. g̊ foꝛtis, q̱ breuẽ vitã viuit, eligẽ illaȝ magis dȝ, q̃ȝ fugiẽs moꝛtẽ: cũ viuat turpi⁹. P̃. De malis minus maluȝ est eligẽdũ: sȝ humanã nãȝ oꝛnari v̇tute, ꝛ attigẽ finẽ, ad quẽ oꝛdĩat̃: lȝ modico tp̱e: est min⁹ malũ: q̃ȝ nãȝ sine v̇tute, ꝛ a fine sibi debito frustratã, imo vitiatã durare lõgo tp̱e. Pꝛimũ hoꝝ p̱ moꝛtis expectationẽ attingit̃, vtpote cũ qs rõnabil'r moꝛit̃. Scd̃m vo p̱ fugã fugiẽs asseqt̃: q̃re ẽt ai moꝛtalitate ꝯcessa, hõ aliqñ pt rõnabil'r se moꝛti parare. huic ãt sil'e est qd̃ de moꝛbis dr̃: nemo. n. vellet viuẽ longo tp̱e in seuissimo moꝛbo, imo semp̱ breuẽ vitã (mõ sana esset) p̃eligẽt huic languide vitę, ẽt oblõge. hãc opiõnẽ Seneca habuit, q̱ tñ aiaȝ cũ coꝛp̱e moꝛi credidit, vt in ep̄l'a ad Lucilliũ lõge mihi: ꝛ mãifesti⁹ in h̷ suo ad Martianũ de ꝯsolatiõe filij sui: hic. n. negauit post moꝛtẽ eẽ p̃miũ v̇tutũ: ꝛ tñ moꝛtẽ nõ eẽ timẽdaȝ vbiq̃ȝ p̃dicat. M. ẽt Tulli⁹ q̱ aliqñ de alia vita dubitauit, nunq̃ȝ dubitauit de foꝛtitudie, ceterisq̃ȝ v̇tutib⁹ agẽdis. ꝓpter hęc foꝛtasse Põp. supp^{ta} aię moꝛtalitate nõ soluȝ foꝛtitudinẽ, sȝ oẽȝ v̇tutẽ expetẽdaȝ esse asserit: naȝ virt⁹, vt arbitrat̃, expetẽda est p̱p̱ se. Sȝ hęc opio nõ est phẏsice coꝛroboꝛata: boni siqdẽ phi v̇tutez nõ esse p̱p̱ se expetẽdaȝ asserũt: vñ phoꝝ nõ obscurus Euclides: q̱ fuit megaricoꝝ disciplinę ꝯditoꝛ, a ceteris dissentiẽs, id eẽ summũ bonũ dixit, qd̃ sil'e sit, ꝛ idez sp̱, intellexit ꝑfecto, quę summi boni nã sit: lȝ id nõ explicauerit, id est aũt imoꝛtalitas. Seneca q̊ȝ (lȝ ꝯꝛi⁹ sibi videat̃) dicit tandẽ nullũ aliud eẽ v̇tutis p̃miũ q̃ȝ imoꝛtalitatẽ: laudãs. n. v̇tutẽ in eo libꝛo, quẽ de imatura moꝛte cõscripsit. Una ingt res est v̇t⁹, quę nobis imoꝛtalitatẽ donare possit, ꝛ pares dijs facẽ. Stoici q̊ȝ v̇tutũ p̃miuȝ eẽ beatã vitã dixerũt. Qd̃ vo nulla v̇t⁹ sit expetẽda p̱p̱ se: ex eo pȝ: qꝛ tũc virt⁹ eẽt summũ bonũ: ꝛ hoĩ tale: quo meli⁹ eẽ nõ põt. At v̇tutẽ nõ eẽ summũ bonũ, ꝓbat vis eiusq̃ȝ nã, quę in maloꝝ p̃ferẽtia posita est. P̃. Id cui⁹ vis, atq̃ȝ nã in aduersis posita est, nõ est p̱p̱ se expetendũ: qs. n. expetẽt exilia, qs carceres, qs vulnera, qs paupertatẽ. In qb⁹ p̃cipua v̇tutuȝ nã collocata est: est. n. v̇t⁹ ęgestatẽ, exiliuȝ, doloꝛẽ, moꝛtẽq̃ȝ quę timent̃ a ceteris, pati foꝛtiter, ac subire. nõ g̊ v̇t⁹ expetẽda est p̱p̱ se. Hęc rõ multũ coegit Senecã virũ doctissimũ, atq̃ȝ oĩ v̇tute p̃ditũ: q̱ in ep̄l'a Multuȝ tibi, ꝛ in ep̄l'a Subinde. Et in libꝛo de dina ꝓuidẽtia, v̇tutẽ eẽ in aduersis positã ꝓbauit. Nimiruȝ igit̃ (vt inquit Pamphylus) sup̱uacuis, ꝛ inanib⁹ pęnis delectant̃, qb⁹ licet agere trãquille. Si. n. moꝛtales sũt aię: si v̇t⁹ dissoluto coꝛp̱e, nihil futura est, qd fugim⁹ attributa nobis bona: sanus (vt ingt) nõ est, qui nulla spe maioꝛi ꝓposita, his bonis, qb⁹ ceteri vtũtur in terra, laboꝛes, ꝛ cruciat⁹, ꝛ miserias añponat: q̃re si ad v̇tutẽ ꝯstat nasci hoiez: subesse dȝ spes aliq̃ maioꝛ: quę maloꝝ, ꝛ laboꝝ, quos p̃ferre v̇tutis est, magnũ afferat, pręclarũq̃ȝ solatiũ: quo fit (vt v̇t⁹ p̱p̱ se nõ expetenda sit. Sȝ in re hac id, qd̃ nobis magnã facit q̃õnem est Ari. qui in libꝛis moꝛalib⁹, v̇tutib⁹ p̃miũ nulluȝ assignauit, qꝛ si qd eẽt: illud est honoꝛ: mõ honoꝛ nõ est honoꝛati, sȝ honoꝛãtis: ꝛ ita nulluȝ visus est v̇tutib⁹ p̃miuȝ assignasse, nisi honoꝛẽ, vel nihil. Plato vo dubio ꝓcul in libꝛo Goꝛgię ꝓpe finẽ v̇tutib⁹ p̃miũ dedit beatã vitã, vitijs vo pęnã ꝑpetuã, q̃ ẽt ꝯfirmat in Phędone. ꝛ libꝛo d̊ legib⁹. 10. imo p̃cipit puniẽdus eẽ, q̱ hęc negarit. Quare solus Ari. facit nob̃ q̃õnẽ: q̱ in libꝛis moꝛaliuȝ nihil v̇tutuȝ p̃mij meminit. g̊ vel nõ dedit, vl' alicubi dedit. Pꝛo decl'atiõe g̊ hoꝝ, aiaduersione dignũ, Ari. in libꝛis moraliũ nõ eẽ de sũmo hois bono locutũ s̷ȝ oẽȝ statũ illi⁹. Uñ cũ fęlicitatẽ descripsisset libꝛo ethicoꝝ p̱mo: iquit. Si aũt ita beatos dicem⁹ viuẽtiũ, qb⁹ existũt, ꝛ existẽt q̃ dcã sũt: beatos aũt vt hoies: vbi Thomas verus Ari. Lectione Tho. 14.

interpres exponit [vt hoīes].s. q in pn̄ti vita mutabilitati subyciunt̄, quapp hō bifariā sumi pōt, aut simpl'r, vt nō ɔ̄bit̄ ad statū pn̄tis vitę: τ sic summū bonū hoīs, est summū bonū, qd sibi cōpetit ꝑm partē intellectiuā: quę est qd principalius in eo: qd.n.est summū bonū p̄ncipalioris partis: videt̄ summū bonum totius simpl'r. Alio modo pōt cōsiderari ꝑm quid: vtpote vt cōtrahit̄ ad statuȝ p̄sentis vitę: quatenus videlȝ viuit, vt animal ciuile: τ sic bonū hoīs est bonū animę τ corporis: τ hoc pacto viuere ꝑm v̄tutē est bonū hoīs. ¶ Cuȝ ergo quęritur: vtruȝ virtus sit expetenda ꝑpter se: dico ab hoīe cōtracto ad pn̄teȝ vitā: virtutē esse ꝑpter se expetēdaȝ: qm̄ homo cōtractus ad pn̄tem vitaȝ final'r ordinat̄ ad bn̄ beateq; viuēduȝ: τ hoc pacto de hoīe, deq; hoīs bono loqt̄ Aristo. in libris moralis phie. Sin aūt loqmur de hoīe simpl'r: vt viuit vitaȝ intellectualeȝ: sic hoīs bonum est qd est intellectus bonū. tale aūt est intellectio: qua ītelligit anima deū ipsuȝ in se, intellectiōe.s. quę est deus: τ hoc pacto virtus nō est expetēda pp se ab hoīe sic cōsiderato: imo sicut hō cōtractus ad pn̄tem vitam ordinat̄ ad hominē simpl'r, vt viuit vitā intellectualeȝ, sic virtus, quę est bonū hoīs cōtracti ad pn̄teȝ vitaȝ: ordinatur ad bonū hoīs simpl'r: qua rōne fit, vt virtꝰ expetēda sit ꝑpter imortalitatē, quę est boᵐ hoīs simpl'r: de hoīs bono hoc pacto accepto Aristo. loquit̄ in metaphysica. vnde in p̄mo ethicoꝝ Aristo. inquit. Siqdem igit̄ τ aliud aliqd deoꝝ est donū hoībus: rōnabile est τ felicitatē dei datuȝ eē, τ maxie humanoꝝ q̄to optimū, sed hoc qdeȝ forte alterius erit vtiq; ꝑscrutationis magis ꝑpriū: hęc Aristo. Ex qbus apparet duplex hoīs bonum, τ vtrūq; donū dei: veruȝ illud qd est hoīs simpl'r optimū, nō ad moraleȝ: sȝ ad aliā facultatē spectat: quę facultas est metaphysica, vt expositor Thomas exponit. ¶. Appet q̄ lȝ Aristo. in moralibꝰ nullum virtutibꝰ dederit pręmiū, tamē in alijs libris dedit: naȝ in moralibus cōsiderauit hoīem cōtractū ad pn̄teȝ vitaȝ: alibi v̄o cōsiderauit hoīem simpl'r: ideo alibi virtutes expetendas eē censuit ꝑpter imortalitatē: qd v̄o ita sit, ethicoꝝ 7° pȝ: vbi posuit duo ɔ̄ria imanitateȝ.s. τ virtutem heroicaȝ: cum.n. sensitiuę partis affectus in hoīe corrūpuntur vsq; ad similitudinē beluaꝝ: tūc in eo emergit imanitas/ quę est vitium supra humanā malitiaȝ/ quasi hoīem reddens beluam atq; imanem. Cuȝ v̄o rōnalis pars in hoīe ꝑficit̄, atq; format̄ vltra cōeȝ humanę ꝑfectionis moduȝ, homo reddit̄ ad similitudinē diuinarū substātiaꝝ: τ hęc virtꝰ dicit̄ heroica / atq; sanctitas, q̄si supra humanā virtutē: naȝ per hanc anima afficit̄ atq; ad diuinitatē disponit̄, quo fit, vt virtꝰ sit ob imortalitatem expetēda: siqdeȝ per hāc virtutē homo redditur diuinis substātijs copulatꝰ, aiaq; capit̄ ad illas, in illarūq; visiue beat̄. Tn̄ τ 10° ethicoꝝ iquit. [Talis auteȝ potior vita est, q̄ illa: quę est ꝑm hominē: nō.n. qua hō est, ita viuet, sȝ qua diuinū quoddaȝ in ipso existit: q̄tū aūt differt hoc a cōposito: tanto τ hęc operatio ab illa: quę ꝑm aliaȝ virtutē: si itaq; diuinū est mens ad hoīeȝ: τ vita, que est ꝑm illam/ diuina est ad humanam vitā.] hactenus Aristo. qbus patet esse aliā vitā hoīs simpl'r, quę.s. est ꝑm mentē: τ aliā hoīs cōpositi ɔtracti ad pręsentē statuȝ, tantoq; excellentiorē hac, quāto mens excellit compositūȝ hō. Et cum deterius semper sit gratia melioris, iure vita ꝑm virtutes ordinat̄ ad vitam hoīs simpl'r, qd est bonū mētis: erunt eo ergo virtutes expetendę ꝑpter vitā illaȝ. hac rōne fit vt Aristo. eodeȝ. 10. sic felicē recte descripserit, felixꝰ est qui ꝑȝ mentē opat̄, τ eā colit, τ optime dispositꝰ est, τ qui dijs amicissimus est. Septimo v̄o politicę auc̄te poetaruȝ, eos in insulis beatoꝝ gaudere dicit, qui phia, tēperātia, τ iustitia in vita vsi fuerūt: vbi Thomas insulas beatoꝝ exponit, in qbꝰ animę eoꝝ: qui in vita bn̄ operati sunt, feliciter ꝑseuerāt post mortē: quā rē affirmat Plato in Gorgia, asserēs eē veram, τ nō fabulosam: Iconomicę etiaȝ 2° de Alceste, τ Penolope dicit q̄ factę in malis fideles sibi pręparauerūt gl'iaȝ imortaleȝ: τ iustę a viris honoratę sunt: neq; a dijs sunt imeritę. Ex qbꝰ oībꝰ apparet nō recte Pōpo. arbitratū esse, duȝ asserit v̄tutes eē pp se expetēdas, cū clare ex his pateat, illas eē expetēdas ꝑpter beatā vitā: qua sumus partim in vita/ ꝑtim post mortē fruituri: τ quideȝ ꝑpetuo. Rationes v̄o eius friuolę sunt: nam cuȝ Aristo. mortuis nō esse bonum: neq; maluȝ dicit: τ tamē fortitudinē esse circa mortē: intelligit post mortē nō esse hoīs bonū nec maluȝ, de his: quę ꝑtinent ad pn̄teȝ vitām: nisi paruū, τ fragile quicq̄ sit, vt primo ethicoꝝ asserit: quale est in memorijs nostris: de bonis v̄o/ quę ꝑtinent ad statuȝ aię: eo loco nō loqt̄. Scdm delet̄, naȝ mori cū virtute nō est bonū nisi supposita animi imortalitate: qua negata: nec ē viuere, nec mori ꝑm virtutē: sȝ ꝑm assuetudineȝ. ¶. Tertia rō supponit falsum: supponit.n. mori ꝑm virtutē: lȝ paruo tꝑe viueret, esse minus maluȝ: hoc falsum est: nam vbi animus esset mortalis: nulla esset virtus, quēadmoduȝ nec belue, nisi ꝑ assuetudinē, vt bruta. Unde negata animi imortalitate, nec esset vitiuȝ fugere: nec vitiuȝ mori: cū virtꝰ nō sit, nisi ꝑpter imortalitatē. Qua rōne fit, vt nō bene fugiens languido cōparet̄: cuȝ nō sit vitiū fugere, nisi animi imortalitate supposita: qbus dilucidatis, apparet nulluȝ debere se morti exponere quouis in casu, mortalitate animi supposita.

¶ Tertia rō quę est de maloꝝ punitione, τ bonoꝝ pręmiatione: hic disputatur. Cap. LV.

Post hęc de imortalitate aię illud arguᵐ nobis fideȝ summā facere debeat, q̄ negata imortalitate animi: nō omne bonuȝ remaneret remuneratū: nec omne maluȝ punitum: naȝ multi boni in vita cruciant̄: τ qdē ab his: qui impune moriunt̄. Pōpo. refellens hoc argumentū, asserit virtutē eē sibi p̄miū: τ vitiū eē sibi pęnā. nam pęna τ pręmiuȝ duplex est, essentiale quideȝ: τ est ipsamet virtꝰ, τ vitiū: accidētale v̄o: τ est pęna: qua corpora affligunt̄, vel auruȝ τ id genus, quo studiosus honorat̄. vn̄ pęna culpę est essentialis ipsi vitio: pęna v̄o dāni accn̄talis: est aūt, vt ait, pęna culpę lōge maior pęna dāni. ḡ mali nō relinquūtur īpuniti: cuȝ puniant̄ pęna culpę: nec boni irremunerati: cum virtus sit sibiipsi pręmiuȝ. Sed hāc respōsionē refellit Plato in Gorgia: vbi argumētat̄ data cuȝ mortalitate Tyrāni impuniti relinquerent̄: τ boni irremunerati, hoc argumēto ɔcludit esse tartarū locum vȝ: in quo maloꝝ aię puniunt̄: τ insulas beatoꝝ: vbi bonoꝝ aīas pręmiari asserit. Si ḡ pro v̄tutibꝰ sufficeret pręmiū essentiale: τ pro vitijs, pęna culpę eēntialis, frustra Plato in eo libro elaborasset dare hęc loca: vbi boni remunerent̄: τ mali punirent̄: nec Plato solus hęc loca asseruit: sȝ Aristo. 7° Politicę auc̄te poetaꝝ. τ 2° Iconomicę libro de Alcestę τ Penelope. ¶. Probauimꝰ virtutes nō eē expetibiles ꝑpter se, q̄ in illis sint tot maloꝝ perferētię. ¶. Si sufficiēter malus suo errore puniret̄: frustra leges pęnas pro maloꝝ rōne instituissent. ¶. Illud est maius, qd natural'r magis abhorremus: at nā magis abhorret pęnaȝ dāni, q̄ pęnam culpę: τ magis pęnam sensus, q̄ pęnaȝ dāni: ergo est deteriꝰ maluȝ: ergo pōt dari in punitionē pęne culpę.

Lectione Tho. 13ª.

Ca. 13.

Ca. 14.

Refutatio

culpę. ℞. Soli homini nãle desiderium inest: vt is siue
rex, siue alius pęna dãni puniat̃: qui iniuriaz fecit, ergo
cum desideriũ nõ sit frustra in tota specie: oportet tyrã-
num puniri pęna dãni: quam oẽs sibi appetimus: opta-
musq̃. Propterea Plato ait, si tyrãnus punitiones nõ
ptimescerẽt, oĩa de leui pessundarent̃. Hi eniz siqd bo-
ni agũt, non nisi formidine pęnę agũt: qua sublata: nihil
boni agere poterũt. pditũz vadãt, qui tyrãnos dixerint
soluz puniri pęna culpę: potissimum hi qui hodie tyrã-
niçãt. Qđ ṽo dixit Ari. nõ dare p̃miuz ṽtutib⁹ ⁊ sciẽtijs
Particula 50ª. proble mate. 10º. lib. pblematũ: nõ recte verba pcepit, sed vel relata re-
tulit: vel extorsit verba: Aris. enim nõ de ṽtutibus loq-
tur: sꝫ de victoria: quę in certaminibus sciẽtificis habe-
tur: asserit victorem nõ p̃miari: vel q2 difficile est iudi-
cem inuenire, vel qa nõ põt dari p̃mium melius victo-
ria: vbi patet eum nõ loq in ṽtutibus: sed in certamini-
bus dialecticis: hactenus de 3ª rõne.

¶ Quarta ratio quę est de famositate imortalitatis hic disputatur. Caplm. LVI.

Cap. 13º. Jeri solet dialectica ratio, qua p̃clari viri p-
barunt imortalitatẽ aię: qa apud oẽs leges
est famosum: qđ omni ex pte falsum eẽ nõ
Cap. 14º. põt: cui Põpo. respõdẽs ɔcedit falsum esse
posse: qđ oibus est famosum. Argumẽto ꝙ
glibet hõ decipit̃: saltẽ in aliquo: ergo põt aggregatũ ex
oib⁹ decipi: põt etiã decipi maior pars q2 leges maho-
meti ⁊ hebreoꝝ. g̊ nõ est absurdũ famosum esse falsum
in toto: vel pro maiori pte saltẽ. Sed falsum est hoc qđ
Põpoñ. autumat: nam lꝫ glibet hõ decipiat̃ in aliq̃: nõ
tñ de eodẽ. Cum enim oẽs opinant̃ aliqđ idez esse: ipos-
sibile est illud esse in toto falsuz: vt si oẽs opinent̃ deos
esse in cęlis, ipossibile est ex toto illos nullo pacto in cę-
T. c. 22. lo esse. ℞. Aris. p̊ lib. de cęlo vtit̃ ħ argumẽto, cum ingt.
Oẽs. n. hoies de dijs hñt estimatiõez: ⁊ oẽs euz qui sur-
sum est, deo locũ attribuũt ⁊ barbari, ⁊ gręci gcũq̃ qdẽ
putãt esse deos, ex ħ habet cęlũ esse locũ deoꝝ: qđ argᵐ
ẜm Põpoñ. nullũ est, q2 põt famosum esse omni ex pte
falsum. ℞. Probat cęli ęternitatez eodem loco per me-
moriã hoium sibiinuicẽ succedẽtiũ: qđ argᵐ nullũ esset,
si posset famosum esse omni ex pte falsuz. Omitto quę
Com. 5º. Auer. ait libello de somno: ⁊ 3º lib. de aĩa. vbi ipossibile
esse dicit, vt aliqd famosum sit: ⁊ omni ex parte falsuz.
Põt aũt hoc pbari, qa famosuz apud oẽs: nõ nisi a deo
esse videt̃: qa, vt acutiores viri argumẽtant̃, in his, quę
ex terminis nõ ɔstãt, nec ex p̃ncipijs euidẽtiam hñt: gẽ-
tes oẽs consonare nõ pñt, si diuersimode afficiunt̃: nisi
eoꝝ intell's a cã supiore dirigat̃ ad ɔsensum. Sed gẽtes
oẽs: quę imortalitatẽ ɔsentiũt: diuersimode afficiunt̃, et
diuersis tẽporib⁹ extitere: ergo non pñt in his ɔcordari,
quę nec ex terminis patẽt, nec ex principijs per se notis
euidẽtiaz habẽt: nisi a cã supiore ad ɔsensum dirigant̃.
Cum igit̃ imortalitas aię ex terminis nõ pateat: nec ex
p̃ncipijs per se notis euidentiã habeat: igit̃ si oẽs leges,
oẽs gẽtes in illa ɔsonẽt, nõ nisi ab ipso deo ad ɔsensum
dirigi necesse est: hac fortasse rõne nõ põt famosuz esse
omni ex pte falsuz: potissimũ cuz diu fuerit inueteratũ:
⁊ apud p̃cipuos sapiẽtũ diuulgatũ, vt Ari. p̊ Top. inuit.
Accedit ꝙ theologię fere innumerę, emerserunt: vt illa
phęnicum, illa egyptioꝝ: illa gręcoruz, illa latinoꝝ: illa
phrygum, illa hebreorum, illa christianoꝝ: ⁊ deniq̃, illa
mahometanoꝝ. Jn nulla aũt haꝝ opinio: quę de animi
imortalitate est, mutata est: qđ argumento nobis erit ħ
esse verũ: quasi e supera ipsa causa expositum.

¶ Quinta ratio, quę est de miraculis hic disputatur. Capitulum. LVII.

Arg. c. 13. P Ręterea nob̃ fidẽ faciũt de imortalitate ea:
quę de aiab⁹ defunctoꝝ narrant̃. Apparue-
rũt eniz nõnulla: quę reduci nõ pñt, nisi ad
defũctoꝝ aias. ℞. Et in somnijs appuerũt
ẽt nõnulla: quę aias remanẽ post obitũ ap-
tissime demr̃ant, vt de duob⁹ arcadibus aucte Ualerij
apparẽtia oñdũt. Jnsup de Dionysij mr̃e, q syracusioꝝ
tyrãnus fuit: vt Philistus narrat: rursus ⁊ illđ pami de
paride: cui⁹ mr̃ dũ grauida eẽt: parere se ardẽtẽ facez vi-
sa eẽt: vt Fabius pictor dixit. Est ⁊ aliđ supbi Tarqnij,
vt scribit Acti⁹. Est isup ⁊ illđ mr̃is Phalaridis, vt ingt
Ponticus Heraclides Platonis auditor, sunt ⁊ alia cõ
plura: quę oñdũt apte aias defũctoꝝ remanẽ: cũ reduci
visa hęc nõ possint, nisi ad illas. Põpoñ. p̃as apparẽtias Que Põpo. cap. 14.
tãdẽ reducit ad ħas mouẽtes stellas: has. n. mediãtib⁹
stellaꝝ aspectib⁹, ɔiũctiõib⁹, ⁊ ɔfiguratõib⁹, agere dicit
oĩa ea: quę apparẽt post hoiuz obitũ. Alexãder. n. deũ ⁊
itelligẽtias reruz iferioꝝ puidẽtiã hre asserit: q̃si pro tẽ-
poꝝ ɔditionib⁹ atq̃ locoꝝ illis puideãt: pbat ħ exẽplo
illi⁹ pueri. cui⁹ meminit Haly heben ragel in eo lib. quẽ
de iudicio ɔscripsit: ille. n. regi p̃dixit stragez: ⁊ nõ nisi lo
cutiõe cãta a motore cęlesti: q mouit istr̃a locutiõis. ℞.
Motores cęlestes faciũt picas, ⁊ aues id genus loq: g̊ ẽt
pueros, p̃sertim mediãtibus ɔfigurationib⁹ stellaꝝ. De
somnijs ṽo aucte Auer. ait illa puenire sil'r ab illis sub-
stãtijs: naz puidẽt nos: illud ṽo Arcadũ reducit ad deũ.
Sꝫ vir iste dũ pipathe^{cas} doctrinã pfitet̃, ab Ari. nimis Refutatio
recedẽ vr̃. nã (vt ex dictis oiuz) qui in re hac scripserũt,
colligi põt: ꝙ hęc phãtasmata siue apparitõẽs, aut redu
cunt̃ ad cęlestes intelligẽtias, vt Põpo. Alexãdri aucte
fatet̃: aut ad defunctoꝝ aias: quę post mortez hęc agũt:
aut ad dęmones: qui sunt iter cęluz, ⁊ terrã collocati, q̃si
nob̃ ministri, aut ad cãs nãles: quę in nob̃ sunt, cui⁹ sunt
aut illusiones sensuũ: aut sacerdotũ fictiones: aut nostrę
imaginationes, aut aliqd tale a nã pficiscẽs: loquor aũt
talib⁹ ɔcessis: nã qui hęc fabulosa eẽ diceret: facile eua-
deret. Qđ hęc nõ semp ad defũctoꝝ aias reducunt̃, est
opinio pipathe^{coꝝ}: ẜm. n. pipathe^{cos} aia siue bonoꝝ siue
maloꝝ ad cõparez stellã ṽtit̃, vi cui⁹ corpi copulabat̃,
nec ab illa põt recedere: cuz sit q̃si suo corpi assistẽs. Jn
quo nulla accidit alteratio: qua possit aię fieri iproporꝛ-
tionale. Nõ g̊ defunctoꝝ aię hęc agere pñt: quę nob̃ ap-
parẽt post obitũ ẜm pipathe^{cos}. Jn ħ g̊ nõ ab re Põpo.
autumat. Qđ sacerdotũ deceptiõẽs nõ sint: vt epicurei
arbitrant̃: testant̃ oẽs gẽtiles hystorici, vt Ualeri⁹, Pli-
nius, Liuius, Gellius, Lucanus, oẽsq̃ qui de miraculis
scripsere. ℞. Et gręci, vt Herodot⁹, Dionysius, Appia-
nus, Plutarchus, cęteriq̃ q hystorici dnr̃: oẽs. n. hi hęc
qñq̃ apud hoies visa esse testant̃. ℞. Scissimi viri, idẽ
asserũt: iter q̊s magnos doctor Aureli⁹ Aug⁹. ijs libris, lib° 18°.
q̊s de ciuitate dei ɔscripsit, ingt, si. n. dixerim⁹ ea nõ esse cap 18°.
credẽda: nõ desunt nũc: qui eiusmodi q̃dã vl' certissima
audisse: vel ẽt se eẽ exptos asseuerẽt: quę ẽt ṗpa obṡua-
tiõe approbat: nõ g̊ pñt eẽ mere fictiones, sacerdotũq̃z
deceptiones: vt epicurei crediderũt. Qđ nec sensuuz lu-
siones sint, vt pipathetici affirmãt: qui dicũt hęc eẽ ap-
paritiones in sensib⁹ iternis exñtes, ex eo ꝙ spẽs a me-
moria reuocant̃ ad sensuz cõez: in quẽ cũ pueniũt, videñ-
tur iternis sensib⁹ hęc q̃si formę, hoies barbati vl' tales
id genus: arbitrãtes hãc spẽꝝ reuocatiõez fieri morbo:
aut humore meƚico pbat̃: qm̃ aliqñ hęc pñt esse phãta-
smata seu visa tm̃: ⁊ qdẽ nihil p̃ter sensuz: aliqñ p̃ter vi-
sa atq̃ phãtasmata sunt effect⁹: vt illud Bruti: nõ. n. vi-
det̃ illud visuz tm̃, cum aliqd fuerit p̃ter visum: quãdo-
quidẽ illud viderit in philippicis campis, vt p̃dixerat.

¶.Illud Catonis nõne fuit aliqd ꝑter visum:enũtiatio
enim vera fuit.Insup in pugna Romanoꝝ apud regil/
luȝ cõmissa castoꝛ ⁊ pollux visi,nõ fuerũt phãtasmata
tm̃:cum hostiũ copias visi fuerũt ꝓfudere.¶.De Pre/
stãty pꝛe narrat Augꝰ esse sibi visum foꝛe caballuȝ:an/
nonam iter alia iumẽta baiulasse militibꝰ:quę dicit̃ re/
tica:qm̃ ad retias depoꝛtauit:qd̓ ita vt narrauit factum
fuisse cõpertum est:vbi pȝ illud nõ fuisse visum tm̃:sed
aliqd ꝑter sensum.¶.Fuerunt phãtasmata,quę nõ vni
tm̃ videbant̃:sȝ cõpluribꝰ nec stupidis,nec aliq̃ moꝛbo
affectis:vt illud Simonidis cenãtis apud scopam.quę
esse lusiones tm̃ rõni nõ ꝯsonãt.Sil'i rõne nõ pñt ꝓfici/
sci a causis nãlibꝰ:vt ab exhalatiõe eleuata a cadauere,
vel ab humoꝛe mel'ico,vel moꝛbo:vel a visus debilita/
te:vel ab aliq̃ tali:qñqdeȝ hęc nõ sunt visa tm̃:sȝ effectꝰ
ꝑter visa:quę aliqñ apparuerunt pl'ibꝰ:nec moꝛbo affe/
ctis:nec stupidis,nec in aere turbido:nec in loco vbi ca/
dauera erãt.At ꝙ nõ reducant̃ ad itelligẽtias:vt Põp.
autumat,facile ꝓbamus:qñ hęc mutabilia sunt,quę ab
ęterno atq̃ imobili ꝓficisci non pñt.¶.Hęc visa aliqñ
in statuis,aliqñ in alys spectata sunt,modo intelligẽtię
nõ pñt illis copulari:insup tunc istę itelligẽtię de nouo
singularia ⁊ mutatiões ꝑcipent:quas ꝑcipe nõ pñt sine
sensibꝰ,vt arbitrãtur ꝑipathetici:q̃re cęlestia hñt sen/
sus:qd̓ nõ puto ꝑipathetice dcm̃.Erit.n.maxime dubi/
tãdũ quo nã pacto istę sciãt de nouo futura:⁊ pñtia/aut
hęc oia ab ęterno:⁊ quo nã modo mouent sensus nr̃os.
¶.Miruȝ est quo mõ mouebũt linguã nr̃aȝ ad ꝟmonẽ
gręcũ,vel barbarũ:quẽ nunq̃ audiuimus.¶.Quo mõ
tales intelligẽtię faciẽt,vt futura ꝑdicãt,⁊ secreta reue/
lent.¶.Qũo itelligẽtia imobilis ĩmobil'r cęlo copulata
mouere põt monachũ eadẽ hoꝛa ab vna ad aliã ciuita/
teȝ remotissimã.Uñ lȝ itelligẽtię faciãt,vt picus loqua
2° phi 26 tur,nõ nisi mediãte motoꝛe ꝓximo:qꝛ sol ⁊ hõ gñant ho
minẽ:nec põt vermẽ gñare nisi ex mã putrida:nã caloꝛ
cęlestis diffusus in aere ⁊ aqua gñat cũcta.at nos vide/
mus hęc fieri:⁊ nullũ videmus ꝓximuȝ motoꝛẽ:e quo ⁊
itelligẽtys hęc fieri possint.q̃re cuȝ hęc nec ad aias de/
functoꝛuȝ:nec ad deceptiones,lusionesq̃ aut cãs nãles,
nec ad cęlestes intelligẽtias reduci possint,iure aut hęc
fabulosa sũt,qd̓ est ꝯ tot viros,aut sunt eoꝝ aliq̃ a deo,
vt miracula:aut a dęmonibꝰ:vt phãtasmata.Sed q̃res
cur hoꝝ nihil Ari.aut aly boni ꝑipathetici meminẽ:An
vl' qꝛ hoꝝ aliq̃ fabulosa pñtauerũt,aliq̃ vo quę ad phy
sicas cãs reducẽ poterãt,reliq̃runt tanq̃ nota:aut qꝛ ꝓ/
babile,credibile ⁊ sciẽtificuȝ differũt apud ꝑipathe^cos.
Credibile enim.i.apud Ari.in rhetoꝛicis,qd̓ paucis vel
vni visuȝ est,approbatis tñ vt miraculũ:ꝓbabile autẽ
qd̓ oibꝰ vel pl'ibꝰ apparet:vt mũduȝ eẽ factũ.Sciẽtificũ
vo,qd̓ vel sensibꝰ ꝯstat,vel ys,quę a sensibus deducta
sunt,oꝛiginẽ traxerũt:vt solem esse maioꝛẽ ipsa tellure.
Quia igit̃ Ari.in his libꝛis,q̊s de diuinis,aut de nã ꝯfe/
cit,aut de moꝛibꝰ ꝯscripsit,solũ aut ꝓbabilia:aut sciẽti/
fica attigit:iure ea ꝑtermittẽ debebat,quoꝛũ physicas,
aut ꝓbabiles cãs assignare nõ poterat.Pretermisit igr̃
ea oia,q̊rũ cãs nãles nemo assignare põt,vt miracula,
⁊ ea oia/quoꝝ causę dęmones sunt.Utruȝ vo illa credi
derit,credo ꝙ sic:nã in suis libꝛis multa narrauit,quoꝝ
3° de hysto. cap.20°. cãs nõ assignat,vt illud in lemno isula Cypꝛi:⁊ in libꝛis
de re domestica vota dys fecit,quę non fecisset,nisi eos
aliqd ꝑter nãȝ,vel supꝛa nãȝ posse facẽ credidisset:Le/
git̃ etiã eum pꝛo discipulo erexisse statuas:⁊ alia cõplu
ra:vñ mihi ꝯsonũ est euȝ hęc credidisse:quoꝝ cum cãs
physicas assigñre nõ poterat,a libꝛis sciẽtificis hęc reie/
cisse iure debuerat:hactenꝰ de miracl'is.¶ De somnys
vo sil'i rõne Põpo.nõ ꝑipathe^ce loqt̃:qñqdẽ nec a deo,
nec ab deoꝝ aliquo ipsa ꝓficisci posse libello de somno
ꝓbat Arist.ex eo.vȝ.ꝙ bꝛuta somniãt,indocti quoq̃,et
opiliones abiectissimiq̃ hoies:q̊bus(vt inq̃t)ridiculũ
est credẽ ⁊ deo ipso vel deoꝝ aliq̃ somnia imitti.Pꝛo/
pterea decernit ea euenire aut ex ea alteratione:quę no
stris accidit coꝛꝑibꝰ:aut ex ea affectiõe:quę aię ꝯtingit:
ita vt oia somnia sint aut aĩalia:vtpote,quę ex aię affe/
ctu accidũt:aut nãlia:quę ex coꝛꝑalibus motibꝰ,altera/
tionibusq̃ ꝓficiscunt̃.Asserit aũt hęc nõnunq̃ temere/
atq̃ foꝛtuita veri quicq̃ dicere.Pꝛobat auteȝ ex eo,q̊a
somnioꝝ gñа tria sunt:q̊a aut eaꝝ rerum:quę ꝓuident̃
causę:aut eaꝝ,quę ꝓuident̃ signa:aut foꝛtuita:vñ illud
Arcaduȝ Arist.foꝛtuitũ fuisse diceret:sicq̃ cętera id ge/
nus.Ueruȝ de his in libello nr̃o de somnys cõplura di/
ximus:nũc vo satis sit nob̃ demõstrasse Põpo.ꝑipathe
tice nõ eẽ locutũ,qui tãtuȝ ꝑipathetice ꝓfitet̃.Quid vo
pꝛo vitate chꝛistiana asserẽduȝ sit,eo libello demõstra/
uimus:vbi cõplura somnia esse q̃si iter ꝓphias enũan/
da/dilucidauimus:verũ cum nũc de somnys nõ sit nr̃a
disputatio:hęc sufficiãt.¶ Ex his apꝑet illud qd̓ de dę/
moniacis dicit Põpo.lȝ pꝛo ꝑte esse hñ dictũ:nõ tñ oi/
no:qñqdẽ aliq̃ visa sunt de eis:quę nec ad humoꝛẽ me/
lãcholicũ:nec ad moꝛbum/nec ad cęlestes subas reduci
pñt.Pꝛopterea dõm Aris.illa appꝛobasse,quoꝝ nãles
cãs potuit assignare:⁊ hęc iter sciẽtifica collocauit,cęte/
ra,quoꝝ causę nãles nõ sunt:iter credita reposuit:quo/
ruȝ narratione tm̃ ꝯtẽtus fuit.Cętera vo:quę ꝯtra se fa/
cta,refutauit,nõ sunt magni põderis:de rationibus er/
go ꝯtra se factis,hec sufficiant.

¶ Uera opinio de aia itellectiua/⁊ physice ⁊ peripathe/tice asserta. Cap. LVIII.

Restat ergo,vt dicamus qd de ipsa aia senti
mus:⁊ qdẽ physice,⁊ ꝑipathetice:sic.n.loq/
mur nũc.Dicamus ergo ꝑ̊ itellectualẽ aiaȝ p^m de aia.
nõ esse factã ante coꝛꝑa,nec tꝑe nec ęterni/
tate coꝛꝑa ꝑcedẽ.H ex dis,quę lib.de aiali/
bus diximus:ꝑspicuũ est:dicebat.n.oẽs aias po^a ꝑcede/
re,actu vo nullã:ꝑterea dicebat aiam nullã hꝛe oꝑatio/
nẽ ante coꝛꝑa:qm̃ si aliquã hꝛet:illa esset ipm itelligere:
at itelligẽ hꝛe nõ põt,nisi ex phãtasmatibus:vt ꝑ̊ de aia T.c.12.
dicebat:nõ g̊ põt ꝑesse separata.¶.Si aia eẽt ante coꝛ/
pus,aut ꝑfuisset separata,aut migraret de coꝛꝑe in coꝛ/
pus:separata qdẽ ꝑesse nõ põt,alioqn sine phãtasmate
intellexisset,aut ꝑfuisset ociosa,nec migrare põt de coꝛ/
poꝛe in coꝛpus,q̊a tũc,vt Aris.deducit,eẽt moꝛtuoꝝ re/
surrectio:quã Ari.negat ꝑ̊ de aia li°.¶.2° de aia Ari.q̃si T.c.26.
coꝛollarie cõmẽdat eos qui aiam nõ eẽ sine coꝛꝑe dice/
bãt.s.tꝑe,vel ęternitate ꝑexñtẽ coꝛꝑi:naȝ H ꝯcesso:pos/
set accipe qd̓libet coꝛpus:at dcm̃ est ipam eẽ actũ certi
coꝛꝑis.¶.12° ꝑmę phię,ꝓbat nullã foꝛ^as esse factã ante T.c.17.
eius cõpo^m:q̊a lȝ effectrix cã ꝑcedat effectum/foꝛmalis
vo est sil' cuȝ suo effectu.Sic igit̃ dicamus itellectualẽ
aiam nõ esse factã ante eius coꝛpus.Scd̓o dicamus eaȝ
esse foꝛmã in mã exñtẽ:⁊ qdẽ coꝛpus humanũ ifoꝛmã/
tẽ.Dicebat eniȝ Ari.in lib.de aialibꝰ ipsam vltimo loco
aduenire:vt fineȝ vlt^m in vniuersa hois gñatione.¶.2°
de aia lib.Ari.fecit hãc ꝯñtiã,aia est hoc,quo viuimus, T.c.24.
⁊ sentimus,⁊ itelligimus/ꝑ̊mo:ergo erit quędaȝ ratio,⁊
⁊ spẽs:vbi pȝ euȝ vl'r eẽ locutũ de omni aia:nõ.n.video
cur de sensitiua ratio valeat:⁊ nõ de intellectiua:nullibi
enim Arist.ꝓbauit sensitiuã esse foꝛmã nr̃am:nisi q̊a ea
ꝑ̄ mouemur,⁊ sentimus:g̊ ⁊ intellectiua erit foꝛma nr̃a:
q̊a illa etiaȝ ꝑ̊mo itelligimus.¶.Hac via negata:nulla
via ꝓbari posset eẽ dabilem aliquã aiam aliqd̓ coꝛpus
informãtẽ:

informãtẽ:nã siqua eẽt:illa esset,qꝛ ipsa per se ꝓ opare/mur:mõ hęc via nõ argueret aiam nõ esse for[a3] iformã tez:nã nos per se ꝓ itelligimus:⁊ nõ per intellm̃,qui est nr̃a forma informãs:verũ de h in 3° lib.aie multa dixi/
3m mus in cõmẽtarys quę nuprime scribimus. Tertio di/camus ipam ex semine nõ venire:accederet.n.intrinse/cus:cuius ↄ̃riũ Ari.ꝓbauit ex ipo itelligẽ:quę est opatio nõ corpalis.Si igit̃ est facta,⁊ nõ itrinsecus:ḡ de nouo
4m creata:vt supius fuit deductũ.Quarto dicamus ipsam nõ mori cuz corpe:gnimmo separata post obitũ rema/net.nã eius actio est itelligẽ:qḋ lz egeat corpe cuz fit:nõ enim facta est cuz notionib⁹:tñ postq̃ ipm itelligere fa/ctũ est:nõ ampli⁹ aia per se eget corpe:h idẽ ex alio pz, qꝛ accedit extrinsecus,ḡ corruptione corpis nõ morit̃. Quinto ⁊ vltimo dicamus ipsam pro nũo corpoꝝ mul/
5m tiplicari:gnimmo nec ipsa,nec itells vnus nũo oĩuz est. Hoc ex ꝟbis Arist.pz:qꝛ cum aia itelle[ua]sit vltimus fi/nis humanę gñationis,non põt esse vnus numero finis tot gñationuz.P.Cum sit forma iformãs corpus,oium hoium erit vnũ nũo esse simplr.hęc physice ⁊ ꝑipathe/tice.An ꝟo hęc sint Platonice dicta:lõguz eẽt differere. Eusebius eiz Pãphilus dicit:Platonẽ de aia nõ esse si/bi ↄstãtẽ:cum aliqñ eas de corpe in corpus migrare as/serat,vt in fine Tymęi:aliquãdo creatas eẽ dicit a dys peccãdis:aliqñ mortalẽ,imortalem ꝟo plerũq̃:ꝓpter/ea quę ipse voluerit.In fine dicemus.

¶ Primus modus refutãdi potissimã Põpoñ.supposi/tionem:vbi an anima intelligere possit sine phãtasma/te:iterum disputatur. Cap. LIX.

Post hęc restat refellẽ Põpoñ.rõnes,gbus mortalitatẽ ꝓbabat:⁊ ꝓmo illã suppõnẽ:in qua ois rõnũ vis ↄsistit,ꝙ videlz sine phã/tasmate aia nõ itelligit:quare si post mortẽ remaneret:ociosa remaneret:ↄtra hãc dica/mus:ꝙ ↄcesso sibi aiam ₰m Ari.itelligere nõ posse sine phãtasmate:minus maluz est,⁊ min⁹ ↄtra physicas rõ/nes asserẽ ipam esse imortalẽ:qm̃ ex h nõ seqt̃ nisi Ari. sibiipsi ↄ̃dicẽ:qḋ nõ dz videri absurdũ:cuz ipse nullibi de imortalitate per se disputauit:q̃re soluz seqt̃ Ari.nõ sibiipsi ↄstare:qḋ minus turpe est,q̃ dicere aiaz cũ cor/pore mori:qñqdẽ cõplura Ari.decreta imortalitatẽ ꝓ/bãt,q̃ mortalitatẽ. Ulterius dico ꝙ minus ↄtra physi/cas rõnes est asserẽ ipsam remanẽ ociosam:q̃ cũ corpe mori:vñ si teneremus ₰m Aris.aiaz nullo pacto itelligẽ posse sine phãtasmate,⁊ ipam esse imortalẽ:sequit̃ aias ipsas post mortẽ remanẽ ociosas:qꝛ sine ꝓprys opatio/nib⁹.Cõcedẽ aũt finita vel ifinita indiuidua alicui⁹spẽi frustra esse:modo nõ de tota specie ↄcedat̃:nõ est ↄtra physicas rõnes:boni nãq̃ Phi asserunt centrales terrę ꝑtes esse corruptibiles,quę nunq̃ corrũpent̃:⁊ tñ appe/tit⁹corruptionis nõ est frustra:qm̃ in specie saluari põt. P.Forma ignis aliq̃ est ifinito tp̃e futuro gñabilis:quę nunq̃ gñabit̃:⁊ tñ nõ est frustra. Sufficit enim vt aliq̃ sui spẽi gñet̃.Sic igit̃ indiuidua esse frustra,modo tota spẽs non sit frustra:ꝓhibet nihil, Aĩas itaq̃ nõ oẽs esse frustra ↄcedi põt,modo semꝑ aliq̃ aia attingat opatio/nem sibi nãlez:vt est in casu nr̃o.Semꝑ.n.aliqua aia in corpe est,quę intelligit:⁊ semꝑ aliq̃ aia est,vtpote sepa/rata:quę nihil itelligit.ḡ aliquas aĩas frustra eẽ,vtpote separatas,nõ est ↄtra physicas rõnes.At dicere itelle[uaz] aiam mori cum corpe,est ↄtra physicas rõnes,vt visuz est:quare minus malũ erit ↄcedere aĩas frustra esse ₰m indiuiduũ,q̃ eas mori cum corpib⁹. Accedit ꝙ sanctis/simi doctores h nõ abhorrẽt,de his aiabus : quę remã/serũt post obitũ eoꝝ corpoꝝ:quę in vtero corrupta fue/rũt.Hę enim aię cuz nihil in corpib⁹ intellexerũt,nihil, vt arbitror,itelligent post obitũ,nisi aliqua deo ꝑmittẽ te:aut supiore suba reuelãte:aut per aliuz modũ.P.Aię maleficoꝝ hoium beatitudine ꝓuant̃ ꝑpetuo:quã nãli desiderio appetũt:ḡ frustra sunt:cum nunq̃ ad finẽ ad quẽ istitutę sunt,vẽturę sunt:ergo ꝓhibet nihil illas fru/strari:modo aliquę in specie sint,quę finẽ illũ attingãt. Quare dicere aias separatas frustra esse vel aliquas ta/les:nõ est ↄtra physicas rõnes:modo nõ de oibus in to/ta specie hoc ↄcedat̃.At dicere animas cum eoꝝ corpi/bus mori,⁊ ↄtra physicas,⁊ cõtra catholicas rõnes esse videtur.Hactenus de primo modo.

¶ Scḋs modus,quo refutat̃ eadẽ suppositio:⁊ iteꝝ dis/putat̃ an aia possit sine phãtasmate itelligẽ. Cap.LX.

Hactenus pro opinione,nũc pro ꝟitate dicẽ/dũ erit.Aiaduersione ḡ dignũ de ipso itelli/gere Aris.dissentire a Platone,nam Plato voluit intelligẽ in nobis,accedẽ itrinsecus, vtpote per spẽs aię inatas,iuxta quẽ modũ phãtasma nõ reqrit̃ ad intellectionẽ aię,sed ad intelli/gere nostruz:qḋ est qõdã reminisci. Nõ enim ₰m Pla/tonẽ itelligẽ causat̃ a rebus sensibilib⁹,sz est aię ↄnatũ: at nos ex phãtasmatib⁹reminiscimur.Scḋm Arist.aia nõ itelligit sine phãtasmatibus,nõ eniz in illa fieri põt alicui⁹rei spẽs,aut itellectio,aut notio,nisi phãtasma in ipsa spẽm fecerit,aut notionẽ,aut aliqd in ea genuerit, per qḋ aia q̃si actuata,⁊ specificata,reducat se ad itelli/gẽduz:vt Simplicius ait in postpñtis.Uñ doctissimus Simplicius in postpñtis imaginat̃ aiam pati aliqd ab externo motore : qḋ Aris.ex eo,qꝛ talis externus motor est in virtute phãtastica:phãtasma appellat . Istud ꝟo qḋ a phantasmate patit̃:Themistius noesem aliqñ ap/pellat,aliqñ noema,Aris.nũc spẽm,nũc formã,nũc no/tionẽ:hac aia ipa reddit̃ actuata,quę postq̃ sic affecta, actuata est,elicit suũ itelligere,⁊ iudicat per talẽ spẽz:h vbiq̃ Aris.appellat itelligere:ꝓpea dicit aiam nequaq̃ itelligere sine phãtasmate,quatenus ab illo accepit for/mã,atq̃ actum,e quo actuata itelligit atq̃ eius opatio/nẽ eligit,hęc Simplicius:qua rõne fit,vt phãtasma nõ sit neciuz tanq̃ causa imediata ad ipm itelligere:vt ar/bitrat̃ Põpoñ.sed tanq̃ cã mediata:quę ↄcurrit ad ge/nerationẽ ꝓmi actus,quę est forma aię.Utrũ ꝟo postq̃ talis ꝓmus actus fact⁹ est in aia:aia possit itelligere si/ne phãtasmate,supius declarauimus. Diximus.n.phã/tasma esse neciuz per accidẽs:qꝛ pro itelligere ipius aię dũ est in corpe.Cum.n.aia est in corpe:ipsa neccio ꝟtuti/bus sensitiuis ↄnectit̃:ꝓpterea itelligere nõ põt,gn itel/ligat vle in singulari phãtasiato:⁊ ita nõ sine phãtasma/te . At pro itelligere aię actuatę in se,vt aia actuata est, nõ est neciuz:qm̃,vt recte Simplicius ingt,aia actuata ab eo,qḋ a sensibilibus accepit,qcqd illud sit,habet id omne:quo põt eius actũ per se elicere.quare phãtasma eẽ neciuz ipsi aię pro eius itellectiõe,bifariã itelligi po/test,aut quatenus aia nõdũ aliqd accepit a sensibilib⁹, aut q̃tenus aia effecta est in actu a sensibilib⁹:ꝓ mõ aia sine phãtasmatib⁹nequaq̃ itelliget:cui⁹ ↄ̃riũ Plato au/tumat:qui voluit aiaz in illo priori in quo pręcedit cor/pus,⁊ in quo nihil accepit a sensibilib⁹,itelligẽ,vtpote per spẽs inatas.Scḋo ꝟo modo.s.quatenus a sensibili/bus actuata est,bifariã itelligi potest,aut simplr,vt aia actuata,⁊ sic nõ eget phãtasmate:qm̃,vt Simplici⁹ di/cit,habet id omne:quo suũ actuz elicere põt.aut,vt cor/pori vnita,⁊ sic elicere nõ põt eius actũ sine phãtasma/te,h est,gn obm vle itelligat in singulari phantasiato:⁊ gn sensus iterni actu opent̃. Hoc aũt,vt diximus,acci/ Caplo de actione.

dit aię actuatę vt actuata est. Vñ vt visus colores pcipere nō pōt, sine pariete, lʒ parietem nō pcipiat: sic aia corpi vnita vlia pcipe non pōt, sine phātasmatibꝰ: in qbus sunt: lʒ nō necio phātasmata pcipiat. Ex his apparet ppulchre quatenus aia nequaq̄ʒ sine phātasmate intelligere pōt, qm̄ elicere nō pōt eius actuʒ, gn aliqd accepit ab ipsis phātasmatibus. pʒ insup recte Aris. argumētatū esse ꝯtra Platonē, si nullū operū est aię ꝓpriū: ipsa nō pōt eē separata ħ est facta ante corpus: vt Plato dicit: lʒ in futurū possit esse separata. Qm̄ ꝟo nullum operuʒ ꝓpriū sit, ex eo pʒ: qꝛ itelligere aut phātasia est, aut nō sine phātasia: qm̄ aia nō pōt elicere suuʒ actum, nisi p̄affecta ab ipso phātasmate: quę oia cuʒ Pōpo. nō recte ꝑlibrasset, detrusus est ad opinionē illam falsam. Utrū ꝟo aia a phātasmatibꝰ accipiat actuʒ p̄m sine cōcursu agētis itellectꝰ, ꝛ ad qd nec̄ium sit intellectꝰ agēs, in Cōmētarys de aia: quę nuꝑrime ꝯficimus, ppulchre disputauimus. Nūc ꝟo pro veritate satis sit nobis asserere aiam itelligere nō posse, ꝑm Aris. sine phātasmatibus, ħ est, gn aliqd accepit a phātasmatibus: quo accepto ipsa eliciat actū suū. Utruʒ ꝟo possit itelligē ꝑ aliū modū ꝛ in corpe, ꝛ post mortē, Postea dicemus.

Solvitur prima ratio, ꝛ declarat̄ quomodo anima sit actus corporis. Cap. LXI.

Js dilucidatis, nunc ad rōnes Pōpo. accedamus, Argumētat̄ g̊ p̄mo: Aia est actꝰ corporis, ergo in opando depēdet a corpe. vbi pʒ p̊ eius argm nō valere: qñqdeʒ quęlʒ cęli aia est actꝰ cęli: quę tñ in intelligēdo a cęlo nō depēdet, nec, vt a subo: nec vt ab obto: ppea aiaduersione dignū forꝰ aliq̄ʒ actū corpis eē, posse bifariā itelligi, aut depēdēter: aut indepēdēter. Depēdēter qdeʒ, hę formę sunt corpis actꝰ: quę ab ip̄o corpe depēdēt in eē, ꝛ cōseruari: vt ęl'ntarię formę, ꝛ cęterę id genus: ꝛ tales formę in opando dependēt a corpe, ꝛ vt a subo, ꝛ vt ab obto. Jndepēdēter ꝟo hę formę sunt, e qbus corpus qdē depēdet, ipsę ꝟo a corpe minime: vt cęloꝝ, ꝛ hoium aię: ꝛ tales in opando a corpe per se nō depēdēt, nec vt a subto: nec vt ab obto. Per accidēs ꝟo depēdē pñt, saltez aię hoiuʒ, quę dum sunt actꝰ corpis ab illo depēdēt, vt ab obto: pñt etiā depēdere a corpe in acqsitione p̄mi actꝰ, quo reddant̄ actuatę, ꝛ pfecte in eliciēdo ꝑm actū, vt dictū est. patet g̊ quatenus p̊a Pōpo. ratio nō cogit, ꝛ qūo itellectiua ipsa aia actus est corporis quasi ęquoce: veluti cęli aia est cęli actus: vt dicebat Auer.

Refutatur 2a Pōpon. ratio ꝛ declarat̄ quo modo intelligere per phātasma est essentiale, ꝛ quo modo accidentale animę. Cap. LXII.

PRęterea argumētat̄, aia itelligit per phantasma, igit̄ hic intelligendi modus erit aię, aut eēntialis, aut accñtalis: ꝛ si accidētalis alius erit eēntialis: qui nō videt̄. Diximus supius animaʒ itelligere per phātasma, vt Simplicius dicebat, quātū ad acqsitionē spērum itelligibiliū: nō aūt postq̄ʒ eas acqsiuit: nā postq̄ʒ aia accepit spēs a phātasmatibus, ipsa sic actuata pōt elicere actuʒ suū. Diximus etiā ipsam postq̄ʒ spēs acqsiuit duʒ est in corpe: egere phātasmate eo mō quo visus pcipiendo colores eget pariete: naʒ vt colores eē nō pñt sine pariete: ita vlia sine phātasmatibus: quę sunt singularia phātasiate exñtia in corpe: qꝛ vt visus pcipit colores in pariete: ꝛ parietem tūc nō pcipit: sic aia pcipit vlia in phātasmatibus: ꝛ illa nō pcipit: g̊ sic̄ visus nō videt sine pariete: ita aia dum est in corpe: nō itelligit sine phātasmate. Absolute tñ aia postq̄ʒ spēs acqsiuit, pōt itelligere sine phātasmate: est tñ hęc dr̄ia q aia in corpe existens aliq̄ corpali nō eget, qō ad itelligēdū simul cum itellectu sit p̄nm itellectualis opationis: sicut in visu accidit: nō. n. visionis p̄nm est visus tm̄: sed oculus: qui ex visu, ꝛ pupilla ꝯstat, Si ꝟo intelligē per phātasma nō est eēntialis aię intelligēdi modus: sed accñtalis: pʒ q eēntialis modus erit per spēs: nō enim aia itelligere pōt sine spēbus: aut quas accepit a phantasmatibꝰ: aut quas accepit aliūde, vt catholici asserūt. Ari. aūt voluit essentialē intelligēdi modū ꝛ aię ꝓpriū quo ipsa entia nālia itelligit esse per spēs a phātasmatibꝰ acqsitas, Plato ꝟo per spēs, cum aia inatas. Catholici ꝟo per spēs aut a phātasmatibus acceptas, aut aliūde influxas: veruʒ de hoꝝ dr̄ia nūc satis: quia postea plura dicemus.

Refutat̄ 3a ratio, ꝛ declarat̄ aiam nō itelligē nisi per vnū intelligēdi modū ꝑm Ari. Cap. LXIII.

PRęterea argumētabat̄, vnius eēntię vnus est operādi modus: at aię vna est essentia, ergo nō pōt intelligere nisi per phātasma. Sed ex his patet hāc rōneʒ friuolā esse: diximus. n. nō itelligere aiaʒ, nisi per vnū modum. s. per spēs reruʒ: quas itelligit: siue illę sint acceptę a phātasmatibꝰ: siue aliūde influxę. Diximus etiā aiaʒ nō intelligē nisi per vnū modū. s. quatenus itelligibilia actu sunt itellecta: siue illa actu intellecta sint recepta a rebus: siue aliūde, vt posterius dicemus: tñ aia cum sit vnius simplicis essentię: nō nisi per vnū intelligēdi moduʒ intelligit, qa qcqd intelligit, itelligere videt̄, quatenus est in actu. Hic eiʒ est ꝓprius: ꝛ essentialis eius operādi modus: de quo superius diximus.

Refutat̄ 4a ratio: ꝛ exponit̄ quatenus aia nunq̄ʒ mutat suuʒ intelligēdi modum siue ipsa sit in corpore: siue extra corpus. Cap. LXIIII.

ARgumētat̄ insup: si aia post mortē itelligit sine phātasmate: mutaret suum intelligēdi modū: ꝛ itelligeret, veluti suba separata cęlestis itelligit. Sed in hac rōne dupl'r erratur: p̄mo qꝛ aia semp seruat suum itelligēdi modū: qui est intelligē omne, qō itelligit, vt est in actu: vndecūq̄ʒ illud actu sit. Cuʒ. n. est in corpore: nō itelligit qō itelligit, nisi quatenus illō est in actu: ꝛ postq̄ʒ est ex̄ corpus, sil'r nō intelligit, qō itelligit, nisi illud actu sit, ꝛ duʒ deū beatifice intelligit, eodē modo itelligit deū, vt actu itelligibile est, g̊ suum itelligēdi modū nunq̄ʒ mutat. Scōs error est, qꝛ dato q hic intelligēdi modus sit dei: ꝛ cęteroꝝ itellectuū: nō ꝓpterea aia nr̄a est deꝰ, aut aliqs alioꝝ itellectuū: qm̄ hūc itelligēdi modū deus hʒ per eēntiā ꝓpriā. Omne. n. qō deus itelligit, per eēntiaʒ eius itelligit, cęteri itell's hūc intelligēdi modū hñt nullatenus depēdēdo a rebus: at aia nr̄a aliq̊ mō depēdet a rebus: nō. n. itelligē pōt res, mālēs: nisi accepit spēs a phātasmatibꝰ: nec res diuinas intuitiue atq̄ʒ btifice: nisi accepit aliqd a rebus: quo attollat̄ ad beatificam itellectionem, vt supius diximus: ergo ęquoce q̄si hic modus intelligēdi est aię, ꝛ cęteroꝝ intellectuum.

Refutat̄ 5a ratio: ꝛ declarat̄ per signū q̄tenus aia pōt itelligē aliqñ sine phātasmate. Cap. LXV.

ARgumentabit̄ etiā per nullum nāle signū euidēs sciri pōt aiam hr̄e alium itelligēdi modū q̄ʒ per phātasma. ergo nālis Phs illud ponere non debet. Patet aūt nos posse intelligere sine phātasmate duplici experimēto: altero quidē: quo nos expimur intelligere simpliciter vl'ia: quę actu intelligūtur sine materia: ꝛ oibꝰ materię cōditionibꝰ. Ex hoc enim scimus intellectū nostrū

nõ depẽdere a mã, vel corpore, vt a subo, ex quo: quare ex hoc scimus ipsam posse remanere sine eius subto: in quo est: quo ꝯcesso: scimus ipsam hr̃e post hoc aliquam opationez, aliogn ociosa remaneret: altero vo, quo nos expimur velle in ꝯ̃riuz illius: ad qd̃ nos mouet corpus. Uolumus.n.aliqñ ea: ad quoꝝ ꝯ̃rium nos impellit corpus: qd̃ nõ esset, nisi aĩa esset per essentiã ab illo libera: quo ꝯcesso/ scimus ipam posse remanere sine illo: ⁊ cuz nõ sine opatione: patet nos bonis expimẽtis posse scire aĩam hr̃e alium intelligẽdi modũ, q̃z per phãtasma. Dicebamus eniz modũ essentialẽ aĩe esse itelligere, qd̃ intelligit, quatenus est in actu: hũc enim modum semper seruat, quouis modo ipsa repiatur.

¶ Refutatur 6ª ratio, ⁊ declaratur quatenus anima separata non remanet sine corpore: ⁊ quatenus remanet sine corpore. Cap. LXVI.

PReterea argumẽtat̃: Ari. nullã posuit intelligẽtiã sine corpore: quãto minus aĩam: que est minus separabilis: hoc argumẽto preceptor noster Nicolet⁹ Theatinus in eo libello: quez de imortalitate aĩe ꝯscripsit, asserit aĩaz post morte vni⁹ corpis, effici formã alterius. Imaginabat̃ enim p̃ᵐ instãs iformationis noui corpis, eẽ p̃ᵐ nõ eẽ prioris corpis: nõ enim poterat credere Ari. velle aĩam posse remanere sine corpe: cum nec ponat aliquã itelligẽtiã sine illo, lõge separabiliorẽ. Sed hec positio, salua pace tãti viri: est ꝯtra ea: que supius diximus. Dicebamus.n.oẽs aĩas solum po⁹ corpa p̃cedere: actu vo nullã: qd̃ Ari. signo pbauit, qꝛ nullã habet opationẽ ante corpa: p̃terea tunc aĩa esset mobilis, vt p̃ de aĩa deducit Ari. P̃. Aris. 2° de aĩa cõmẽdat eos: qui aĩam nõ esse sine corpe dicebãt. s. tpe / aut eternitate p̃exñtẽ: nam hoc ꝯcesso: posset accipe qd̃libet corpus. P̃. 12° p̃me phie pbat nullã formã factã esse ante eius cõpositũ: qꝛ lz effectrix cã suuz effectũ p̃cedat: formalis vo est sil' cum suo effectu. Alia etiã multa ꝯtra hãc opinionẽ pbauimus in li° de intellectu. Dicamus g̃ nũc, ꝙ nec opinio vera est: nec argᵐ cogit. Nam post obitũ sui corpis, dupl'r remanet in corpe, vno modo habitudine: ⁊ h̃ pacto aĩa post obitũ eius corpis remanet in eodẽ corpe, nõ per actualez illius corpis iformationẽ: sed per habitualẽ, siue habitudinalẽ, vt Plato exponit in li° Gorgie circa finem. Remanet.n.post obitum semp forma, que põt idẽ corpus nũo iformare. Sed dices cur, aliqñ nõ iformabit, Plato ꝯcessit aĩam aliqñ redditurã. Aris. negat in lib. de aĩa ⁊ lib. de gñatione, ⁊ in lib. p̃ñtoꝝ: qꝛ deficit agẽs potẽs idez numero corpus facere. Sed dices ergo frustra erit habitudo: lz de re hac cõplura in li° de celo p̃mo diximus: nũc raptim dicimus nõ eẽ absurdũ aĩaz eẽ vnibilẽ: que nunq̃ꝫ vniet̃ s̃m Ari. modo aliqua in specie sit semp vnita. Scd̃m enim Arist. eternus est mũdus, ideo semp aliqua aĩa est corpi vnita. pz g̃ aĩaz post obitũ corporis remanere semp in eodẽ corpe habitudine. Sz dices cur intelligẽtia nõ põt esse actu sine celo: aĩa vo põt sine suo corpe s̃m Aris. põt cã reddi ex eo: qa in necessarijs possibile est nec̃iuz, ⁊ in sempiternis posse est esse: ⁊ melius est nec̃iuz s̃m Ari. 2° de celo lib. quare cum celũ sit eternũ: si põt sibi itelligẽtia esse vnita: erit sibi nec̃io vnita. At in nobis nõ est ita: corpus.n.mortale est, ideo lz post mortez illa aĩa sit vnibilis: nõ p̃pterea est actu ⁊ nec̃io vnita: celestis ergo aĩa celo nec̃io vnit̃ necessitate subiecti: nõ aũt necessitate aĩe: at aĩa nr̃a nec necessitate subiecti: nec necessitate aĩe. Est eniz aĩe nr̃e subm corruptibile: ⁊ aĩa nõ nec̃io a corpe ipso dependẽs. Scd̃o vo modo aĩa post obitum sui corpis, remanet in corpore, ⁊ qdez actu. Nõ tñ in eodẽ corpe: sed in stella cõpari vel alio corpe. In illo enim corpe assistit, ⁊ in eo sua fruitur opatione. Utrũ vo hoc sit pipatheticũ: ⁊ quo signo possit ipe pipatheticus hoc depẽdere: ⁊ qd sit stella cõpar, posterius dicemus. Nũc vo patet Ari. nullã formã potuisse sine corpe simpl'r separatã: qn aut actu, aut habitudine illa sit in certo ꝯstituto corpe: qd̃ puto esse pipatheticuz, vt Arist. ipse 12° p̃me phie apte testat̃: ⁊ ratio dictat. Est enim aliqua aĩa que p̃pter se nõ est separabilis: vt sensitiua: et vegetatiua: aliqua que p̃pter se est separabilis, p̃pter subm inseparabilis: ergo erit aliqua que p̃pter vtrũq̃ꝫ erit separabilis: talis est intellectiua. Hec eniz qa itellectiua: separabilis est, ⁊ qꝛ corpus eius mortale: etiã erit separabilis. Ille ergo extreme inseparabiles sunt actu: altera, qa sua nã depẽdet a corpe: altera, qa eius corpus semp depẽdet ab ipsa: g̃ media, cum nec ipsa ab eius corpe nec̃io depẽdeat, nec suuz corpus semp ab ipa: erit actu qdez aliqñ separata. Habitudine vo semp alicuius corpis actus: quã expositionẽ bonus Simplicius perpulchre notauit in definitione data de aĩa, dicẽs intellectiuã aĩam esse actum corpis per se s̃m habitudinem: nõ autem s̃m actum.

¶ Refutatur 7ª ratio: ⁊ exponit̃ si est absurdum esse infinitum in actu. Cap. LXVII.

PReterea argumẽtat̃: ꝙ data aĩe imortalitate: cum mũdus sit eternus, ⁊ hoĩes eterni in specie per successionẽ: erunt aĩe post mortẽ hoĩum ifinite. Hoc argᵐ in li° de intellectu plene est disputatũ. Nũc vo dicamus Egiᵐ Romanũ virum doctissimũ dixisse h̃ argᵐ esse nouuz: nec erat tpe Aris. aliquo pacto notũ: nam si fuisset notũ: Arist. nõ opinatus esset mũdi eternitatẽ: qd̃ vo nõ fuerit notũ: ex eo testat̃: qꝛ nec tpe Auer. erat notuz: qui fuit quasi sibi coetaneus. Si enim fuisset notuz tpe Auer̃. ille hoc induxisset ad p̃bãdum aĩe vnitatẽ. Propter hec bonus Egidius tanq̃ꝫ minus malũ ꝯcedit Aris. sibi ꝯdicere. Ego vo dico hoc argᵐ fuisse notũ tpe Auer. Nã li° destructio destructionũ disputatione p̃ᵃ Auer. hoc argᵐ ad vbuz fecit: vt eo loco notaui. Scd̃o dico Ari. nõ sibi esse ꝯ̃riuz, nã vt diuus expositor Thomas ingt, Aris. p̃bauit ifinitũ nõ esse in corpib⁹, vel in nũis, aut in nũoꝝ spẽbus: que causant̃ ex diuisione corpis: naz ꝯcesso tali, vel his ifinitis: nihil esset p̃ter h9̇, vt Aris. p̃bat: at in rebus incorpeis Ari. nõ negat ifinitũ actu eẽ: ⁊ spẽs nũoꝝ esse actu ifinitas: qꝛ ex hoc nullũ seqtur eoꝝ absurdoꝝ: que Ari. deducit, vt 2° de itellectu lib. plenius legere poteris. Alij vo phie Ari. nõ ignari dixerũt in rebus incorporeis actu ifinitũ eẽ posse, imo de facto eẽ, actualitate entis. Nõ aũt actualitate acceptionis: qm̃ nõ tot aĩe accipi possunt, qn plures semp restent accipiẽde: sed quãtum hec valeant: libro de itellectu diximus.

¶ Refutat̃ 8ª ratio: ⁊ ostendit̃ aĩam esse mediã: lz aliqñ possit itelligẽ sine phãtasmate. Cap. LXVIII.

PReterea argumẽtabat̃: est forᵃ: cuius opatio est sine corpe simpl'r. s. tanq̃ꝫ obiecto, et subiecto: ⁊ dat̃ forma cuius opatio est cum corpe vtroq̃ꝫ modo: ergo dat̃ media, cuius opatio est sine corpe vt subto: ⁊ nõ sine corpore, vt obto. Nos vo dicimus debitum nature ordinẽ esse, ꝙ det̃ forᵃ: cuius opatio nec e corpe incipit, nec per corpus explet̃: vt celestes aĩe: dat̃ ⁊ forma: cuius opatio incipit a corpe, ⁊ per corpus explet̃: vt sunt mãles queuis. dat̃ ⁊ media: cuius opatio a corpe incipit: nõ tñ explet̃ per corpus: vt itellectiua aĩa: cuius intelligẽ ⁊ velle a corpore incipiũt. Nõ aũt explent̃ per corpus: nec per

Nicoleti opinio.
Cap. 58°.
li° p̃ trac. p̃
T. c. 41.
Com. 34°.
T. c. 17.
In sol. dubij. 7.

aliquā corpis ꝑtez. Hoc pacto ordo debit⁹ est, ꝛ possibilis, vt rōnes demōstrāt, illo modo, vt ipse cōstituit. Ordo nō est possibilis: vt pulchre supius diximus.

¶ Refutat̄ 9ª ratio, ꝛ declarat̄ quō aia separata est hoc aliqd, ꝛ per se subsistēs. Cap. LXIX.

Preterea argumētabat̄: si aia post mortem remaneret, ipsa esset per se subsistēs, ꝛ hoc aliqd: quo ꝯcesso nō erit forᵃ: qua cōpo^m est per se subsistēs, ꝛ hoc aliqd. Sed hoc argᵐ nō cogit: petit tñ magnā q̄ōnem, an. s. aia sit per se subsistēs, ꝛ h̄ aliqd: ex eo. n. qꝛ forma est, hoc aliquid esse non pōt. ¶. Si aia est hoc aliqd, ꝛ per se subsistēs: erit qδdā indiuiduū, ꝛ q̄dē in specie cōpletum: quo ꝯcesso: tūc corpus esset ei supaduētitiuz, ꝛ accñtale/aut, vt albū parieti, aut nauis ipsi nauclero: ꝛ sic a corpe nō accipet sue spēi cōplemētū. ¶. Si aia h̄ aliqd, ꝛ per se subsistēs est, nō videt̄ cur corpi debuerit vniri: naz aut illi vniet̄ ꝓpter bonuz eius eēntiale, aut accñtale: nō ꝓpter bonuz eēntiale: q̄a tunc sine corpe nō posset per se esse: nec ꝑꝑ bonū accñtale: q̄a p̄cipue tale bonū accñtale videret̄ veri notitia: quaz humana aia per sensus accipit: qui sine corpe esse nō p̄ñt: At talē veri notitiaz aia h̄re pōt, sine sensib⁹: ꝛ sine corpore, vt pȝ in his aiabus: quę pueroꝝ fuerūt, qui anteq̄ȝ in lucē ęderent̄, in vtero mortui fuerūt. Hę enim veri notitiā, atq̄ȝ rerum ꝑfectā coḡnez h̄re dicunt̄: quā (vt ꝯstat) per sensus nō acceperūt. ¶. Si aia esset hoc aliqd, ꝛ per se subsistēs, nō esset forma in alio. ¶. Si humana aia est hoc aliqd, ꝛ per se subsistēs: aliquā ꝓpriam opationē h̄ret. Si enim aliqδ operū est ꝓpriū: ipsa erit separata: ergo si ipsa est h̄ aliquid, ꝛ per se subsistēs: cum ex h̄ ipsa sit separata: habebit aliquaz ꝓpriā opationē: ꝙ ꝟo ipsa nullā ꝓpriā opationē habeat, ex eo pȝ, qꝛ illa nō esset nisi ip̄m intelligere: qδ nō sine phātasmate est. Plato in Alcibiade p̄mo, vbi de nā hoīs disputat, arbitrat̄ aīam nō solum per se subsistere: sed cōpletaz suę spēi nām h̄re tradit: asserēs hoīem nō cōpositum ex aia ꝛ corpe esse: sed aliud nihil q̄ȝ aiam vtētez corpe. Imaginat̄ enim ꝙ sicut cytharedus est hō cythara vtens: ꝛ credo hō instr̄is, q̄bus incidit, vtens, ita hō est aia corpe vtens. Juxta hāc opinionem aia erit ꝛ per se subsistēs, ꝛ h̄ aliqd cōpletū in specie: erit ei ꝛ corpus sibi aduētitiū, vt instr̄m artifici: erit p̄terea nō ipsa corpi vnita: sed corpus ipsi ꝓpter perfectionem nō aię, sed ipsius corpis. Insup nō est s̄m Platonez aia forma in alio quasi illud informās, vel quasi illi accidēs: sed vtēs: vt nauta naui. ¶. Scδm plura aia habet opationē ꝓpriā: lȝ aial humanuz nō habeat illā, vt Plotinus dicit: sed hęc opinio est reprobata ab Ari. ex eo, q̄a aia est actus corpis: quo viuimus. Uiuere aūt viuētibus est esse. ¶. Si aia eēt forma corpis vt nauta naui, ꝛ vt cytharedus cytharę: tūc aia nō daret spēz homini: ꝛ aiali ipsi humano: cuius ꝯtrariū videmus: nam recedēte aia a corpore: illud nō remanet nisi ęquiuoce. ¶. Si aia eēt in corpore, vt nauta in naui, ꝛ vt cytharedus in cythara: tunc vnio aię ad corpus nō esset nisi accidētalis: quo ꝯcesso, tūc mors, quę est separatio animę a corpe: nō eēt corruptio sub̄alis. Uerū de hac pōne volumus hęc sufficere, q̄a alibi disputabit̄ lōge diligēti⁹, ꝛ rōnibus euidētiorib⁹. Illud tñ nūc nobis satis sit hāc opinionē nō esse ꝑipatheticā, vt etiā Pōpoñ. autumat. Aliȷ sunt qui aiam dixerūt esse oīno a corpe, q̄a vel harmoniam, vt Empedocles, vel cōplexionē, vt Galenus, vel misturā, vt Alexander, vel aliqd eductum ex semine, ꝛ per corpus existēs: vt Pōpoñ. hi ipsam nec per se esse, nec per se existere, nec per se subsistere, nec esse hoc aliquid diceret: sed penitus formā corpis, ꝛ partē eius, qδ est hoc aliqd: quę opinio reprobata est: nam vna aię opatio est intelligē vniuersalia abstracta ꝛ a mā: ꝛ a cōditionibus materię: ad qδ intelligē nulluȝ corpeum instrumētuȝ cōicat, ita vt sit intelligēdi organum, vt oculus videndi. ¶. Alia eius operatio est velle: qδ q̄ñq̄ȝ est eoꝝ: quoꝝ cōtrarium corpus affectat: ꝛ appetit: quę oia signa nobis sunt, ꝙ aia e corpe nō dependeat: immo sit aliqd ab eo absolutū per se ens, per se existēs: cuius esse corpus participat: habēs ꝓpriā ꝛ peculiarez opationē, ad quam corpus nō est simpliciter nec̄iuȝ, sed solū pro illius acq̄sitione, ꝛ pro illius vsu dum ipsa est in corpe. Dicebamus enim corpus nō esse nec̄ium ad ip̄m intelligere s̄m Simpliciū, nisi pro acq̄sitione specieꝝ: q̄bus aia ipsa reddat̄ potēs elicere actū suum: q̄ñcūq̄ȝ voluerit. Nō aūt pro esse simpl̄r, quādoq̄dem illis acq̄sitis: lȝ ipsa sine phātasmate actuȝ elicere nō possit, dum est in corpore ꝓpter nexum v̄tutuȝ, ꝛ q̄a dum est in corpe intelligit vl̄e in phātasmate: tamē simpl̄r pōt suū actum elicere sua nā: vnde de facto post mortē elicit, cum nec sibi sint sensus cōnexi: nec itelligat vl̄ia in phātasmatibus: quę sunt in corpore. Patet ergo ex ipso intelligē et velle, aiaȝ nō depēdere a corpe, nec esse per corpus, nec existere per corpus, sed potius corpus eē ꝛ existere per aiam, vt 2° lib. de aia Ari. exposuit. ¶ Sed ad q̄ōnem quę quęrit vtrū aia per se subsistat, ꝛ sit h̄ aliqd, ex his nō apparet respōsio: diuus Thomas, vt potui ꝑcipe in q̄ōnibus de aia, arbitrat̄ aiam esse hoc aliqd ꝛ q̄dē per q.p°.
se subsistēs: nō ita, vt habeat in se cōpletā spēm, sed est quasi ꝑficiēs spēm humanaz, vt est forma corporis. Et si recte percępi, videt̄ mihi euȝ voluisse talē distinctionē, ꝙ hoc aliqd, ꝛ per se subsistēs est duplex: alteruȝ qδ nec depēdet ab alio, vt a subiecto: ꝛ nec ab ip̄o aliud, vt a forᵃ: hoc pacto Socrates, ꝛ Plato: ꝛ omne indiuiduū ex materia, ꝛ forma cōposituȝ est h̄ aliqd, ꝛ per se subsistēs, ꝛ quidē in specie cōpletuȝ: hoc pacto etiam deus est per se subsistēs: q̄a a nullo depēdet, ꝛ nullius est forma: ꝛ iuxta hūc modum Auer. diceret nullam cęlestiuȝ aiarum esse hoc aliquid, ꝛ per se subsistēs: quoniā lȝ ab eius cęlo nulla depēdeat, vt a subiecto: tñ cęluȝ ab ipsa depēdet, vt a forma. Et per hūc modum anima nō est hoc aliquid per se subsistēs, ꝛ in specie cōpletum: q̄a lȝ ab eius corpore nō dependeat vt a subiecto: tamē eius corpus ab ea depēdet, vt a forma perficiēte, ꝛ iformāte, Alterum ꝟo est hoc aliquid ꝛ per se subsistēs, qδ nō depēdet a corpe, vel alioquouis, vt a subiecto: tamē ab ip̄o corpus vt ab eius forma perficiēte atq̄ȝ informāte dependet: ꝛ tale lȝ hoc aliquid per se subsistēs dicatur: quatenus est ens simpliciter s̄m essentiaȝ eius indepēdēs: nō tamē est cōpletum in specie: quoniaȝ est forma sui corporis ꝛ ꝑficiēs, ꝛ ip̄m informās. Juxta hunc modum aia est hoc aliqd ꝛ per se subsistēs: ꝛ quęlibet etiā cęlestis anima: nam nec aia itellectiua, nec intelligētiarum aliqua depēdet a suo corpe: lȝ corpus ab ipsa, vt a sua forma depēdere videt̄ s̄m Auer. Quia ꝟo hoc tale per se subsistēs ꝑficit corpus, nō est cōpletuȝ in specie. Ad hoc enim vt aliqd dicat̄ cōpletuȝ in specie, nō modo requirit̄, vt ipsum a nullo, vt a subiecto dependeat, sed vt ab ipso, vt a forma ꝑficiēte, nulluȝ corpus depēdeat. Et qꝛ nō est cōpletuȝ in specie: ideo nō habet opationē, ad quaȝ saltē acq̄rēdam, vel per accidēs eius corpus, qδ ꝑficit, nō cōcurrat, ideo aia (lȝ sit hoc pacto hoc aliqd) ꝛ per se subsistēs, nō habet opationē, q̄n ad illaȝ aut acq̄rēdā/aut exercēdā per accñs: aliq̄ñ corpus ꝯcurrat. ¶ Ex his pȝ dr̄ia inter h̄ aliqd p̄ modo, ꝛ 2° modo:

nam hoc

nam hoc aliqd p̄mo modo habere pōt opationē ꝓpriã a nullo extra se depēdentē, nec pro fieri, nec pro vsu facti. At hoc aliqd scđo mō saltez pro fieri reqrat id: cui⁹ est forma perficiens, pro vsu facti v̄o, nō nisi per accn̄s dum est in illo: dicebamus.n. aīaz reqrere phātasmata, ꝛ organa corporea, in qb⁹ phātasmata sunt, vt colores in pariete, pro acqsitiōe specieꝝ: nō aūt pro electiōe sui actus, nisi dum est in corpore, vel ꝓpter nexuz virtutū: vel qꝛ duz est in corpore nō intelligit nisi vl'ia in phantasmatib⁹: quę sunt in corpore. ¶ Ex his vlteri⁹ appet obiecta nō cogere, primū quidez nō: quia nō est incōueniens aīaz eē hoc aliqd per se subsistēs, ꝛ formã corporis: qm̄ non est hoc aliqd p̄mo mō: sed scđo mō. Scđm etiaz delet, quia si anima esset hoc aliqd ꝛ per se subsistens p̄mo mō, esset in specie cōpletum: esset.n. tunc s̄m omnes cōditiones hoc aliqd. Hac rōne pꝫ ꝙ nec corp⁹ aīę: nec anima corpori est quid aduentitiū: qn̄qdem aīa est hoc aliqd, ꝛ forma ꝑficiens, vt dictum est. Tertium refutat̄, qꝛ anima vnit̄ corpori, ꝛ ꝓpter bonū corporis essentiale, ꝛ ꝓpter bonū essentiale cōpositi ex anima, ꝛ corpore, ꝛ ꝓpter bonū accn̄tale aīę, quę est notitia veri.

De aīabus pueroꝝ.

Cum v̄o dicebat̄ pueroꝝ aīas habere rerū cognitionē, ꝛ nō per corpus: de hoc postea dicemus copiosius: nūc v̄o peripathetice arbitror esse dicēduz illas animas nihil veri cognoscere: imo post obituz nihil penitus intelligere. Aristo.n. voluit phātasmata esse necessaria ad intelligere, saltez pro acqsitione specierū: qb⁹ aīa reddit̄ potens suum actū elicere. Cuz igit̄ animę taliuz nunq̄ʒ aliqd in phātasmatib⁹ acceperūt: potentes nō sunt eaꝝ actuz elicere: ꝓpterea Ari. diceret has aīas frustra esse: cum nunq̄ʒ ꝓpriā operationē attingere poterūt. Catholici v̄o dicerent, ꝛ has aīas, ꝛ aliquoꝝ hoiuz post mortē intelligere nō res nāles: sed aliqua, quę nō ex vi spēi humanę, sʒ ex vi sepationis intelligerēt. Aīę.n. ex vi separationis intelligūt post mortē aliqua de pęnis ꝛ p̄mys, de separatiōe, vt ꝙ nō ampli⁹ sunt in corpore ꝛ hꝯ: quę nō vi speciei intelligi pn̄t, sed vi separationis. Utrū v̄o Aristo. hęc diceret, postea erit disserēduz. Quartū etiaz nō cogit: diximus.n. hoc aliquid scđo mō posse esse hoc aliqd pro se subsistens, ꝛ formā corporis: qm̄ nō est cōpletuz in specie. Quintū deletuz est, diximus.n. aīaz nō habere ꝓpriā operationē, ad quā saltez corpus nō concurrat pro fieri: ꝛ pro vsu facti duz est in corpe: dicem⁹ eniz ipsam nō esse hoc aliqd cōpletū in specie: tn̄ habet ꝓpriaz operationē, quatenus acqsitis specieb⁹ ipsa per se pōt elicere suū actum: ꝛ hoc ex eo sibi competit, quia nō depēdet a corpe, vt a subiecto. ¶ Sed adhuc dubitatio occurrit nō parua. nam post mortem aīa remanet hoc aliqd, ꝛ per se subsistens, cuz habeat ꝓpriā operationē, ꝛ qdez sine corpore: ꝛ nullius corporis est forma. Utrū ergo sit completa in specie: videt̄.n. ꝙ sic: est eniz per se subsistens, ꝛ hoc aliqd: habet ꝓpriā operationez, ꝛ nō est forma corporis: ergo est cōpleta in specie. Accedit ꝙ si nō erit cōpleta: perpetuo stabit sine suo cōplemento: ꝛ ita quasi violenter. Ego dicerē talez aīaz nō eē cōpletā in specie, lʒ habeat oīa illa: qm̄ ad hoc, vt aliqd sit cōpletū in specie, requirit̄, ꝙ nec acceperit aliqd ab eius subiecto, quo reddat̄ potens agere: nec sit aptitudinaliter adhuc illi⁹ forma. Modo aīa accepit species a corpe: ꝛ post mortez aptitudinal'r est for^a sui corporis: ad qđ semper seruat habitudinē. Cuz v̄o dicebat̄ aīam remanere aliqd violenter: respondet̄ nō esse absurduz s̄m qd: lʒ simpliciter nō sit aliquid violentum. P̄. Non est absurduz hoc: esse s̄m indiuiduū / modo nō s̄m totam spēm tale sit. ¶ Ex his apparet quomō anima sit hoc aliqd ꝛ per se subsistens: ꝛ quomō nō: hactenus de nona ratiōe: ex solutione none rationis mox patet refutatio decimę rationis: diximus enim nō esse absurdum animā s̄m indiuiduū stare infinito tempore sub modo imperfectiori, ꝛ finito sub modo ꝑfectiori: modo in specie semꝑ ꝛ ifinito tꝑe aliq̄ sit sub mō ꝑfectiori: vt est in ꝓposito: semꝑ.n. est aliq̄ aīa cuz suo speciei cōplemēto: ꝛ semꝑ aliqua vnita corpori: semꝑ etiā aliq̄ imꝑfecta: lʒ s̄m subaz vtroqʒ modo sit ęque perfecta.

¶ Repetit̄ vndecima rō, ꝛ cōplura dubia de aīa post mortem quęruntur. Cap. LXX.

PRęterea argumītabat̄, de loco aīę: cū.n. desinit corp⁹ iformare, ad locuz ꝓficiscit̄, qđ est an ad illū motu, an alteratiōe ꝓficiscat̄: nō.n. v'r aliq̊ mō, cuz sit ipsa idiuisibile qd: qđ moueri pōt 6° physi. Sin aūt remanet nullibi ꝓhiberet nihil eē aliquas itelligētias sine corporib⁹ nullibi exn̄tes: qđ Ari. negat. Sʒ de aīa post mortē, nō hęc tm̄ dubitāda sūt. Prio.n. dubitatio esset qsnam esset illi locus. Scđo dubitarē an exiens ꝓficisceret̄ in dextrū, an sinistrū, an sursuz, an deorsum: ꝛ rursus q̊uis loco: an nāl'r, an volūtate, ꝛ electiōe, ꝛ q̊uis mō, an ipsa cognoscat locū, ad quē delata eēt: an vt lapis sine cogne ad centrū: ita ipsa ad locū ꝓficisceret̄: an ipsa cognoscat se mouē ad illū: ꝛ postq̄ʒ ꝑuenit, cog̊scat se ꝑuenisse. P̄. Si exit corp⁹, vtrū cognoscat se exisse ipʒ. P̄. Si aīa desinit iformare, an successiue, an subito desinit iformare. Insuꝑ vtrū oīuz aīaꝝ vnus sit cōis loc⁹, an diuersi. P̄. Utrū oēs aīę in eo loco sint eq̄l'r affectę, an diuersimode. Adhuc vtrū post mortez aīę patiant̄, aut gaudeant, aut affectu aliq̊ afficiant̄, quo in vita nō affici dicebāt̄. P̄. Utrū post mortē eoꝝ amicoꝝ, ꝛ ꝓpinquoꝝ mutatiōes cog̊scat, aīa q̊ꝝ ꝛ in vita cog̊uit. Rursus an cognoscat singl'aria. Insuꝑ an post mortē s̄uet scīas hic acqsitas, ꝛ v̄tutes oēs: q̄s ex actib⁹ nacta est, ꝛ an illis vti possit. P̄. Utrū post mortē aīę se cog̊scāt, ꝛ an altera alterā alloq possit. Post hęc maxīa qđ est, si aīa pōt post mortez locū mutare, ad quē ꝓfecta, v'l deputata erat: ꝛ nob̄ apparē. P̄. Si imutabil'r vult oē: qđ vult, ꝛ cōpl'a alia, q̄ de aīa sepata q̄rūt̄, possent disputari: sʒ hęc sufficiāt.

¶ Quę pipathetici dicerēt de his qōnib⁹. Cap. LXXI.

DE hys igit̄ qōnib⁹, qd pipathetici senserint, qdue eoꝝ p̄nceps Ari. non leue est disserē. Scim⁹.n. qōnes hasce tꝑe Ari. nō fuisse notas, ꝑꝑea ad eas nec Ari. nec pipatheticoꝝ vllus rn̄dit vt pipatheticus: qn̄qdē ad eas Ari. rn̄dere nō potuit nec ex his, q̄ dixit, nec ex mō suo philosophādi, nec ex rōne tradēdi. Ex his.n. q̄ ip̄e dicit, has qōnes definire nō potuit: qm̄ in libris, q̊s hēm⁹: nihil tradidit nisi sciētifice, aut ꝓbabil'r: mō hę qōnes nec sciētifice: nec ꝓbabil'r definiri pn̄t. Sed pro maiori ꝑte per credita, vt dicem⁹: nec etiaz ex mō philosophandi: arbitrat̄.n. sciētē ea debere docē, quę ex sensib⁹, memorys, ꝛ experiētys colligi pn̄t. At qōnū haꝝ veritas pro maiori ꝑte captū nr̄m, ꝛ sensus excellit: nihil.n. in sensibus repit̄ quo possim⁹ de aīa sepata has qōnes definire. Rursus nec ex rōe tradēdi: qn̄qdē Ari. p̄^m, ꝛ p̄cipuū tradendi argu^m demr̄ationē eē fatet̄. At ꝯstat hęc pro maiori ꝑte demr̄atione tradi non posse: q̄re ex his, quę dixit: ꝛ ex mō suo philosophādi ꝛ ex argu^{to} tradendi soluz hr̄e possum⁹ aīaz remanere post mortez: ex his, quę dixit, qꝛ plura dixit ex qb⁹ apte hr̄ aīaz remanere post mortē: cui⁹ v̄ba supius iduxim⁹. Ex mō v̄o philosophādi: qꝛ experimur quędā q̄ nobis dant aīaz nō depēdere ex corpore: vt intelligere, ꝛ velle. Ex rōne v̄o tradendi:

q̄m pluribus rōnibus eā e coꝛpoꝛe nō dependere ꝓbatum est. Utruꝫ v̊o ipsa cum desinit coꝛpus infoꝛmare, feratur in alium locuꝫ, vel nullibi remaneat, ex ys, quę dicit, vel ex ys: quę sensib⁹ subiacent: respōdere nō pōt. Ad hęc qs sit aię separatę locus, ⁊ an cū exit, dextrum, vel sinistruꝫ petat, An nāliter, vel volūtate: Aristoteles etiā nullo pacto definire pōt. P̄. An cognoscat locum, ⁊ reliqua: Aristoteles minime definire pōt. Quare ea solum scire pōt, quoꝝ est in sensib⁹ aliqd: e quo facile possumus illa ꝓbare. Plato v̊o: cui⁹ modus philosophādi fuit ex intelligibilib⁹ ad sensibilia, has qōnes ⁊ plures soluere pōt, nam arbitrat̄ esse bene dicta: quę intelligi pn̄t, atqꝫ rōni nō repugnant: vt in Parmenide pꝫ: vbi ideas posuit separatas, qa sic intelligi pn̄t. Et quia rōni nō repugnat: pōt etiā hęc definire ex argumēto tradendi: qn̄qdeꝫ Plato nullaꝫ demr̄onis rōnem: sed primaꝫ pręcipuāqꝫ virtutē fideꝫ cōstituit, per quā res diuinas merito colendas existimat: vt in Tymęo: libꝛo de legibus p̄mo, ⁊ 12.° Cuꝫ igit̄ Plato in his, quę nō apparēt: fide vsus sit, ⁊ maioꝝ auc̄te: iure has qōnes facile definire pōt. Accedit ꝙ plura dixit, ex qb⁹ pōt qōnes facile determinare. Quare si qs vellet dicere de aīa separata nihil aliud sciuisse Aristoteleꝫ, nisi separabilitateꝫ, non male diceret. Cuꝫ.n. cętera nō dubitarit: eum illa ignorasse, nec scire posse: nō est temerariū fateri. Possemus tn̄ nos apud quos qōnes istę emerserūt, coniecturabil̄r definire vel per ea, quę sequūtur ex his, quę Ari. dixit, vel nō cōtradicēdo his, quę dixit. Possum⁹ etiā soluē illas ex ys, quę Plato dicit, ⁊ ex rōne tradendi Platonica: ⁊ ex modo philosophādi. Possumus etiam qōnes has catholice definire: qđ quia nostrum ꝓpositū transcendit, hunc modum theologis reliqui. Quare dato ꝙ peripatheticus qōnes hasce ignoꝛauerit nō debet negare separabilitatē aię, quā ⁊ ex his, quę Aristo. dixit, ⁊ ex modo philosophādi: ⁊ ex argumēto tradendi scire vr̄. Hęc generatim de his qōnibus.

¶ Soluit̄ p̄ª. q. ⁊ decl̄at̄ an aīa, cū exit a coꝛpe motu, an alteratiōe ad locū sibi ꝓpꝛiū ꝓficiscat̄. Cap. LXXII.

Et vt diximus: lꝫ vitatē haꝝ qōnuꝫ peripatheticus determinare nō possit, nec ex his, quę Arist. dixit: nec ex mō, quo Aristoteles philosophatus est, nec ex argum̄to: quo in philosophādo est vsus: Enitemur qōnes hasce definire vel ex his, quę sequūtur Aristotelis dc̄ā: vel ex his: quę nō cōtradicunt eis, quę ipse dixit: vel ex his quę Plato tradidit, aut ex eiusdem philosophandi mō: aut ex argumēto: quo philosophat⁹ est de rebus diuinis. s. per fidem, ⁊ maioꝝ auctoꝛitatē, accipiētes a nostris sanctissimis viris: quoꝝ nulla maioꝛ auctoꝛitas ē. Sic.n. quę Aristoteles incępit, nos ꝑficiem⁹. Ex ipso.n. ⁊ ex ei⁹ philosophādi modo: ⁊ ex argumēto, quo in philosophādo est vsus: soluꝫ habem⁹ intellectiuā aīaꝫ: nec oꝛtam esse ante coꝛpus: nec moꝛi cuꝫ coꝛpoꝛe: nec vnaꝫ diuꝫ esse, imo esse foꝛmā humani coꝛpoꝛis multiplicataꝫ pꝛo coꝛpoꝝ numero: vt diximus auctoꝛitatib⁹, ⁊ rōnib⁹ ex eo acceptis. Qum ergo quęrit̄ an aīa post moꝛtem in aliquo loco remaneat, vel nullibi: ⁊ si in aliquo: vtrum motu locali, an alteratione ad illum accedat, vt peripatheticus dicerē apud Aristoteleꝫ nō esse nisi duplicē locū. Alteruꝫ coꝛpoꝝ circūscriptiuū. Alterū spirituū per operationeꝫ, vt pꝛimo de cęlo declarauimus: p̊ de celo. Aristoteles enim auctoꝛitate barbaroꝝ, ⁊ gręcoꝝ deo T.cō.22. assignauit cęluꝫ pꝛo loco: ⁊ dys etiā cęlum eodeꝫ libꝛo: T.c. 100. ⁊ vt inquit Auerroes 2° de cęlo. Arist. 8. libꝛo physicoꝝ T.cō.25. pꝛimū cęluꝫ deo locū ascribit. In scđo v̊o de cęlo, oꝛtuꝫ: ⁊ hoc ex eo; qꝛ illic apparet operatio. Quia igit̄ anima post moꝛteꝫ circūscribi nō pōt ab aliqua coꝛpoꝛis supficie, circūscriptiue nullibi esse pōt: quia v̊o eius operatio nullibi apparet, imo extra se nihil agit, in re nullibi esse poterit per operationē: quo fit, vt post moꝛteꝫ ipsa nullibi esse possit: lꝫ sit ens in rerū natura existens. Aristoteles eniꝫ contra antiquos 4.° physicoꝝ inquit, lꝫ oē qđ est in loco, sit ens: non tn̄ omne ens est in loco: remanet ergo anima post moꝛtē, ⁊ quideꝫ ens in reruꝫ natura existens: nō tn̄ in aliquo loco. Accedit ad hęc, ꝙ ipsa est s̄m veriores peripatheticos indiuisibilis, mō rei indiuisibili cum motus attribui non possit: iure nec locus assignandus erit: remanet ergo anima post moꝛteꝫ ens ęternum: lꝫ in nullo loco. Cum igit̄ anima desinit coꝛp⁹ infoꝛmare, desinit esse in loco: in quo erat per accidens ratiōe coꝛpoꝛis: nō tamē desinit esse: cuꝫ remaneat ens ęternum, ⁊ imoꝛtale. Platonici v̊o, vt Alcinous, si recte ꝑcępi tres loci spēs posuit. Pꝛimuꝫ circūscriptiuū, quo coꝛpoꝛa ⁊ magnitudines locantur. Scđm definitiuuꝫ, quo spiritus, ⁊ substātię limitatę, atqꝫ finitę statuūtur. Tertiuꝫ per oꝑationē, quo locauit deū in cęlo, vbi eius velocissimus motus apparet: diffinitiuus locus est, quo res definitur ita hic esse, ꝙ nō alibi: q̄m si ageret, ita hic appareret eius operatio, ꝙ nō alibi. Hanc triplicē loci speꝫ Scotus vir doctissimus vt peripatheticus asserit: nec ab rōne: cuꝫ.n. omnis substantia siue coꝛpoꝛea, siue incoꝛpoꝛea pręter deum sit limitata: ois talis, si ageret: ita hic, ꝙ nō alibi agere posset: ergo ita hic, ꝙ non alibi definienda est, erit ergo alicubi definitiue: qua rōne fit, vt omne qđ est in loco circūscriptiue, sit in loco, ⁊ per operationē, ⁊ definitiue: cōtra v̊o nequaq̄. Et omne qđ in loco est definitiue, in loco est per operationeꝫ, si agit extra se: ⁊ nō ecōtra. Deus ergo solus per eius oꝑationē locādus est. Tunc si hęc cōcedant̄, dicerem post moꝛtem animā remanere in aliquo loco definitiue: quicūqꝫ ille sit: nam postea dicemus: ad pręsens tamen sit stella cōpar: vel cęlum empyreuꝫ. Et cū quęrit̄ alteratiōe, an locali motu ferat̄ ad illuꝫ: dicerem (si verū est ꝙ indiuisibile motu ꝯtinuo moueri nō possit) illam in euꝫ locum subito mutari, qꝛ pꝛimū instās, quo illa est in stella, est pꝛimū nō esse hois, ⁊ sic nec alteratiōe, nec motu locali illa fertur in stellaꝫ: sed mutat̄ ad illam per subitariam mutationeꝫ, q̄uo si daretur vacuū: graue fieret deoꝛsum: hucusqꝫ sic rn̄dendo: lꝫ rn̄sionem ꝓbare non possiꝫ, ys, quę Aristo. dicit: nō aduersoꝛ. Qui v̊o diceret indiuisibile motu ꝯtinuo moueri posse: vt Scotus arbitratur, ⁊ quideꝫ nō cōtra Aristo. rn̄dere posset eaꝫ post moꝛtē ferri ad stellaꝫ motu locali, quāto v̊o tempoꝛe, ⁊ quo motu nobis ignotū est ex his, quę nostris sensibus subiacēt. Thomas vir doctissimus ⁊ diuꝫ meo iudicio peripatheticoꝝ p̄nceps, imaginat̄ eo mō moueri aīaꝫ, p̊ pte. q. 53. arti. p̄mo. quo ⁊ angelus s̄m theologos mouet̄. Mouet̄ aūt angelus, quo est in loco: est aūt angelus in loco s̄m cōtactuꝫ virtutis, vtpote qa illic agit: vel qa illic agere pōt: ideo mouet̄ quatenus sua virtute diuersa loca tāgit: nō quidem simul: sed successiue: quo fit, vt motus aię sit aliud nihil q̄ꝫ diuersi contactus, quibus ipsa diuersa loca tangit sua virtute: ⁊ quia hi cōtactus nō necessario sunt continui, sed successiui, cum diuersa loca tangere nō possit simul: ideo aię mot⁹ ęquiuoce dr̄: vtpote discret⁹. Utrū v̊o possit esse aliq̄ cōtinuitas, Thomas exponit, de qua nobis nulla sit cura: sufficiat auteꝫ nobis dicere animā nō esse in loco, per hoc ꝙ cōtinetur a loco: sed poti⁹ qa sua virtute illum continet, sic mouetur non per hoc ꝙ ipsa successiue cōmensuret̄ loco: sed per hoc ꝙ succes-

siue sua virtute diuersa loca tangit:pōt ergo dici animā
post mortez moueri: non quidem motu vniuoce dicto
cōmensuratiue mutādo loca:sz equiuoce dicto: virtua/
liter illa cōtangendo:vtrum vō proficiscendo ad stellā:
necesse sit pertransire mediū:questio est catholica:quā
Eodē libro eadez.q.ar ti° 2°.
vir ille perpulchre determinat.Patet autez hanc deter
minationē ijs,que Aristoteles dixit,non aduersari:quia
lz talem motuz non nouit Aristoteles:ille eis, que dixit
nō cōtradicit:cum solum locutus sit de motu corpoꝝ.
Est tamē bene verum nos talez motum non posse pro/
bare ex his,que sensibus subiacent.Sed nobis constat
pura fide:qua Plato vsus est in rebꝰ diuinis. Hierardus
vir doctissimus, ⁊ non ignarus peripathetice doctrine
compluribꝰ argumētis arbitratur omnez formā, etiaz
intellectiuā animā esse diuisibilem:atqz extendi corpo/
ris dimensione: si eniz dimensio precedat anime rece/
ptionem/ipsa extendit̄,qr recipitur in subiecto quāto:
vt Auer.inquit in libello de substātia orbis.Sinaūt di/
mensio anime receptionez sequat̄:cum anima sit pars
compositi quāti, vel imediata ratio recipiendi quātita/
tem:anima ipsa extendatur, necesse est. Qr si hec posi/
tio vera sit,dicere oportet animā post mortē remanere
extensam ea.s.extensione,quam accepit a corpore:quo
concesso, ⁊ eaz moueri ⁊ in loco esse etiaz circūscriptiue
nihil ꝓhibebit. Hanc opinionez Philoponus in his cō
mentarijs olfecit,que in libris de aīa sub Ammonij do
ctrina conscripsit.Dicit enim intellectiuā animā in cor/
pore nactam esse quādaz corporeitatez: qua ⁊ moueri,
⁊ in loco esse, ⁊ pati potest:imo ⁊ nobis apparere:vt nō
semel in corporibus mortuis spectata est. Hec positio
si vera sit,nō affirmo,vtrū defendi possit,qui vult,que/
rat:satis est nobis per multiplicez viaz nō a mēte Ari.
alienam dubitationē hoc pacto definisse.

¶ Soluitur scda questio, ⁊ determinat̄ de loco animaꝝ
post mortem. Caplm. LXXIII.

Erat scda questio de loco aiaruz post mor
tem:⁊ qs sit, ⁊ qualis. Hec eniz questio pro
magna sui pte ex his, que diximus capite
primo:definita est: naz si duplex sit locus
tm̄,aut per opationē/aut circūscriptiuꝰ per
supficiē corporis ambientis:dicemus animā post mor/
tem nulluz tenere locum: lz remaneat ens eternum, ⁊
imortale:nam lz omne qd est in loco:sit ens:non tamen
omne ens est in loco. Plato enim in Parmenide ideas
posuit,quas separatas a singularibꝰ arbitratur esse:eas
tamē nullibi statuit:nisi per indistantiaz forsitan in sin/
gularibꝰ esse dicant̄. Argumētum rei huius est, q post
mortē anima nullam habet operationez extra se nobis
apparentē.Ergo per operationē non potest esse in loco:
ipsa non est corpus fm veritatē,ergo nō est in loco cir/
cūscriptiue. Qd si dicatur, pari rōne posse dici plures
esse substātias separatas nullibi existentes:qd est cōtra
Aristotelem. Facile respondet̄ Aristotelez nō posuisse
substātias separatas preter eas,quaruz aut appet ope/
ratio:aut aliquādo apparuit:lz ergo anime opatio post
mortem nō appareat:apparuit, ⁊ talis:que dedit aiam
remanere. Posuit ⁊ animas celoꝝ, q illaruz operatio/
nes nunc, ⁊ semp apparuerint. Sin aūt dicamus aiam
esse in loco vel definitiue/si substātia sit indiuisibilis, ⁊
limitata:vt est rei veritas:vel circūscriptiue si sit corpo
rea, vel diuisibilis, vt est opinio alioꝝ:de loco eius post
mortez nō parua questio erit. Albertus in eo libro,quē
de origine anime conscripsit,cum inspexisset animaruz
locum nō esse ab Aristotele definitum/ꝓcessit auctori/
tate Socratis, Platonis, ⁊ Speusippi:Asserens aiaruz
locum esse stellaz cōparez ei corpori,in quo prefuit. In
hāc eniz venire aias asserit,bnficioꝝ hoiuz aias dicit in
illa beata vita frui ppetuo, maleficoꝝ ppetuo tristari,
miseria semp affici. Quid vō sit hec stella cōpar: libro
Tracta.3°. cap.8°.
de intellu scdo diligēter exposui. Nunc vō dicamꝰ euz
planetā de quinque erraticis esse:que in genitura hois
dñiuz assumpsit:cū eniz corpꝰ humanū virtute huiꝰ fa/
ctuz fuerit,stella virtute saltez semp illi corpori cōpar,
atqz persimilis dicet̄. Hac rōne aliqui Jouis filij dicti
sunt,alij Saturni,alij Martis,Ueneris alij, ⁊ Mercu
rij alij. Quod.s.in eoꝝ genituris Juppiter, aut Satur/
nus,aut Uenus prefuerit,virtute cuius corpꝰ humanū
compar, atqz illi persimile dicet̄. In hac cōpari stella
Plato animas creatas ante corpora tradit,descendere
vō ad corpora cōparia,que stelle similia sūt, redire vō
post mortē ad stellaz,iterūqz ⁊ ad corpora anno maxio
reuoluto/reuerti,fieri hoc vicissim tpe infinito.Albertꝰ
ergo arbitrat̄ animas nō redire ad stellaz, cū in ea non
prefuerint.Sed ꝓficisci post obitum, vt in illa sua vir/
tute fruat̄:atqz malitia tristetur, vt dicemus. ¶ Sed ꝯ
hanc opinionē occurrit nō leuis dubitatio,nam corpus
alterius hois longe est similius hois corpori prius cor/
rupto,q̄z stelle quouis modo cōpari:ergo post mortem
potius erit, vt in loco/in corpe alterius hois,q̄z in stella.
Accedit ad hec,q fieri pōt, vt corpus succedēs sit etiā
virtute stelle prioris genituz, atqz ꝯsimilibꝰ dispōnibꝰ
affectū.Ergo esse pōt locus anime post mortem prioris
corporis ipsi persimilis. Defendi potest q aliter est de
loco,aliter de subiecto alicuiꝰ forme. Locus eterne rei
non pōt esse nisi eternus, vt Aristoteles inquit libro de
T.cō.22.
celo primo,at forme eterne saltez a parte post subiectū
esse pōt tēporale,cuz nō sit simplr eterna. Anima ergo
Socratis post mortez nō potest esse in corpore Plato/
nis etiaz sibi simillimo, quia vel erit in eo, vt in loco:⁊
hoc nō:qr Platonis corpus nō est eternū,nec vt in sub/
iecto,quia nō solum regret̄ silitudo dispōnuz, si debe/
ret aia illud Platonis corpus informare, sed dispōnuz
numeralis identitas:quare restat stellaz cōparem assi/
gnari posse pro loco aie, qm̄ ei similis, ⁊ perpetua est.
Corpus aūt Platonis lz sit simile, nō tamen perpetuū.
Ex hoc apparet causa cur aia desinens informare cor/
pus Socratis,nō incipit informare corpus Platonis,
vt Candauensis deducebat,naz nō solum dispositionū
silitudo regrit̄,sed idētitas:quare lz dispōnes corporis
Platonis essent similes dispōnibꝰ corporis Socratis,
aia desinēs iformare Socratis corpus nō incipiet cor/
pus Platonis informare:cū dispōnes numero non sint
eedē in vtroqz. Qd Candauēsis nō aduertit. Hec rnsio
lz ꝓbari nō possit ex his,que nostris sensibꝰ subiacent,
nec demrone/nec ex his,que Aristo.dicit,est cōiectura/
biliter ꝓbabilis, ⁊ nō aduersat̄ his,que Ari. dicit. Has
stellas cōpares fortasse Plato in Gorgia p beatoꝝ in/
sulas intelligit, ⁊ Arist. 7° Politice, ⁊ 2° Iconomice.nā
qualibz stella solitudine aspectꝰ insula in celo iudicat̄.
Uerū mihi nō ꝯsonat, vt vnus idēqz locus sit beatoꝝ,
⁊ tristiuz:vñ nec sanctissimi viri hoc affirmāt, ꝓpterea
Platonice dōm est eā stellam beatā aiaz petere: cuius
silitudinē ex visu virtutuz, ⁊ reꝝ quas intellexit,in cor/
pore nacta est, vt in Tymeo iquit Plato. Aia.n.que se
exercuit in mercurialibꝰ, si post mortē meret̄ beatitu/
dinē:ad stellaz mercurij ꝓficiscet̄. Si exercuit se in sa/
turnijs,merēs beatā vitaz ad Saturnū ꝓficiscet̄. Que
vō praue his vsa fuerit in corpe, detrudit̄ ad iferos fm
Pla.i phedone:vl' ifra lunarē sphērā in h iferno mūdo
lugebit:q̄ res magis mihi plz:naz cū aie pares non sint:

nec locis pariter gaudebūt. Juxta ergo hęc duo aiabus assignabimus loca: prauoꝝ quidē hoium, dabimus inferos, hoc est mūdū hūc nostrū, cū nō meruerint cęlū scādere, eoꝝ vō qui pie, iusteqꝫ vixerūt, dabimus beatoꝝ insulas, cū dijs ipsas associādo: quę sunt stellę aiabus compares, nō quidē quib⁹ animę sint compares ex natura, sed ex acquisitione virtutū quib⁹ effectę sunt dignę scandere ipsū cęlum: in quo gentilitas credebat hoīes deos fieri: aut heroas. Hanc rem Aristo. 7° Politicę affirmat, cū inquit. [Multa igit̃ iustitia, multaqꝫ temperātia indigent hi: qui in optimo statu cōstitui vident̃, ꝛ in fruitione omniū rerū, quę beatos facere putant̃: veluti si qui sunt (vtpote) tradunt in beatoꝝ insulis. Qḋ si bonis Aristo. hęc loca assignauit, malis alium assignare coget̃. Alij maloꝝ aiabus tartarū dederūt locū, de quo postea, beatoꝝ vō campos elysios: nec fecerunt differētiā inter insulas beatoꝝ, ꝛ campos elysios: sed vbi sint campi hi elysij, nō leuis est qō. Nam alij in medio inferoꝝ collocarunt. vnde Uirgilius Solemqꝫ suū, sua sidera norunt. P. Etiā inqt. His demū exactis pfecto munere diue, Deuenere locos letos, ꝛ amena vireta, Fortunatoꝝ nemoꝝ, sedesqꝫ beatas, Postea dic̃, Interea videt Eneas in valle reducta: Seclusū nem⁹ ꝛ vgulta sonātia syluis Lethęūqꝫ domos placidas, vbi Eneas patris anchisę aiā reperit. Phi vt Plato elysiū nō sub terra, sꝫ insulas fortunatas in mari, vel campū in insulis posuerūt. Unde Horatius in epodo: Nos manet occeanus circūuagus arua beata: Petamus diuites ꝛ insulas, reddit vbi cererem tellus in arata quottem⁹, ꝛ imputata florēt vsqꝫ vinea. Sallustius in carminib⁹ Homeri, has eē inclytas insulas dixit: Fortasse Plini⁹
Cap.23°. de his loqt̃ sexto libro. Alij elysiū cōstituerūt in suprema regione aeris, sub lunari orbe, vbi purior aer ē. Uñ Uirgilius in sexto aeris in campis, Et Lucanus qōqꝫ pꝫ, interqꝫ lunę meatus, non illuc auro positi, nec thure sepulti perueniūt. Hic Machometes in Alcorano aias eoꝝ: qui bene ꝭm sua pręcepta vixerūt, collocauit, asserens in hoc loco eē omne voluptatis genus. Mihi aūt magis ꝯsonat Elysiū collocari in suprema aeris regione, infra cęlū: q̄ꝫ alibi, qm̄ aię nunq̄ꝫ possunt tam sublimiter beari, quin sint dijs inferiores, quo argumēto, dicerem elysiū, insulasqꝫ beatoꝝ esse in hac mūdi regione: locū vō eoꝝ, qui iniuste atqꝫ impie vixerūt, fortasse nō ab rōne in terrę imis collocarūt, vbi Plato tartarū in Gorgia statuit: ꝙ eum locū meruerint, tanq̄ꝫ omniū rerū inferiores. Zeno stoicus inferos esse asserit, nō tm̄ eundē esse pioꝝ, ꝛ impioꝝ locū: qñqdē pij sub terra quietas, ꝛ delectabiles icolunt regiones. Jmpij vō luēt pęnas, in coem voraginibus, atqꝫ tenebrosis imi locis. De Platone vō: sibi nō cōstare Eusebius Pamphilus
Cap.10° lib. 13. inquit: naꝫ in Tymęo locū beatoꝝ ponit in comparibus stellis, maloꝝ vō aias dicit in corpora aggredi ferina, in Phędone vō ꝛ Gorgia beatoꝝ animas feliciter viuere ait in insulis beatoꝝ, prauoꝝ, ipioꝝūqꝫ apud inferos ęternal'r puniri: verū melius de his postea: naꝫ cōcordiā dictoꝝ Platonis al's pertractabimus. Nunc vō illud sufficiat duplicē esse animaꝝ locum, alterū qui animab⁹ bonoꝝ assignat̃, Alterum qui aiabus maloꝝ accōmodatur. Sanctissimi doctores, quoꝝ auctoritas maior est, aiab⁹ quatuor loca assignāt, paradisū, infernum, purgatoriū, ꝛ limbū, sinum. n. habraę: qui patrū limb⁹ erat, morte sua redēptor reparauit: nec ab rōne loquūtur, nam aia a corpore quadrifariam recedit, aut omni ex parte bona: ꝛ huic paradisus ꝯuenit: aut omni ex parte praua: ꝛ huic infern⁹: aut mediocriter affecta, ꝛ huic cōuenit purgatorius: aut nulla affectiōe nec bona nec mala affecta, vt eoꝝ, qui in vtero periere aię sūt, ꝛ huic limbus cōuenit. ¶ Ego aūt quatuor hęc loca animabus assignare nō iudico eē cōtra ea, quę Aristoteles ait, nisi in vno ꝙ post mortē Aristoteles loca hęc non nisi imutabiliter perpetua animab⁹ accōmodasset, vñ posset diuisio sic accōmodari, vel aia, quę corpus desinit nulla affectiōe affecta recedit: vt pueroꝝ animę sūt eoꝝ: qui ante lucē decesserūt: ꝛ huic darem limbū: aut aliqua affectione affecta: ꝛ hęc aut oino praua desinit, ꝛ huic pessimū locum assignarem vꝫ infernū, aut tartarum, aut ferinum corpus ꝭm Platonem: aut oino recederet a corpore heroice studiosa: ꝛ tali animę assignarē cęlum, vel stellam cōparē. atqꝫ paradisū, aut mediocriter affecta desineret, ꝛ huic locum mediocrē darem. Uerū Aristoteles mediocrem hūc nō mutabilē esse, ꝛ ad tempus diceret, ꝙ post mortē anima nō possit vitia omittere: cum ipse in libris moraliū vitia deleri dicat vsu cōtrarioꝝ. At constat animas mediocriter affectas cōtrarijs actibus vti nō posse: cū carent corpore, quo, vt instrumēto vtebātur pro acquisitione virtutū. Ob hanc causā sancti doctores loco contrarij vsus posuerunt ignem: quo mediocriū animas expurgari arbitrātur. Nō ergo est ab ratione, nec cōtra ea, quę Aristoteles dixit, asserere animabus post mortē quatuor loca, nam ipsę quadrupliciter affectę corpora desinūt: ergo coniecturabil'r possumus syllogiçare quatuor esse loca. Accedit ꝙ loca dant̃ corporib⁹ pro affectu eoꝝ, leuissimis quidē supremū affectu leuitatis, grauissimis imū affectu grauitatis, mediocrib⁹ medios affectu mediaꝝ qualitatū. Ergo ꝛ in animabus pro affectuū rōne loca sunt assignāda: anima enī affectu nō aliter loco assimilatur: q̄ꝫ corpus sua qualitate. ¶ Superest ergo nūc videre locus beatoꝝ, quē nos paradisum appellam⁹: vbi est, dicamus generatim posse tradi ratiōe quis sit, nam ęterno locus ęternus cōuenit primo cęli. Ergo possum⁹ T. cō. 22.
scire beatoꝝ locum esse eternū: possumus etiam scire eum esse meliorē mundi regionē: qꝛ pręmium, ꝛ locus pręmij, ꝛ locus, ꝛ locatū debent assimilari: ergo beatorum locus debet esse optima mundi regio, qm̄ beatitudo est optima hominis dispositio. Ergo scire possumus locum talē esse cęlum. Utrum vō sit cęlum empyreū, vt sanctissimi viri dixerunt: an stellę compares aiab⁹. est supra humanū captū, ꝛ inuestigabile: qñqdem cęli empyrei nulla appareat operatio, ex qua pōt Phs illō deducere. Similiter quę stella compar animę sit, an q̄ pręfuit in genitura: an acquisitione, illa, cui anima ex actionibus similitudinē acquisiuit, an erratica, an fixa: nō est leue scire: qñqdem Hermes optimus rerū cęlestiū scriptor dixerit, nō esse aliquid in terra, quin proprium in cęlo sidus obtineat. Quare, vt peripatheticus, dicerem beatoꝝ locū esse cęlum: qḋ elysium esse Fir-
mianus libro sexto affirmauit, vt poetę loquūtur: nec Cap. 4°.
plura dicenda sunt de beatoꝝ loco: qm̄ complura alia in theologico differenda erunt. De loco vō eoꝝ hominū, qui omnino praue recesserunt, nō leuis questio est, an sit, ꝛ vbi sit. Pōponacius, ꝛ complures Platonici, q animaꝝ mortalitatē sequūtur, negarunt infernū, asserentes non esse nisi rem fictam, vt homines terrore studiose viuerēt. Unde. M. Tullius libro de natura deorum inquit, quidā totam de dijs imortalibus opinionem factam esse dixerunt ab hominibus sapientibus reipubli. causa: vt quos ratio non posset, eos ad offi-
cium religio duceret ꝛ in Catellinā inquit itaqꝫ, vt ali- Lib. 3° inuectiuaꝝ.
qua inuita formido, improbis esset posita: apud iferos

quedam illi antiqui ſupplicia impijs cōſtituta eſſe vo/
luerūt,ſtatuis etiā in Thebayde. Primus in orbe deos
Trage. 6°. Metro 3°. fecit timor horteſſa fortes:⁊ Seneca i Tragedijs. Alij
etiā imortalitatē aīe aſſerētes negarūt infernū, vt Ori/
genes ex eo ꝙ oīs pena ſiue dīna,ſiue legalis rōne emē
dationis,aut ꝓfectu virtutis adhibet. Poſt mortez aīa
ad alias virtutes ꝓficiſci non pōt, iure nulla alia pena
adhiberi ſibi debet,preter vitia:que ſecuz portat. Hac
rōne nōnulli nec beatitudinē,nec miſeriā aīe poſt mor
tez aſſignarūt preter virtutes ⁊ vitia : que in vita acqſi/
uit,⁊ poſt mortē ſeruat:naz poſt mortē ſtudioſa aīa ap/
petit vltra rōnalem appetitū nihil. Fruit ergo eo affe/
ctu,qui ex virtutib⁹,aut ex ſciētijs remanet,triſtat affe
ctu vitioꝝ:qm̄ appetit,⁊ carētia corporis exercere non
pōt : erit ergo paradiſus fruitio virtutuz, affectuſqz ex
illis derelict⁹. Infernus triſtitia vitioꝝ:quaten⁹ exequi
illa nō pōt. Ueruz de his poſtea:nos.n.ſupponimus re/
manere,animas,⁊ poſt mortē definitiue ſaltez alicubi
eſſe,ꝓbauimus locuz beatoꝝ eſſe optimū in toto mun/
do,eternū:⁊ diximus ipſuz eſſe celuz. At nūc ꝙ det ali/
quis locus cōueniēs habitationi prauaꝝ aīaꝝ, ꝓbam⁹
vtentes rōne Ariſto. 2° lib. de celo. Si alterū ꝯrioꝝ eſt
in nā,⁊ alterū dari neceſſe eſt, niſi alterū eſſet infinitū.
At ꝓbauimus dari aīabus locuz optimū cōuenientem
aīabus beatoꝝ. Ergo locū dari neceſſe eſt penitus tene/
broſum atqz prauū prauoꝝ aīab⁹ cōuenientē. Utrum
vō in hoc loco patiant animę, pena aliq̄ ſenſus, poſtea
dicemus:nunc vō ſatis nobis ſit ꝓbaſſe eſſe aliquē locū
tenebroſuz,atqz prauū maloꝝ hoīuz aīab⁹ cōueniētez:
cum quo praue animę affectu cōſimiles ſint. Qd nō di
ſplicet poetis:vñ Uirgilius in 6° facilis deſcenſus auer
ni. Juuenalis etiam inquit in 2° eſſe aliquos manes. Et
Trage. 2°. Seneca in Tragedijs quiſqz eſt placide. Ouidi⁹ in 4°
metamorphoſeos. Eſt via decliuis funeſta nubila ſaxo.
Ducit ad infernas per inita ſilentia ſedes. Rō vō Ori/
genis ſupponit infernuz eſſe penaz ſenſus quā dari aīa/
bus eſt difficile ꝓbari. Ueruz de re hac poſtea, nūc vō
ſcias argumētū nō ꝓbare nō eſſe locū cōuenientē pra/
uis hoībus. Sed ſi qd ꝓbat,ſoluz perſuadet nō eſſe lo/
cuz,vbi aīa patit penā ſenſus:de quo argumēto poſtea.
¶ De regione vō inferni,nō parua fuit apud antiquos
queſtio. Uidet.n.nō poſſe hoc tradi rōne,que ſit regio,
in quo tartarus ſit:ſolum eniz ſcire poſſumus eum eſſe
totius mūdi deteriorē locum,ſed vtrū in terra,an alibi
ſit,⁊ ſi in terra,in qua terre regiōe,nō leue eſt definire:
cuz ſciri non poſſit rōne nāli, que ſit regio terre ceteris
deterior. Coniecturabil'r tñ ijs,que Ariſto. dixit nō ad/
uerſando arbitrari poſſumus regionē in qua infernus
eſt,eſſe terre aliquā partez:ꝙ ceteris elemētis terra ſit
deterior. P̄. Beati leuiores vident,ꝙ ſpūaliores,men/
tem ad ſuperna eleuarūt. 10. ethicoꝝ. ⁊ deo cognati ſūt,
quare eis celuz cōuenire videt. Praui vō,qꝛ vitijs gra/
uiores facti, terrena inſpexerunt, ima loca, ⁊ ſubterra/
nea meruerūt. Eſt ergo infernus regio aliqua terre. Ea/
dem rōne poſſumus cōiecturabil'r exiſtimare regionē
tartareā eſſe in imis terre partib⁹ : vtpote ſimilitudine
locati ad locū:qñqdez improbi viri a celeſtibus nimis
diſtant,ꝙ cor ad terrena deflexerunt. Sunt etiaz tetri,
atqz obſcuri,cum ſemꝑ in tenebris, atqz malis ambu/
lent, ſunt deniqz frigidi, ꝙ rigore, atqz virtute priuati
ſint,que in calore ⁊ ſpiritib⁹ cōſiſtit. Simili modo cen/
trales terre ꝑtes ſunt terre:grauiſſime, atqz frigidiores
ceteris.ergo regio,que in illis eſt erit conueniens locus
aīabus impioꝝ hoīum. Quā partē poete crediderunt.
vnde Uirgilius in 6° introducēs Eneam Didonē allo/
quentē inquit. Infelix Dido verus mihi nuntius ergo:
Uenerat extinctaz,ferroqz extrema ſecutam: Funeris
heu tibi cā fui,per ſidera iuro, Et ſuperos ⁊ ſiqua fides
tellure ſub ima eſt : Inuitus regina tuo de littore ceſſi.
P̄. Seneca in Tragedijs introducit Theſeuz inuocan/ Trage. p°.
tem: Fas omne mūdi teqz dominantē precor regno ca/
paci: Teqz q̄ tota irrita queſiuit Ethna mater: Ut iura
abdita,⁊ operta terris liceat impune loqui. Ultima vō
Tragedia inquit: Nunq̄ ſtygias fert ad vmbras incli
ta virtus: Uiuite fortes nec letheos ſeua ꝑ annos, Uos
fata trahent,ſed cuz ſummas exigit horas: Conſumpta
dies iter ad ſuperos gloria pendet. Si quis ḡ tenuerit
impioꝝ aīaꝝ locū eſſe in imis terre ꝑtib⁹. Ariſto. ratio
aduerſat,nam lz ex eis,que ipſe dicit,: hoc nō ſit dicen/
dum:cōiecturabil'r dici pōt,nec ſic dicēs eis,que dixit:
aduerſabit:hacten⁹ de inferno. ¶ Sed de medio loco:
qui eſt ꝯueniens aīabus mediocriter affectis, profecto
nihil phyſice habeo,ſolum eniz cōiecturabil'r ſciri pōt
talez locum,quez noſtri purgatoriū appellant,eſſe me/
diocriter affectū,ſed quis naz ſit in mūdo locus medio/
criter affectus,nō eſt phyſice ſcibile. Hunc tamē locuz
Plato in phedone in terra conſtituit, nō qdem in imis
terre partib⁹:ſed ſub terra fortaſſe in regione ſcḋa poſt
noſtraz:⁊ in hoc expurgari aīas aſſerit,cuz inquit. Cum
peruenerint defuncti in euz locū, ad quez demon vnū/
queqz portat,primo illic iudicant qui iuſte pieqz vixe/
runt:⁊ qui ſecus. Si igit mediū comperiant in vita te/
nuiſſe,ſua quiſqz vehicula aſcendētes ad paludez per/
ueniunt acheruſiaz, ibiqz habitāt iniuriaꝝ penas dan/
tes,⁊ cum purificati ſunt,abſoluūtur,⁊ recte factoꝝ di/
gna premia reportant:hactenus Socrates. ¶ Alij me/
diuz locū poſuerūt regionē ſupremā ignis, nō quidem
mediuz eoꝝ locoꝝ:que elemētoꝝ ſunt:ſed diuz mundi
corpoꝝ:eſt eniz elemētoꝝ tenuiſſimū,⁊ etherioꝝ craſ/
ſiſſimū,eſt ⁊ mediuz luce:ergo cōueniens locus aīabus
eoꝝ:qui mediocriter vixerunt,que opinio lz nō ꝯſones
ijs,que ſancti doctores tradunt,videt magis nāli cōie/
cture cōueniens. Ueruz cum hec aſſertio humanum ca
ꝑtuz tranſcēdat,fides ſit nobis argumentū,qua Plato
vtit in rebus diuinis. Satis aūt nobis ſit cōiecturabil'r
de eo ſic diſputaſſe. Utrū vō in hoc medio loco,animę
patiant vltra penam culpe,quā poſt mortē ſeruarunt,
poſtea dicemus. ¶ De loco vō,quē tenent animę eoꝝ:
qui ante lucez pereire,quē limbum appellant,non leue
eſt diſſerere:nam aīe eiuſmodi poſt mortez nullis affe/
ctibus,nec habitibus remanent diſpoſite,ideo difficile
eſt aſſignare locuz nulla affectione affectuz talibus aīa/
bus cōuenientez:niſi extra celuz eas in vacuo, ⁊ rerum
priuatione ipſas collocabimus. Et ſi dicas extra celum
nihil eſſe,ſed ſoluz entia optimā vitam ducētia, vt Ari/ T. cō. 100.
ſtoteles inquit in libro de celo primo, dicā extra celum
nō eſſe corpora,ſed dij ſunt:qui nō dicunt extra,niſi qꝛ
non cōtinent a celo:ſed magis celum cōtinent : poſſunt
tamē eſſe animę tales,que ſunt quaſi nihil:cū nulla ꝑfe
ctione,nec imperfectione afficiuntur. Utruz cum nihil
ſcientifice de his dicere poſſim,fides argumētuz nobis
ſit,qua ponemus hunc locuz ſupra tartarū,⁊ infra pur/
gatorium. Diuidemus eniz terram in tres regiones cir/
culares,prima erit locus mediocriū animaꝝ. Secūda
eoruz,qui ante lucez periere. Tertia erit eoruz:qui im/
pie vixerunt. Quam rem,⁊ ſi non rōne naturali dicere
poſſit perhipathetícus,ſic dicendo non aduerſabit ijs,
que Ariſtoteles dixit. Illud tamē ſcientifice eſſe dictuz
ſupponamus,ꝙ talis locus in rerum natura ſit,qꝛ ⁊ lo/
catum eſt:hactenus de loco animaruz.

Soluiť ⁊ tertia.q.⁊ declaratur an sursum an deorsuz feratur anima post mortem,an motu tractus,an per se natura,vel voluntate. Cap. LXXIIII.

Post hęc tertiã qõnez nõ erit nobis difficile diluere:supponamus.n. aiab⁹ eẽ locũ stabilituz,eis quasi ꝓpriũ ⁊ nãlez silřitudine saltem affectuũ:deide dicam⁹ aias post mortez,aut moueri aut mutari ad locũ illis nãlem. Si.n.mutant ad locuz,vt magis physice arbitror: dicerem p̃mũ instans,quo aia nũc p̃mo erit in suo loco: esse p̃mũ nõ esse hois,quo nũc p̃mo homo nõ est: quuz v̓o quęriť an per dextruz vel per sinistruz transeat,pz, ꝙ ipsa subito mutať ad locuz,nõ transeũdo, nec se mouendo per mediuz:nõ enim moueť,sed in locũ mutať. At si teneať ipsaz moueri saltez definitiue loca pertrãseundo,vt alij putant, cuz in mũdo tartarus sit in imis terrę partib⁹,animę impioꝝ mouebunť deorsuz,pioꝝ v̓o sursum,cęterę v̓o aię mouebuntur pro regione loci. Utrũ v̓o post mortẽ ad locũ ei ꝓpriũ aia moueať,nã: an voluntate,an ab aliquo alio trahať. Si dicam⁹ eam nõ moueri,sz subito in locũ mutari:dicemus ipsaz nãliter mutari,ꝙ affectus sit quasi in eius naturã versus: sicut vapor sursum fertur:lz sit grauis, a stellis ⁊ a sole affect⁹ leuitate. Mutať ergo anima subito impetu sui affectus,ad eum locũ,quo impellit affectus. Huius rei exempluz est in his,qui artis alicuius habitũ nacti fuerunt:hi.n.sine cõsilio, ⁊ attẽtione,vt natura solet, quasi nãlr operanť,vt Cytharedus. Simili rõne aia affecta loci similitudine,quasi nãliter ad eũ locũ mutať:cuius similitudine afficiebať. At si ipsa motu ꝯtinuo ferať in locũ sibi nãlez:longe difficilius est determinare an impetu atq3 natura,an voluntate ferať. Ueruz dici posset impetu similitudinis loci ipsaz ferri sine ꝯsilio,atq3 pręcognitiõe,sicut assuet⁹ voluptati ilico moueť ad illam, cuz sibi ꝓponiť. Sic.n.post mortẽ impetu vitioꝝ, qb⁹ ipsa inferis persimilis est,quasi nãliter declinat ad iferos:impetu v̓o sciẽtię ⁊ virtutũ:quib⁹ ipsa superis effecta est compar,atq3 ęqualis,rapiť ad superos:nec sciri põt quãto tempore aię motus erit,quo ipsa aut sursuz, aut deorsuz rapiť,est tamẽ putãduz motũ,quo ipsa rapitur,esse velocissimũ,cum sibi mediuz nõ resistat,nisi resistẽtia priuatiua,quę est terminoꝝ incõpossibilitas. Quod motus,quo anima ipsa in suũ locũ ferť, sit ilico, atq3 velocissim⁹,sanctissimi doctores nõ negãt,qñqdez anima cum exit e corpore,nihil desit, vt ilico pręmieť, aut puniať,quare ilico ad locum vel pręmij,vel demeriti ꝓficiscať,necesse est. Sunt qui cuilibet homini pro custodia duos custodes assignarũt,bonũ geniũ:quẽ nos angeluz appellamus:⁊ maluz geniũ, quẽm dęmonẽ dicimus Platonici cacodęmonez. Alter hoiem in bonis, alter in malis persuadet hui⁹ rei nõ ignarus Plato, In apologia eius genij meminit, qui Socratẽ ꝑsuadebat, ⁊ in Theage etiã de Socratis dęmone loquẽs, ait Socratez a suo dęmone a plurimis distractũ esse. 4° v̓o de legib⁹ libro hoies,⁊ ciuitates a dęmonib⁹ regi quasi regib⁹ ꝓbat,ex eo, qa natura hois, nec se, nec ciuiles res gubernare sufficit:si.n.(vt inquit)homo oib⁹ arbitratu suo dominareť, lasciuiori superbia, iniustitiaq3 omnia replerenť:ꝑpea,vt inquit,cum hęc deus, quez sub noie Saturni colit eo libro,nõ ignoraret:non hoies, sed diuinioris,pręstantiorisq3 gñis dęmones ciuitatib⁹ nostris reges principesq3 pręfecit,⁊ hoc esse rõnabiliter factuz ostendit exẽplo nostri:qui in ouium gregibus, alioꝝq3 cicuruz armẽtis, vtpote in bobus nõ boues, ⁊ in capris non capras pręficim⁹. Sed nos ipsi genus meli⁹ dominamur. Simiľr (vt inquit) deus homines amãs genus dęmonũ generi nr̃o prestantius nobis pręfecit:qõ summa tam sua,q̃ȝ nostra facultate nostraꝝ reruz curã habeat. Ex his g̊ pz Platonez nõ modo homini duos custodes dedisse sz ciuitatib⁹,vt alter in bõis,alter in malis nos moneret. Anima g̊ cuz exit, ab altero duciť:naz si bñ vixerit,a bono ad superos mox duciť, sin autẽ iniuste, atq3 ipie in vita se gesserit, mox a malo rapiť ad inferos. Qõ his verbis plato in Phędone edocet,ferũt quẽlibet hinc illuc emigrantem ab eo dęmone, quẽ viuens sortitus fuerat,in locum quẽdaz duci,vbi opz oẽs vna collectos iudicari,ac deinde ad inferos ꝓficisci eo duci:cui mãdatũ est:vt hinc decedẽtes ad illa loca traducat. hacten⁹ Plato:Quã opionez doctissim⁹ theolog⁹ Bonauẽtura tanq̃ȝ ꝓbabilez nõ abhorret,lz nõ temere esse asserẽdaz profiteať,ꝙ Gregorius vir sanctissimus velit reproboꝝ aias seipsis moueri ad inferos. Peripathetici etiã,cum nullas substãtias pręter intelligẽtias,⁊ animas separatas cõcedant,has qdez, ꝙ eaꝝ operatio semꝑ cõstet,illas v̓o,ꝙ opatio aliqñ apparuerit:custodes nullos p̃ter rõnẽ,⁊ appetitũ in hoie posuerũt:rõnẽ quidez:quo ad bene iusteq3 viuẽduz persuadeat,appetitum v̓o,ꝙ ad impie,iniusteq3 viuẽduz impellat. Uñ ⁊ Plato ipse in phędro quasi seip̃m interpretãs, inquit [Scire opz duas in vnoquoq3 nr̃m ideas esse dominãtes,atq3 ducẽtes:quas sequimur quocũq3 ducũt. Altera quidez est ĩnata nobis voluptatuz cupiditas, altera v̓o acq̃sita opinio,optimi effectrix. Hę autẽ in nobis qñq3 ꝯsentiunt,qñq3 in sedatiõe ⁊ discordia sunt, ⁊ mõ hęc, modo altera peruincit.] hacten⁹ Plato:Quare peripathetice bonũ geniuz interpręetabimur rõnez:quę semꝑ, vt inquit Arist. p̃mo ethicoꝝ,depreca̅t ad optima : hãc Plato in Phędro appellat acq̃sitã opionez boni semꝑ effectricẽ. Maluz geniũ interpretabimur appetitũ:qui semꝑ nos rapit ad maluz:hũc appellat Plato voluptatum ĩnataz cupiditatẽ. Post mortẽ ergo aia,quę in vita secuta est appetitũ vi vitioꝝ,quę malos genios appellare possumus:rapiť ad inferos. Ui aũt virtutuz,quas sequẽs rõnez acq̃siuit, quasq3 angelos dicere possum⁹, rapiť ad superos. Si g̊ aię raptum a malis,vel a bonis dęmonib⁹ hoc pacto allegoriçabimus:ijs,quę Arist. dicit,nõ aduersamur:lz ex his,quę sensib⁹ subiacent, hęc ꝓbare nõ possumus:hactenus de motu aię.

Libro 4°. dialogoꝝ.
Libro 4°. di/ stin. 2. 4° lib°. dialogoꝝ.

Soluiť 4ª.q.⁊ decľať an aia post mortez aliq̃ cognoscat,q̃ in vita nõ cognouit,vt locũ ad quẽ ferť:⁊ pęnaz, quęcũq3 sit illa:⁊ p̃miũ qcqd sit illud. Cap. LXXV.

Magna dubitatio ẽ,an aia post mortẽ aliqd cognouerit, qõ in vita nõ apprehẽderit:vt locum,ad quẽ rapiť:⁊ an cognoscat se mouere ad illũ,⁊ postq̃ȝ peruenit,cognoscat se peruenisse:⁊ cũ exiuit e corpore, nouerit se exisse,atq3 se nõ eẽ formã alicui⁹ corporis. An vt lapis sine cognitiõe ad centrũ de cęlo ferť, ita ipsa nihil p̃ter ea:quę in vita intellexit,intelligens,exit corpus moueť ad locuz,nesciẽs vnde, ⁊ quo ferť. Si.n.aia nihil intelligit sine spẽbus acq̃sitis, ⁊ spẽs acquisitę nõ nisi a phantasmatib⁹ acquirunť. Uideť prima fronte dicẽduz ſm ea,quę Aristo.asserit, aiaz post mortẽ nihil intelligere, nisi ea,quę in vita ex phantasmatib⁹ accepit, quęq3 vi vnionis ad corp⁹ intellexit. Qua rõne nõ aliter de aia, q̃ȝ de lapide esset dicẽduz,vt eniz lapis impetu grauitatis fertur ad centrũ:nõ cognoscens se moueri,nec vnde moueť:nec quo moueť:nec se exijsse a termĩo e quo:nec accessisse ad terminũ ad quẽ:nec locum ad quez motus est:ita anima nihil vltra intelligẽs, nisi ea, quę vi vnionis intellexit

nis intellexit, impetu eoꝝ: quę acquisiuit, mouetur, non cognoscēs se moueri, nec corp⁹, e quo moueꝫ, nec locū, quo moueꝫ: nec se exisse e corpe: nec se accessisse ad locum, nec locū. Nam lꝫ sit nā cognoscitiua: ipsa intelligē nō pōt, nisi per simile: qđ est spēs rei: quā intelligit, spēz aūt nō pōt rei alicui⁹ accipe nisi vi vnionis ad corpus: in quo phātasmata sunt, in qb⁹ dum est in corpore, vl'ia sunt. Ergo post mortē ꝭm Aristo. nihil noui intelligere pōt: ꝛ si dicas nō ne cognoscit se nō esse beataꝫ: si impie vixit: ꝛ si pie, an cognoscat se esse beataꝫ, ꝛ si mediocriter, nō ne cognoscit se post morteꝫ mediocri statu viuē. Dicerē iuxta hęc, ipsa eadē specie, qua in vita cognouit se cū virtute: cognoscit post mortē se eē cū virtute: lꝫ nō apprehendat istud esse ante, istud post. Silr si nouit in vita se esse in vitijs, hanc eandeꝫ cognitionē retinēs, cognoscit post mortem se esse in vitijs: lꝫ vt dixi, nec istud ante, nec illud post apprehēdat: naꝫ nō cōpositū apprehendit in vita, sꝫ aīa vtens corpore, cui heret, apprehendit, quę iteruꝫ post mortē eadeꝫ nuō cognitiōe sine corpore est apprehēsura. nō ergo plus cognoscit locum, ad quē fertur, ꝙ prius cognoscebat. Utruꝫ licet sic dicere, esset fortasse peripathetice dicere, possemus nō aduersando ijs, quę Aristo. dicit, aliter asserere. Aīa. n. bifariā intelligi pōt, sicut bifariā est: est. n. vnita corpori: ꝛ separata. Ui ġ vnionis intelligit oīa mālia per spēs e phantasmatib⁹ accęptas: nō. n. aliter illa itelligere pōt, vi separationis, ꝛ nec nō vi eoꝝ: quę intellexit in vita: intelligere pōt, quęcūqꝫ imālia sūt, ꝛ quecūqꝫ ꝑ phātasmata intelligere nō poterat. Unde sicut mālia intellexit per spēs accęptas a phātasmatib⁹, lumine intellect⁹ agētis aiaꝫ disponēte. Sic hęc imālia intelligit per spēs accęptas ab ipsis superis substātijs lumine intell'us diuini vl'iter oēm itell'm disponēte. Est. n. imaginādu ꝫ ita aiaꝫ post mortē accipere spēs eoꝝ, quę post morteꝫ vi separationis itelligit, ab ipsis superis substātijs lumīe dīno ipsaꝫ afficiēte, ꝛ ijs, quę intellexit in vita ipsaꝫ disponētib⁹, vt duꝫ est in corpore/accipit spēs a phātasmatib⁹, lumine intellect⁹ agētis ipsaꝫ disponēte: agunt. n. phantasmata in illaꝫ tali lumine pręaffectā mere nāl'r, ꝛ itelligētię etiā spēs mere nāl'r: disponiꝫ aīa in vita lumine agentis intell'us, vt nāliter accipiat spēs a phātasmatibus, ꝛ post morteꝫ lumine diuino, vt nāl'r accipiat spēs a superis substātijs: nec tantū diuino lumine sic afficiꝫ: sed ea cognitiōe disponiꝫ, quā nacta est vi vnionis: hac eniꝫ duplici dispōne affecta. s. diuino lumīe/ꝛ cognitiōe eoꝝ: quę in vita cognouit, nāl'r reddiꝫ capax receptiōis taliuꝫ spēꝝ: quo fit vt aīa in ṗmo instāti nō esse corpis, simul muteꝫ in locū ꝓpriuꝫ: ꝛ accipiat oiuꝫ eoꝝ spēs a superis substātijs, quę apprehēdit vi sepatiōis. Quare poterim⁹ dicere aiaꝫ post mortē cognoscere locuꝫ, motum, exituꝫ, pęnaꝫ, pręmiū, vtpote vi spēꝝ: quas a superis accępit. Hoc mō aīę pueroꝝ ante lucē recedentiuꝫ etiā nōnulla post mortē cognoscere pn̄t, quę in vita nō cognouerūt. Cuꝫ ꝟo dicebaꝫ Aristoteleꝫ dicere aiaꝫ nihil intelligere nisi per spēs a phātasmatib⁹ acq̄sitas: diTereꝫ hoc esse veꝝ respectu eoꝝ/quę intelligit vi vnionis: hoc. n. modo cognoscit mālia. At de his, quę ipa apprehēdit vi separationis, dictū eius nō hꝫ locū, cuꝫ illa per spēs a phātasmatib⁹ accęptas intelligibilia nō sint. Hęc lꝫ ꝓbare nō possim ex ijs, quę nostris sensib⁹ subiacent: cōiecturabiliter ꝓbari pn̄t, ꝛ sic ꝓbans ijs, quę Aristo. dicit, nō aduersaꝫ. Qđ aūt cōiecturabil'r hęc res ꝓbari possit, declaro. Naꝫ intell's est oīa fieri. ergo aīa pōt apprehēdere taꝫ ea: quę cadunt sub sensib⁹, quę faciūt in nobis phātasmata/ꝙ ea, quę nō cadūt sub sensibus: modo possint spēs eoꝝ recipi in itellectu: at cuꝫ ea: quę nō cadūt sub sensib⁹ aliqn̄ appħendat, ꝛ nō in vita: ergo post mortē: ꝛ cum nihil itelligat sine specie, qꝛ itelligere fit per sil'e: ergo post mortem habebit spēs eoꝝ: ꝛ cum non possit illas hr̄e a phātasmatibus, ergo habebit aliūde, quare vndecūqꝫ illas habeat, rōni cōsonum est aiam post mortē oīa illa itelligē posse, quę vi separationis itelligibilia sunt. Ueꝝ hęc dr̄ia est, ꝙ Phs vult hāc cognitioneꝫ in aīa separata fieri mere nāliter, ꝛ ęqual'r in bona, ꝛ mala anima: Sancti doctores hāc fieri dicūt ex diuina ordinatiōe dei: qui omnia libere ordinat, nec ęqualiter cuncta.

¶ Soluitur 5ª dubitatio, ꝛ declaratur quo modo anima deserit corpus. Cap. LXXVI.

Erat etiā quęstio nō spernēda, qūo aīa exit e corpe, an desinat ipm iformare subito, an successiue. Prima enim frōte videꝫ subitaria hęc deanimatio: quia subitaria erat ipa aiatio: factis eniꝫ oibus dispōnibus in mā, ipsa subito corpus informabat, ġ factis oibus indispositionibus, subito deaiabit. Pro altera pte videꝫ ꝙ ipa successiue corpus deaiat: qꝛ aīa mām iformare nō desinit, nisi dispositio, qua illā iformabat, pęnitus sit corrupta: at cum corruptio dispōnuꝫ ṗ fieri repiaꝫ in ptibus a corde remotioribus, in quo fons vitę est: vt expientia docet, nam videmus in moriēte extrema ṗus frigescē: ꝛ per pteꝫ post partē donec cor frigescat, ergo aīa successiue exit corpus. Unde ꝛ Aris. ait cor esse ṗmo qđ viuit: ꝛ qđ vltimo moriꝫ. Ex quo seq̄ꝫ non esse sil'e de aiatione, ꝛ de ipsa deaiatione, naꝫ aiatio fit subito, vtpote oibus dispōnibus factis in mā, deaiatio fit successiue/vtpote oibus corruptis: causa est, q̄a maiora req̄runꝫ pro fieri: ꝙ pro ꝯseruari: ꝯseruatur enim forma in materia paucioribus, sed non fit nisi oibus factis.

¶ Soluitur 6ª. q. ꝛ declaratur an animarū omniū vnus sit cōmunis locus. Cap. LXXVII.

An aiaꝝ post mortē vnus sit cōis locus, ex his, quę diximus facile soluere possumus. Plato aliqn̄ eis oibus, ꝛ malis ꝛ bonis stellā cōparem cōeꝫ locū affert, in Tymęo bonis stellā cōpareꝫ, malis corpa assignat ferina. Albtus ꝟo ꝛ malis, ꝛ bonis cōpareꝫ stellā cōem locuꝫ pręhet, ꝙ illa sit nālis locus, cui aīa aut ex gn̄atione corpis, in quo stetit, aut ex acq̄sitiōe affect⁹, par effecta est, qn̄qdē ois planeta pōt eē bonus ꝛ malus, vt Ptolomęus dicit. Qui eiꝫ nā bonus est, malus in genitura fit ꝯfiguratione: qui ꝟo nā bonus, etiā ꝯfiguratione bonus effici pōt: ergo planeta ꝛ bonaꝝ, ꝛ malaꝝ aiarū cōis locus eē pōt. Uerū si ea, quę diximus ꝓbabilia sint, ꝓbabiliter dicere possumus locū locato sempꝫ sil'em esse. Diximus aūt aiam affectu fieri locis sil'em, veluti corpus q̄litate: quare sicut, qꝛ nō oiuꝫ corpoꝝ vna est qualitas, nō vnus est locus: ita (qꝛ nō oiuꝫ aiaꝝ vnus est affect⁹) vnus erit locus. Sicut igiꝫ corpora leuia sursum petūt, grauia deorsum: ꝛ mediocria mediū, ita aīę quę ad supna respexerūt, quasi leues ad supos, quę ad terrena q̄si graues ad inferos mouebūtur, quę ꝟo medię, ad locuꝫ medium: quare nō oium vnus locus est, sicut nō oium vnus est effectus. hęc q̄dem ꝛ si Arist. nō dixerit, nec ex his, quę sensibus subiacent, dici possint, tamē ꝯiecturabiliter dici possunt, ꝛ sic dicendo eis, quę Aristoteles dicit, nō aduersamur. ¶ Sil'i rōne diluiꝫ 6ª. q. sicut enim corpa quę diuersa loca petūt, nō eadem affectione affecta sunt, ita animę: quę diuersa loca inhabitant, eadem affectione affici possunt: Sunt tamē qui dicunt animas

post mortē omnes remanere ęquales,cum nihil nisi vi
corporis seruent eoꝝ:quę in vita acquisierūt:post mor/
tem ꝟo vi separationis oēs sunt ęquales,solū ea cogno/
scentes,quoruꝫ spēs accipiunt ⁊ superis ipsis substātys
qua ratione oēs eūdem cōem locuꝫ petere cogenť. Fa/
uent huic verba Aristo. Nā cum ꝓbasset intellectū esse
ꝑpetuum,ait post mortē eum nō reminisci,ga corrūpi/
tur ipm intelligere cōmuni itellectu deleto:quare cum
oia corrūpanť:quę vi vnionis nacta erat in vita:vel re/
manebit ociosa:vel oportet dicere vi separationis oēs
esse ęquales,⁊ oēs ęqualtier intelligere:vtpote q̄ ęqua/
liter spēs e superis acceꝑint.Sed cum de hoc diffusius
dicemus,⁊ verius:de re hac dictū sit hactenus.

¶ Soluitur 8ª.q.⁊ declaratur,An anima post mortē pa tiatur:an gaudeat. Cap̄. LXXVIII.

POst hęc de aiaꝝ pęnis ⁊ gaudys post mor/
tem agēdū:Plato Platoniciq̄ʒ ipsi taꝫ va/
rie,⁊ sibiipsis incōstanter loquunť,vt oēm
opinioneꝫ in his,quę dicit,facile sit reꝑire.
Unde in Phędone post morteꝫ aias rema
nere ęquales Plato asserit,⁊ plenas scientys,meliusq̄ʒ
res ipsas ⁊ scire,⁊ itelligere:nec de morte,qua resoluū/
tur,tristari,imo ⁊ gaudere:q̄.s.e corꝑibus,vt a carceri/
bus obscuris liberenť.Corpus enim(vt ingt)inumera
aię prębet impedimēta ꝓpter necīam eius alimoniaꝫ.
Pręterea(vt ingt)morbi hinc incidētes inuestigatōeꝫ
veritatis ipediūt:Amoribus cupiditatib⁹:Timoribus:
multiplicibusq̄ʒ imaginibus,multis deniq̄ʒ nugis nos
implet,vt verissime dicať nihil pensi vnq̄ʒ,ac veri no/
bis afferre.naꝫ ad bella,ad seditiones,ad pugnas,nihil
aliud q̄ʒ corpus multiplex,eiusq̄ʒ cupiditas ipellit. Oia
enim pecuniaꝝ grā fiūt,pecunias aūt quęrere cogimur
corꝑis grā,vsui eius iseruiētes,atq̄ʒ ita fit,vt ꝓpter hęc
oia a phię studys abstrahamur.Est ğ argᵐ Socra.quo
ꝓbat aiaꝫ a corꝑe ꝓficisci ad melius,q̄ corpus suis cu/
piditatib⁹ ad phandūꝫ nobis impedimēto sit. Scdo h̄
ꝓbat expimēto:cuꝫ ingt extremū ꝟo oium est,q̄ si gd
ab ipso ocy nobis ꝯtingat,nos ad ꝯsiderāduꝫ aligd cō/
feramus,inuestigātib⁹nobis rursus vbiq̄ʒ sese opponēs
tumultu quodaꝫ ꝑturbat aium,⁊ quasi ꝑcutiens reddit
attonitū:adeo(vt h̄ obstaculo impediti)verū ꝑspicere
nequeamus.Est ergo Socratis pᵐ expimētum,q̄ dum
corpus est solutū a curis meli⁹ veꝝ ꝑspicere possumus.
Scōm expimētū assignat,cum ingt,cęterū nobis reue/
ra demōstratū est,si quādo optamus pure aligd intelli
gere,recedere a corꝑe oportere,atq̄ʒ ipso aio res ipsas
ꝯsiderare. ¶ Ex his deducit tūc nos maxime veri noti
tiaꝫ asseq,cum mortui erimus:quo argumēto aly Pla/
tonici(vt Plotinus aias e corꝑibus solutas trāsire asse
runt ad bonū,oēsq̄ʒ remanere ęquales,ęqualr̄q̄ʒ libas)
nullo impedimēto astrictas. Hos.M.Tullius in liº de
senectute seqtur cum itroducēs Cyrū maiorē in morte
filios alloquētē,ingt:Mihi nunq̄ʒ ꝑsuaderi potui fily,
aias duꝫ in corꝑibus eēnt mortalib⁹,viuere,⁊ cum exis/
sent ex ys:emori. Nec ꝟo tum aiuꝫ eē insipiētē,cum ex
insipiēti corꝑe euasisset,sed cum omni admistione cor/
poris libatus purus,⁊ integer esse cępisset:tūc esse sapiē
teꝫ:pro qua rōne subdit.M.Tullius,Uidetis enim ni/
hil morti esse tam sile,q̄ʒ somnū:quo dormiētiuꝫ animi
maxime declarāt diuinitatē suā. Multa enim cum re/
missi ⁊ liberi sunt,futura ꝑspiciūt,ex quo intelligē qua/
les futuri sint,cuꝫ se corporis vinculis relaxauerint:ha/
ctenus.M.Tulli⁹. Ex gbus patet post mortē aias oēs
ęquales esse,ęqualr̄ bonas,q̄ oēs liberētur e corꝑibus:
gbus alię bonę:alię malę erāt. Qđ si ita sit:post morteꝫ
aiabus nulla dabitur pęna. Aly Platonici aiabus post
mortē ⁊ pęnas,⁊ p̄mia attulerūt,veruꝫ nō perēnes:sed
ad certa tēpoꝝ curricula:qđ Plato in Phędone etiam
asserit,cum ingt:Itaq̄ʒ omni auxilio destitut⁹ eousq̄ʒ ꝑ/
errat,quo ad certa tēpoꝝ curricula impleātur:⁊ loquiť
ibi Plato de aia malefici hois:quę post mortē pęnā pa
tiť in tartaro. Hāc opinionē sequēs Origenes in eā im/
pietatē dilabiť:quę dicit post nouissimū diem nullū in/
fernuꝫ reꝑiri. Auicēna etiā vir doctissimus 9º sue meta/ Cap̄.7º.
physicę,ingt,cuꝫ aia insipiētis separať a corpore:sentit
magnā ꝯtrarietateꝫ nō ex cōmunicāti inseparabili:sed
ex accn̄te extraneo. Accidēs ꝟo extraneuꝫ nō durat,nec
ꝑmanet:ex quo seqtur q̄ pęna nō sit perēnis:sed remo/
uetur paulatim quousq̄ʒ purificata aia ꝑueniat ad fęli/
citatē sibi ꝓpriā,hactenus Auicēna:ergo pęnas aiabus
attulit nō perēnes,p̄miū ꝟo perēne. In Tymęo ꝟo Pla
to pollutas aias in ferinis corporib⁹ pati asserit migra/
req̄ʒ tam diu ex altero in alterū:q̄ʒ diu ad pᵐ optimūq̄ʒ
sui habitū iaꝫ redierit. Philoponus ꝟo in his Cōmēta/
rys,quę sub Ammony doctrina cōfecit in libris de aia:
asserit aias in corꝑibus corpulētiā quādam nācisci,nō
oēs,sed eoꝝ:quoꝝ animę ad corpora nimis ꝯuersę fue/
runt,vt tyrānoꝝ,⁊ maloꝝ iudicum:⁊ has tam diu pati
asserit,q̄ʒ diu e corpulētia purificanť:quā purificatiōeꝫ
igne fieri credidit:nec ęqualē oibus,sed in aligbus ma
gis,⁊ in aligb⁹ minus pro rōne maioris vel minoris cor
pulētię. Sed gd Aris.diceret,nō est leue differere. Ipse
enim dubio ꝓcul aias post mortē remanere nō dubita
uit. Uideť aūt dicere in morte ipsas amittere oia bona,
⁊ naturę,⁊ aię,⁊ fortunę,vt 3º Ethic̄.dicit,⁊ etiā oia ma
la:q̄ gdeꝫ amittat sciētias:p̄mo de aia aptissime tradit, T.c.66.
cum ingt,⁊ intelligere igiť,⁊ cōsiderare marcescūt alio
q̊dā interius corrupto. Probauerat enim ꝓximo textu
intellectū nō corrūpi,ꝓpterea subdit:ipm aūt.s.intelle/
ctū corrūpi ipossibile est. Et dixit marcescere intelligē,
⁊ ꝯsiderare,ga tam sciētias ⁊ artes practicas,quas per
ītelligere itelligit,q̄ʒ sciētias speculatiuas,quas per ꝯsi/
derare intelligit,in morte deꝑdi autumat. Unde ⁊ in 3º
de aia,cum accepisset tanq̄ʒ verū itellectiuā aiaꝫ rema/
nere post mortē,subdit nō reminiscimur aūt,ga h̄ qui/
dem.s.itellectus est gd impassibile,⁊ ꝑpetuū:naꝫ passi/
uus itellectus corruptibilis est,et sine h̄ nihil intelligit.
Aris.ergo vult in morte ⁊ sciētias,⁊ artes,⁊ gcgd itelle/
xit aia:aboleri. Aut igiť hoc dicit,ga arbitrať intellectū
esse vnū numero in oibus(vt Auer̄.exposuit)⁊ h̄ nō:qr
(vt Pōpon̄.ingt)hęc opinio demr̄atione physica refu
tari pōt,⁊ est ꝯtra Ari. Aut Aris.hoc dicit,ga itellectiua
aia aboleť:vt arbitratur Pōpon̄.⁊ patet q̄ nō:cuꝫ cla/
rissime Arist.in his textibus supponat intellectū imor/
taleꝫ esse,⁊ declarat nō obstāte illius imortalitate nihil
ipm intelligere post mortē. Ergo opꝫ dicere aiam post
mortem eoꝝ,quę inuita sciuit,pęnitus amittere,⁊ nihil
post morteꝫ itelligere:qđ nō arbitror,nam sic ociosa re/
maneret. Aut dōm est illā intelligere per spēs innatas,
vt Platonici asserūt:qđ nō arbitror,ga vbiq̄ʒ hāc opi/
nionē refutauit. Aut opꝫ dicere aiam post mortē intelli
gere per spēs a supis substātys ꝓductas diuino lumine
aiam ad illaꝝ receptioneꝫ disponēte:qđ lꝫ pro parte sit
verum:tn̄ Aris.nullibi exposuit:nec videť posse assere/
re,nam tūc frustra corꝑi anima fuisset vnita:cum nihil
ex vnione boni,aut mali reportaret. P̃. Qr non rema/
neāt virtutes,aut vitia:ex eo patet,ga hęc aię isunt me/
diante appetitu sensitiuo:qui in morte aboletur. Quare
quid Arist.velit,nō leuis quęstio est:ꝓpterea p̄mo dis/
ferēdum erit ƒm Aristo.an sciētię ⁊ artes,⁊ practicę fa/

cultates post mortē remaneant in aīa. Scđo an vtutes, ⁊ vitia. Tertio de pena, ⁊ gaudio aīarum: nec expecta a me itelligē, quę Ari. dixit: aut quę ex sensibilib⁹ demr̄ari possint. Dicam ĝ vel ꝯiecturabilr̄ ꝑsuadēdo, vel eis, quę Arist. dixit, nō ꝯdicēdo. Dicamus ĝ scire ⁊ intelligē bifariaꝫ accipi posse, vel vt fit per spēs repñtatiuas reruꝫ quę intelligunt̄ simplr̄, vel vt fit per spēs repñtatiuas rerum quę itelligunt̄ in ipsis phātasmatib⁹. Aīa. n. duꝫ est in corpe, ⁊ dum est ex̄ corpus, semp̄ itelligit per sīle: qđ simile Ari. spēm, ⁊ Plato ideam, ⁊ Themistius noesem. i. notionem appellat. Talis aūt spēs pōt repñtare ipm̄ itelligibile māle, bifariā: aut simplr̄, quatenus est in suis singularibus simplr̄: in q̄bus vlīa esse habentur simplr̄: aut quatenus vle ipm̄, qđ itelligit̄, est in singulari phātasiato: qđ, dr̄ phātasma. Aīa ergo dum est in corpe: intelligit per spēs: verū per illas intelligit vlīa in phātasmatibus: vtrum vo cum itelligit vniuersalia in phātasmatibus, intelligat phātasmata, erit alia. q. Fortasse enim tūc illa nō itelligit: sed reflexe postea intelligit: vnde sicut visus ꝑcipit colores in pariete: parietem nō ꝑcipiēdo: ita itellectus per tales spēs vlīa in phātasmatibus apprębēdit, ⁊ pro tūc phātasmata nō itelligit: quare vt visus ꝑcipe nō potest colores, nisi cōuertat se ad parietem: sic oīa in corpe non pōt ꝑcipe vlīa nisi cōuertat se ad phātasmata: lꝫ pro tunc illa nō percepit: vt dictū est: ex quo seq̄tur aīam in corpe itelligere per cōuersionez ad phātasmata: At anima post obitū itelligit etiaꝫ per easdē spēs in ipsa reseruatas: nō tamē, vt repsentāt vlīa in phātasmatibus: sed vt repsentāt vlīa simpliciter: quo argumēto fit: vt ipa lꝫ per spēs itelligat: tñ nō per itelligere ꝯuersum ad phātasmata. Corrūpatur enim itellectus cōmunis. s. dianoeticus: in quo phantasmata sunt: ex his dicere possumus in morte aīam amittere oēs sciētias, ⁊ artes, ⁊ nihil scire sciētia: qua sciebat in corpe: vtpote per cōuersionē ad phātasmata. Huius enim nihil reminiscit̄: quoniā corrūpit̄ cōmunis itellectus: sine quo per talem modū sciendi nihil scit. At post mortē bñ scit, ⁊ intelligit ⁊ practice ⁊ theoretice, nō per cōuersionem ad phātasmata: sed per spēs seruatas: quę repsentāt res simplr̄ in se. Talē enim sciētiaꝫ post mortem remanere, nullibi Aristo. negauit. ⁊ ꝙ ita sit, ꝓbat̄: nam scire est per se per spēs in se: ⁊ per accidēs per cōuersionē ad phātasmata: vtpote nexu virtutū, vt dictuꝫ est: sed eo qđ per accidēs aię cōpetit, remoto: non debet remoueri: qđ per se sibi cōpetit: ergo cum itelligere per spēs simplr̄ rerum repsentatiuas animę per se cōpetit: nō debet ab ea deleri: per hoc quod ipa nō cōuertit̄ ad phātasmata: quoniā hoc per accidēs sibi cōpetit. Non ergo marcescūt itelligere ⁊ scire simplr̄, sed vt cōuersitia sunt: Hactenus de sciētijs: post hęc de virtutib⁹ ⁊ vitijs an remaneāt in ea, disserēduꝫ est. Dicēduꝫ itaq̄, vt Aristo. inquit in lib. magnorum moralia, ꝙ qui vult dicere q̄d sit vtus: scire expedit, quę nam demuꝫ in aīa procreentur: sunt aūt hęc hꝰ, affectus, potētię, ⁊ habitus: affectus sunt ira, metus, odiuꝫ, cupido, liuor, miseratio: talia comitari cōsueuerūt ęgritudo et voluptas: potentię aūt, q̄bus affici dicimur, vtpote, vnde possumus excandescere, ęgrescere, miserescere, ⁊ alia hꝰ: at habit⁹ sunt, vnde hęc habemus bene, vel male, sicut ad excādescēduꝫ. Si nāq̄ supra modum iracūde: male in ira habemus. Sin in q̄bus expedit, prorsus ad iraꝫ nō cōmouemur: ita quoq̄ male in ira habem⁹. Mediocriter itaq̄ habēdo, vt neq̄ supra modū cōmoueamur: neq̄ ꝓrsus simus incōmobiles. Tum si ita habemus: recte affecti sumus: ⁊ in cęteris id genus sīlr̄: hactenus Arist. verū vt in p̄mo de aīa dr̄, affectus, circa quorum mediocritates est virtus, cōmunes passiones animę, ⁊ corpis sunt: nec aię insunt nisi ꝓpter corpus. Potētię vo ⁊ habitus aię passiones sunt: nec insunt corpi, nisi ꝓpter animā: veruꝫ potētię sine corpe animę insunt: cum fluant ab essentia animę, quę simul est rōnalis, ⁊ sensitiua. Habitus autē animę inesse nō possunt sine corpe, quoniā nō acq̄rūtur illi, nisi ex frequētatis actibus: qui sine corpe non sunt. Rursus potētię insunt animę ⁊ post corpus, si aīa esset ante: habitus vo animę relinquūtur post vnionem ad corpus: antea vo inesse nō possunt. ¶ Ex his apparet post morteꝫ habit⁹ remanere: q̄a lꝫ sine appetitu animę acquiri nō possint: postq̄ acq̄siti sunt, aboleto appetitu remanere pñt, veluti corrupto cōmuni itellectu sciētię rerū simpliciter remanere possunt. nec hoc ab rōne est, nam habitus sunt ꝑfectiones potētiarum: quare cum post morteꝫ remaneāt potētię ⁊ habitus, qui sunt potētiarū ꝑfectiones: remanere ꝓhibebit nihil. P. Sensitiuus appetitus duplex est fluens ab aīa: quatenus est sensitiua. Est enim in hoīe vna aīa, quę est simul rōnalis, ⁊ sensitiua, ⁊ hic appetitus est aptitudo quędā: qua anima rōnalis est apta nata tēdere ad ea, quę sensus sunt: saltem in eo ꝙ sensitiua est: ⁊ hic remanet post mortē: cum non ex corpe animę insit: sed quo illa est sensitiua: huius appetitus sunt oēs affectus, nō quidē potētiales, sed aptitudinales. Est ⁊ alter appetitus, qui est quędā potentia cōis animę ⁊ corpi inexistēs cōposito ꝓpter cōplexionez, ⁊ hic nō remanet post mortē: cum nō remaneat cōplexio: virtute cuius cōposito inest: ⁊ huius sunt affect⁹ potētiales, ex quo patet habit⁹ esse ꝑfectiones vtriusq̄ appetitus. Pōt ergo dici vtutes ⁊ vitia remanere, Tuꝫ quia sunt potētiarum ꝑfectiones, Tum q̄a remanet alter appetitus: cuius etiā actus sunt. Et lꝫ corrūperet̄ appetitus potētialis: ille nō facit ad cōseruationē habituuꝫ, sed ad acq̄sitionē. Hāc nostrā opinionē approbat Magnus Albertus Phus ꝑipatheticus nō obscurus eo li° queꝫ de origine animę cōscripsit: nec auc̄te ꝓpria. Sed Isaac ꝑipathetici, qui auc̄te Cōcinne Phi, ⁊ Archelai, asserit non corporum delectationes remanere in aīa separata: sed potius illis similes: hoc est nō manēt affectus: sed affectuū habitus: ⁊ exēplo hoc ostēdit, sicut in artifice, qui caret materia, ⁊ instrumētis, manet habitus, et formę similes ijs: quę per instrumēta exercuit. Cuꝫ igit̄ anima sit corpis ꝑfectio, vt motor, ⁊ vt substātia: et per potētias moueat corpus: cum in ipsa post morteꝫ potētię remaneant: in potētijs, ⁊ in ipsa remanebūt habitus ipsam ad eas actiones inclinātes, quas in corpore exercuit, veluti i nauclero nauis imaginatio remanet, postq̄ a naui exiuit. ¶ Ex his apparet quid heroica virtus sit, quidue imanitas, de q̄bus Arist. loq̄tur 7° Ethicorum. (De heroica virtute.) Cum enim itellectiua aīa sit simul rōnalis, et irrationalis: nā vna est, quę simul est sensitiua, ⁊ intellectiua, ipa duplici rōne nascitur sibiipsi rebellis, ⁊ vt est actus corporis: virtute cuius nascitur appetitus sensitiuus potentialis, ⁊ virtute qua sensitiua, ⁊ irrōnalis est. Quo enim ipa est actus corporis, ⁊ est sensitiua: nascitur irrationalis sibi, vt rationali repugnās. Quo vo est ifima substātiarum separatarū, ⁊ intellectiua: nascitur, siue facta est rationalis sibi repugnans quatenus sensitiua. Est ergo heroica virtus habitus in aīa acq̄situs, quo ipsa vt sensitiua est, nō potest nisi bene appetere, ⁊ id soluꝫ, qđ recta ratio dictat. Hoc eniꝫ habitu anima tota effecta est intellectualis, hoc habitu ab omni imanitate purificata est, hoc habitu nihil in ea est, nisi qđ ipsam ad bonuꝫ ⁊ rectuꝫ cōmoueat. Hāc Plato (vt arbitror) in Euthy-

phrone sanctitatem appellauit,ꝛ eum:qui hūc habituz
habet,sanctum:hac ratione eum sanctū esse dicit,quem
dij amāt:ꝛ qui dijs est amicus.Arist.aūt heroicam vir-
tutem hāc appellat,ꝙ hō hac virtute fiat heroa:quem
gētilitas in deum verti credebat:veruz,vt Plutarchus
inqt,hac virtute nō homo corporeus,sed anima heroa
fit:quasi īter deos ꝯnumerāda. Est tamē(vt arbitror)
differētia inter Platonem,ꝛ Arist.ꝙ Aristo.arbitretur
aīam virtutem hāc posse assequi ex puris naturalibus,
subtracta gratia gratū faciēte,siue omni particulari in-
fluentia:quam ipe nō cognouit. Plato Ꝟo in Menone
ꝓpe finem nec hāc nec virtutē vllam arbitratur ipam
aīam assequi posse,aut doctrina,aut natura,nisi diuina
sorte influxa: quam diuinā sortem catholici grām gra-
tuz faciētem appellāt. Immanitas Ꝟo est habitus,quo
anima nō elicit nisi ꝯtra rationem:nec alia nisi,quę ap-
petitus sensitiuus vterqꝫ dictat,hoc habitu aīa nō agit,
nisi ꝯtra rōnem:ꝛ si quid ratione agit,nō nisi casu agit,
aut vi:hō habitu anima effecta est tota sensitiua atqꝫ ir-
rationalis:hoc habitu Pithagoras dicebat animaz mi-
grare in ferinum corpus,hominēqꝫ cuius ipsa est,con-
uerti in beluam. Et quoniā hoc habitu homo immanis
fit,ipsum immanitatē Arist.appellat:Plato Ꝟo in Eu-
thyphrone ꝓphanitatez:ꝛ eum:qui hūc habet,propha-
num:hūc esse ait,quem oēs dij oderint,qbus ꝑspicuum
est ꝛ virtutes,ꝛ vitia post mortem remanere,ꝛ nō soluz
humanas,sed diuinas. Qꝛ igiť morales habitus rema-
neāt:dictuz sit hactenus. ❡ Restat nūc disserere si aīa
post mortē pęnam,ꝛ gaudiū subeat ſm Aristo. Respō-
dēt post mortez animas nō aliter pati aut gaudere,nisi
eo modo,quo sanctus et studiosus essentialiter gaudet,
ꝛ ꝓphanus,immanis,ꝛ flagitiosus eēntialiter languet.
Cap.14. Est enim(vt Pompoñ.inquit) duplex pęna eēntialis,
quaz pęnam culpe appellāt,ꝛ accidētalis,vt afflictiua:
qua punitur flagrosus.Dicūt ergo post mortem ꝓpha-
noꝝ hominum animas pati pęnas,sed nō nisi culpę:nō
aūt accidētales. Sāctum Ꝟo non pręmiari nec gaude-
re,nisi pręmio atqꝫ gaudio essentiali:qō est virtus ipsa,
ꝛ illius delectatio. Uirtutes eniz mirabiles delectatio-
nes nobis efficiūt.Ex his dicūt bonum nō remanere ir-
remuneratuz,qa pręmio virtutis essentialiter pręmia-
tur:nec remanere tristem,cuz studiosa delectatione aīa
gaudeat:a qua virtus nō absoluitur. Nec maluz quoqꝫ
impunituz,nam pęna essentiali:scilz culpę ꝓphani ani-
ma punitur,patiturqꝫ tristitiā,quę vitia comitať. Ultra
ergo ea,quę anima in vita reportat,nihil nec mali nec
boni:nec pręmij,nec doloris animā habere dicunt:ꝛ de
fęlicitate cōtemplatiua nihil vltra:nisi qō in vita lucra-
ta est.Ego Ꝟo triplicem pęnam distinguo,culpę videlz:
quam essentialez appellat Pompoñ.quę nō est nisi vi-
tium ipsuz:qō in culpa est.Alia est pęna dāni:qua flagi-
tiosus aliquo sibi bono propter vitium priuatur. Est ꝛ
tertia pęna sensus: qua flagitiosus patiť afflictiue. Qꝛ
igitur anima post mortem pęnam culpę patiatur,nemo
debet dubitare,quoniā post mortē remanent habitus,
ꝛ virtutes,ꝛ vitia:sed cum pęna culpę eēntialiter nō sit
nisi ipsum vitium:qō in culpa est:iure anima prophani
hāc pęnam patiať,necesse est. Simili ratione,ꝛ ꝙ ani-
ma pręmietur post mortē essentiali pręmio:qō est ipsa
virtus:ꝛ ipsi cōcedunt,ꝛ nos probamus ex eo:quia vir-
tus ipa,ꝛ humana,ꝛ diuina remanet,quod est eēntiale
ipsum pręmium. Qꝛ Ꝟo prophani anima post mortem
pęnaz dāni patiatur,dupliciter declaratur.pmo ꝙ hęc
virtute vtraqꝫ quę ſm eos est summuz bonum:priuata
est propter vitia,ergo patitur pęnam dāni,quę non est
aliud nisi alicuius boni priuatio,vnde quia hęc anima
est summo bono,qō apud ipsos est virtus,ꝓuata,vide-
tur pati pęnam maximi dāni. Pręterea ſm veritatem
etiam ꝑipatheticam:vt superius declarauimus.Anima
ꝓphani patitur pęnam maioris dāni qꝫ sit virtutis pri-
uatio:nam patitur ꝓuationem beatitudinis,quę intelle
ctione dei:quę est ipe deus. Priuať ergo hęc anima du-
plici bono ꝛ virtute,ꝛ diuina ipa cognitione,quare non
solum pęnam culpę patitur:sed maximi,ꝛ supmi dāni:
huiusqꝫ hęc ꝑipatheticus nō negaret. Utruz Ꝟo patia-
tur pęnaz sensus:hoc est pęnam afflictiuā vltra has pę-
nas:Albert⁹ vir doctissimus libro de animę origine as-
serit ſm Aris.illic esse pęnam sensus quasi ęquiuoce di-
ctam. Nō enim ibi pōt esse sensus corporeus,materia-
lis vniuoce dictus cum sensu brutorū:cum amiserit or-
ganum.Erit ergo sensus ęquiuoce:quo anima tristatur,
cum aliquid appetit,qō exequi nō potest.Anima enim
prophani detinēs habituz luxurię,appetit ex illo habi-
tu in corpore esse principiū,quo corpus vtatur luxuria:
At cum defectu corporis ꝓncipiū esse nō possit,iure tri-
stať. Hęc ergo tristitia animastica est pęna sensus ęqui-
uoce dicta. Hac rōne nos de pęna afflictiua solebam⁹
distinguere:quoniaz alia est corꝑea:qua corpora a cor-
poribus pati solent:ꝛ hęc diciť pęna sensus vniuoce di-
cta:ꝛ hac pęna Arist.nō diceret animaz ꝓphani affligi:
cum careat ꝛ sensibus,ꝛ corꝑe. Alia est pęna afflictiua
animastica,quę ꝓpria est animę. Hac aīa ex vitijs affli-
giť,ꝛ sibiipsi displicet: diciturqꝫ pęna sensus ęquiuoce
dicta:hac Aristo.diceret affligi et corꝑa,ꝛ animas,quę
ex corꝑibus oꝑationes habēt. Nō enim hac pęna intel-
ligētias pati assereret Aristo.cum illę sint extremaliter
intellectuales,Animę aūt humanę etsi sint intellectiuę:
qa sunt quasi medię inter extremaliter ītellectus,ꝛ cor-
pora:ideo aīastica passione affligi possunt:quę est pęna
sensus ęquiuoce dicta. Qꝛ hęc sint bene,ꝛ ꝑipathetice di-
cta,ꝓbamus:pmo,qa est aliquod extremum,quod pę-
naz sensus nō patiť nec vniuoce,nec ęquiuoce ſm Ari.
vtpote hę substātię,quę mouent stellę:quęqꝫ quia sunt
puri ītellect⁹ nec vniuoce,nec ęquiuoce pęna sensus af-
fligi possunt:est ꝛ aliud extremuz,qō vtraqꝫ pęna affli-
gi pōt,vt animalia,ergo si natura ꝓcedit ordinate:erit
medium(vtpote anima humana:quę est inter hęc me-
dia:quę pęnā sensus subire poterit ęquiuoce dictaz)nō
quidez corpoream,sed animasticā. P.Aristo,in substā-
tijs separatis posuit gaudiū. Dicit enim deuz 10° Ethi- T.c.39.
coꝝ.gaudere optimo,ꝛ cognatissimo.12° Ꝟo libro pmę
philosophię,ostēdit substātias supernas summoꝑe de-
lectari,ꝙ intelligētia sit optimum ꝛ delectabilissimuz.
Unde Auerroes auctoritate Alexādri inquit,ꝛ Alexā- Eodē cō.
der dicit ꝙ nō est intelligēduz per voluptatē:volupta-
tem cōsequētem passionem:quę opponitur sensuali tri-
stitię. Uoluptas enim quę est in intellectu nō est passio:
neqꝫ habet oppositū:cum ista cōprehēsio nō oppona-
tur ignorātię. Uoluptas enim ita ꝯseqtur cōprehensio-
nem sicut vmbra corpus. Si igitur aliqua cōprehensio
est:quę nulluz oppositum habet,ꝛ nunqꝫ est in potētia:
tūc cōprehēdenti nunqꝫ accidit dolor ꝓpter defectum
cōprehēsionis:hactenus Aueř. ❡ Ex his apparet in hu-
mana anima posse esse duplicez dolorem,atqꝫ duplicē
tristitiam:ꝛ per ꝯsequēs pęnam sensus ęquiuoce dupli-
cem. Alteram:quę sequiť ignorātiam. Alteram:quę se-
quitur vitium. Prima cōpetit sibi quatenus est res ītel
lectiua. Secūda quatenus est res media iter pure intel-
lectualia:ꝛ pure materialia,nec pęna ista est vitiū essen
tialiter,sed sequēs vitiuz vt vmbra corpus. Albtus Ꝟo
dicebat

dicebat hāc pęnam sequi carētiam actionis vitiosę. Cum
enim aia per habitum desideret exercere vitium: qđ exer
cere non pōt carētia corporis, iure tristatur pęna hac: quę
sequit̃ carētiam actionis ſm vitium. Pęna ꝟo pͦ non est
ignorātia, sed sequens ignorātiam. Unde (vt fruitio) qua
deus fruitur optimo, nō est itellectio, sed fruitio, quā Ari.
aliquādo delectationez, aliquādo voluptatē appellat: ita
tristitia, quę sequit̃ ignorātiaz: nō est ipsa ignorātia: sed se
quēs ignorātiaz. Aia ergo separata a nostro corpore sicut
bifariam delectatur delectatione. s. sequēte opationez ſm
ꝟtutem, quę dicitur animastica delectatio: ꝛ delectatione
sequente beatitudinez: quę est fruitio optimi: sic bifariam
pęna affligi potest: pęna quę sequit̃ ignorātiaz: ꝛ pęna sen
sus ęquiuoce: quę sequit̃ vitia: quęq̃ dicit̃ animastica. Er
go impioꝝ animę ꝛ pęnam culpę, ꝛ pęnam vtriusq̃ dāni:
ꝛ pęnam sensus saltem animastica: quę ęquiuoce dicitur,
patiātur: necesse est. Pęnam ꝟo sensus vniuoce dictaz ex
T.c.64 cludit Arist. ab his aiabus p̃mo de aia libro, Cum inquit.
dicere autem irasci aiam simile est: ꝛ si aliquis dicat eam
texere vel ędificare. Illic enim Aristo. ab anima excludit
tristitiam, męluz, iram: ꝛ id genus, ꝙ sint cōmunes animę
ꝛ corporis passiones. Non aūt excludit intellectualē tristi
tiam ꝛ animasticā: quādoqdem operationes ſm virtutes
nobis efficere mirabiles delectationes, ꝛ animę ipsi dicat
in libro Ethicoꝝ: quę delectationes nō sunt corporeę: sed
animasticę: similiter speculatio etiam facit maximam de
lectationem: quę nec est corporea: nec animastica: sed itel
lectualis. Ergo oportet ſm Arist. ꝯcedere pęnam anima
sticam, ꝛ pęnam intellectiuā, ꝛ pęnaz corporeā. Sed quę
res an pęna sequēs ignorātiam: ꝛ sequēs vitia, sit pęna dā
ni: ꝛ si est: tūc pęna dāni nō differt a pęna sensus ęquiuoce
dicta. Respōdeo ignorātiaz posse bifariā ꝯsiderari. Uno
modo, vt est priuatio boni: ꝛ sic tristitia sequens ignoran
tiam sub hac ratione, est pęna dāni. Alio modo vt ignorā
tia ponit aliquid in subiecto: vtputa aptitudinez, vel quic
quid illud sit: ꝛ sic tristitia sequens ignorātiaz nō est pęna
dāni. Sed sequens illud positiuuz: qđ ignorātia poneret.
Melius hęc distinctio dep̃hēditur in vitio: nam vitiū po
test bifariaz ꝯsiderari. Uno modo (vt est priuatio boni)
scilꝫ virtutis: ꝛ sic tristitia sequens vitium sic cōsideratuz
est pęna dāni. Alio modo, vt vitium est habitus aliquid
ponens in anima: ꝛ sic tristitia sequēs est pęna sensus ani
liͦ. 5. Satyra. 13ͦ. mastica, siue ęquiuoce dicta. Hāc Iuuenalis aquinas ap
pellat displicētiam, cuz inquit Exemplo quodcūq̃ malo
cōmittitur: ipsi displicet auctori. Prima est hęc vltro ꝙ
se iudice nemo nocens absoluitur: ꝛ relique. M. ꝟo Tul
lius pro Milone inquit, ꝛ pęnaz semper ante oculos ver
sari putent, qui peccauerint. Sed ambigeret fortasse quis
piam contra ea, quę dicit Albertus. Dicebat enim pęnam
sequi vitia, quatenus inclinatur ad vitiosas operationes,
quas exequi non potens vitiosus, affligitur: nam pari ra
tione virtutes relictę in anima inclināt ad opationes ſm
virtutes, vt dicit Aristo. ergo cum eas exequi nō possit ca
rentia corporis, iure virtutes vidētur afflictiuę. Potest di
ci ꝙ virtus non inclinat ad actionem, nisi vt inclinatio re
gulatur a rōne. Uitium ꝟo inclinat p̃ter rōnem: ꝛ qꝛ post
mortem ratio nō dictat executionem: cum illa nō sit cōue
niens: virtutes nō inclinabūt: sed cōuersę sunt in ornamē
ta aię: ꝛ disponēt eam pro beatitudine contēplatiua: vt su
perius diximus: vbi declarauimus cognitionē dei intuiti
uam in anima fieri nō posse: nisi sit per virtutes: ꝛ potissi
mum per heroicam eleuata: ergo post mortez virtutes nō
frustra remanent: ꝛ nō affligūt animā inclinādo illam ad
actiones: At vitia cōtra inclinando affligunt, et impediūt
animā pro beatitudine recipiēda, hucusq̃ peripatheticus

potest loqui. Sed vtruz aię ꝓphanoꝝ possint affligi pęna
sensus illata ab aliquo corpore: vt sāctissimi Doctores as
serūt: ꝛ Plato cōpluribus locis affirmat: p̃ma frōte Arist.
ex his quę scripsit, negaret: qñquidē igneum illud corpus
agere nō potest, nisi per cōtactum: vt in libris de gñatio
ne asseruit. At cōstat corpus spūm tāgere non posse: ꝙ ea
sese tāgant: quoꝝ vltima simul sunt, vt libro Physic. 5ͦ as
seruit. P̃. Ea solū agere ꝛ pati possunt: quorum est cōmu
nis materia: vt de gñatione liͦ tradit. At corporaliū ꝛ spi
ritualiū cōmunis materia nō est, vt libro Metaᶜᶜ xjͦ scri
bit. P̃. Anima, vt aia, a corpore nō patit̃ nisi inquātuz re
cipit ab illo spēm: per quaz ipm cognoscit, vt scribit 3ͦ de
aia: quare si ignis ageret in animaz: anima ab illo patiēdo
soluz eum cognosceret. Hāc positionez Firmianus tenet, liͦ 7. ca. 21.
cum inquit: animę cum in se nihil habeāt soliduz ꝛ cōtra
ctabile, a solidis ꝛ corpalibus nullā vim pati possunt: sed
quia in solis spiritibus viuunt, a solo deo tractabiles sunt:
cui virtus ꝛ substātia spiritalis est. Sed tamē docent nos
sanctę lrē quēadmodum pęnas impij sint laturi: naz quia
peccata in corpibus cōtraxerūt: rursus carne induētur, vt
in corpibus piaculū soluāt: hactenus Firmianus. Tertul
lianus quoq̃ in Apologetico idem asserit. Auicē. pipathe Cap 46
ticus 9ͦ libro suę Metaᶜᶜ ait aias impioꝝ cremari, quate
nus app̃hēdunt ignem sub rōne discōueniētis: veluti qui
somniat aliquādo phantastice in somno app̃hendēs aliqđ
sub rōne terribilis maiori cruciatu exardet, q̃ si in vigilia
ex p̃sentia eiusdem cruciaret̃. Sed, vt diximus, fides no
bis sit argumētuz: qua Plato semp in diuinis rebus vsus
est. Cuz enim res diuinę sensibus nō subiacēt, p̃cepit Pla
to in Tymęo, vt vteremur maioꝝ auctoritate: quare cuz
nulla sit auctoritas maior, q̃ sanctissimoꝝ doctorum: qui
christianā veritatem sanguine, ꝛ miraculis cōfirmarūt: ex
horuz auctoritate credere debemus aias ꝓphanoꝝ homi
nuz pati etiā ab aliquo corporeo: vtpote ab igne, qui pro
prie ſm medicos, est magis expurgatiuus, et separatiuus
cęteris ęlemētis. Dicamus ergo animā, vt aia est, quadri
fariam esse illimitataz. Uno modo ſm locum, ꝙ. s. vt aia
est, nulli loco sit astricta: quēadmoduz superius diximus.
Alio modo ſm opationez, quoniā vt aia potest opari vbi
vult, ꝛ nō solum in hoc loco. Tertio est illimitata ſm gra
dum ꝑfectionis: quoniā, vt aia debet pręesse vniuersę na
turę corporeę, ꝛ nulli corpori esse submissa. Quarto est il
limitata ſm app̃hēsionem: quoniā est apta app̃hēdere bo
num ꝛ malū: bonum quidē, vt bonum: ꝛ malū, vt maluz.
Nō tamē, vt aia app̃hendit bonum, vt malū: vel malum,
vt bonū. Sāctissimus ergo vir Thomas ignem infernuz
quadrupliciter pęnā inferre aię asserit. Primo inquātum liͦ 4ͦ cōtra Gent. cap. 90ͦ. ꝛ quoli. 2ͦ. ꝛ 3ͦ. Et in questiōib9 disputatis đ aia, q. 21.
ab ea aufert illimitationē loci: ꝛ hoc illam detinēdo, vt ne
possit alia loca petere: quę sua natura petere apta est. Se
cūdo auferendo illimitationē in operādo: quoniā facit vt
nō vbi vult opetur: quēadmodū ſm eius nām operatiua
est. Tertio auferēdo illimitationē app̃hendēdi: quoniam
cōpellit, vt aia ignem: cui assistit, vt nociuuz, atq̃ terribi
lez rem app̃hēdat: quem ex illimitatione app̃hendēdi ipsa
app̃hēderet, vt bonuz, ꝛ voluptificum. Quarto auferēdo
ab ea illimitationē perfectionis: nam sua nā pręest igni, ꝛ
vniuersę naturę corpeę: at tunc ignis aię pręesse videt̃. er
go pęnam sensus, ignis huiusmodi quadrifariā infert aię:
quam ipsa maximā esse dep̃hendit, ꝙ sibi id omne aufe
rat̃: qđ est illi, vt aia: nāle. ¶ Ex his delerentur obtiones,
p̃ma qdez, qa lꝫ corpus nō tāgat spūm tactu quātitatiuo,
tāgere potest potētia atq̃ virtute, veluti cęlum tāgit intel
ligētiam. Secūda etiaz diluit̃, ꝙ Arist. loquat̃ de actione:
qua agēs ꝯuertit passum in eius nām. In hac enim actio
ne cōis materia est. Tertia rursus tollitur ꝙ ignis agere

potest in animā, vt res, ⁊ vt intētio: quādo agit vt res, po-
test inferre pęnā: quādo agit vt intētio, agit spēm. ¶ Sed
quęres an ꝑipatheticus posset hęc cōcedere. Uidet̄ enim
pma frōte ꝙ nō. Dubitaret enim primo qualis nam esset
hic ignis animarū impioꝝ afflictiuus: an ęlemētarius, an
alterius rationis. Secūdo si ęlemētarius, quo nam pacto
intra terrę ima genitus esset, ⁊ e quo agente. Tertio vnde
hic ignis haberet ꝓprietatem hāc, vt ipse possit impioꝝ
aias afficere pęna sensus: ceteroꝝ nō. Tertio cur potius
ignis hāc ꝓprietatem habeat, ⁊ nullum alioꝝ ęlemētoꝝ.
4° senten. dis. 44. Theologus (vt Thomas vir doctissimus) talem ignem
esse ęlemētarium asserit, cum cęteris ignibus eūdem spe-
cie: qđ Aristo. asserit Topic. pmo, cum inquit: oēm aquam
omni aque esse specie eādem, ergo ⁊ oēm ignē. Ad 2m di-
cit Theologus (vt Thomas talē ignem factū esse a deo
intra terrę ima ex ordine diuinę iustitię) vt esset istrumē-
tum diuinę iustitię: quo maloꝝ animę cruciarētur. Peri-
patheticus aūt diceret vnum ęlemētum ex ordine naturę
vniuersi fieri posse in regione alterius. Uidemus eniꝫ ex
ordine vniuersi in regione aeris fieri lapides, ⁊ aialia, ⁊ id
genus: videmus in subterraneis locis ignes fieri, vt apud
ethnā, Quare dicere potest intra ima terrę fieri ignes, ꝙ
terra illa facile in ignē verti possit: ⁊ ex ordine naturę vni-
uersi perpetuo fieri ex illa terra ignem ꝓpter bonū vni-
uersi: quo impioꝝ animę puniātur, vt Auicē. dicit. qꝛ quā-
tum de terra cōuertit̄ in talē ignem: tātuꝫ de ea aliūde ge-
nerat̄: hęc nō sunt aliena a ꝑipatheticis: qui ꝓpter bonum
vniuersi, ⁊ ex ordine naturę vl'is cōcedūt graue ascēdere
ad replēdum vacuum: ⁊ leue eadem causa descēdere. Ad
3m dicit Theologus talē ignem nō quatenus est ignis age-
re in animā: sed vt instrumētū diuinę iustitię. At ꝑipathe-
ticus diceret ꝙ queādmodum ignis ęlemētarius: qui sua
natura est corruptiuus, per cōmixtionem radioꝝ stellaꝝ
efficit̄ ꝑfectiuus, ⁊ salutiferus: vt patet de eo igne, qui de-
scēdit ad nos cuꝫ solis radijs (vt Albertus inquit in libro
de Cęlo exponēs que Alexāder dicit) ita ignis intra terrę
ima cōtentus ꝓprietate loci reddit̄ aīarum impioꝝ affli-
ctiuus: videmus aquas balnearū ꝓprietate loci miracu-
la fere quādo fecisse, vt nos obseruauimus: quę aqua sua
natura nō faceret: sic ignis hic ꝓprietate loci vim talē ha-
bere posset, qua aias impioꝝ affligere posset. Diximus. n.
aias impioꝝ affectu vitioꝝ quasi per nām ima terrę pe-
tere: quare ꝑipatheticus dicere posset animas has ad euꝫ
ignem latas esse, qui quasi in terrę nām versus est, ⁊ ab eo
pati realiter, ⁊ ꝓpetate ignis talis: ⁊ impetu, atq; peculia-
ritate vitioꝝ: hactenus ꝑipatheticus. Quę vo sanctissimi
viri dicunt: sunt vera: ⁊ dictu facillima: quādoquidem (vt
Boetius inqt 5° de ꝯsol.) oīa ꝓuidentię diuinę subdūtur.
Ideo melius est dicere hęc esse ex ordine diuino: qui in di-
uina ꝓuidētia cōtinet̄. Ignis enim ille factus est a deo ex
ordine diuinę iustitię: qui in ꝓuidētia est, ille ignis factus
est (vt instrumētuꝫ diuinę iustitię) vt per ipsum impioꝝ
animę iustificētur. Nō enim vt ignis, ⁊ vt nāle corpus id
facere posset, nisi sic facere esset a ꝓuidētia istitutū. Et cuꝫ
dicebat̄ cur potius ignis hoc facere debeat: Phi dicerent
ex tribus: pmo ꝙ cęteris ęlemētis ignis sit ęlemētuꝫ acti-
uius. Scđo ꝙ cęteris ęlemētis sit spūalius: ⁊ naturę spiri-
tali vicinius: ⁊ aię cęteris ꝓportionalius. Tertio ꝙ magis
sit purificatiuus, ⁊ dissimilariū magis separatiuus. Simi-
lariū vo magis ꝯgregatiuus: At Theologus pro veritate
diceret magis ignem hęc facere, qa sic est ordinatū a diui-
na ꝓuidētia: cuius ratio humanū captum excellit. Quod
igit̄ aię post mortē pęnam sensus pati possint, ⁊ multipli-
cē delectationē, ⁊ quō diuersimode Philosophi, ⁊ Theo-
logi hęc asserant, ex hisce perspicuum est.

¶ Soluit̄ 9a. q. ⁊ declarat̄ aia post morteꝫ si cognoscat sin-
gularia, vt amicos, filios, ꝓpinquos, necnō ⁊ mutationes,
quę emergunt in illis: rursus an cogscat ea singularia, quę
postea perpetuo emergūt. Cap. LXXIX.

PRęterea maxima. q. est si aia post mortem ea
singularia cognoscat, quę in vita nouit: ⁊ si de
nouo alia appēdere possit, ⁊ mutatiōes, quę
illis emergūt: peripatheticus, qui fortasse nō
abhorreret distinguē duplices spēs, alias que
aię isunt vi separationis: alias, quę aię isunt vi vnionis ad
corpus. Sūt eniꝫ res, quas cognoscit, duplices: alias, quas
cognoscit vi separationis, vt meritū, pęnam, locuꝫ, ⁊ cęte-
ra: quę superius diximus. Alias vo, quę cognoscit vi vnio-
nis, vt res nāles: hinc alię sunt spēs, qbus illas, ⁊ alię, qui-
bus has res cogscit. Spēs qbus, illas cognoscit, accipit a
superis substātijs, lumine diuino ipsam disponēte. Spēs
vo, qbus has apphēdit a phātasmatibus accipit lumine
itellectus agētis ipsam afficiente. Tūc ꝑipatheticus asse-
rens hāc distinctionē diceret aiam post mortē intelligere
singularia: quaꝝ spēs hr̄e potest: qꝛ igit̄ post mortem eoꝝ
singulariū spēs hr̄e pōt, quę intelligit vi separatiōis: ideo
post mortē illa intelligit: vnde apprehēdit locū, ad quem
delata est, ⁊ vnde exiuit, ⁊ se exisse, ⁊ pęnaꝫ, ⁊ pmium, ⁊ id
genus. Rursus qa eoꝝ, quę itellexit in vita, spēs seruat, et
spēs vt silitudo repsentat per se vl'e, vt effectus repsentat
singulare, ⁊ quo ꝓducta est: hinc post morteꝫ eoꝝ, singula-
rium spēs detinēs: e qbus spēs genitę sunt, pōt intelligere
singularia: quoꝝ species detinēt: vtrum nō itelligit illa in
phātasmatibus, sed in se: qa post mortē nō intelligit itelle-
ctione cōuersa ad phātasma. Alij ꝑipathetici dicerēt nul-
lo pacto post mortē aiam itelligere nisi singularia: quę in-
telligere pōt vi abstractionis atq; separationis: nā cętera
singularia nō itelligebat nisi in phātasmatib9, vt ego nūc
amicuꝫ intelligo: quem Romę olim apphēdi. Cum igitur
spēs nō repsentet vt effectus nisi singulare in phātasmati-
bus: ideo cessante phātasmate singulare, aia itelligere nō
pōt. At sanctissimi viri: qui dicūt aiam posse itelligere nā-
lia ⁊ per spēs ab eis causatas, ⁊ per spēs a supis defluxas,
dicerēt eam posse itelligere, sed nō nisi per spēs influxas:
⁊ nō semꝑ: sed ꝭm diuinā permissionē: quare ꝭm ꝑipathe-
ticos aia ea, quę hic emergūt, vel emerserūt, nequaq; itel-
ligere poterit. Scđm vo Theologos, ⁊ veritatē deo pmit-
tēte, per alium modū, q; per spēs a nālibus defluxas itel-
ligere pōt, vt sanctissimus doctor Tho. exposuit. At nunc p° pte. q.
ꝑipathetice dicēdū est, rerū nālium vl'ia in vl'i aiam post 89. arti. 4.
mortē itelligere: vtpote per spēs ex illis acqsitas. Uerum ⁊ 8°.
alio modo, quo itelligebat illa in corpe: qūquidē illa vni-
ta nō itelligebat, nisi in phātasmatibus, post mortē in sin-
gularibus vt hn̄t esse simpl'r. At singularia: quę intellige-
bat vi vnionis, vt amicos, ꝓpinquos, ⁊ mutationes ꝯtin-
gētes in eis nō apprehēdit, cum hęc itelligere nō pōt, nisi
in phātasmatibus. Singularia vo vi separationis intelli-
gibilia hn̄ itelligere pōt ex influxu spēꝝ illa repntātium:
hęc ꝑipathetice fortasse dicēda sunt. Unde, ⁊ Tho. bonaꝫ p° pte. q.
rōneꝫ attulit: nā aię separatę ꝭm modū essendi segregatę eadē ar. 8.
sunt a ꝯuersatione viuētiū. Cōiuncte vo ꝯuersationi spūa-
liū subaꝝ: quę sunt a corpę separatę: quare nāliter ea, quę
hic agūtur: cognoscere nō pn̄t: an vo per alium modū co-
gnoscāt: trāscēdit captū ꝑipatheticū. Ari. enim p° ethi. inqt:
imo fortasse querēdū vtrū hi, qui decesserūt, boni alicui9,
aut mali participes sunt. Uidet̄. n. ⁊ si qcq; ex his ad illos
ꝑtineat siue bonū siue ꝯtrariū: leue qddā, ac paruū vel sim-
pliciter ipis esse: deniq; neq; tātū, neq; tale, vt hrōs efficē,
qui nō sunt, vel illis, qui sunt: auferre btitudinē queat. vbi
pꝫ Ari. loq de mortuis, vt Plato loqt̄, qui vbiq; mortuos

aīas a corpe separatas appellat. Ergo ꝯm Ari. si quaȝ e oꝝ quę hic fiunt, aīa cognitionem habeat, illa est parua: qꝛ in vniuersali, ⁊ ꝯfusa: qua cognoscēdo hoiem cognoscit amicos ⁊ cęteros singulares homines: ⁊ qua cognoscendo motum oēs mutationes / quę hic fiunt, cognoscit. 10. q. soluta
Ca. 78°. est, cum de pęna ⁊ gaudio aīaꝝ separataruȝ locuti sumus: ideo de ea hactenus dictum sit.

¶ Undecima. q. soluiᷓ, ⁊ declaratur an anima separata cognoscat aliam animā, vtpote amici, vel filij: ⁊ an eaȝ alloqui possit. Cap. LXXX.

Rursus. q. non parua est, si anima sepata alias aīas cognoscat, vt amicoꝝ, filioꝝ, ꝓpinquoꝝ, ⁊ similiuȝ: ⁊ eas alloqui possit. Plato cōpluribus locis, vt in Gorgia auctoritate poetarum Acarontis aīaȝ cęteras aīas cognoscere, ⁊ eas alloqui Minoem etiā illas iudicare concedit. Oēs quoqȝ poetas scimus nō semel cantare Venereȝ Iouem, Ioueȝ cęteros deos alloqui: quos reuera, vt Plutarchus inquit nō sunt hoies, sed heroum aīę. Peripathetici negare non possunt aīaȝ post mortē seipsam cognoscere siue per eius essentiā se cognoscat ex vi separationis, siue per specieȝ ab ipsa defluxam lumine diuino ipsaȝ afficiēte: siue per spēm e superis substantijs ꝓductā: semp arbitror eos dicere separatam aīam posse seipsam cognoscere: ⁊ qm̄ cęterę aīę sunt ꝯm eundeȝ essendi modum, iure per essentiā suā cęteras cognoscere pōt, nō tn̄ quo illę sunt amicoꝝ, vel filioꝝ: cum per essentiaȝ suam amicos, vel filios nequeat cognoscere. P. potest dicere eas cognoscere per essentias illarū, sicut superas substātias apprehendit / apprehensione, quę est ipsa res apprehensa: qua rōne pōt aīa hęc cognitione, quę est res apprehēsa, vtpote per essentiā rei, cęteras aīas apprehēdere: insuper vi separatiōis posset illas itelligere per species a superis defluxas: nunqȝ tn̄ illas apprehēdit, quo sunt vel amicoꝝ vel filioꝝ nāli. s. apprehensione: nisi per alium moduȝ, vt diuus Thomas exposuit compluribus locis: quē moduȝ peripatheticus nō cognouit. Utruȝ vō alloqui altera alteram possit, Theologi dicunt alterā alteraȝ alloqui posse nō exteriori vbo: sed interiori: quatenus altera in se cōceptus format / eo ordine, quo loquendo extrinsecꝰ formaret: ⁊ ita illos sic cōpositos cognoscendo, diceretᷓ alteram alterā loqui. Ueruȝ hoc dici nō pōt, nisi supponamus aīam post mortem intelligere posse singularia: circa quę locutiōes sunt: Sed cū aīa post mortē solum ea singularia cognoscat: quoꝝ vi separationis spēs a superis substātijs accępit, ideo ꝯm peripatheticos in his soluȝ aīa aīaȝ alloqui posset: De singularibꝰ vō: quoꝝ cognitionem nālem habuit in vita: cum illa non amplius cognoscat, diceret in his alterā alterā alloqui non posse. At theologus, qui per alium moduȝ asserit ea posse cognoscere: de oibus loqui posse non dubitaret, maxime deo permittēte. At si de vlibus locutiōes esse possunt, fortasse prohiberet nihil in his alteram alteram alloqui posse. Et si dicas aīas habere voluntatē tum imutabileȝ: sed in locutione voluntas est mutabilis, posset dicere aīam habere voluntatem imutabileȝ circa ea quę egit, vt forma corporis, vtpote circa virtutes, ⁊ vitia. s. carentia corporis: circa ea, quę intellectus sunt, pōt habere voluntatē mutabileȝ, ex quo pȝ alteram alterā posse docere, nō qdeȝ ea, quę intelligibilia non sunt nisi vi vnionis: sed ea, quę intelligibilia sunt vi separationis. Hęc cōiecturabilr̄ dicere possumꝰ: ⁊ qdē his, quę Aristo. dicit, nō ꝯdicendo. Utrum vō sint catholice dicta: sanctissimis doctoribꝰ relinquo: satis mihi est in puris nālibꝰ cū Pomp. disputare. hic. n. arbitraᷓ Aristo. velle aīaȝ nō remanere post mortē: qꝛ nihil de eiꝰ statu post obitum locutus est: Ego vō arbitror euȝ fuisse locutū quousqȝ rō nālis euȝ potuit regulare. Sed qꝛ hęc, quę de aīa assignātur post morteȝ: nō possunt rōne nāli regulari: iure pręter misit: nos vō nō per rōnes nāles, sed ꝑtim per fidem: quę in his potissimū argumētum est, ꝑtim cōiecturis rōnabilibus: nō tamē eis, quę ipse dicit aduersando: hęc exercitij causa subiecimus. nam si nos hęc probare non possumus: Pompo. ista minime refellere poterit.

¶ Duodecima. q. soluiᷓ, ⁊ declaraᷓ si aīa pōt locum dimittere: vbi stare deputata est, ⁊ nobis apparere: ⁊ si imutabiliter vult, quicqd vult. Cap. LXXXI.

Magna. q. semp fuit an aīa, quę certo loco post morteȝ deputata est, possit ex illo exire, ⁊ nobis apparere: Gentiles nō dubitarūt in hoc. Cęsar. n. apparuit Cassio ⁊ Bruto. Alter arcadum apparuit alteri: catholici nō modo credunt hoc, sed pluribus miraculis confirmarunt. Peripatheticus diceret aīaȝ e suo loco recedere non posse, qm̄ ad illuȝ q̄si natura. s. impetu vitioꝝ ferebaᷓ: ꝓpterea nec nobis apparere posse assereret: ea vō / quę apparent phantasmata esse dicerēt, de qbus Aristo. loqᷓ in libro de somno: ⁊ nos supra aliqua diximus: possent bonā rōneȝ reddere. Prio ex ꝑte aīaꝝ / ꝙ aīę. s. separatę post mortē ab hoium cōuersatiōe separatę sint, ⁊ solum substātijs separatis applicatę ad illasqȝ conuersę: vnde ⁊ primo ethicoꝝ inquit Aristo. inter viuos ⁊ mortuos ciuilium operū cōicationeȝ esse nō posse. Scdo ex ꝑte nostri: nam nostra cognitio est per sensus, rebusqȝ ex ipsis sensibilibꝰ: quibus pȝ hꝰ aīas hoibus nāliter apparere nō posse, nec loca deserere: qbus deputatę erant. Theologi vō per diuinam dispensationeȝ has, ⁊ deserere loca posse saltem ad tempus, ⁊ nobis apparere compluribꝰ miraculis comprobarunt: Quod ⁊ Gentiles ipsi hystorijs cōpluribꝰ affirmāt, vt Ualerius ⁊ alij. Utruȝ vō habeat separata aīa voluntatē imutabileȝ, ipsi peripathetici circa actiones nō negarent, vtpote corporis defectu: cuius presentia ad agendum aīę necessariū est: vt ꝓximo caplo diximus. Catholici vō imortalitatē hāc esse ex ipsius impij aīę obstinatiōe assereret: Circa quę vō habent mutabileȝ, nos ꝓxio capite explicauimꝰ: q̄q̄ catholici hāc nullo mō eā hic posse asserāt nisi premittēte deo: aīaduerte tn̄ theologos has, ⁊ plures qōnes longe desiderabiliores determinasse: ⁊ qdeȝ diligētius, verius, ⁊ certiꝰ: nos vō has volumus sufficere, nec asserēdo, sȝ soluȝ disputando de eis dicta hęc sint: hactenus de Pompo. 9ᵃ rōne.

¶ Decima Pomp. rō disputaᷓ: ⁊ de ordine aīaꝝ ꝯm latitudineȝ ꝑfectionis determinaᷓ. Cap. LXXXII.

Is disputatis, quę ad rōnē Pomp. nonā attinet, restat nūc redire ad reliquas eius rōnes. qbus eius opinionē ꝓbabat. Argumentatur ergo decimo aīam simplr̄ mālem, ꝯm quid vō imaterialem, ꝙ in ordine animarū teneat supremum gradum totius latitudinis illarum in abstractione: qn̄qdem aīa plantaruȝ nihil abstractionis habeat: Utrum supra hac non nihil imaterialitatis habet anima ȝophyticoꝝ animaliuȝ, ꝙ tactum ⁊ cōfusam imaginationem habeat, supra hac adhuc magis aīa ꝑfectoꝝ aīaliuȝ, ꝙ habeat hoꝝ aīa cognitionem aliquā rerum in absentia: supra hac cogitatiua, ꝙ magis adhuc spiritualiorem habeat: supra hac intellectiua: quę adhuc spiritualioreȝ hēat. Sed hic ordo friuolus est, cum cogitatiua non variet gradum: est enim ꝯm omnes qui de cogitatiua loquūtur, vna pars ipsius sensitiuę animę: ergo non ponit in numero graduum. P. Aristote. 2° de anima libro constituens gradus T. c. 37.
pęnes quorum variationem latitudo variatur. In primo ⁊. 38.
gradu constituit vegetatiuum. In secundo vō sensitiuum: Intellectiuū vō nō vult esse ponendum in hac latitudine,

vnde dicit περὶ δὲ θεωρητικοῦ νοῦ ἕτερος λόγος. hoc est de spectatiuo autē intellectu est altera rō: qm̄ vt exponit Simplicius non ponit̄ in latitudine ceteroꝝ graduū aię: quū illi gradus sint ex mā, ⁊ semine: hic extrinsecus accedat. Constituēs v̄o gradus ipsius sensitiui: qd̄ sensitiuū ponebat̄, vt vltimus gradus aię: eoꝝ. s. qui ex semine traducunt̄: inquit, ⁊ sensitiuoꝝ, [Hęc qdē, hn̄t ſm locū motiuū: hęc v̄o non hn̄t. τελευταῖον δὲ τὸ ἐλάχιστον λογισμὸν καὶ διάνοιαν: οἷς μὲν γὰρ ὑπάρχει λογισμὸς τῶν φθαρτῶν, τούτοις καὶ τὰ λοιπὰ πάντα, οἷς δ᾽ ἐκείνων ἕκαστον, οὐ πᾶσι λογισμός. idest vt verbum verbo reddam. Ultimuʒ aūt ⁊ minimū ratiocinationē, ⁊ rōcinatiuā: qbus qdeʒ. n. inest rōcinatio coꝛruptibiliū, his ⁊ reliq̄ oīa insunt: qb⁹ v̄o illoꝝ vnūqd̄qʒ, nō oīb⁹ inest rōcinatio.] Ex his apparet ſm Aristo. p̄mū graduʒ sensitiuoꝝ eē eoꝝ, q sensum tm̄ hn̄t. Scd̄ʒ v̄o eoꝝ: qui vltra sensum hn̄t motiuū. Tertium deniqʒ eoꝝ, qui vltra hęc hn̄t logismū. i. rōcinationē, ⁊ dianoeam. i. rōcinatiuā, siue cogitariaʒ, vt hoīes: qꝛ quaten⁹ sensitiui sunt, vident̄ eē in vltio gradu illoꝝ, ꝙ vltra illa duo habeāt dianoeam, qua, vt aīalia profectissima rōcinant̄, ⁊ discurrūt: sunt: qui h̄ dixisse Aristo. dicunt ꝓpter pygmenos, q aīalia sunt ꝑ dianoeā. naʒ ꝑticulariter discurrunt, ⁊ rōcinant̄, hoīes aūt q per itellēm sunt, alteri⁹ ꝯsiderationis erūt ab hac latitudine, ꝑpea dixit de itellu eē aliā rōnem, qꝛ nō spectat ad latitudinē sensitiuoꝝ: ⁊ assignans cām hui⁹ oꝛdis, inqt: qb⁹. n. inest rōcinatio coꝛruptibiliū. i. qbus inest dianoea de numero coꝛruptibiliū, his ⁊ reliqua oīa insunt: qb⁹ aūt illoꝝ vnūqd̄qʒ, nō oīb⁹ inest logism⁹. i. dianoea. Addit v̄bū coꝛruptibiliū: ꝑꝑ nōnullos dęmones coꝛpoꝛeos vt Calcidius ⁊ Apulleius, ⁊ cęteri Platonici dixerunt: qbus inest logismus, ⁊ dianoea: ⁊ non sensitiuū: nec dixit h̄ ꝑꝑ cęluʒ, vt exponit Auerroes, sʒ ꝑꝑ h̄ꝯ dęmones, quos inter aīalia enumerarūt Platonici, vt exponit Plutarchus. Ecce ꝙ Aristo. intellectiuū, quo hō cōstituit̄: non enumerat inter cęteros gradus aīaꝝ: qd̄ non aīaduertens Pomp. in opionē illaʒ falsaʒ tradit̄. Immo ex his Aristotelis v̄bis clarissime pʒ intellectiuū nō eē de gn̄e, nec de latitudie cęteraꝝ aīaꝝ. Pʒ ēt nō bn̄ dixisse eos, q minimū ⁊ vltimū crediderūt eē intellēm. naʒ Aristo. nō de intellectu illud dicit: sʒ de rōcinatiuo: qd̄ dianoeticū appellat: hoc. n. est vltimū in vniuersa sensitiuoꝝ latitudine. P̄. Si latitudo Pōp. esset ꝯueniēs, adhuc vltra hos gradus eēt addendus alius. s. aīa q eēt simplr̄ imālis: ⁊ ſʒ qd mālis: q̄ cū nō possit esse cęlestis aīa: erit intellectiua ipsa aīa. Quare hęc Pomp. latitudo vel v̄tit̄ ꝯ ip̄m: vel v̄tit̄ ꝯ Aristoteleʒ.

¶ Ultima Pompo. rō disputat̄: ⁊ declarat̄ auctoꝛitas. 12. libꝛi metaphysicę de beatitudine: Et redditur cā cur Aristoteles nō locutus est de beatitudine aię post moꝛtem in libꝛis sciētificis, sʒ in alijs libꝛis: ⁊ cur de statu aię separatę pauca dixit: sʒ solū semia sparsit. Cap̄. LXXXIII.

PReterea vltimo Pompo. positionē ei⁹ ꝓbat ꝙ Arist. 12. metaphy. beatitudinē hoīs paruo tꝑe durare dixerit, qm̄ nō vltra vitā: q̄ exigua est, vbi aīa eēt perpetua hoīs beatitudo esset perennis. Ostendit ēt eo loco nō fecisse dr̄iaʒ de hoīe ⁊ aīa, qꝛ quę dicit de hoīe, voluit esse intelligenda de aīa: nam non fecit de deo ⁊ de cęlo dr̄ia, intelligens de cęlo, quę dixit de deo. P̄. (vt dicit) si eo loco de aīa nō loquit̄: vbi fuisset locut⁹: est. n. ille ꝓpꝛius locus. P̄. argumētatur, si aīa posset ea beatitudie effici beata, qua deus est, efficeret̄ deus. Demum in tanta re, cum nihil dixerit, esset accusandus. Sed lʒ suꝑius hęc fuerunt perpulchꝛe declarant̄: tm̄ bꝛeuibus repetamus: ⁊ p̄mo ꝙ Aristo. 12. li. metaphysicę loquit̄ de hoīe, qui aīa cōstat, ⁊ coꝛpoꝛe, hunc. n. ea beatitudine, qua dij beant̄, asserit paruo tꝑe esse beatuʒ qm̄ non nisi in extremo vitę, vbi longis virtutib⁹ longisqʒ studijs tandeʒ peruenit ad heroicā virtutē mediante qua ipse deo copulabit̄, ⁊ efficietur heros, siue (vt Platonice loquar) sanctus. Dixit auteʒ hoc ꝓpter nōnullos platonicos, qui putarunt beatitudinem nō assequi hoīeʒ nisi post resurrectioneʒ, quā postea hō perēnem habebit: At cum ipse resurrectioneʒ fieri posse neget p̄mo de aīa libꝛo, proꝑterea dixit beatitudinē eam: qua dij ipsi beantur homini paruo tꝑe inesse: cum nō nisi in vita: ⁊ quideʒ post heroicę virtutis adeptionē. Cum v̄o dicit Aristo. nō fecisse dr̄iam inter hoīem, ⁊ aīam: pace sua dixerim hoc falsum est, quia Aristo. vbiqʒ fecit dr̄iam: nam Plato voluit homineʒ esse aīam, Aristo. negat, lʒ in moꝛalib⁹ aliqn̄ Platonice loquēdo appellet hoīem aīaʒ. nec est verū eo loco nō fecisse differentiā inter cęlum ⁊ deū, qm̄ nō dicit deum esse animal sempiternum, optimum, sed ζῷον ἀΐδιον, hoc est viuens ęternum. ζωὸς eniʒ viuens, ⁊ ζῷον etiam viuens dicitur: ob quod viuēs, vita, ⁊ perpetua duratio / atqʒ sempiterna θεῷ hoc est cęlo diuino existit: quasi dicat deuʒ esse viuens per essentiā, participatione cuius cęlum diuinū viuit: Ubi pʒ Aristoteleʒ fecisse dr̄iam inter deū, ⁊ cęlum: cuʒ dicat deū per essentiā viuere, cęlum participatione. Cum v̄o dicit si de aię beatitudine eo loco non est locutus, vbi fuisset locutus, cum. n. ille sit ꝓpꝛius locus, ⁊ ibi non loquitur: nullibi ergo loquit̄, ergo illam nō sentit. Dico locuʒ ꝓpꝛiū esse de aīa libꝛum, qui est medius ⁊ mathematicus de rebus medijs agens. Signuʒ aūt est ꝙ q̄ōnem hanc eo libꝛo mouit. Cum igit̄ ad euʒ libꝛū spectat qd̄: videt̄ q̄ōnis eiusdeʒ determinationē ad eum libꝛū spectare. Cur v̄o in libꝛis sciētificis q̄ōnem hanc nō decisit, est ꝙ libꝛi illi ꝓcedunt per cās, vel effectus, hoc est per demonstratiōes. Cuʒ igit̄ res hęc non possit demonstratione definiri: a scientificis libꝛis hanc abiecit: ꝓpterea asserit Albertus eo libꝛo, quē de oꝛigine aię conscripsit, Aristo. libꝛo de natura deoꝛuʒ q̄ōnem hanc definijsse: cum eo libꝛo nō scientifice processit, quem asserit esse legitimum Aristotelis. Ego v̄o siue ille liber sit Aristotelis, siue nō: assero q̄ōnem hāc Aristotelem in his scientificis libꝛis nō potuisse determinare, ꝙ in eis procedat ex his: quę nostris subiacent sensib⁹: ꝓpter hāc eandē rōnem de statu aię post moꝛtē pauca declarauit. Sparsit autē semina, qm̄ declarauit ipsam nō moꝛi cum coꝛpoꝛe, vt ex multis rōnibus nos pꝛobauimus: ⁊ pꝛobabimus: ex his seminibus dedit nobis viam, vt dicamus aliqua sicut diximus saltem cōiecturabilr̄. Ex his apparet eū non esse accusandum si in tanta re tacuit: qm̄ vbi nō potest dicere ſm sui philosophandi modum, nec per rationeʒ, qua ipse philosophatus est: satius fuit ipsi tacere. Patet etiā aīam, quę eadem numero beatitudine, qua deus est, beatur, non effici deum, lʒ Themistius, ⁊ gentilitas cōcedant: qm̄ non eodem modo beat̄ sicut deus / lʒ eadem beatitudine numero: qm̄ deus illa beat̄ per essentiaʒ, aīa aūt per copulationem, qua sibi deus copulatur: vt superius ꝓlixe dictuʒ est. Et de rōnibus Pompo. hactenus.

T.c.41

¶ Oꝛ hęc, anima est imoꝛtalis: non sit pꝛoblema neutrum: imo sit conclusio per se demonstrabilis: ⁊ demonstrat̄ hic multis rōnib⁹: ⁊ ꝙ Plato nō opinādo, sed asserēdo imoꝛtalitatem, sit locutus. Cap̄. LXXXIIII.

REmum Pompo, pꝛo vltima eius mēte, pꝛoqʒ etiaʒ veritate tria dicit. Pꝛimo de imoꝛtalitate aię esse ꝓblema neutrum, ꝙ vtraqʒ ex pte sint dialecticę rōnes. Scd̄o dicit de imoꝛtalitate aie esse articulum fidei: ideo nō esse pꝛobandum asserit, nisi per media credita: quę fidei pꝛopꝛia sunt: alioquin nō ꝓcederet nisi per extranea: ⁊ nō ꝑ ꝓpꝛia arti: qui illam pꝛobaret. Tertio dicit ꝙ lʒ Plato tanta de

Cōtra ea que dicit ca. vlt°.

imortalitate aiē scripserit: firmitatē tñ nō habuisse existimat, vt ex fine apologie colligit, vbi illam sub dubio relinquere videt. In Tymeo vº cū ꝓposuisset de ea dicere, quasi se excusans dixit satis sibi esse si in re tā difficili verisiliā dicat: ꝓpea dicit plura magis opinādo, q̄ asserēdo esse locutū. Hec ille: Que nec vera sūt, nec sibi cōstant. Qr qdez nō sibi cōstent, pz. naz articulus fidei nō pōt ꝓbari, vt ipse dicit, nisi per ꝓpa fidei. Ergo nō per rōnes dialecticas, aliogn magis per extranea ꝓcederet sic ꝓbans, q̄ ille, qui euz ꝓbaret demonstratiue. Qd si nō pōt ꝓbari per rōnes dialecticas, minime erit ꝓblema neutrū. ℞. De articulis fidei nō neutro modo opinamur, imo ipsos firmiter credim⁹. Ergo si de imortalitate eēt ꝓblema neutrū eaz nō firmiter crederem⁹, quare nō est articulus fidei. ℞. Cū dicit articulos fidei nō esse demōstrabiles, falsum asserit. naz ꝓbari pñt ex ꝑncipÿs per se notis in theologia, sicut ꝯclusiones physice demōstrant̄ ex principÿs per se notis in physica. lz sit dña, q̄ ꝑncipia theologica in theologia sunt ꝑ se nota lumine superioris sciētie. s. dei ⁊ beatoꝝ: at principia nālia sunt per se nota, aut ex supiori scia: aut lumine na-

pª pte. q. turali, vt Thomas inquit, hac rōne sancti doctores asse-

pª arº. 2. runt theologiā esse ꝓprie sciam. ℞. Errat cū inquit articulos nō posse demōstratiue ꝓbari: qr ꝓbatio esset per extranea. nam lz sic ꝓbans erraret quo ad modum ꝓbandi: tñ nō erraret in ꝓbādo: ꝓbauit. n. Aristo. 2º lib. de celo: terrā sphericā eē ⁊ per physicas, ⁊ geometricas demōstrationes: nō tamē errauit in ꝓbando: lz per extranea ꝓcessit. ℞. Dicerē eū errare, qui articulis crederet, nō, vt traditi sunt a sanctis: sed, vt demōstrantur: vt lucidissimus doctor Egidius asserit: qui vº crederet aliquē fidei articuluz: nō quidez, vt sibi demōstratuz, sed, vt traditum a sanctis viris, postea pro declaratiōe euz ꝓbaret etiaz demonstratiue, arbitror euz meruisse. Qr vº nō sit problema neutruz, sed cōclusio demonstrabilis, ex per se notis demōstrauimus, ⁊ rursus demōstrabimus. naz per se notū est, oēm formā existentē in aliquo subiecto, a quo depēdet in eē ⁊ ꝯseruari, nō agere, nisi actiōe cōpositi: hoc. n. lz rōne pateat, qr. s. forma naturaliter nō agit, nisi ꝯm hoc esse, qd habet: sensu etiam constat, cum nullaz videamus formā talez: cuius actio non sit cōpositi: nisi quis det instantiaz de intellectiua, de qua est questio. At intellectiua anima nō agit operatione compositi: non. n. operatione corporis, nec alicui⁹ partis corporis, ergo nō depēdet ab eius subiecto: quo cōcesso sequit̄ illaz nō corrūpi corruptiōe sui subiecti. ℞. Nulla forma existens in subiecto, e quo depēdet in esse simplr, agit contra inclinationē illius: hec est per se nota, ⁊ cōtra eaz nulla pōt ferri instantia, nisi de re, que est in qōne: qualez ferre possum⁹ cōtra principia demōstratiua: cuz demōstratiua inductione ꝓbantur: sed intellectiua anima vult aliqñ cōtra inclinationē sui subiecti: vt vnusquisqz experit̄, imo ꝯtra inclinationē stellarum, vt inquit Ptolomeus. Ergo nō dependet ab eius subiecto: quare illo corrupto ipsa nō corrūpet̄. ℞. Accipiamus, vt per se notū, ⁊ cōcessum ab oībus peripatheticis, vle esse vbiqz, ⁊ semper, qd etiā Plato in Parmenide asserit: ⁊ queramus an tale esse vbiqz, ⁊ semper habeat, vt est in re, vel vt est in itellectu: nō. n. tale esse hz, vt in re est: qm̄ ꝯm peripatheticos in re habet eē in mā: que cōtrahit ad indiuiduationē: ⁊ sic nō pōt esse vbiqz: ⁊ per eandez causaz non potest esse semꝑ: quia materia est causa transmutationis. Ergo vniuersale non hz tale esse, nisi vt habet esse in itellectu, qui ipm separat a materia: loco, ⁊ tēpore, ita vt ꝓpter hoc sit perpetuū: ab intellectu ergo vniuersale erit perpetuū, quo ꝯcesso, querimus vtrū habeat esse perpetuū ab intellectu, quo itellectus perpetu⁹ est, aut quo est trāsmutabilis, nō enim pōt dici esse perpetuū ab intellectu, quo ille est trāsmutabilis, quippe cū nulluz per se trāsmutabile possit esse cā perpetuitatis, accedit q̄ vlia sūt ꝑpetua ꝑticipatiōe intellectus, ergo intells erit per essentiā perpetu⁹. Hec ergo ꝯclusio aia est simplr imortalis demrabilis est, ex ꝑatione aie, que est intelligere, ⁊ velle: ex obiecto, qd est ipsuz vniuersale, ⁊ ex ꝯditione formaꝝ mālium, que intellectiue aie nō cōpetit. Quā veritatē inuens Aristo. vbiqz cōtra eos, qui dixerunt intellectum esse sensum, argumētat̄, si intellus esset sensus, nō essent nisi sensibilia: ⁊ ita deleret̄ metaphysica: que est de intelligibilib⁹, eodē mō argumētor, si intells esset simplr mālis, nulla essent entia, nisi simplr mālia: ⁊ ita vt ꝑus, deleret̄ metaphysica. Quā rōnez ꝯ Pōp. reputo efficacissimā. ℞. accipio itellz eē simplr ꝑpetuū: h̄ est ꝯcessuz Alexādri saltē de agēte, Themistÿ, Theophrasti, Simplicÿ, ceterorumqz grecoꝝ, quos Auer. expositores appellat. Hoc est ꝯcessuz arabū, vt Auerrois, Auempaces, Abubaces, Auicēne, Algaçelis, ⁊ Alpharabÿ saltē de agēte: nemo. n. de intellu vnq̄ dubitauit. Scdo accipio de mēte Pomp. demratiue patere nō eē vnicū numero itellz in oīb⁹ hoīb⁹: ⁊ Argumentor intells est ꝑpetu⁹ simplr ex cōcessione oīum, ⁊ nō est vnus numero oīuz ex ꝯcessione Pōpo. Ergo aia est simplr perpetua, ⁊ ita cū corpore nō morit̄: ⁊ nō remanet vna oīuz: sed post mortez vniuscuiusqz ꝓpria ⁊ seꝑata. Cum vº dicebat ipse Platonem de imortalitate nō asserēdo, sed opinādo eē locutum, Miror euz qui tantū in Platone ꝓfitetur: non animaduertisse demrationes Platonis in Phedone: quas Alber. perpulchre collegit in libro de origine aie. Si eniz ipse opinādo locut⁹ esset, in aliquo libro dedisset viaz, qua rōnes Phedonis opinās cōtrariū soluere posset. ℞. Plotinus summus Platonis imitator imortalitatē non opinādo persuasit, sz de mēte Platonis eo libro, quē de ea cōscripsit: manifeste asserēdo: ipsaz demonstrauit. Qd aūt illam dubitauerit aliqñ, vt in apologia, vel alibi: fecit (inueret rei difficultatē: redderetqz legētes attētos, ⁊ cū dixit per verisimilia velle ꝓcedere in tam grandi re: verbo modestatis vsus est, vt sepe notat Simplicius de Aristotele: ne arrogātie notaz incurreret. Quā rez aiaduertēs Bessarion vir vtraqz lingua dissertissim⁹, ⁊ in Platonica doctrina maximus eo libro quē aduersus Georgiū trapeçuntiū de ꝯfensione Platonis cōscripsit, asserit Platonē firmissime credidisse, demrasseqz aie imortalitatē, potissimuz in Phedone. Quare dicamus Platonē asserēdo de imortalitate eē locutū. Utrum vº de anima, quecūqz dixit, cōstāter dixit, superius declarauimus.

¶ Epilogus oīuz eoꝝ: que min⁹ aduersando ÿs q̄ Arist. dixit, dicēda sūt de statu aie post mortē: ⁊ repetitio oīuz eaꝝ qōnū: q̄ supius disputate sūt: ⁊ libelli submissio ad Leonis. 10. pōtificis maximi pedes. Cap. LXXXV.

Quia ab Arist. de statu aie post mortē, pauca, aut nulla habem⁹: a Platone vº pluria, creditū est Arist. putasse aias ipsas cū corporib⁹ aboleri. Platonē vº post obituz remanere. Uex Aristo. ipsaz remanē opinatuz eē dubitāduz nō est, qñqdē ex ipso itelligē, ⁊ velle, ⁊ ex itellectis ipsis, aptissime ipsaz post mortē remanē deduxit, ex ipso vellet qdem: q̄ aia ipsa nō raro eligat quedaz ꝯ ipetū corpis, ⁊ ea: quoꝝ ꝯriū corpus affectat: qd qdē fieri nō posset, si e corꝑe ipo simplr depēderet:

ex ipso intelligere vo, ꝙ ipsa nō intelligat corpe, nec ali
qua corporis pte. Ex ipsis intellectis deniqȝ, quia vl'ia/
quę ipsa intelligit, sunt vbiqȝ ⁊ semp: sed cū ipa nō sint
per essentiā sempiterna, sed pticipatiōe animę, aia erit
per essentiā separata, atqȝ eterna: qre nō est dubiū euȝ
voluisse ipsaȝ post morte remanere. Uerum de statu aię
post mortē ab ipso pauca accępimus: ppea nos aliq̄ di
cere de illo opȝ: nō asserēdo, ſȝ quę magis ijs: que ille di
cit, cōueniūt: nō obstātib⁹ eis: quę supius disputauim⁹.
Attributa aię post mortē. Post mortē ergo aię attribui solent complura, quędaȝ,
quę ad ipsaȝ attinēt, vt intellectus est, sicut cognitio re/
ruȝ. Est aūt hęc duplex: sicut duplices sunt res intelligi/
biles, māles qdeȝ: quę quidem simpl'r, ⁊ ꝭm rem in mā
sunt: ſȝ ꝭm rōneȝ intelligibilia sint imāliter, ⁊ vl'iter, vt
sunt vl'ia mālia. Sunt ⁊ res intelligibiles imāles, vt di/
uinę substātię: quę per essentiā sūt liberatę a mā, vt de⁹
intelligētię ipsę: ⁊ ipsęmet aię post morteȝ. Māles res,
vl'iaqȝ illaꝝ anima nō intelligit nisi in phantasmatib⁹:
sunt.n. vl'ia reꝝ māliuȝ in phātasmatib⁹, hoc est in sin/
gularib⁹ phantasiabilib⁹: ⁊ phātasmata ipsa in organis
corporeis, vt colores in pariete, propterea hęc vl'ia aia
nō itelligit sine corpe: ⁊ per spēs acqsitas a phātasma/
tibus. Jmmāles vo bifariā itelligibiles sunt, vt supius
persępe diximus, aut intellectiōe: quę est illaꝝ effect⁹,
vtpote p aggregationē cōceptuū ex effectib⁹ illaꝝ accę
proꝝ: aut intellectiōe: quę est ipsamet res/quę itelligit,
vtpote qua ipsę intuitiue in se intelligerent: ⁊ qdeȝ per
illaꝝ essentiā. Attribui ergo solet aię post mortē vtraqȝ
reꝝ cognitio: nō tn̄ nisi, qua ipsa itellectus est. ꝑ. Attri/
bui solent complura vt sensitiua eē videt, vt virtutes,
⁊ vitia: quę aię nō insunt, nisi vt habitus sensitiui appe/
titus, vel vt illi⁹ temperatiores. Attribuūtur ea: quę hęc
ꝯsequūtur, vt pęna, gaudiuȝ, dolor, voluptas, letitia, tri
stitia, dānum ⁊ pręmiuȝ, ⁊ cętera, quę illa consequūtur.
Rursus ei attribui solent, quę corporis sūt, vt loc⁹, vbi
illa aut luget, aut gaudet, aut mediocriter se hȝ. Ut mo
tus, quo illa ad euȝ locū fert, vel ducit: ⁊ quo illa corp⁹
assumit, vt nobis appeat, locutio qua altera alterā allo/
quat: ⁊ cętera id genus: de qb⁹ supius diximus. Hęc.n.
sunt, quę aię post mortē attribui solēt, ⁊ complura alia,
veruȝ quęcūqȝ ei attribuūtur: vel sunt quę intell's sunt,
vt intelligere, ⁊ scire: vel quę sensus sunt, vt vtutes ⁊ vi/
tia: ⁊ quę hęc comitant: vel quę corporis sunt, vt motus
⁊ locus, ⁊ id genus. Quāq̄ȝ ergo de his copiose diximus
⁊ disputādo/⁊ cęteroꝝ opiones narrādo, ⁊ vitatē catho
licaȝ explicādo, nūc nō asserendo, sed quę magis cōue/
niunt his, quę Aristo. dicit addemus: nō obstantib⁹ his,
quę diximus. Post mortē ergo aię ea, quę corporis sūt,
Aristoteles nō attribueret, vt motū ⁊ locū: ⁊ id gen⁹: nā
omne qd est in loco ꝭm euȝ, est aut per operationē, aut
per circūscriptionē corporis extrinsecus ꝯtinētis: cuȝ.n.
ipsa corp⁹ nō sit, per circūscriptionē in loco eē non pōt.
ꝑ. Cuȝ post mortē ei⁹ opatio nullibi appareat iure per
opationē nullibi eē poterit: remanet ergo aīa ens sem/
piternuȝ, ⁊ imortale, nullibi tn̄: nō.n. si omne, qd in loco
est, sit ens, opȝ, vt omne ens sit in loco. Et qm̄ nullibi ē
post obitū, ad nulluȝ locū mouebit: qre nec in dextrū:
nec sursuȝ: nec in aliā q̄uis regionē, q2 (vt dicebam⁹:)
ſȝ oē qd mouet, sit ens: nō tn̄ oē ens, mouet. Sil'i rōne
diceret Aristo. aiaȝ nec mutabil'r, nec imutabil'r in loco
eē: cū ipsa in loco nō sit, nec ad nos venire posse, ⁊ appa
rere, ꝙ post mortē nō moueat. Diceret ēt post morteȝ
eā nō esse in tpe: sicut nulla subaꝝ separataꝝ est: quare
eo ipso, quo corp⁹ deserit, oia ea quę ipsi vi corpis attri
buebant: quę cū a corpe separet: ⁊ a nostro cōsortio se/
parari vr. Hęc Aristo. diceret de eoꝝ attributione, quę
corpis sunt. De attributis vo aię: quę sensus sunt: vel eē
vident. Magis ꝯuenit eis, quę Arist. tradit, dicē nulla
illoꝝ attribui aię separatę: vtpote nec vtutes, nec vitia,
nec pęnas, nec gaudia, nec doloreȝ, nec voluptateȝ, nec
pręmiū, nec dānuȝ. Consonat aūt hoc eis, quę dicit in li/
bris ethicoꝝ. 3°.n. libro inqt, ⁊ nihil adhuc mortuis vi/
det, neqȝ bonū nec maluȝ: vbi loqt de his quę aię attri
buūtur, vi scilȝ appetitus sensitiui, vt actiōes ꝭm virtu/
tes, ⁊ vitia, ⁊ habit⁹ ipsi, ⁊ affect⁹, ⁊ potētię: oia.n. hęc p
mortem eo loco credidit amitti: ppea dicit eis nec boni
vel mali qcq̄ȝ inesse: q2 aię sunt, vt in corpe est, ⁊ vi cor/
poreoꝝ sensuū. ⁊ p̊ ethicoꝝ mouēs hanc qōneȝ. [At in/
quit: imo fortasse querēduȝ vtrū ij: qui decesserūt, boni
alicuius, aut mali pticipes sūt: ⁊ soluēs inquit: videt.n.
⁊ si quicq̄ȝ ex his ad illos ptineat siue bonū/siue ꝯtrium,
leue quideȝ ac paruū vl' simpl'r vel ipsis eē: deniqȝ nec
tantū/neqȝ tale, vt beatos efficere, qui nō sunt, aut illis,
qui sunt, auferre beatitudinē queat.] Ubi pȝ euȝ loqui
de aiabus: quas post mortē Plato mortuos appellat: ⁊
ipse vbiqȝ. Jllis ergo bonū vl' maluȝ moris, beatitudo
vel miseria attribuēda nō est, nisi prout in nostris me/
morijs relinquūtur, vt expositor diuus Thomas expo/
suit: hęc enim sunt bona vel mala hominis, vel aię pro
pręsenti vita, virtus enim est summū bonuȝ animę nō
simpliciter, sed eoꝝ: quę pertinent ad pręsenteȝ vitam:
vitium quoqȝ eoꝝ, pessimuȝ similiter, quę ad pręsentē
vitam attinent. At cum anima post morteȝ separetur a
pręsenti vita, a nostro etiam consortio, ideo libris ethi/
coꝝ dixit eaȝ separari ab his bonis: quę nobis insunt in
pręsenti vita: ⁊ ab ijs malis: quare eoipso, ꝙ corp⁹ dese
rit, oia hęc deserere diceret Arist. Ex his seqt post mor
tem ꝭm Aristo. in his bonis, vl' malis aias nec eē ęqua/
les, nec inęquales: cū ab ijs oibus ęqual'r separatę relin
quant: nec eoꝝ aliqd illis remanet, nisi in nostris me/
morijs: sequit etiam eas nullas nec pęnas, nec gaudia
subire, cū pęnę ⁊ gaudia, dolores ⁊ voluptates pter vir/
tutes, ⁊ vitia nullas post morteȝ asserat Aristo. nullum
neqȝ pmiū vel dānuȝ: meritū vel demeritū: cū hęc non
sint alia pter vtutes ipsas, ⁊ vitia: a qb⁹ post morteȝ pę/
nitus separat aia. De his vo, quę ei attribuūtur, vt itel/
lect⁹ est. Magis ꝯsonū est dictis Aristo. dicere aiam in
corpe intelligere res, ⁊ māles, ⁊ imāles. Māles qdē vi
vnionis per spēs a phantasmatib⁹ acqsitas. Jmmāles
vo in reb⁹ mālib⁹: cuȝ.n. aia sit res simpl'r imālis, ⁊ duȝ
est in corpe, sit mālis, sic māles res itelligit, ⁊ imāles in
ipsis mālib⁹. Post mortē vo vi sepatōis imāles apphē
dit, ⁊ in ipsis imālib⁹ apprehēsis apprehēdit mālia. Cō
sonat autē h ijs quę dicit pmo ⁊ 3° de aia. Aliqn̄.n. dicit
intell'm post mortē nō reminisci eoꝝ vl'iuȝ: quę in vita
nouit, qm̄ sensus corrūpunt sine qb⁹ non intelligit aia.
Dicit etiā sine phātasmate eā hęc vl'ia mālia nō intelli/
gere: ⁊ ita nō sine corpore. Quare vr magis ꝯsonuȝ eis,
quę asserit, esse dicēduȝ aiam separatā eoꝝ nō remini/
sci: ſȝ vi separationis, eoipso ꝙ separata est: omnes res
simpl'r imāles itelligē, nō qdē in rebus mālib⁹ illas co/
gnoscēdo, ſȝ poti⁹ māles apprehēdendo in reb⁹ imāli/
bus apprehēsis: eo.n. ipso ꝙ corp⁹ deserit, ⁊ sepata est,
vi sepationis oēs aię sūt eqles, eql'r affectę atqȝ disposi
tę ad itelligēduȝ imālia p illaꝝ essentias, ⁊ itellectiōe, q̄
est ipsę res itellectę: vn̄ eoipso ꝙ sepata est ⁊ ipsaȝ, ⁊ cę/
teras aias ei sil'es, ⁊ subas sublimes per illaꝝ essentias
apprehēdit: ⁊ oēs res māles: vt in reb⁹ illis imālib⁹ ꝯti
nent. Jn corpe ergo itelligebat imālia in reb⁹ mālib⁹.
Separata vo ꝯ mālia in reb⁹ imālib⁹. Patet ergo ꝭm

Aristotelem ipsaꝫ non cognoscere ea, quę hic fiunt, nec singularia, vt amicos, ⁊ ꝓximos, ⁊ actiones illoꝝ: nisi, q̃tenus hęc in rebꝰ imālibꝰ, quas post mortē apprehendit, ꝯtinent̄: cog̃ne reꝝ imāliū cognoscit ipsa oīa mālia ⁊ vl'ia ⁊ singularia, veluti deꝰ apprehēsione suę essentię apprehendit oīa alia p̄ter ipm: ⁊ singularia, ⁊ vl'ia, ⁊ oia illoꝝ accidētia, ⁊ morꝰ. Pꝫ insuꝑ ipsaꝫ nō apprehēdere oꝑabilia, nec artes, detinere, quaꝝ opera exercuit, nisi vt in rebꝰ imālibꝰ ꝯtinent̄. P̃. Pꝫ oēs aias post morteꝫ ęqual'r intelligere etiā eoꝝ qui ante lucē decesserūt: naꝫ oēs relinquūtur ęqual'r separatę, modo ad intelligēduꝫ imālia sola separatio sufficit, qua corpꝰ deserit, qđ erat ei ad hoc īpedimento. Insuper pꝫ eas nō frustra fuisse corporibꝰ vnitas: q2 lꝫ cū corpora deserāt, nihil reportent, nō fuerūt corporibꝰ vnitę, vt illa reportarent, quę in corporibꝰ exercuerūt, qm̄ nō fuerunt corporibꝰ vnitę, nisi vt illis ꝑticiparent certo tēpoꝝ curriculo: quāq̄ꝫ eniꝫ ferinę aię nihil reportent post mortem eoꝝ: quę in corporibꝰ habuerunt: cum nō sint, nō frustra corporibꝰ vniri dicebant̄: qm̄ finē assecutę sunt, ob quē illis vniebant̄: qm̄ vniebant̄, vt certo tempoꝝ curriculo bonis cōibꝰ aię ⁊ corporis participarent, intellectuales ergo animę nō frustra corꝑibꝰ vniunt̄, ⁊ si post morteꝫ nihil reportent, qm̄ nō vt reportarent corporibꝰ vniebātur. Sed (vt certo tꝑe bonis aię ⁊ corporis cōibꝰ potirēt̄) quo tꝑe elapso: post mortē aliud maius bonū ꝯsequūt̄, qđ nō vi vnionis, sed vi separationis ꝯsequi illas iustū est. Qđ si ita sit, aię eoꝝ, qui ante lucem decesserunt, lꝫ frustra corporibꝰ fuerunt vnitę: nō tamen frustra fuerunt factę: nam lꝫ bonum non consequātur vnionis vi consequēdum: bonuꝫ simpl'r ꝯsequūtur, qđ est cognitio oiuꝫ rerū, quā vi separatiōis hřē vident̄. Hęc sunt, quę Aristo. diceret. Si aperte sibiipsi ꝯstans q̄ōnes suꝑius motas vellet definire. At qui vult illa oia quę aię attribuūtur per ph̄iaꝫ saluare, superiꝰ diximus, q̄uo pōt illa saluare: hic tm̄ modus, quē epilogādo explicauimus: lꝫ falsus sit, tm̄ magis cōsonat ijs, quę Aristo. dicit, Plato etiaꝫ nō semel hūc modum visus est velle, Marcus ēt Tullius, ⁊ complures alij: qui post mortē aias remanē arbitrati sunt. Sed qm̄ in rebꝰ diuinis, ⁊ in ijs, quę nostris sensibꝰ nō subiacent, fides, ⁊ maioꝝ auctoritas est potissimū argumentū, vt Plato dicit, dicamus pro veritate post mortē aiaꝫ remanere cū ijs oibꝰ, quę in corpore acq̄siuit, mō illa a corpore, vel ab aliqua corporis particula nō depēdeāt, ideo ⁊ sciētię, ⁊ virtutes, ⁊ vitia remanent, ꝑęnę quoq3 ⁊ gaudia, p̄miū ⁊ dānū, ⁊ cętera id genus. P̃. Remanet ⁊ aiarum inęqualitas, veluti in corꝑibꝰ inęqual'r se habuerūt. Remanēt p̄terea in loco vt ad eū motę fuerunt saltem definitiue: lꝫ nō circūscriptiue: nec omnes in eodeꝫ: graues. n. aię in imis terrę regionibꝰ, leues, ⁊ spirituales in cęlo cęterę pro rōne affectuū vnaquęq3 in suo loco, vt iustitia diuina ordinauit. Hęc. n. tradiderūt maiores nostri: ⁊ hęc tenēda esse nemo dꝫ dubitare: q̄a, vt ꝓbauimꝰ superius, virtutes non sunt ꝓpter se expetēdę: aia etiā est subm̄ eternuꝫ a quo virtus ⁊ vitium vt a subiecto dependent. Hęc sunt quę mihi vident̄: quę an bene dicta sint, pedibꝰ tuę sanctitatis submitto, ⁊ illa assero: quę sanctitas tua bn̄ esse dicta iudicat, cętera quę illi nō videbunt̄, ilico reuoco, ⁊ tāq̄ꝫ male dicta explodo: refuto atq3 diluo. Diximꝰ eniꝫ illa disputatiue: vt videant̄ q̄ꝫtū valeant quę Pomp. dixit. Valeat Sanctitas tua, ⁊ diu fęlix.

¶ Venetijs impensa heredum quōdam Domini Octauiani Scoti Modoetiensis ac sociorum
13. Aprilis.
1521

Registrum

A a b c d Vnaqueq3 haꝝ l'raꝝ cōtinet tria folia excepta A que ꝯtinet soluꝫ vnū foliū.

